

A close-up, high-resolution photograph of a black dog's face, looking directly at the camera. The dog's eyes are dark and expressive, and its nose is prominent in the center. The fur is short and black, with some lighter patches around the muzzle.

Від автора бестселера «Життя і мета собаки»

Брюс Кемерон

ПОДОРОЖ
СОБАКИ

ТРАТУБ
СІМЕЛЬНО
ДОСІЛЛЯ

Брюс Кемерон
Подорож собаки

Розділ 1

Гріючись на сонці на дерев'яній пристані, яка виступала над ставком, я знав, що мене звати Дружка і я хороший собака.

Хутро на лапах маю чорне, як і решту тіла, але нижче з часом обарвилось білим. Я прожив довге й повне життя з хлопчиком на ім'я Ітан, багато днів розслаблено провівши на цій пристані, тут, на Фермі, насолоджуючись плаванням чи гавканням на качок.

Це було друге літо без Ітана. Коли він помер, я відчув усередині біль, набагато гостріший за все, що будь-коли пережив. Тепер цей біль послабшав і більше нагадував ниття в животі, але й досі відчувався постійно. Лише сон погамовував його: доки я спав, Ітан біг крізь сні поряд зі мною.

Я був старим собакою і знав, що вже скоро прийде набагато глибший сон, як уже бувало раніше. Він приходив по мене, коли я звався Тобі в моєму безглуздому першому житті, де не мав справжньої мети, окрім як бавитися з іншими собаками. Потім прийшов, коли я відгукувався на ім'я Бейлі та вперше зустрів свого хлопчика, повністю присвятивши себе любові до нього. Він прийшов по мене, коли мене називали Еллі й моїм обов'язком було працювати, знаходити людей і рятувати їх. Тож наступного разу, коли глибокий сон прийде по мене наприкінці цього життя як Дружка, я був упевнений, що не житиму знову, бо виконав своє призначення й більше не маю підстав бути собакою. Тож станеться це цього літа чи наступного – неважливо. Ітан... Любити Ітана було моєю кінцевою метою, і я зробив для цього все, що міг. Я був хорошим собакою.

Але...

Але, сидячи там, я спостерігав, як одне з багатьох дитинчат Ітанової родини непевним кроком дибас до краю пристані. Це була дівчинка, і вона ще не так багато ходила за своє життя, тому, одягнута в білі пишні штанці й тоненьку сорочку, хилиталася на кожному кроці. Я уявив, як стрибаю у воду й витягаю її на поверхню за ту сорочку, і тихо заскавчав.

Матір дитини звали Глорія. Вона теж була на пристані – нерухомо лежала на розкладному стільці зі шматочками овочів на кожному оці.

Жінка тримала повідець, прив'язаний до пояса дівчинки, але той вислизнув із руки й тепер волочився слідом за малою, котра прямувала до краю пристані над ставком.

Коли я був цуцням, то ослаблення повідця завжди посилювало в мені бажання все розвідати, і реакція цієї дівчинки була такою ж.

То був другий приїзд Глорії на Ферму. Уперше це сталося взимку. Ще був живий Ітан, і Глорія простягнула йому дитину, назвавши його Дідусем. Коли ця жінка поїхала, Ітан і його подруга Ганна багато разів за багато ночей промовляли її ім'я із сумом у голосі.

Також вони називали ім'я Клеріті. Дитину звали Клеріті, хоча Глорія часто називала її Клеріті Джун.

Я був упевнений: Ітан хотів би, щоб я наглянув за Клеріті, котра, здавалося, завжди потрапляла в халепу. Кілька днів я безславно сидів поряд, коли маля заповзло під годівницю для птахів і напхало собі до рота повні жмені впалого зерна. Одним із головних моїх обов'язків було ганяти білок, коли вони так робили, але я не розумів, як діяти, упіймавши на цьому Клеріті, хоча знав, що для дитини їсти пташиний корм – явно проти правил. І мав рацію: коли нарешті я гавкнув кілька разів, Глорія сіла на місці, де щойно лежала обличчям униз на рушнику, і була дуже сердита.

Зараз я кинув погляд на Глорію. Мені гавкнути? Діти часто стрибали в ставок, та ніколи – у такому юному віці, як ця дівчинка, хоча йшла вона так, що невідворотно мала опинитись у воді. Малюків пускали у воду, лише коли їх тримали дорослі. Я озирнувся на будинок. Ганна була надворі й навколішки гралася з квітами біля під'їзної доріжки, надто далеко, аби щось вдіяти, якщо Клеріті впаде в ставок. Я був цілком упевнений: Ганна б теж хотіла, щоб я наглянув за Клеріті. Це було моєю новою метою.

Клеріті наближалася до краю. Я знову заскавчав, уже голосніше.

– Цить, – промовила Глорія, не розплющуючи очей.

Я не розумів цього слова, але різкий тон сумнівів не лишав.

Клеріті навіть не озирнулася. Діставшись до краю пристані, вона на мить захиталася, а тоді полетіла з нього просто вниз.

Врізаючись кігтями в дошки, я кинувся з краю пристані в теплу воду. Клеріті раз у раз виринала на поверхню, відчайдушно працюючи своїми маленькими кінцівками, але здебільшого її голова була під

водою. За лічені секунди я дістався до неї, м'яко схопив зубами за сорочку. Витягнув її голову з-під води й повернув до берега.

Глорія заверещала:

– О Боже! Клеріті!

Вона оббігла довкола й увійшла у воду тієї ж миті, коли мої лапи намацали мулисте дно ставка.

– Поганий собака! – закричала вона, вихопивши в мене Клеріті. – Ти поганий, поганий собака!

Я присоромлено похнюпив голову.

– Глоріє! Що сталося? – гукнула Ганна, підбігаючи до нас.

– Ваш собака зіштовхнув дитину у воду. Клеріті могла втопитися! Довелося стрибати рятувати її, і тепер я вся мокра!

У голосі кожної дуже явно чулася тривога.

– Дружку? – сказала Ганна.

Я не наважувався глянути на неї. Трохи помахав хвостом, плескаючи ним по поверхні води. Я не знав, що зробив не так, але точно всіх засмутив.

Так, усіх, окрім Клеріті. Я ризикнув глянути на неї, бо відчував, як вона напружилася в материних руках, тягнучи свої маленькі рученята до мене.

– Длузку, – пробелькотіла Клеріті.

Вода рікою стікала по її ногах зі штанців. Я знов опустил очі.

Глорія трохи видихнула.

– Ганно, ви не могли б узяти дитину? Її підгузки наскрізь мокрі, а я хочу лягти на живіт, щоб бути однакового кольору з обох боків.

– Звісно, – сказала Ганна. – Ходімо, Дружку.

Вдячний, що з *цим* покінчено, я вистрибнув із води, махаючи хвостом.

– Не трусися! – сказала Глорія, задкуючи від мене по пристані.

Я чув попередження в її голосі, хоча й не знав напевне, *що* вона намагається мені сказати, тому струснувся з голови до ніг, щоб висушити хутро.

– Фу, ні! – заверещала Глорія.

Вона суворо відчитала мене, тицяючи пальцем і вивергаючи низку не зрозумілих мені слів, щоправда, кілька разів усе ж назвавши «поганим собакою». Я похнюпив голову й моргав.

– Дружку, ходімо, – сказала Ганна м'яким тоном.

Я покiрно послiдував за нею до будинку.

– Длузку, – твердила Клерiтi. – Длузку.

Коли ми досягли парадного ганку, я зупинився через дивний присмак у ротi. Я вже вiдчував його ранiше – вiн нагадав менi той раз, коли я витягнув зi смiття тонку металеву пательню, позначену солодкими ароматами, i, вилизавши дочиста, для проби трохи пожував її. Метал виявився таким гидким на смак, що я виплюнув його. Однак цей теперiшнiй присмак я виплюнути не мiг – вiн мiцно сидiв у мене на язичку, вiддаючи в нiс.

– Дружку? – Ганна стояла на парадному ганку, дивлячись на мене. – Що сталося?

Я махнув хвостом i застрибнув на ганок, показуючи дорогу в будинок, доки вона вiдчинила дверi.

Завжди весело було проходити крiзь цi дверi, хоч усередину, хоч назовнi, бо це означало, що ми робимо щось нове.

Згодом я стояв насторожi, доки Ганна й Клерiтi грали в нову гру. Ганна вiдносила Клерiтi на вершину сходiв, а тодi спостерiгала, як мала розвертається й задом наперед сповзає зi сходiв. Зазвичай жiнка казала: «Гарна дiвчинка», – а я махав хвостом. Коли Клерiтi досягала нижньої сходинки, я лизав її в обличчя, вона хихотiла, а тодi пiдймала рученята до Ганни.

– Ма, – благала вона. – Ма Бабуня. Ма.

Коли вона промовляла це, Ганна пiдймала й цiлувала її, а тодi вiдносила на вершину сходiв, щоб зробити все спочатку.

Удовольнившись тим, що вони в безпецi, я пiшов на своє улюблене мiсце у вiтальнi, покружляв i, зiтхаючи, влiгся. За кiлька хвилин до мене пiдйшла Клерiтi, тягнучи за собою ковдру. У неї в ротi було щось, що вона жувала, та нiколи не ковтала.

– Длузку, – сказала дiвчинка.

Вона опустила на всi чотири й так проповзла останнi кiлька футiв до мене, а тодi згорнулася у мене пiд боком калачиком, натягнувши на себе ковдру крихiтними рученятами. Я понюхав її голову – нiхто в цiлому свiтi не пахнув так, як Клерiтi. Її запах сповнив мене теплого почуття, вiд якого хилило в сон.

Ми ще спали, коли я почув, як вiдчиняються дверi з дротяною сiткою й до кiмнати входить Глорiя.

– О Клерiтi! – сказала вона.

Я сонно розплющив очі, а Глорія нахилилася й ривком підняла дівчинку звідти, де вона спала. Місце, де Клеріті щойно тулилася до мене, здавалося дивно холодним і порожнім без неї.

З кухні увійшла Ганна.

– Я печу коржики, – сказала вона.

Я підвівся на лапи, адже *це* слово знав. Махаючи хвостом, підійшов обнюхати Ганнині руки, що пахли чимось солодким.

– Дитина спала впритул до собаки, – сказала Глорія.

Слово «собака», як завжди, прозвучало так, наче я розізлив її. Я гадав, чи це означає, що коржиків не буде.

– Саме так, – сказала Ганна. – Клеріті пригорнулася просто до нього.

– Я лише хотіла б, аби моя дитина не спала поряд із собакою. Якщо Дружко перевернеться, він може розчавити Клеріті.

Я стежив за Ганною, сподіваючись якої підказки – чому зараз згадали моє ім'я. Жінка приклала руку до рота.

– Я... гаразд, звісно. Я подбаю, щоб цього не сталося знову.

Клеріті ще спала, прихилившись своєю маленькою голівкою до плеча Глорії. Та передала дитину Ганні й із зітханням сіла за кухонний стіл.

– Є охолоджений чай? – спитала вона.

– Зараз зроблю тобі.

Тримаючи дитину, Ганна підійшла до кухонної поверхні. Вона виклала речі на стіл, проте я не бачив ніяких коржиків, хоч явно відчував у повітрі їхній запах, солодкий і теплий. Я покірно сидів і чекав.

– Я просто гадаю, було б краще, щоб на час нашого з Клеріті приїзду в гості собака лишався у дворі, – сказала Глорія.

Вона відсorbнула напій, а Ганна тим часом підсіла до неї за стіл. Клеріті заворушилася, і Ганна погладила її.

– О, цього я зробити не можу.

Я зі стогоном улігся, гадаючи, чому люди завжди так роблять: говорять про коржики, але жодного не дають собаці, який на них заслуговує.

– Дружко – частина родини, – сказала Ганна.

Я сонно підняв голову, подивившись на господиню, але коржиків усе одно не було.

– Я коли-небудь розповідала тобі, як він звів нас з Ітаном разом?

На слові «Ітан» я завмер. Це ім'я все рідше й рідше лунало в цьому будинку, проте я не міг чути, як його вимовляють, і не згадувати при цьому його запах чи дотик руки до мого хутра.

– Собака звів вас разом? – перепитала Глорія.

– Ми з Ітаном були знайомі з дитинства. У старших класах закохані, але після пожежі – ти ж знаєш про пожежу, яка скалічила йому ногу?

– Може, ваш син згадував, не знаю. Здебільшого Генрі говорив лише про себе. Ви ж знаєте, які вони, чоловіки.

– Гаразд, після пожежі Ітан... щось темне володіло ним ізсередини, а я була недостатньо доросла, тобто недостатньо зріла, щоб допомогти йому впоратися з цим.

Я відчув щось схоже на смуток у Ганниному голосі та зрозумів, що потрібен їй. Будучи досі під столом, я підійшов і поклав голову їй на коліна. Вона м'яко погладила моє хутро. Босі ніжки Клеріті звисали просто наді мною.

– Ітан тоді теж мав собаку, чудового золотистого ретривера на ім'я Бейлі. То був його пес-чудак.

Я замахав хвостом, почувши ім'я Бейлі та слово «чудак». Щоразу, як Ітан називав мене чудакком, він робив це з любов'ю, обіймав мене, а я цілував його в обличчя. Цієї миті я тужив за Ітаном так сильно, як не тужив давно, і відчував, що Ганна теж сумує за ним. Я поцілував руку, що гладила мене, і Ганна опустила очі й усміхнулася до моєї голови на своїх колінах.

– Ти теж хороший собака, Дружку, – сказала жінка.

Я трохи енергійніше замахав хвостом, почувши, як мене назвали хорошим собакою. Цілком імовірно було, що зрештою вся ця розмова скінчиться коржиками.

– Хай там як, ми пішли різними шляхами. Я зустріла Метью, ми одружилися, і в мене народилися Речел, і Сінді, і, звісно, Генрі.

Глорія тихо хмикнула, але я на неї не дивився. Ганна продовжувала гладити мене по голові, і я не хотів, щоб вона зупинялася.

– Коли помер Метью, я зрозуміла, що сумую за дітьми, і переїхала назад до міста. І одного дня, коли Дружку був, мабуть, рік, він гуляв у собачому парку і йшов за Речел до дому. У нього на нашійнику був жетон, і коли я глянула на нього... що ж, була неабияк здивована, побачивши там ім'я Ітана. А як здивувався Ітан, коли я зателефонувала йому! Я думала про те, щоб заїхати побачитися з ним, та, мабуть,

ніколи б на це не зважилася. Дурість, але між нами все недобре скінчилося, і, хоч це було давно, я відчувала... не знаю, соромилася, мабуть.

– Знайшли кому розповідати про тяжкі розриви. У мене їх безліч було, це точно, – фиркнула Глорія.

– Так, не сумніваюся, – промовила Ганна. Вона подивилася вниз на свої коліна й усміхнулася мені. – Коли по всіх тих роках я побачила Ітана, це було так, наче ми ніколи не розлучалися. Нам було призначено бути разом. Дітям я, звісно, не стала б цього казати, але Ітан завжди був моїм єдиним, моєю спорідненою душею. І все ж, якби не Дружок, ми могли б ніколи більше не зустрітися.

Мені подобалося чути, як моє та Ітанове імена промовляють уголос, і я відчував Ганнині любов і смуток, коли вона всміхалася мені.

– Ой, поглянь, котра година, – раптом сказала Ганна.

Вона встала й передала Клеріті Глорії. Маля ворухнулося, тицьнувши крихітним кулачком у повітря, і позіхнуло. Зі стукотом з гарячої духовки з'явилися коржики, і хвилиною розійшовся смачний запах, але Ганна жодного мені не дала.

Для мене відчувати коржики в такій звабливій близькості до власного носа й не отримати смачненького було величезною трагедією цього дня.

– Я піду десь на півтори години, – сказала Ганна Глорії.

Жінка потяглася рукою туди, де зберігала іграшки під назвою «ключі», і почувся металічний дзенькіт, який у мене був пов'язаний з їздою в машині. Я пильно стежив, розриваючись між бажаннями покататися й лишитися біля коржиків.

– Ти залишишся тут, Дружок, – сказала Ганна. – О, до речі, Глоріє, тримай двері до льоху зачиненими. Клеріті полюбляє лазити вниз усіма сходами, що знайде, а я мусила покласти там, унизу, щурячу отруту.

– Щури? Тут є щури? – різко спитала Глорія.

Клеріті вже повністю прокинулася й борсалася в материних руках.

– Так. Це ферма. Часом у нас трапляються щури. Усе гаразд, Глоріє. Просто тримай двері зачиненими.

Я відчув легкий гнів у Ганниному голосі й тривожно спостерігав за нею, чекаючи підказок про те, що відбувається. Однак, як зазвичай у таких випадках, зауважені мною сильні емоції так і не дістали

пояснення. Такі вже люди: почуття в них складні – просто заважкі для розуміння собаки.

Коли вона пішла, я почимчикував за Ганною до її машини.

– Ні, ти залишишся тут, Дружку, – сказала вона.

Її намір був очевидним, особливо коли вона сіла в машину й зачинила переді мною дверцята, дзенькнувши ключами. Я помахав хвостом, сподіваючись, що вона передумає, та коли авто рушило по доріжці, зрозумів, що катання сьогодні не буде.

Я прослизнув назад у дім крізь собачі двері. Клеріті сиділа на своєму спеціальному стільці – з тацею попереду. Над нею схилилася Глорія, намагаючись запхати їжу малій до рота, а дівчинка переважно випльовувала її. Я якось спробував їжу Клеріті й тому анітрохи її не засуджував. Часто Клеріті дозволяли власноруч класти маленькі шматочки їжі собі до рота, та коли доходило до справді огидних харчів, її мати з Ганною досі мусили годувати її з ложечки.

– Длузку! – забелькотіла Клеріті, радісно плескаючи долоньками по таці.

Трохи їжі виплеснулося в обличчя Глорії, і вона різко, з хрипом розпрямилася. Обтерла рушником обличчя й гнівно зиркнула на мене. Я опустив очі.

– Повірити не можу, що вона просто дозволяє тобі вештатися, як у себе вдома, – процідила вона.

Я ніколи не мав сподівань, що Глорія дасть мені коржика.

– Отже, доки я тут головна, цього не буде, – сказала вона.

Кілька секунд мовчки роздивлялася мене, а тоді фиркнула.

– Гаразд. Ходи сюди! – наказала жінка.

Я слухняно послідував за нею до дверей льоху. Вона відчинила їх.

– Заходь. Ну ж бо!

Я зрозумів, чого вона хоче, і увійшов крізь двері. На маленькій, укритій килимом ділянці мені вистачило простору обернутися й глянути на неї.

– Сиди тут, – сказала вона, зачиняючи двері.

Раптом сильно стемніло. Сходи, що вели вниз, були дерев'яні й рипіли, коли я спускався. Я нечасто бував у льосі й відчув запахи нових і цікавих речей унизу, які кортіло дослідити. Дослідити і, можливо, з'їсти.

Розділ 2

Хоча світло в льосі було дуже тьмяне, стіни й кутки рясніли густими вогкими запахами. На дерев'яних полицях стояли запліснявілі пляшки, а картонна коробка, розм'якла по боках, була повна одягу, що зберігав дивовижну суміш запахів багатьох дітей, які мешкали на Фермі за всі ці роки. Я глибоко вдихнув, пригадавши, як бігав крізь літню траву й пірнав у товщу зимового снігу.

Однак, попри чарівні запахи, тут не було нічого, що хотілося б з'їсти.

За деякий час я почув легко розпізнаваний звук – під'їхала машина Ганни. Клацнувши, горішні двері відчинилися.

– Дружку! До мене негайно! – гримнула на мене Глорія.

Я поквапився до сходів, але спіткнувся в темряві, і біль, гострий і глибокий, пронизав мою задню ліву лапу. Я зупинився, дивлячись знизу вгору на Глорію, яка стояла в рамці світла відчинених дверей. Хотів почути від неї, що все гаразд, чим би не був той щойно відчутий біль.

– Я сказала: до мене! – промовила вона гучніше.

Я трохи заскиглив, ступивши на першу сходинку, але знав, що мушу робити так, як вона каже. Переніс вагу з хворої лапи, і це начебто допомогло.

– То ти йдеш? – Глорія зробила два кроки вниз і потяглася до мене.

Я не надто прагнув відчутти її руку на своєму хутрі й знав, що вона чомусь злиться на мене, тож спробував ухилитися.

– Агов? – гукнула Ганна, і її голос луною рознісся нагорі.

Я пришвидшив хід, і лапі стало трохи легше. Глорія обернулася, і ми разом увійшли на кухню.

– Глоріє? – промовила Ганна. Вона опустила паперові пакети, коли я підійшов до неї, махаючи хвостом. – Де Клеріті?

– Я нарешті вклала її поспати.

– Що ти робила в льосі?

– Я... я шукала вино.

– Справді? Там, унизу? – Ганна опустила руку, і я обнюхав її, відчуваючи запах чогось солодкого. Я так радів, що жінка вдома.

– Ну, я гадала, це винний *льох*.

– А. Ні, думаю, у нас є трохи в шафці під тостером.

Ганна подивилася на мене, і я махнув хвостом.

– Дружку? Ти кульгаєш?

Я сів. Ганна відступила на кілька кроків і покликала мене. Я підійшов до неї.

– Тобі не здається, що він кульгає? – спитала Ганна.

– Звідки мені знати? – відгукнулася Глорія. – Я тямлю в дітях, а не в собаках.

– Дружку? Ти поранив лапу?

Я замахав хвостом, щиро задоволений її увагою. Ганна нахилилася й поцілувала мене між очей, а я лизнув її у відповідь. Вона підійшла до кухонної поверхні.

– Ой, ти не захотіла коржиків? – спитала.

– Мені не можна *коржиків*, – зневажливо відгукнулася Глорія.

Я ще ніколи не чув, щоб слово «коржики» промовляли з такою неприязню.

Ганна нічого не відповіла, але я чув її легке зітхання, коли вона почала викладати речі, принесені додому в пакетах. Іноді жінка привозила кісточку, але я за запахом чув, що сьогодні Ганні не вдалося її знайти. І все ж я пильно стежив за нею на випадок, якщо помилився.

– І я не хочу, щоб Клеріті їх їла, – за хвилину додала Глорія. – Вона вже й без того гладка.

Ганна розсміялася, а тоді замовкла.

– Ти це серйозно?

– Авжеж, серйозно.

За мить Ганна знов обернулася до пакетів із харчами.

– Гаразд, Глоріє, – тихо промовила вона.

Кілька днів по тому Глорія сиділа на передньому подвір'ї на сонці, підтягнувши коліна до грудей. Між пальцями ніг у неї були маленькі пухові кульки, і вона торкалася пальців крихітною паличкою, укритою хімікатом, від якого сльозилися очі. Кожен палець ставав темнішим, коли вона з ним закінчувала.

Запах був настільки різкий, що перебивав дивний присмак у мене в роті при тому, що той сильнішав із кожним днем.

Клеріті щойно гралася з іграшкою, але зіп'ялася на ноги й почимчикувала геть. Я подивився на Глорію, яка, звузивши очі,

дивилася на свої пальці, а з її рота стирчав кінчик язика.

– Клеріті, не заблукай, – відсутнім тоном промовила Глорія.

За ті кілька днів, що Клеріті провела на Фермі, вона перейшла від хиткої ходи, з якої постійно падала рачки, до навички майже бігом зриватися з місця. Вона цілеспрямовано простувала до стайні, а я йшов слідом, гадаючи, що маю робити.

У стайні був кінь на ім'я Трой. Ітан за життя іноді їздив верхи на Трої, що я не дуже схвалював, адже коні ненадійні, на відміну від собак. Якось у юності Ітан упав із коня – ніхто ніколи не падав із собаки. Ганна на Трої не їздила.

Ми увійшли до стайні – Клеріті і я – і почули, як зафиркав при нашій появі Трой. У повітрі стояв запах сіна й жеребця. Клеріті понесло просто до стійла, де перебував Трой. Кінь різко смикнув головою вгору-вниз і знову фиркнув. Клеріті опинилася біля ґрат і стиснула їх своїми крихітними рученятами.

– Коник, – захоплено промовила вона. Її маленькі коліна так і підстрибували від радощів.

Я відчував, як зростає напруження Троя. Кінь не надто мене жалував, і з досвіду попередніх відвідин я знав, що моя присутність у стайні його нервує. Клеріті просунула руку крізь ґрати й спробувала погладити Троя, але той відсахнувся.

Я підійшов до Клеріті й торкнувся її носа своїм, даючи їй знати, що як хоче когось погладити, то кращого за собаку немає. Її широко розплющені очі сяяли, рот був відкритий, і вона збуджено дихала, не зводячи очей із Троя.

Ланцюг тримав ворота зачиненими, та коли Клеріті притулилася до ґрат, нещільно замкнені ворота прочинилися, і я вже знав, що буде далі, перш ніж вона встигла це зробити. З радісним виском вона чкурнула вбік, уздовж воріт до отвору, а тоді протиснулася крізь нього.

Просто до стайні Троя.

Той уже походжав узад-уперед, мотаючи головою й фиркаючи. Його очі були широко розплющені, і він усе дужче й дужче бив копитами об землю. Я носом відчував його хвилювання, воно проступало на поверхні його шкіри, як піт.

– Коник, – промовила Клеріті.

Я просунув голову в отвір і щосили наліг, намагаючись протиснутися крізь нього. Зробивши це, знову відчув біль у задній

лапі, але не звернув уваги й зосередився на тому, щоб пролізти в отвір плечима, потім стегнами. Важко дихаючи, я пробрався до стайні, тимчасом як Клеріті подибала вперед, піднявши руки до Троя, який тупцяв і фиркав. Я бачив, що зараз він розтопче дитину.

Я боявся коня. Він був великий і дужий, і я знав, що, якщо він вдарить мене своїм копитом, стане боляче. Інстинкти підказували мені відступити, забиратися звідси, але Клеріті була в небезпеці, і я мусив щось зробити, зробити *негайно*.

Проковтнувши свій страх, я загавкав на коня з усієї люті, на яку був здатний. Напружив губи, демонструючи ікла, і кинувся вперед, опинившись між Клеріті й Троєм. Трой хрипко заіржав, і його передні копита стрімко відірвалися від землі. Я позадкував, не припиняючи гавкати, штовхаючи Клеріті в куток своїми стегнами. Трой іще несамовітіше загарцював, його копита вибивали землю просто перед моїм носом, а я продовжував гарчати й клацати на нього зубами.

– Дружку? Дружку! – Я чув, як за стінами стайні відчайдушно гукає Ганна. Відчував, як позаду маленькі рученята Клеріті занурюються в моє хутро, щоб я не збив її з ніг. Кінь міг ударити, але я мав намір і далі стояти між ним і дитиною. Повз моє вухо просвистіло копито, і я вчепився в нього зубами.

А тоді увірвалася Ганна.

– Трою!

Вона відв'язала ланцюг, розчохнула ворота, і кінь кинувся крізь великі подвійні двері на широке подвір'я.

Зараз я відчував у Ганниному голосі страх і гнів. Вона нахилилася й схопила Клеріті на руки.

– О люба, ти в порядку, ти в порядку, – промовила вона.

Клеріті заплескала в долоньки, усміхаючись.

– Коник! – щасливо вигукнула вона.

Інша рука Ганни опустилася й торкнулася мене, і я з полегшенням зрозумів, що ніякої біди не сталося.

– Так, великий коник, саме так, серденько! Але ти не маєш тут бути.

Коли ми знову вийшли надвір, до нас наблизилася Глорія, якимось дивно ступаючи, наче в неї ноги боліли.

– Що сталося? – спитала вона.

– Клеріті залізла в стайню до Троя. Вона могла... це було жахливо.

– О, ні! Клеріті, це було дуже погано! – Глорія простягла руки й схопила Клеріті, притиснувши дитину до грудей. – О, ти ніколи, ніколи більше не повинна так лякати маму, зрозуміло?

Ганна склала руки на грудях.

– Не дуже зрозуміло, як вона потрапила туди без твого відома.

– Мабуть, пішла за собакою.

– Бачу.

Ганна досі гнівалася на мене, і я трохи опустил голову, мимоволі відчувши провину.

– Візьмете її? – спитала Глорія, тримаючи Клеріті у витягнутих руках.

Біль у моєму стегні нікуди після того не зник – він був не настільки сильний, щоб кульгати, але тупий і неминущий. З лапою, однак, нічого не трапилося – нічого, що треба було зализувати.

За обідом я полюбляв сидіти під столом і підбирати все, що падало на підлогу. Коли довкола була купа дітей, я зазвичай розраховував на кілька шматочків, але на цей час тут була лише Клеріті, і, як я вже казав, її їжа була огидна на смак – хоч, звісно, якщо падала, я з’їдав її все одно. Кілька вечорів після випадку з конем я лежав під столом, коли помітив, що Ганна має трохи знервованій та схвильованій вигляд. Я сів і тицьнувся в неї носом, та коли вона погладила мене, це було якось відсторонено.

– Той лікар мені не телефонував? Білл? – спитала Глорія.

– Ні, я ж казала – я б тобі повідомила.

– Не знаю, навіщо чоловіки так роблять. Питають номер телефону, а потім не телефонують.

– Глоріє. Я... я міркувала про дещо.

– Що?

– Ну. По-перше, я хочу, аби ти знала, що, хоча ви з Генрі більше не... більше не разом і ніколи не були одружені, ти мати моєї онучки, і я завжди вважатиму тебе членом родини, і тут тобі завжди будуть раді.

– Дякую, – сказала Глорія. – Я відчуваю так само.

– І мені шкода, що робота Генрі тримає його за океаном. Він розповів мені, що досі шукає посаду тут, аби більше часу проводити з Клеріті.

Почувши її ім'я, я подивився на маленькі ніжки Клеріті – єдину її частину, яку бачив з-під столу. Вона хвицала ними, як завжди, коли мусила їсти свій бридкий обід. Коли Глорія годувала її, Клеріті совалася й крутилася на стільці.

– Водночас я знаю, що ти сподіваєшся повернутися до своєї співочої кар'єри, – продовжувала Ганна.

– Ну, так, у цьому народження дитини не надто допомогло. Я досі не позбулася набраної тоді ваги.

– Ось чому я подумала: що, як Клеріті залишиться тут?

Повисла довга тиша. Коли Глорія заговорила знову, її голос був дуже тихим:

– Що ви маєте на увазі?

– Речел повернеться до міста наступного тижня, а коли почнеться навчальний рік, Сінді буде вільна щодня о четвертій. З нами й усіма її двоюрідними братами й сестрами Клеріті отримала б багато уваги, а ти мала б шанс займатися своїм співом. І, як я вже казала, ти можеш у будь-який час пожити в мене, місця в нас удосталь. Ти мала б скільки завгодно свободи.

– То он воно про що йдеться, – сказала Глорія.

– Перепрошую?

– А я гадала: запрошуєте мене сюди, кажете, що я можу жити, скільки хочу... Тепер знаю. Отже, Клеріті житиме з вами? А потім що?

– Не впевнена, що розумію твої натяки, Глоріє.

– А потім Генрі подасть у суд на припинення виплати аліментів, і я залишуся ні з чим.

– Що? Ні, це останнє, про що...

– Я знаю: кожен у вашій родині вважає, що я намагаюся хитрістю одружити на собі Генрі, але в мене безліч знайомих чоловіків, у яких справи йдуть пречудово. Мені немає потреби ні з ким хитрувати.

– Ні, Глоріє, ніхто такого не казав.

Глорія ривком підвелася.

– Я знала. Знала, що слід чекати чогось такого. Усі були такі *приятні*.

Я відчував, як від неї віє злістю, і переконався, що перебуваю на достатній відстані від її ніг. Раптом стілець Клеріті заходив ходором, і її маленькі ніжки зникли в повітрі.

– Я збираю речі. Ми ідемо.

– Глоріє!

Я чув, як занила Клеріті, коли Глорія затупотіла сходами нагору. Клеріті рідко плакала – останній випадок, що я міг пригадати, стався, коли вона повзала в саду й зірвала з куща зелений овоч, такий терпкий, що мої очі засльозилися сильніше, ніж від пальців Глорії. Хоч я чітко розумів, що цього нікому не слід їсти, Клеріті запхала знахідку до рота й почала жувати. Коли це сталося, на її обличчі проступив справжній подив, і вона заплакала, зовсім як тепер – частково від потрясіння, частково від болю, частково від гніву.

Ганна теж заплакала, коли Глорія та Клеріті поїхали. Я намагався втішити її, як міг, поклавши голову їй на коліна. Упевнений, що це допомогло, хоча вона почувалася дуже сумною, коли засинала у своєму ліжку.

Насправді я не зрозумів, що сталося, окрім того, що Глорія та Клеріті поїхали, але гадав, що побачу їх обох знову. Люди завжди поверталися на Ферму.

Тієї ночі я спав на ліжку Ганни, як почав робити невдовзі після смерті Ітана. Якийсь час жінка обіймала мене уві сні й іноді в такі миті плакала теж. Я знав чому: вона тужила за Ітаном. Ми всі тужили за Ітаном.

Коли вранці я зістрибнув із Ганниного ліжка, відчуття було, ніби щось у моєму лівому стегні зламано, і я не втримався й дзявкнув від болю.

– Дружку, це ти? Що сталося? Що в тебе з лапою?

Я відчув її страх і лизнув у долоню, перепрошуючи, що засмутив. Але я не зміг поставити ліву задню лапу на підлогу: було надто боляче.

– Ми негайно їдемо до ветеринара, Дружку. Ти одужаєш, – сказала Ганна.

Повільно, обережно ми дійшли до машини. Я плигав на трьох, з усіх сил удаючи, ніби не так уже й боляче, щоб не засмучувати Ганну ще більше. Хоч я був собакою переднього сидіння, вона посадила мене назад, і це добре – легше було заповзти туди, ніж намагатися застрибнути вперед, маючи лише три здорові лапи.

Коли вона завела машину й ми зрушили з місця, я знову відчув той жахливий присмак у роті, гидкий, як завжди.

Розділ 3

Коли ми опинились у прохолодній кімнаті й мене підняли на металеве ліжко, я стукав хвостом і тремтів від задоволення. Я любив Ветеринара, яку звали Доктор Деб. Вона так ніжно торкалася мене руками. Здебільшого її пальці пахли милом, але я завжди відчував котячі й собачі запахи на її рукавах. Я дозволив їй обмацати мою хвору лапу, і це було зовсім не боляче. Я встав, коли цього захотіла Доктор Деб, і терпляче лежав поряд із Ганною в маленькій кімнаті, коли прийшла Ветеринар, сіла на табурет і підсунулася на ньому до Ганни.

– Недобрі новини, – сказала Доктор Деб.

– О, – вимовила Ганна.

Я відчув її миттєвий сум і співчутливо глянув на неї, хоча раніше вона ніколи не бувала сумною в Доктора Деб, тож я не дуже розумів, що відбувається.

– Ми можемо ампутувати задню лапу, але зазвичай великі собаки не здатні добре обходитися без неї. І жодної гарантії, що рак уже не поширився, – ми можемо лише зробити його життя менш комфортним на той невеликий час, що йому лишився. Була б моя воля, на цьому етапі я просто давала б йому знеболювальне. Йому вже одинадцять років, адже так?

– Він із притулку, тож ми не знаємо напевне. Але так, приблизно так, – сказала Ганна. – Це означає «старий»?

– Знаєте, кажуть, у середньому лабрадори живуть дванадцять із половиною років, але з мого досвіду – значно довше. Я кажу не про те, що його життя добігає кінця. У старших собак пухлини ростуть повільніше. Ще один чинник, на який треба зважити, якщо ми думаємо про ампутацію.

– Дружко завжди був таким активним собакою. Я просто уявити не можу, щоб відрізати йому лапу, – сказала Ганна.

Я помахав хвостом, почувши своє ім'я.

– Ти такий хороший собака, Дружку, – прошепотіла Доктор Деб. Я заплющив очі й притулився до неї, коли вона чухала мені вуха. – Почнемо давати йому щось від болю просто зараз. Лабрадори

не завжди дають знати, коли їм боляче. У них дивовижний больовий поріг.

Коли ми повернулися додому, мене пригостили особливою вечерею з м'яса й сиру, а тоді я схотів спати й поплентався на своє звичне місце у вітальні, де провалився в глибоку дрімоту.

Того літа я почувався краще, просто підібравши із землі задню лапу й спираючись при ходьбі на інші, – тож так і робив. Найкращими були дні, коли я йшов на ставок, де холодна й така приємна вода тримала мене на плаву. Повернулася Речел, – де б вона не була, – і всі її діти оселилися в нас, а ще приїздили діти Сінді – і всі вони балували мене своєю увагою, наче цуценя. Я полюбляв лежати на землі, доки дві донечки Сінді вплітали стрічки мені в хутро, і їхні маленькі долоньки гладили мене під час роботи. Пізніше я з'їв ті стрічки.

Ганна давала мені безліч особливих смаколиків, і я багато дрімав. Знав, що старішаю, бо часто мої м'язи тверділи, а зір ставав дещо розмитим, але я був дуже щасливий. Я любив запах листя, коли воно падало на ґрунт і згорталося, і сухий аромат Ганниних квітів, які ставали крихкими на своїх стеблах.

– Дружко знову ганяє кроликів, – сказала одного разу Ганна, коли я спав.

Я прокинувся від звуку власного імені, але, збитий із пантелику, не одразу збагнув, де перебуваю. Мені наснився дуже яскравий сон про те, як Клеріті падає з пристані, але я не був поганим собакою – натомість там стояв Ітан по коліна у воді. «Хороший собака», – сказав він мені, і я збагнув: господар радий, що я наглядаю за Клеріті. Коли вона повернеться на Ферму, я наглядатиму за нею знову. Цього хотів від мене Ітан.

Запах Ітана потроху зник із Ферми, але я досі відчував його присутність у деяких місцях. Іноді я йшов і стояв у спальні, і здавалося, наче він там, спить чи сидить у своєму кріслі й дивиться на мене. Це відчуття втішало. А іноді я пригадував, як Клеріті називала мене Длузком. Я знав, що, мабуть, Глорія як мати добре дбає про свою дитину, але завжди відчував легку тривогу, думаючи про Клеріті. Я сподівався, що скоро вона повернеться на Ферму, щоб я міг на власні очі переконатися, що з нею все гаразд.

Настали холоди, і я все рідше виходив надвір. Роблячи свої справи, я обирав найближче дерево й присідав, щоб упоратися швидше, бо

більше не міг задирати лапу, як годиться. Навіть коли дощило, Ганна виходила теж і стояла зі мною.

Сніг тієї зими був саме задоволення. Він тримав моє тіло, зовсім як вода, і був холодніший і навіть приємніший на дотик. Я ставав у нього, заплющував очі й почувався так зручно, що відчував, ніби можу заснути.

Гидкий присмак у роті ніколи не полишав мене, хоч іноді бував сильним, а моментами я навіть забував про нього. Так було і з хворою лапою, хоча кілька разів я ривком прокидався зі сну, коли від різкого болю відбирало подих.

Якось я прокинувся й побачив, як тане сніг за вікном, але навіть не захотів виходити туди гратися. Хоч зазвичай я любив, коли з мокрої брудної землі пробивалася трава. Ганна спостерігала за мною.

– Гаразд, Дружку. Гаразд, – сказала вона.

Того дня всі діти прийшли до мене, гладили й говорили зі мною. Я лежав на підлозі й стогнав від задоволення через усю цю увагу й маленькі долоньки на шкірі, що гладили й ніжили мене. Дехто з дітей був сумний, а дехто явно нудьгував, але всі вони просто сиділи зі мною на підлозі, доки не настав час їм їти.

– Ти хороший собака, Дружку.

– Я так за собою сумуватиму, Дружку.

– Я люблю тебе, Дружку.

Я махав хвостом щоразу, як хтось називав моє ім'я.

Тієї ночі я не спав у Ганниному ліжку. Було просто дуже приємно лежати на своєму місці на підлозі й згадувати, як усі ті діти торкалися мене.

Наступного ранку я прокинувся, коли сонце тільки починало освічувати небо. Знадобилися всі сили, на які я був спроможний, щоб устати й прошкутильгати до ліжка Ганни. Вона прокинулася, коли я підняв голову й поклав поряд із нею на ковдру, важко дихаючи.

Я відчував тяжку різь у шлунку і в горлі, а в лапі пульсував тупий біль.

Не знав, чи вона зрозуміє, але дивився їй у вічі, намагаючись дати зрозуміти, чого хочу. Ця дивовижна жінка, подруга Ітана, котра любила нас обох, – я знав, що вона мене не підведе.

– О Дружку. Ти кажеш мені, що вже час, – сумно промовила вона. – Гаразд, Дружку, гаразд.

Коли ми вийшли з будинку, я пошкандибав до дерева зробити свою справу. А потім стояв і озиравав Ферму у світанковому світлі, усю забарвлену помаранчевим і золотим. З карнизів крапала вода – вода з холодним чистим запахом. Сира земля готова була розродитися квітами й травою – я носом відчував нову парость просто під поверхнею духмяної грязюки. Це був такий погожий день.

Я щасливо дістався машини, та коли Ганна відчинила задні дверцята, я не звернув на це уваги й почвалав убік, доки не ткнувся носом у передні. Вона легко розсміялася, відчинила дверцята й підсадила мене, допомагаючи залізти в авто.

Я був собакою переднього сидіння.

Я сидів і споглядав цей день, який ніс із собою обіцянку тепліших вітрів. Сніг іще ховався в найгустіших заростях дерев, але вже зійшов у дворі, де ми з Ітаном разом гралися, качалися й боролися. Цієї миті здалося, ніби я чую його, чую, як він каже, що я хороший собака. Мій хвіст радісно застукав від спогаду про його голос.

Ганна часто простягала руку й торкалася мене, доки ми їхали до Доктора Деб. Коли вона заговорила, смуток так і хлинув із неї, і я лизнув її руку, що гладила мене.

– О Дружку, – сказала вона.

Я помахав хвостом.

– Щоразу, як дивлюся на тебе, я згадую мого Ітана. Дружку. Хороший собака. Ти був його товаришем, його особливим другом. Його собакою. І ти привів мене назад до нього, Дружку. Знаю, ти не розумієш, та коли ти з'явився на моєму порозі, то звів нас з Ітаном знову разом. Це зробив ти. Це було... жоден собака не робив більшого для своїх людей, Дружку.

Я був щасливий чути, як Ганна знов і знов називає ім'я Ітана.

– Ти найкращий собака, Дружку. Дуже, дуже хороший собака. Хороший собака.

Я замахав хвостом, почувши, що я хороший собака.

Я так і сидів, коли Ганна відчинила дверцята біля дому Доктора Деб. Знав, що жодним чином не зможу зістрибнути вниз із моєю лапою. Я тужливо глянув на неї.

– О, гаразд, Дружку. Зачекай-но тут.

Ганна зачинила дверцята й пішла. За кілька хвилин Доктор Деб і чоловік, якого я ніколи раніше не бачив, вийшли до машини. На руках

чоловіка був запах кота, ще й м'ясний аромат. Вони з Доктором Деб віднесли мене до будівлі. Усіма силами я намагався не звертати уваги на біль, який пронизував мене, доки вони це робили, але при цьому важко дихав. Мене опустили на металеве ліжко, і було надто боляче, щоб махати хвостом, тож я просто поклав голову вниз. Приємно торкатися прохолодного металу, розтягнувшись на ньому.

– Ти такий хороший собака, хороший собака, – прошепотіла мені Ганна.

Я знав, що тепер уже мені лишилося недовго. Я зосередив погляд на ній – вона всміхалася, але водночас плакала. Доктор Деб гладила мене, і я відчував, як її пальці намагаються складку шкіри біля моєї шиї.

Я впіймав себе на тому, що думаю про маленьку Клеріті. Я сподівався, що скоро вона знайде іншого собаку, який нагляне за нею. Кожному потрібен собака, а Клеріті він був просто необхідний.

Мене звали Дружком. Раніше – Еллі, до того – Бейлі, а перед тим – Тобі. Я був хорошим собакою, який любив свого хлопчика Ітана й дбав про його дітей. Я любив його подругу Ганну. Я знав, що вже більше не повернуся, і це добре. Я зробив усе, що має зробити на цьому світі собака.

Ганна ще й досі виливала на мене свою любов, коли я відчув крихітний укол між пальцями Доктора Деб. Майже миттєво біль у нозі відступив. Почуття миру сповнило мене: його дивовижна, тепла, смачна хвиля тримала моє тіло на плаву, наче ставка вода. Дотик Ганниних рук поступово полишив мене і, відпливаючи за течією, я почувся по-справжньому щасливим.

Розділ 4

Картини лише починали яснішати перед моїми затуманеними очима, коли я все згадав. Одна мить – і я знову був новонародженим цуценям без напрямку чи мети, окрім як знайти материнське молоко, а наступної миті це був я – усе ще цуценя, але зі спогадами про те, як жив Дружком, і про всі попередні рази, коли був цуценям у своїх життях.

У моєї матері було кучеряве коротке й темне хутро. Такими ж темними були мої кінцівки – принаймні наскільки я бачив їх своїми щойно відкритими очима, – але моє м'яке хутро кучерявим зовсім не було. Усі мої брати й сестри мали однаковий темний колір, хоча коли ми натикалися одне на одного, я відчував, що лише один має хутро, як у мене, – решта кучеряві, як наша мати.

Я знав, що скоро мій зір проясниться, але не думав, що це дуже допоможе мені збагнути, навіщо знову став цуценям. Я завжди був переконаний, що маю важливу мету й тому постійно народжуюся заново. Тоді все, чого я навчався, слугувало для допомоги моєму хлопчикові Ітану, і я жив поряд із ним і був провідником в останні роки його життя. І гадав, що це й було моєю метою.

А тепер що? Я мав народжуватися знову й знову, без кінця? Чи може собака мати більше однієї мети? Як таке можливо?

Спали цуценята всі разом у великій коробці. Коли мої лапи зміцніли, я дослідив оточення – настільки захопливе, наскільки може бути коробка. Іноді я чув кроки на сходах, а тоді розмитий силует схилявся над коробкою, говорячи то чоловічим, то жіночим голосом. З того, як наша мати махала хвостом, я усвідомив, що це були люди, які піклувалися про неї й любили її.

Незабаром я зрозумів, що вони справді були чоловіком і жінкою – так я подумки й називав їх: Чоловік і Жінка.

Одного дня Чоловік привів із собою друга, який усміхався нам згори. У друга не було волосся на голові – лише навколо рота.

– Вони такі милі, – сказав лисий із волохатим ротом. – Шість цуциків, чудовий виводок.

– Хочеш узяти одного? – відповів Чоловік.

Я завмер, відчувши, як руки, що здавалися величезними, опускаються й хапають мене. Я тримався нерухомо, трохи злякано, коли чоловік із волохатим ротом підняв мене й став роздивлятися.

– Ця на інших не схожа. – Його подих сильно пахнув маслом і цукром, тож я злегка лизнув повітря.

– Ні, у неї є брат, зовсім такий самий. Ми до пуття не знаємо, що сталося. Белла з плідником обоє – чистокровні пуделі. Гадаємо... ну, того дня, коли ми забули зачинити задні двері, Белла могла вибратися з дому. Може, інший самець переліз через паркан, – сказав Чоловік.

– Постривай, а це взагалі можливо? Два різні батьки?

Я гадки не мав, про що вони говорять, але якщо він тільки збирався тримати мене й обдавати звабливими запахами, то я вже був ладний, щоб мене поставили вниз.

– Гадаю, що так. Ветеринар каже: таке вже траплялося – два різні плідники.

– Кумедно.

– Еге ж, ось тільки нам не вдасться продати двох загадкових собак. Хочеш оцю? Тобі, як приятелю, безкоштовно.

– Ні, дякую. – Чоловік розсміявся й опустил мене назад. Мати відчула запах незнайомця й з турботою й добротою лизнула мене, щоб заспокоїти. Тим часом брати й сестри підповзли ближче на своїх хитких лапах, бо вже, мабуть, забули, хто я, і хотіли кинути мені виклик. Я не звернув на них уваги.

– Гей, як твій син? – промовив чоловік із волохатим обличчям.

– Дякую, що спитав. Досі хворіє, страждає на той кашель. Певно, доведеться відвести його до лікаря.

– Він уже був тут, унизу, бачив цуценят?

– Ні, вони ще трохи замалі. Нехай змужніють, перш ніж він візьме їх до рук.

Двоє чоловіків пішли геть, розчинившись у туманній темряві за межами мого поля зору.

З плином днів я почав розрізняти дитячий голос нагорі, хлоп'ячий, і перспектива почати заново з новим хлопчиком стривожила мене. Адже ж це не могло бути моєю метою? Це чомусь здавалося неправильним – наче я буду поганим собакою, якщо матиму іншого хлопчика, окрім Ітана.

Якось Чоловік узяв нас усіх, посадив до меншої коробки й відніс у ній сходами нагору. Мати тривожно дихала, не відстаючи від нього ні на крок. Нас поставили на підлогу, а тоді Чоловік м'яко перегорнув коробку, так що ми всі вивалилися з неї.

– Цуцики! – вигукнув хлопчик звідкілясь іззаду.

Я трохи розставив лапи, щоб утримати рівновагу, і озирнувся навкруги. Це нагадувало вітальню на Фермі, з канапою та стільцями. Ми сиділи на м'якій ковдрі, і, звичайно ж, більшість братів і сестер одразу спробували з неї втекти, розповзаючись у всіх напрямках на гладеньку підлогу за її межами. Я ж залишився на місці. З досвіду знав, що матері-собаки полюбляють м'які місця більше за тверді, а завжди розумніше триматися біля матері.

Чоловік і Жінка, сміючись, підібрали цуценят-утікачів і поклали назад у центр ковдри – це мало б натякнути їм, що вони не повинні розбігатися, хоча більшість усе одно спробували втекти вдруге. Хлопчик, старший за Клеріті, та все одно дуже маленький, кружляв навколо та збуджено підстрибував. Це нагадало мені, як підстрибували вгору-вниз маленькі ніжки Клеріті, коли вона побачила того дурного коня в стайні.

Я неохоче проймався любов'ю до інших хлопчиків, окрім Ітана, але важко було разом з усіма не піддатися радості, побачивши цю маленьку людину, що тягнула до нас рученята.

Хлопчик потягнувся до мого брата з довшим і гладкішим, ніж у мене, хутром. Я відчував, як засмутилися брати й сестри, коли хлопчик вихопив його.

– Обережно, синку, – сказав Чоловік.

– Ніжніше, не зроби йому боляче, – додала Жінка.

Це – вирішив я – були мати й батько малюка.

– Він мене цілує! – гигикнув хлопчик, коли мій брат покійно лизнув його в рот.

– Усе гаразд, Белло. Ти хороша собака, – сказав Чоловік, поглажуючи мою матір, яка ступала по ковдрі, неспокійно позіхаючи.

Маленький хлопчик закашлявся.

– Усе гаразд? – спитала його мати.

Він кивнув, поклавши мого брата й одразу ж підхопивши одну з моїх сестер. Інші двоє братів уже відповзли на край ковдри й зупинилися, невпевнено приношуючись до підлоги.

– Терпіти не можу звук цього кашлю. Звучить так, наче йому погіршало, – сказав Чоловік.

– Уранці йому зовсім не було погано, – відповіла Жінка.

Маленький хлопчик дихав гучно, із чханням і голосним хрипом. Його кашель ставав усе гіршим. Обоє батьків завмерли, не зводячи з нього очей.

– Джонні? – промовила Жінка. У її голосі чувся страх.

Наша мати підійшла до неї, стривожено махаючи хвостом. Чоловік поставив цуценя, яке тримав, на підлогу та схопив хлопчика під руку.

– Джонні? Дихати можеш?

Хлопчик нахилився, упершись руками в коліна. Його подих був напруженим, гучним і важким.

– Він синіє! – скрикнула Жінка.

Ми з братами й сестрами здригнулися від неприхованого жаху в її голосі.

– Телефонуй 911! – загорлав на неї Чоловік. – Джонні! Будь зі мною, синку! Дивися на мене!

Свідомо чи ні, ми всі підповзли до матері й опинилися біля її ніг, шукаючи заспокоєння. Вона швидко опустила до нас свій ніс, але важко дихала й була стривожена. Згодом підійшла до Чоловіка й спробувала ткнутися в нього носом. Чоловік не звернув на неї уваги.

– Джонні! – болісно скрикнув він.

Кілька цуценят намагалися послідувати за матір'ю, і коли вона побачила це, то повернулася до нас і підштовхнула мордою назад, щоб не сходили з ковдри й не плуталися під ногами.

Чоловік поклав дитину на канапу. Очі хлопчика моргали, а його подих досі лунав хрипко й болісно. Увійшла Жінка, затискаючи рот руками. Вона плакала.

Я почув сирену, усе гучнішу, а тоді до кімнати увійшли двоє чоловіків і жінка. Вони поклали щось хлопчику на обличчя й винесли його з кімнати на ліжку. Чоловік і Жінка пішли з ними, і ми лишилися самі.

Цуценят від природи тягне досліджувати, тож мої брати й сестри миттєво полишили ковдру й стали обнюхувати дальні кути кімнати. Наша мати ходила довкола й підвивала, постійно здіймаючись на задні лапи, щоб визирнути у вікно. Двійко цуценят слідували за нею.

Я сидів на ковдрі й намагався зрозуміти. Хоча то був не мій хлопчик, я відчував сильне занепокоєння через цю дитину. Це не означало, що я не любив Ітана, – я просто відчував страх.

Будучи цуценятами, ми наслідили в усьому будинку. Я знав, що коли стану старшим, то краще володітиму собою, але на цю пору не усвідомлював, що маю присісти, доки потреба не ставала геть критичною. Я сподівався, що Чоловік і Жінка не гніватимуться на мене.

Ми всі спали, коли Чоловік повернувся додому сам. Він відніс нас у підвал, і я чув, як потім рухався нагорі, а в повітрі витав запах мила. Ми ссали матір – тепер, коли Чоловік був удома, вона остаточно заспокоїлася.

Наступного дня нас віднесли до іншого підвалу в іншому домі. Жінка, від якої пахло кухнею, пранням і собаками, привітала нас поцілунками й звуками, схожими на туркотіння. Її будинок зберігав запахи багатьох-багатьох собак, хоч я бачив лише одного: неповороткого пса, котрий ходив низько над землею, ледь не підмітаючи її своїми великими обвислими вухами.

– Дякую за це. Я справді вдячний вам, Дженніфер, – сказав їй Чоловік.

– Піклуватися про собак – моя робота, – відповіла вона. – Лише вчора я віддала в добрі руки боксера, тож знала, що в мене будуть нові. Так завжди буває. Ваша дружина казала, що у вашого сина астма?

– Так. Вочевидь, у нього смертельна алергія на собак, але ми ніколи цього не знали, адже Белла – пуделиха, а Джонні, вочевидь, не має алергії на пуделів. Ми й гадки не мали. Почуваюся таким бовдуром. Алергічна реакція спровокувала напад астми, а ми навіть не знали, що в нього астма! Я вже думав, ми його втратимо.

Белла, почувши своє ім'я, злегка махнула хвостом, однак була засмучена. Ми сиділи в підвалі в зручного розміру коробці, але Белла покинула її, щойно Чоловік вийшов, а тоді сіла під дверима, що вели до сходів, і заплакала. Це засмутило цуценят, які сиділи пригнічені й не гралися. Я впевнений, що мав такий самий вигляд: розпач нашої матері був гострий і неослабний.

Того дня вона не годувала нас. Жінка на ім'я Дженніфер не помітила цього, а от ми помітили й дуже скоро всі скавчали. Мати була занадто стривожена й засмучена, щоб лягти біля нас, навіть попри те, що її

соски набрякли й почали точитися звабливим ароматом, від якого в нас паморочилося в голові.

Я знав, чому вона така сумна. Собака має бути зі своїми людьми.

Цілу ніч мати ходила й тихо плакала. Ми всі поснули, але на ранок у нас животи крутило від голоду.

Прийшла Дженніфер подивитися, чому ми скиглимо, і сказала Беллі, що все гаразд, але я чув тривогу в її голосі. Вона покинула кімнату, а ми й далі плакали за мамою, але та просто ходила, вила й не звертала на нас уваги. Потім, після нескінченно довгого проміжку часу, Белла опинилася біля дверей і припала мордою до шпарини під ними, щось жадібно винюючи. Вона замахала хвостом, а тоді двері відчинив Чоловік. Схлипуючи, Белла почала стрибати на Чоловіка, а той відштовхував її.

– Ти маєш сидіти внизу, Белло. Я хочу, щоб ти сиділа внизу.

– Вона не годувала цуценят. Надто засмучена, – сказала Дженніфер.

– Гаразд, Белло, ходи сюди. Ходи.

Чоловік підвів Беллу до коробки й змусив лягти. Він притримував рукою її голову, і вона лишалася на місці, а ми нестямно рвонулися до неї, штовхаючись, смокчучи, борючись одне з одним.

– Я просто боюся, що на ній лупа цуценят. Вона потрапить до мене – і в Джонні станеться напад. У нього інгалятор і все таке.

– Але якщо Белла не годуватиме, її цуценята помруть, – відповіла Дженніфер.

– Я маю вчинити так, як найкраще для Джонні. Ми робимо вологе прибирання всього будинку, – сказав Чоловік.

Мій живіт ставав теплим і важким. Чудова річ – годування.

– Ну, а якщо забрати Беллу й пуделят додому? Ви могли б викупати їх, позбутися будь-якого сліду двох інших цуценят. Принаймні врятуєте чотирьох, і для Белли це теж буде найкраще.

Тривалий час Чоловік і Дженніфер мовчали. Повністю наситившись, я подибав геть, такий сонний, що хотів лише влягтися на одного з інших цуценят і задрімати.

– То ви приспите інших двох? Не хотів би, щоб вони померли від голоду, – сказав Чоловік.

– Вони не страждатимуть, – відповіла Дженніфер.

Кількома хвилинами по тому мене здивувало, що Чоловік і Дженніфер нахилилися до нас, і кожен узяв по парі цуценят. Белла

вистрибнула з коробки й послідувала за ними. Мій брат, єдиний з хутром, як у мене, трохи поскавчав, але ми обидва були дуже сонні. Ми пригорнулися один до одного, щоб не мерзнути, і я поклав голову йому на спину.

Я не знав, куди поділася мати з нашими братами й сестрами, але вирішив, що вони скоро повернуться.

Розділ 5

Я прокинувся змерзлим і голодним. Ми з братом тулилися один до одного, намагаючись зігрітися, і коли я заворушився, він розплющив очі. Похитуючись, ми вибралися з коробки, справили потребу й кілька разів торкнулися один одного, сповіщаючи про те, що було цілком очевидно. Наша мати, брати й сестри зникли.

Мій брат почав скиглити.

Невдовзі жінка на ім'я Дженніфер увійшла глянути на нас. Ми дивилися знизу вгору на неї, таку високу.

– Бідолашні маленькі цуцики, скучили за мамою, еге ж?

Звук її голосу начебто заспокоїв мого брата. Він підвівся на задні лапи, упершись передніми в стінку коробки, і потягнувся, намагаючись дістати до неї своєю маленькою мордочкою. Вона з усмішкою нахилилася.

– Усе гаразд, маленький. Усе буде добре, обіцяю тобі.

Коли вона пішла, мій брат знову почав скиглити. Я намагався залучити його позмагатися в боротьбі, але він був не на жарт засмучений. Я знав, що все гаразд, бо з нами жінка, яка подбає про нас і скоро приведе нашу матір назад, щоб ми могли поїсти, але брат був наляканий, голодний і явно не міг думати ні про що інше.

Невдовзі Дженніфер повернулася.

– Гаразд, пора вами зайнятися. Хочеш піти першим? Добре, – сказала вона, узяла мого брата й понесла його геть.

Я лишився сам у коробці, ліг, намагаючись не думати про ниючий біль у порожньому животі. Тепер, коли брата забрала Дженніфер, не зважати на голод стало легше. Я гадав, чи не маю наглянути за братом, але відкинув цю думку. Собаки не піклуються про собак – це люди про них піклуються. Доки з нами Дженніфер, усе буде гаразд.

Я заснув і не прокидався, доки не відчув, як Дженніфер підіймає мене в повітря. Вона дивилася мені в очі.

– Що ж, усе пройшло не так добре, як я очікувала, – сказала вона. – Сподіваймося, що з тобою буде швидше.

Я помахав своїм куцим хвостом.

Ми з Дженніфер піднялися нагору. Жодних ознак мого брата не було, хоч я відчував його запах у повітрі. Жінка сіла на свою канапу й перевернула мене на спину, продовжуючи тримати у своїх руках.

– Добре, тепер добре, – сказала Дженніфер. – Тихо й спокійно.

Вона нахилилась, узяла щось, якусь дивної форми річ, і повільно опустила її на мою морду. Що вона робила? Я злегка здригнувся.

– Зараз ти маєш лежати спокійно, цуцику. Усе пройде добре, якщо не битимешся, – сказала Дженніфер.

Її голос заспокоював, але я досі не знав, що відбувається. Але тоді відчув смачний запах теплого молока – з тієї штуки, що вона тримала, точилася їжа. Кінчик був м'який, і коли жінка тицьнула ним мені в губи, я схопив його й почав ссати, за що був винагороджений теплим солодким молоком.

Певним чином це було як годуватися від матері, ось тільки тепер я лежав на спині, а штука в моєму роті була дуже великою. Молоко теж було геть іншим на смак, солодшим і легшим, але я не скаржився. Я смоктав, і чудова тепла рідина стирала біль у животі.

Коли я наситився, то зробився сонним. Дженніфер обійняла мене й погладила по спині, і я злегка відригнув. Потім вона віднесла мене через коридор на м'яке ліжко, де спали великий собака зі здоровенними вухами і, уткнувшись в нього мордочкою, мій брат.

– Ось іще одне, Барні, – прошепотіла Дженніфер.

Великий собака застогнав, але замахав хвостом і не ворухнувся, коли я прилаштувався біля нього. Хоч він був чоловічої статі, його черво виявилось теплим і зручним, як у матері.

Брат писнув, вітаючи мене, і одразу ж знову заснув.

Відтоді й завжди Дженніфер годувала нас у себе на колінах кілька разів на день. Я звик до цих годувань і того, як жінка розмовляла, пригортаючи мене. Легко було полюбити таку, як Дженніфер.

Брат нервувався, коли мене годували раніше за нього. Певно, Дженніфер вирішила, що буде більш розважливо, якщо я їстиму другим, ніж увесь час слухати те скиглення.

Гадаю, я знав це завжди, але одного дня, коли присів і понюхав свою сечу, до мене остаточно дійшло, що ми не брати, а брат і сестра. Я був жіночої статі! Незрозуміло, як таке можливо.

Недовгий час мене цікавило, що сталося з нашою матір'ю та іншими цуценятами, але здавалося, що я вже не можу їх пригадати. Тепер ми

жили тут – мій брат і я, – родина з двох цуценят і лінивого собаки на ім'я Барні. Це теж було незрозуміло.

Мабуть, бувають часи, коли єдина справа собаки – це чекати й дивитися, що буде далі, які рішення приймуть люди, чи змінять усе, чи зроблять іще більш звичайним. Тоді всі зусилля ми з братом витрачали на те, щоб смикати Барні за м'які обвислі вуха.

Дженніфер звала мого брата Роккі, а мене – Моллі. Мірою того, як ми зростали, Барні все менше хотів возитися з нами, стаючи нетерплячим до того, як ми жували різні частини його тіла. Однак усе було добре, позаяк із нами в будинку оселилася велика сіра собака на ім'я Софі. Та любила бігати заднім подвір'ям, де лише починала пробиватися трава під теплим весняним сонцем. Вона була дуже прудка, і ми з Роккі навіть не сподівалися наздогнати її, але Софі хотіла, щоб ми за нею ганялися, а коли ми здавалися, кидалася до нас і схилялася, намагаючись знову залучити до гри. А ще був огрядний собака на ім'я Містер Черчилль, трохи подібний до Барні за розміром, ось тільки важчий і з дуже короткими вухами. Містер Черчилль сопів і перевалювався на ходу – повна протилежність Софі. Не впевнена, що він навіть *умів* бігати. А поївши, дуже неприємно пахнув.

Будинок Дженніфер з усіма собаками був, мабуть, найдивовижнішим з усіх місць, які можна собі уявити. Звісно, іноді я тужила за Фермою, але жити в Дженніфер було наче мешкати цілодобово в собачому парку.

За кілька днів прийшла якась жінка відвідати Софі і, йдучи, забрала її із собою.

– Це дивовижно – те, що ви робите. Гадаю, якби я спробувала створити притулок для собак, то, зрештою, прихистила б їх усіх, – сказала та жінка.

У Софі почнеться нове життя з новою людиною – збагнула я й пораділа за неї, хоча Роккі здавався цілковито спантеличеним через те, що відбувалося.

– Це називається «опікунська помилка», – розсміялася Дженніфер. – Це так у мене опинився Барні. Він був першим, кого я прихистила. Однак я збагнула, що якщо я себе не опаную, то візьму ще кількох собак – і все, і решті вже не зможу допомогти.

Одного дня до будинку Дженніфер прийшли якісь люди погратися з нами – чоловік із жінкою й двоє дівчат.

– Ми точно хочемо хлопчика, – заявив чоловік.

Дівчата були в тому чарівному віці, коли не вмiли бiгати швидше за цуценя й завжди хихотiли. Вони брали нас на руки й цiлували, а тодi поставили на пiдлогу й почали гратися.

– Ще раз: ви казали, пудель і хто? – перепитав чоловік.

– Цього ніхто не знає, – вiдповiла Дженнiфер. – Спанiель? Тер'єр?

Я знала, що вiдбувається: вони прийшли забрати Роккi або мене iз собою додому. Я гадала: навищо нам покидати це мiсце – якщо хтось i мав пiти, то це мiстер Черчилль, який здебiльшого просто стояв, видаючи запахи, або, коли Роккi вдавалося роздразнити його, ганявся за нами й збивав iз нiг своїми грудьми. Але я також знала, що люди головнi – вони вирiшують долi собак, i менi доведеться пiти туди, куди мене вiдiшлють.

Наприкинцi, однак, ми з Роккi лишилися. Я вiдчувала полегшення, що не втратила брата, i радiла, що не доведеться прощатися з iншими собаками, але не розумiла, чому люди приходять зi мною гратися, а потiм не хочуть брати мене iз собою.

Та одного дня я зрозумiла.

Ми з Роккi були на задньому подвiр'ї разом iз новенькою коричневою собакою на iм'я Дейзi. Та була дуже сором'язливою з Дженнiфер – не йшла, коли її кликали, i щоразу, як Дженнiфер нахилилася погладити її, Дейзi виверталася з-пiд її руки. Новенька була дуже худа й мала свiтло-карi очi. Однак вона гралася зi мною та Роккi i, хоча була значно бiльшою, дозволяла повалити її, коли ми боролися.

Я почувала, як гупнули дверцята машини, а потiм, за кiлька хвилин, сiтчастi дверi в заднiй частинi будинку вiдчинилися. Ми з Роккi почимчикували туди на розвiдку, коли у двiр увiйшла Дженнiфер, а з нею – хлопець i дiвчина. Дейзi тим часом забилася за столик для пiкнiка, де почувалася у безпецi.

– О Боже, вони такi гарнiюни! – розсмиялася дiвчина, яка була десь того ж вiку, що й Итан, коли почав водити машину. Вона впала на колiна й широко розкинула руки. Ми з Роккi слухняно пiдбiгли до неї. Дiвчина схопила нас в оберемок, i саме тодi я зробила приголомшливе вiдкриття.

Це була Клерiтi.

Ошаленiла, я видерлася їй на колiна, цiлувала й вдихала запах її шкiри. Я плигала й крутилася вiд радощiв. Клерiтi!

Ніколи раніше мені не спадало на думку, що вона може прийти шукати мене, знатиме, що я народжуся знову, і знайде мене. Але люди водять машини й вирішують, коли собакам їсти й де їм жити, і, вочевидь, це теж було в їхніх силах: вони вміли знаходити своїх собак, коли ті були їм потрібні.

Тому, мабуть, родина з дівчатками й пішла без нас. Вони шукали своїх собак, а ми з Роккі ними не були.

Я не могла відірватися від Клеріті. Я молотила своїм маленьким хвостом повітря й лизала їй руки, викликаючи в неї сміх. Коли хлопець почав бігати у дворі, Роккі побіг із ним, але я залишилася з Клеріті.

– Що скажеш, Тренте? – гукнула Клеріті.

– Він класний, – відповів хлопець.

– Здається, Моллі ви дуже приглянулися, – сказала Дженніфер Клеріті. – Я зараз повернуся.

Дженніфер увійшла до будинку.

– О, ти така гарненька, – сказала Клеріті, пригладжуючи мої вуха назад. Я цілувала її пальці. – Але мама не дозволить мені тримати собаку. Ми тут через Трента.

Тепер мені було все зрозуміло: моя мета була, як я й припускала, продовжувати наглядати за Клеріті. Цього хотів Ітан. Ось чому я знову була цуценям: я досі мала роботу.

І я наглядатиму. Я наглядатиму за Клеріті й дбатиму про її безпеку. Я буду хорошою собакою.

Підійшов хлопець, несучи на руках Роккі.

– Бачиш його лапи? Він буде більшим за Моллі.

Клеріті встала, і я торкнулася передніми лапами її ніг так високо, як дотягувалася, доки вона не взяла мене на руки. Роккі борсався, намагаючись вивільнитися з рук хлопця, а я сиділа тихо, дивлячись в очі Клеріті.

– Хочу його, – сказав хлопець. – Роккі, хочеш піти до мене жити?

Він м'яко опустив мого брата, який стрибнув на гумову іграшку й затермосив її.

– Це так чудово! – сказала Клеріті. Вона поставила мене на землю, і я пішла за нею по п'ятах туди, де Роккі жував свою іграшку. Коли вона спробувала погладити Роккі, я тицьнула голову їй під руку, і вона розсміялася.

– Ти подобаєшся Моллі, Сі Джей, – сказав хлопець.

Я метнула погляд на хлопця, бо він назвав моє ім'я, але потім знову пригорнулася до Клеріті.

– Знаю. Але Глорія – вона з котушок злетить і оскаженіє від злості. Я вже чую її: «Вони *лижуться*. Вони *неохайні*». Наче в нас удома все блищить.

– Але хіба ж не буде весело? У нас були б брат і сестра.

Я відчула тужливий сум Клеріті, коли вона взяла мою мордочку в долоні.

– Так, було б весело, – тихо сказала вона. – Ох, Моллі, пробач мені, дівчинко.

З будинку повернулася Дженніфер.

– То як, треба заповнити якісь папери? – спитав хлопець.

– Ні. Я не є членом жодної організації з порятунку тварин абощо. Просто місцева мешканка, яка підбирає бездомних собак і знаходить їм дім, і всі про це знають. Роккі й Моллі тут, бо через них у маленького хлопчика погіршилась астма.

– Ви казали, що безкоштовно в добрі руки, та чи можу я хоч щось сплатити? – спитав хлопець.

– Я приймаю пожертви, якщо хочете.

Хлопець щось простягнув Дженніфер, а тоді нахилився й узяв Роккі на руки.

– Гаразд, Роккі, – сказав він. – Готовий вирушати до нового дому?

– Дайте мені знати, якщо виникнуть питання, – сказала Дженніфер.

Я вичікувально дивилася на Клеріті, але вона не взяла мене.

– О, подивіться лише на неї, – сказала Клеріті. Вона опустила на коліна й погладила моє хутро. – Вона наче знає, що я йду без неї.

– Ходімо, Сі Джей.

Ми всі разом підійшли до задніх дверей. Дженніфер відчинила їх, і хлопець вийшов, продовжуючи тримати Роккі на руках, а за ним Клеріті, та коли я спробувала піти за нею, Дженніфер перегородила мені шлях ногою.

– Ні, Моллі, – сказала вона, зачиняючи двері з дротяною сіткою, так що я зосталася покинута на задньому дворі.

Що?

Я сіла й не зводила очей із Клеріті, яка дивилася на мене крізь дротяну сітку. Я не розуміла.

Коли вони всі розвернулися, я дзявкнула, розчарована, що в мене такий тоненький голос. Я плакала, скарчала, ставала лапами на сітку й дряпала її, намагаючись кігтями прокласти собі шлях. Невже Клеріті залишає мене? Ні, не може бути! Я маю піти з нею!

Клеріті й хлопець із Роккі вийшли через парадні двері будинку, зачинивши їх за собою.

– Усе гаразд, Моллі, – сказала Дженніфер і пішла на кухню.

Клеріті пішла. Роккі пішов.

Я гавкала й гавкала своїм тонким безсилим цуценячим голосом, почувуючись нещасною й самотньою.

Розділ 6

Дейзі, велика сором'язлива собака, вийшла зі своєї схованки за столиком для пікніка й стояла, обнюхуючи мене, доки я гавкала. Вона відчувала мій смуток, але, вочевидь, не розуміла його.

Увійти в дім не вдалося. Я підійшла до стіни дому, але дерев'яні ворота були міцно зачинені, а ручка – далеко за межами досяжності моїх маленьких зубів. Я гавкала знов і знов. Цей двір, де так чудово було бавитися, тепер здавався мені в'язницею. Я підбігла до Барні, і ми торкнулися носами, але повільний змах його хвоста нічим мені не допоміг. Я була в розпачі. Що відбувалося? Як таке можливо?

– Моллі?

Я обернулася. Переді мною була Клеріті. Вона впала на коліна, і я підбігла до неї й кинулася в обійми, лижучи її обличчя, радіючи, що неправильно зрозуміла – на мить подумала, що вона збирається покинути мене!

Позаду неї стояли Дженніфер і Трент.

– Вона мене обрала, що ж я можу вдіяти? Моллі обрала мене, – повторювала Клеріті.

Я щаслива бути Моллі, щаслива бути з Клеріті і йти з нею до машини. Трент підігнав авто, і вона сіла на заднє сидіння зі мною та Роккі. Брат привітав мене, наче ми кілька днів поспіль не бачилися, і ми почали вовтузитися з Клеріті на задньому сидінні.

– То що ж *скаже* твоя мати? – спитав Трент.

Роккі схопив зубами довге пасмо волосся Клеріті й, розставивши лапи, тягнув на себе з гарчанням, наче гадав, що те відірветься. Клеріті залилася сміхом. Я стрибнула на Роккі, щоб змусити його припинити.

– Сі Джей? Серйозно.

Ми з Роккі, борсаючись, повзали по Клеріті. Вона намагалася сісти рівно.

– Господи, не знаю.

– Вона дозволить тобі залишити її?

– Ну, а що мені було робити? Ти ж бачив, що сталося. Наче нам із Моллі призначено бути разом. Це доля. Карма.

– Навряд чи ти зможеш переховувати собаку в домі, – сказав Трент.

Клеріті глянула вниз. Вона здалася засмученою, тож я поклала лапи їй на груди й спробувала лизнути в обличчя. З досвіду знала, що поцілунок собаки здатен підбадьорити майже кожного.

– Сі Джей? Ти серйозно вважаєш, що можеш *ховати собаку в домі?* – спитав Трент.

– Я могла б сховати в домі зграю вовків, якби хотіла. Вона ніколи нікуди не дивиться, окрім як у дзеркало.

– Гаразд, авжеж. Тож наступні десять років ти збираєшся переховувати собаку, і якимось чином твоя мати цього не з'ясує.

– Знаєш що, Тренте? Часом ми робимо щось непрактичне, але все одно робимо, бо це правильно.

– Авжеж, це має сенс.

– Нащо ти так? Завжди тобі треба посперечатися.

На мить обоє замовкли.

– Вибач, – нарешті сказав Трент. – Я просто турбуюся про тебе.

– Усе вийде, обіцяю.

– Гаразд.

– Але, гм, проїдь, будь ласка, повз наш двір, добре? Не заїжджай туди.

Машина зупинилася. Клеріті взяла Роккі й пересадила його вперед. Ми з братом презирнулися. Роккі помахав хвостом, відвівши вуха назад. Я відчувала, що це прощання, що тепер ми будемо нарізно. Це було нормально: наші долі завжди вирішують люди, а Клеріті вирішила, що я їй потрібна, і це справді було так. Піти з нею – це те, чого хотів би Ітан. Недобре тільки, що Роккі був собакою на передньому сидінні, а я – ні. Щоправда, Клеріті відчинила двері, і ми разом вийшли, тож далі їхати автівкою все одно не довелося.

Машина рушила.

– Гаразд, – сказала Клеріті дещо стривожено. – Подивимось, як тихо ти вмієш поводитися.

Вона опустила мене на землю, і ми підійшли до будинку. Кілька собак помітили куці попереду, але то були старі запахи – ніщо не вказувало на присутність поблизу інших собак. Клеріті взяла мене на руки й швиденько занесла всередину, трохи вгору сходами, далі коридором і в спальню.

– Клеріті? Це ти? – гукнула жінка з будинку.

– Я вдома! – відгукнулася Клеріті.

Вона застрибнула на ліжко разом зі мною й почала гратися. Потім завмерла: з коридору почулися кроки.

– Моллі! Тш-ш-ш! – сказала дівчина, натягнула покривало на ноги, піднявши коліна, і заштовхала мене під цей навіс.

Я обнюхувала її ноги, коли почула, як відчиняються двері.

– Та-да! – проспівала жінка. Я впізнала цей голос: то була Глорія, мати Клеріті.

– Ти купила шубу? – сердито промовила Клеріті.

– Подобається? – відповіла Глорія. – Це лисиця!

– Шубу? Як ти могла?

Я вирішила, що це гра, за умовами якої треба знаходити вихід з-під покривал, і почала пробиратися до голови Клеріті, але її рука пірнула під ковдру й штовхнула мене донизу.

– Ну, це ж не те, щоб я когось убила. Вона була вже мертва, коли я купувала шубу. І не хвилюйся: я впевнена, що цей звір був, як ти кажеш, на вільному вигулі.

– Маєш на увазі: доки його не впіймали. Господи, Глоріє. Ти ж знаєш, як я через це почуваюся.

– Якщо так сильно цим переймаєшся, то не треба її носити.

– Наче я б носила! Про що ти думала?

– Гаразд, мені шкода, але вона потрібна мені в поїзді: Аспен – єдине місце, де ще можна носити хутро, не почуваючись винною. Ну, і, може, Франція.

– Аспен? Коли ти їдеш до Аспена?

Рука Клеріті притиснула мене до місця.

– У середу. Тож, гадаю, завтра нам треба піти по крамниціях, лише нам удвох.

– Завтра понеділок. Мені треба до школи, – сказала Клеріті.

– Ну, школа. Це звичайний день.

Ноги Клеріті висунулися з-під ковдр, які м'яко лежали поверх моєї голови.

– Хочу йогурт, – сказала Клеріті.

Я визирнула з-під ковдр, але було надто пізно – Клеріті вже йшла.

– Ненавиджу, як ти носиш ці шорти, – казала Глорія, коли Клеріті зачиняла двері, – у них твої стегна такі огрядні.

Залишившись одна в ліжку, я швидко зметикувала, що підлога далеко, далеко поза досяжністю моїх маленьких лап. Підвиваючи від

розчарування, я блукала по м'яких ковдрах, глибоко вдихаючи запах м'якої подушки. На ліжку валялося кілька іграшок, і я трохи пожувала їх.

Потім двері відчинилися. Повернулася Клеріті. Я замахала хвостом, лизнула її в обличчя, коли вона нахилилася до мене, і відчула в її подиху солодкий молочний запах. Чи є щось більш радісне, ніж лизати обличчя дівчини, доки та не захихотить?

Коли Клеріті виносила мене надвір, то сховала глибоко під сорочку, щоб я не мерзла. Вона похвалила мене за те, що я «присіла» у дворі, і погодувала маленькими шматочками холодного солоного м'яса. Смак був такий сильний, що обпik мені язика.

– Завтра принесу тобі трохи їжі для цуценят, Моллі, обіцяю-обіцяю-обіцяю. Хочеш іще шинки?

Тієї ночі я спала в оберемку рук Клеріті. Вона гладила мене долонею, шепочучи:

– Я люблю тебе, Моллі. Люблю тебе.

Поринувши в сон, я ще відчувала дотик її руки. Денні справи настільки виснажили мене, що за ніч я не прокинулася жодного разу. Клеріті встала, коли сонце тільки-но сходило, одяглася й винесла мене зробити мої справи з дивною осторогою, говорячи ледь чутним шепотом. Мій маленький міхур ледь не луснув. Потім вона віднесла мене сходами вниз, у підвал.

– Це мій особливий закуток під сходами, Моллі, – прошепотіла вона. – Я називаю його своїм клубом. Бачиш? Ось тобі подушка, а ось трохи води. Ти маєш сидіти тихо, гаразд? Я не піду по крамницях із Глорією, але мені доведеться ненадовго відійти. Та обіцяю, що повернуся, щойно вона піде з будинку. А поки не гавкай. Сиди тихо, Моллі, сиди тихо.

Я обнюхала маленький закуток, такий низький, що Клеріті довелося присісти. Вона простягнула мені ще трохи холодної солонини й погладила так, що я зрозуміла: вона збирається залишити мене. Тож коли дівчина раптом відсторонилася й пересунула коробки, щоб замурувати мене в закутку, я прудко чкурнула назовні.

– Моллі! – прошипіла Клеріті.

Я помахала хвостом, сподіваючись, що вона зрозуміла: я не хочу сидіти в тому маленькому закутку. Думала, що чітко виразила свої почуття, коли ми були в будинку Дженніфер: я хочу бути з Клеріті.

Вона підбрала мене й повернула всередину, і цього разу мені не вистачило спритності випередити коробки біля виходу. Що вона робила?

– Будь хорошою, Моллі, – промовила Клеріті з-поза коробок. – Пам’ятай: сиди тихо. Не гавкай.

Я подряпала коробки, але Клеріті не повернулася, і зрештою я облишила спроби. Ненадовго задрімала, а тоді знайшла пластмасову іграшку, щоб трохи пожувати. Але щойно довелося «присісти» в кутку, як маленьке місце під сходами втратило для мене всю принадність. Я дзявкнула, шкодуючи, що не можу сильніше. Навіть у маленькому просторі, де голос луною повертався до мене, він звучав тоненько й жалюгідно. Хай там як, а, розпочавши гавкіт, я вирішила, що буде безглуздо його припиняти.

Я зробила паузу, задерши голову, коли почула, як хтось рухається нагорі. Але ніщо не вказувало на те, що Клеріті чи Глорія йдуть рятувати мене, тож я загавкала знову.

А тоді я безпомилково почула скрип дверей, які відчинялися над сходами. Чийсь кроки наближалися до мене, і, коли вони пролунали просто над головою, я загавкала так гучно, як тільки могла. У підвалі хтось був.

Я гадала, що то Клеріті, але потім почула дещо незвичне: людське виття, щось середнє між плачем і голосінням. Це був жахливий звук, звук болю і, мабуть, страху. Що відбувалося? Я припинила гавкати, трішки злякавшись. Міцний квітково-олійно-мускусний запах заплив до мене з-поза коробок.

Я чула, як над головою відчиняються й зачиняються двері. Почулися кроки, а тоді я відчула, як хтось стоїть на вершечку сходів.

– Глоріє? Ти внизу? – це була Клеріті.

Скорботне виття тривало й далі. Я мовчала: жодна людина за все моє життя не видавала таких звуків.

Кроки задріботіли сходами вниз.

– Глоріє? – гукнув голос Клеріті.

Почувся гучний скрик: «А-а-а-а!» – і я впізнала Глорію.

Клеріті заверещала теж:

– А-а-а-а!

Я заскавчала – що відбувалося?

– Клеріті Джун, ти мене на смерть перелякала! – видихнула Глорія.

– Чому ти не відповідала? Що ти робила? – спитала Клеріті.

– Співала! Я була в навушниках! А ти що робиш удома? Що в сумці?

– Я дещо забула. Це, гм, це собача їжа. У нас у школі благодійна роздача продуктів.

– Ти справді вважаєш, що це добрий жест – роздавати собачу їжу?

– Ма-мо. Це не для людей. Це для їхніх собак.

– Тобто ти хочеш сказати, що вони себе прогодувати не можуть, але тримають собак? Куди котиться ця країна?

– Збираєш речі у прання? Я допоможу тобі скласти, – сказала Клеріті. – Віднесімо це нагору.

Вони пішли нагору, знову залишивши мене саму.

Я була дуже, дуже голодна.

Розділ 7

Клеріті все ж повернулася, і я рада була бачити дівчину, як і миску з їжею в її руках.

– Нарешті пішла. О Моллі, мені дуже, дуже шкода.

Я зарилася мордою в миску, хрумкаючи їжу, доки не пересохло в роті, і випила стільки води, скільки могла втримати. Потім Клеріті винесла мене на заднє подвір'я, де сяяло сонце й дзвеніли жуки, а трава була свіжою й теплою. Я розтягнулася на траві, упиваючись щирою радістю, і Клеріті лягла поряд зі мною. Кілька хвилин ми гралися в перетягування рушника, але цілий ранок гавкату виснажив мене, і коли вона взяла мене на руки й пригорнула до грудей, я одразу ж глибоко заснула.

Прокинулась я знову в маленькому закутку. Однак, щойно дзявкнувши, я почула стрімкий тупіт ніг, а тоді Клеріті відсунула коробки вбік.

– Тш-ш-ш, Моллі! Треба сидіти тихо! – сказала Клеріті.

Здається, я її зрозуміла: коли я хочу бачити її, треба гавкати – і вона прийде.

Дівчина дозволила погратись у підвалі й згодувала мені ще трохи їжі. Коли мені знадобилося присісти на цементній підлозі, вона прибрала й не засмутилася, що я не змогла дотерпіти, доки опинюся надворі. Вона обіймала мене, цілувала всю морду й випромінювала захоплення такої сили, що я тремтіла від щастя.

Ми гралися й гралися, доки мені не захотілося спати. Вона навіть розбудила мене ввечері, щоб пововтузитись у прохолодних сутінках заднього подвір'я, коли всі жуки вже стихли. Як весело було надворі в такій тиші!

Наступного ранку згори долинали гучні звуки, а на додачу чувся голос Глорії:

– Можна зробити музику тихіше?

Я гавкала й дряпала коробки, що перекривали мені вихід, намагаючись з'ясувати, що відбувається. Я знову сама? Ні, нагорі все ж хтось був: я чула кроки. Потім колихнулося повітря: двері з вулиці до підвалу відчинилися. Коробки від'їхали вбік,

і я вистрибнула просто в руки Клеріті. Моє серце плигало від радощів. Час знову розважитися!

– Ти маєш сидіти дуже тихо, – сказала вона мені.

Дівчина винесла мене на заднє подвір'я й за ворота, а тоді опустила на землю, і ми пішли на прогулянку. Потім каталися на машині (на передньому сидінні!), а тоді пішли гратися до парку на весь день. Ми були здебільшого самі, якщо не зважати на жінку з маленьким чорним собакою на ім'я Ходи-Сюди-Майло. Чорний собака підбіг до мене, і я кліпнула очима й покійно сіла на землю, розуміючи, що, як цуценя, маю показати Ходи-Сюди-Майлу, що не становлю загрози.

– Ходи сюди, Майло! – знов і знов гукала жінка.

Чорний собака грубо штовхнув мене мордою, збивши з ніг, а тоді Клеріті нахилилася й узяла мене на руки, тримаючи, як Дженніфер, коли годувала дивним молоком.

Коли Ходи-Сюди-Майло пішов, Клеріті поставила мене на землю й почала бавитися, наближаючи своє обличчя до мого. Я була така щаслива, що дзявкала й крутилася на місці.

– Завтра вона їде, – сказала мені Клеріті. – Я лише маю сховати тебе ще на ніч, а потім вона на тиждень поїде. Зможеш сьогодні втриматися від гавкоту?

Я жувала паличку.

– Не знаю, що мені робити, Моллі. Вона ніколи не дозволить мені залишити тебе.

Клеріті схопила мене й з усієї сили обняла.

– Я так тебе люблю.

Я відчувала приязнь, яку виливала на мене Клеріті, але цієї миті була по-справжньому зосереджена на своїй паличці, тож не спромоглася на більше, ніж махнути хвостом.

Коли ми повернулися додому, Клеріті одразу ж відвела мене вниз і посадила в маленький закуток під сходами, заставивши коробками. Я була розчарована й виразила своє невдоволення залпом гавкоту, від чого вона миттєво з'явилася.

– Треба, щоб ти не гавкала, гаразд, Моллі? Мати буде вдома з хвилини на хвилину.

Вона знову пересунула коробки. Правду кажучи, я втомилася, граючись цілий день, тож лягла подрімати. Однак прокинулася від стуку вхідних дверей.

– Я вдома! – пролунав у будинку голос Глорії. – Зачекай, зараз побачиш, що я купила в «Неймані».

Хоч я вже кілька днів чула запах і голос Глорії, але досі не мала можливості привітатися з нею. Я гадала, що, напевно, вона зрадіє, як Клеріті, побачивши мене. Я дзявкнула кілька разів, потім зачекала, але почула лише розмови. Я загавкала знову, а тоді отримала очікуваний результат – двері наді мною відчинились, і почулися кроки вниз. Клеріті відсунула коробки.

– Будь ласка, Моллі, *будь ласка*. Благаю: тихо.

Клеріті нагодувала мене, а потім віднесла під курткою вниз вулицею, і ми гуляли, гуляли. Коли ж повернулися, було темно й прохолодно. Клеріті знову посадила мене до закутка.

– Гаразд. Лягай спати, добре, Моллі? Лягай спати.

Я намагалася вислизнути, доки вона загороджувала вхід коробками, але була недостатньо спритною. Дівчина вибігла нагору рипучими сходами й зачинила двері, а тоді стало тихо.

Я трохи поспала, але потім прокинулася й згадала, що зовсім сама. Я заскавчала, знаючи, що нагорі Клеріті, певно, лежить зараз у ліжку, теж почуваячись самотньою. І від цього мені було сумно. Вона, мабуть, гадає, що мені подобається лежати на гарній подушці під сходами, але насправді я хотіла бути з нею. Я загавкала. Відповіді не було, тож я гавкала ще й ще.

– Клеріті! Що це за звук? – заверещала Глорія.

Я почула біг, а тоді двері над сходами відчинилися.

– Гадаю, це було знизу! – вигукнула Клеріті. Я помахала хвостом, коли вона спустилася сходами. – Повертайся в ліжку, Глоріє. Я з цим розберуся.

– Звучало, наче тварина! – відповіла Глорія.

Я чула, як рухається Клеріті по той бік коробок, і взялася дряпати їх. Було чутно, як ходить по дому Глорія, а тоді я зрозуміла, що вона стоїть на вершині сходів.

Я гавкнула.

– От знову! – прошипіла Глорія. – Це собака, у будинку собака!

Клеріті відсунула коробки, і я впала в її обійми, лижучи обличчя.

– Ні, це... О Боже, це лисиця! – скрикнула вона. – Не підходь!

– Лисиця? Що? Ти впевнена?

– Лисиці гавкають, Глоріє, – сказала Клеріті.

– Як вона потрапила в дім? Що тут робить лисиця?

– Мабуть, підвальні двері вітром відчинило. Певно, прийшла на запах твоєї дурної шуби.

Тепер Клеріті всміхалася мені. Ми грали в перетягування рушника, і дівчина тягнула не надто сильно.

– Бути цього не може, – сказала Глорія.

– У них дуже чутливий нюх! Я спробую вигнати її з будинку й далі по вулиці, – сказала Клеріті.

– Ти впевнена, що це лисиця? Лисиця, тобто звір?

– Я знаю, які на вигляд лисиці. Ця маленька.

– Треба викликати поліцію.

– Наче копи прийдуть заради лисиці. Я просто вижену її надвір. Стій там на випадок, якщо вона спробує втекти через сходи.

Було чути, як вдихнула Глорія й захряснула двері. Клеріті взяла мене на руки й вибігла крізь задні двері в прохолодну ніч, не випускаючи, доки ми не звернули за ріг.

Я не розуміла гри, у яку ми грали, але після тряски я «присіла» й була готова продовжувати шлях. Клеріті ходила зі мною вулицею туди-сюди, а тоді з-за рогу виїхала машина й зупинилася. Вікно опустилося, і я відчула запах Роккі! Я поставила лапи на металеву стінку машини й спробувала зазирнути всередину. Запах Трента відчувався теж.

– Дякую, що робиш це, Тренте, – сказала Клеріті.

– Усе гаразд, – відповів хлопець.

Клеріті підняла мене й подала крізь вікно. Я переповзла через груди Трента, лизнувши його на знак привітання, а потім обнюхала сидіння. Роккі в машині не було, але він бував тут раніше. Ми обоє були собаками переднього сидіння.

Того вечора я поїхала додому з Трентом, але Клеріті з нами не поїхала. Я була засмучена, коли ми від'їжджали, і скигвила, гадаючи, куди поділася моя господиня. Та коли ми приїхали додому до Трента, там був Роккі! Ми безмежно зраділи, побачивши одне одного, і боролись у вітальні, і на задньому подвір'ї, і в спальні Трента. Хлопець мав молодшу сестру, яка гралася з нами, і сам із нами бавився, і навіть їхні батьки долучалися. У розпал усієї цієї розваги я заснула, раптом відчувши таку втому, що просто лягла на місці, хоча Роккі продовжував жувати мій писк.

Наступного ранку, щойно прокинувшись, ми з братом заново розпочали гру. Він був трохи більший за мене і явно дуже прив'язаний до Трента, адже іноді переривав боротьбу й підбігав до хлопця, щоб його погладили й похвалили. Через це я сумувала за Клеріті. Але щоразу, як таке мені спадало на думку, Роккі плигав на спину, і ми все починали спочатку. Я втішала себе, що вона по мене повернеться, і нарешті це сталося.

Пізно ввечері задні ворота гримнули, і ми з Роккі рвонули з місця подивитися, хто це може бути. Це була Клеріті. Ми вдвох почали стрибати на неї, і нарешті я загарчала на Роккі, що поводився так, ніби він для неї такий же важливий, як і я.

Клеріті й Трент стояли на задньому подвір'ї й дивилися, як я бавлюся з братом. Я намагалася показати їй, що можу повалити Роккі, коли захочу, але він не хотів піддаватися.

– Ще не поїхала? – спитав Трент.

– Ще ні. Її рейс лише о першій. Я сказала, що мені рано вставати до школи.

– То ти *їдеш* до школи?

– Не сьогодні.

– Сі Джей, ти не можеш і далі прогулювати школу.

– Я потрібна Моллі.

Я завмерла, почувши власне ім'я, і Роккі застрибнув мені на спину.

– Моллі в тебе лише три дні. Як щодо решти часу?

– Я просто не відчуваю, що школа має якийсь стосунок до мого життя.

– Ти учениця старших класів, – мовив він. – Школа і є твоє життя.

– Піду в понеділок, – сказала йому Клеріті. – Просто хочу цього тижня провести час із Моллі, доки Глорії не буде.

– А коли Глорія повернеться, тоді який план?

– Не знаю, Тренте! Часом люди не планують геть усе – воно просто стається, зрозуміло?

Ми з Клеріті поїхали кататися, і я сиділа на передньому сидінні. Ми пішли до парку, де все було вкрито травою, але там гуляв лише один собака, неприязний коричневий пес, якого цікавило тільки ходити зі своїм господарем по доріжці. Потім ми пішли додому і, дякувати Богу, мене не посадили знов у крихітний закуток під сходами, а дозволили бігати по всьому будинку. Я відчувала запах Глорії, але її там не було.

Я спала в ліжку Клеріті, але була така схвильована, що постійно прокидалася й лизала її обличчя. Вона відмахувалася від мого носа, але в цьому жесті не було злості. Нарешті вона просто дала мені м'яко пожувати її пальці, коли я відчувала таку потребу. Так минула ніч.

Наступного дня йшов дощ, і ми гралися всередині, виходячи лише для того, щоб я зробила свої справи на мокрій траві.

– Моллі! До мене! – гукнула Сі Джей.

Я почимчикувала вглиб коридору. Запахи Глорії ставали все сильнішими. Сі Джей усміхнулася й кивнула мені, а я з цікавістю дивилася на неї. Вона поштовхом відчинила двері, і нестерпні запахи Глорії полилися назовні.

– Бачиш собаку в дзеркалі? – спитала Сі Джей.

Я почула слово «собака» й вирішила, що вона хоче, аби я увійшла крізь двері. Я зробила це й миттєво завмерла на місці: там був собака! Схожий на Роккі. Я рвонулася вперед, потім здивовано позадкувала, адже той агресивно стрибнув на мене. Це був не Роккі – власне, він узагалі не пахнув як собака. Я помахала хвостом – і він помахав. Я нахилила голову – і він нахилив одночасно.

Це було так дивно, що я загавкала. Здавалося, що він теж гавкає, але не видає ні звуку.

– Скажи «привіт», Моллі! Узяти собаку! – сказала Сі Джей.

Я погавкала ще трохи, а тоді наблизилася, принюючись. Собаки не було, лише щось схоже на собаку. Це було дуже дивно.

– Бачиш собаку, Моллі? Бачиш собаку?

Хай що відбувалося, це було не дуже цікаво. Я відвернулася й понюхала під ліжком, де лежали запилені черевики.

– Хороша собака, Моллі! – сказала Сі Джей.

Мені подобалося, коли мене хвалили, але добре було покинути кімнату. Щось тривожне відчувалось у цій собакоподібній істоті без запаху.

Наступний ранок був вогкий і запашний. Я обнюхала кількох черв'яків, але їсти не стала, бо коли вже зробиш це кілька разів, то знаєш, що вони ніколи не смакують краще, ніж пахнуть.

Щойно ми повернулися додому, як хтось прийшов. Я підбігла до парадних дверей і загавкала. Я бачила тінь по той бік дверного скла.

– Обережно, Моллі. Відійди, – сказала Клеріті й трохи прочинила двері.

– Ви Клеріті Магоні? – спитала жінка по інший бік дверей.

Я ткнулася мордою в шпарину й спробувала протиснутися назовні, але Клеріті втримала мене в домі. Я помахала хвостом, аби людина знала, що гавкіт – то все несерйозно, я лише виконую свою роботу.

– Мене називають Сі Джей, – сказала Клеріті.

– Сі Джей. Я офіцер Луеллін. Шкільний контролер. Чому ви сьогодні не в школі?

– Я хвора. – Сі Джей відвернулася й кашлянула.

Жінка на вулиці глянула на мене згори вниз, і я старанніше замахала хвостом. Чому б нам усім не піти надвір і не погратися?

– Де ваша мати?

– Пішла в магазин. По ліки для мене, – сказала Сі Джей.

Довгу мить вони просто стояли. Я позіхнула.

– Ми залишили для неї кілька повідомлень, і вона не перетелефонувала, – сказала жінка.

– Вона дуже зайнята. Продає нерухомість.

– Ну, гаразд. Я хочу, щоб ти передала їй ось це, добре? – Жінка простягнула Клеріті клаптик паперу. – Ти пропустила дуже багато уроків, Сі Джей. Люди хвилюються через тебе.

– Певно, я довго хворіла.

– Передай це своїй матері. Я чекатиму на її дзвінок. Перекажи їй, що вона може зателефонувати в будь-який час, залишити мені повідомлення, якщо я не відповім. Зрозуміло?

– Так.

– До побачення, Сі Джей.

Клеріті зачинила двері, з наляканим і сердитим виглядом пройшла на кухню, виклала якісь речі на стіл.

– Моллі, нам потрібне морозиво, – сказала вона.

І поклала мені в миску холодний смачний солодкий наїдок.

Клеріті сиділа за столом і їла, їла. Я теж сиділа, пильно дивлячись на неї, але вона більше нічим мене не пригощала. Доївши, вона поклала якісь папірці, на котрих відчувався той самий солодкий запах, у ємність під раковину, і я не могла зрозуміти, чому не на підлогу, щоб я оближала. Такі вже люди – викидають найсмачніше.

Невдовзі по тому Клеріті увійшла до ванної й стала на маленьку пласку квадратну коробку, більшу за собачу миску, але не таку високу.

– Два і шість десятих фунти? Боже! Я така ідіотка! – засмучено прошипіла вона. Її біль передався мені, та, схоже, дівчина не зрозуміла, що я намагаюся її втішити.

Вона видала грубий звук, а тоді нахилилася над чашею з водою, і її знудило. Я ступала позаду неї, стривожена, бо відчувала її біль і розпач. Я носом чула солодкуватий запах харчів, з'їдених раніше, а потім вона потягнула ручку – і запах із шумом зник. Я з усієї сили махала хвостом, намагаючись забратися їй на коліна й лизнути, і згодом це начебто дало якусь користь, хоча вона й досі була засмучена.

За кілька днів у нас встановився звичний порядок життя. Щоранку Клеріті покидала мене саму в підвалі на кілька годин поспіль, замурувавши в закутку під сходами. Вона приходила додому десь опівдні, гралася зі мною, прибирала будь-який безлад і годувала мене, а по обіді збігала сходами вниз із криком «Моллі!» і тоді залишалася вдома до наступного ранку. Вона, як я збагнула, ходила до школи, як колись мій хлопчик Ітан. І це мені подобалося не більше.

Щоночі ми з Клеріті гралися так: вона закривала мене в закутку за допомогою коробок, а сама лишалася по той бік, звідки я відчувала її запах. Якщо я плакала чи гавкала, вона відсувала коробки і з притиском казала: «Ні!» Якщо я сиділа тихо, Клеріті знову відсувала коробки й давала мені смачненького. Так ми гралися все довші й довші проміжки часу, протягом яких я мала сидіти тихо й щоразу діставала смачненьке. Зрештою мені стало зрозуміло, що, коли я під сходами, дівчина хоче, аби я поводитися тихо, доки вона не опиниться просто по той бік коробок.

Мені не подобалося сидіти там самій, я могла б вигадати безліч інших ігор, грати в які було б значно веселіше.

Коли довелося просидіти там цілу ніч, я була цілком упевнена, що це помилка, особливо коли почула, як Клеріті підіймається нагору. Однак щоразу, як я гавкала, Клеріті спускалася й казала: «Ні!» А коли я нарешті здалася й лягла, вона розбудила мене й дала закуску. Я не розуміла цього всього до пуття.

Потім одного дня Клеріті сказала:

– Гаразд, вона їде. Зробімо це, Моллі.

Вона відвела мене вниз і посадила під сходи. Я сиділа тихо. Потім почула голоси та кроки й зрозуміла, що Глорія повернулася додому.

Я сиділа тихо.

Клеріті щедро пригостила мене й вивела на довгу прогулянку. Я відчувала запах кролика! Коли настала темрява, вона відвела мене до закутка, і я з важким зітханням уляглася. Однак поводитися тихо й рано-вранці отримала щедру закуску та прогулянку.

– Будь хорошою. Сиди тихо. Я люблю тебе, Моллі. Я люблю тебе, – казала Клеріті.

Потім вона пішла. Я трохи подрімала, а тоді почула, як нагорі ходить Глорія. Чи знає вона, що мене треба годувати смачненьким, щоб я сиділа тихо?

Клеріті нещільно заставила вихід коробками, і, тицьнувшись туди носом, я виявила, що можу відтіснити коробку настільки, щоб просунути голову в отвір. Я звивалася, штовхала й напружувалася – і опинилася на волі!

Хоч я стала достатньо великою, щоб піднятися сходами, видертися нагору виявилось нелегко. Двері були відчинені, і тієї ж миті, як я досягла найвищої сходинки, продзвонив дзвінок. Я чула, як Глорія йде по підлозі, щоб відчинити парадні двері.

Я покрокувала до вітальні, зупинившись обнюхати валізу, якої раніше там не було.

– Так? – промовила Глорія, стоячи у дверях.

Повітря, що віяло з вулиці, принесло звук дивовижних трав і дерев, а разом із ним – сильний квітковий запах від Глорії, такий міцний, що загрожував придушити все інше.

– Міс Магоні? Я офіцер Луеллін, шкільний контролер, який займається випадком Сі Джей. Вона віддала вам оповістку?

Я підступила ближче, щоб привітатися з Глорією. Офіцер на порозі глянула на мене.

– Оповістку. Клеріті? Про що йдеться?

– Перепрошую. Мені треба з вами поговорити. Ваша донька була відсутня в школі забагато днів за семестр.

Глорія просто стояла на місці, хоч я була зовсім поруч. Я поставила лапу на її ногу.

Вона глянула вниз на мене й заверещала.

Розділ 8

Глорія зістрибнула з ганку, і я побігла за нею, махаючи хвостом обом жінкам.

– Це не лисиця! – заверещала Глорія.

Інша жінка присіла й погладила мене. У неї були теплі ніжні руки, від яких пахло милом і якимись горішками.

– Лисиця? Звісно, ні, це ж цуценя.

– Що воно робить у моєму будинку?

Жінка встала.

– Не можу відповісти вам, мем, це ж ваш будинок. Собака була тут, коли я бачилася з вашою донькою минулого тижня.

– Це неможливо!

– Що ж... подивіться, – сказала жінка, – ось іще одна копія оповістки разом із викликом до суду. – Вона передала Глорії якісь папери. – Вам треба буде прийти до суду з вашою донькою. Зрозуміло? Оскільки вона неповнолітня, ви за законом зобов'язані супроводжувати її.

– А що із собакою?

– Перепрошую?

При слові «собака» я сіла. Глорія здавалася чимось засмученою, а ось мила леді, гадала я, цілком могла б пригостити мене. Я полюбляла будь-які горішки, навіть солоні, що обпікали язика.

– Заберіть із собою собаку, – сказала Глорія.

– Я не можу зробити цього, мем.

– Хочете сказати, вас більше хвилює школярка, що прогуляла кілька уроків, ніж жінка в собачому полоні?

– Власне... так, саме так.

– Та це найтупіше з усього, що я чула. Що ви за офіцер поліції?

– Я шкільний контролер, міс Магоні.

– Я подам офіційну скаргу комісарові поліції.

– Ваше право. А наразі побачимося в суді.

Жінка розвернулася й пішла. Отже, ніяких пригощань.

– Ну, то що мені робити із собакою?! – крикнула їй Глорія.

– Викличте контроль за тваринами, мем, вони цим займаються.

– Гаразд, викличу, – сказала Глорія.

Я спробувала було піти за нею до будинку, але аж присіла від страху, коли вона крикнула на мене: «Ні!» Глорія захряснула двері, залишивши мене надворі.

Я вийшла на переднє подвір'я. Був черговий погожий день. Може, той кролик і досі чекає мене на вулиці. Я побрела вздовж тротуару, обнюхуючи кущі.

Передні подвір'я будинків на вулиці нагадали дім, де жив Ітан, перш ніж переїхав на Ферму: достатньо великі, щоб у них гратися, і часто обгороджені кущами. Повітря було повне солодкого запаху квітів, і зелень буяла й рясніла скрізь. Я відчувала запахи собак, котів і людей, але жодних качок чи кіз. Випадкова машина проїхала повз мене, звихривши повітря й додавши до буйства запахів свої металеві-мастильні аромати.

Я почувалася поганою собакою, блукаючи на волі без повідця, але ж Глорія сама мене відпустила, тож, мабуть, усе гаразд.

Приблизно за годину обнюхувань і досліджень я почула кроки й побачила чоловіка, що гукав:

– Сюди, цуцику!

Моїм першим прагненням було підійти просто до нього, але я зупинилася, побачивши в його руці палицю з петлею. Він наближався до мене, виставивши її перед собою.

– Ну ж бо, хороша дівчинка, – казав він мені.

Я шиєю відчувала ту петлю, наче вже була в ній, і відскочила назад.

– Ну ж бо, не тікай, – тихо провадив він.

Я опустила голову й спробувала пробігти повз нього, але він зробив випад – і за мить я вже звивалася на кінці палиці.

– Попалася! – вигукнув він.

Я злякалася. Це було неправильно. Я не хотіла йти з чоловіком, що тягнув мене за палицю до фургона. Петля на шиї стиснулася, притискаючи мою голову до шини, а тоді він підхопив мене, почувся ляскіт металу – і я опинилась у клітці позаду фургона.

– Гей!

Чоловік обернувся на звук кроків.

– Гей!

Це була Клеріті.

– Що ви робите? Це моя собака!

Чоловік виставив руки перед Клеріті, котра стояла напроти нього, важко дихаючи. Я сперлася лапами на сітку й замахала хвостом, радіючи її появі.

– Зачекайте-но, зачекайте, – промовив чоловік.

– Ви не можете забрати мою собаку! – сердито сказала Клеріті.

Чоловік схрестив руки на грудях.

– Я *забираю* собаку. Ми отримали скарги, і вона бігає без нагляду.

Я дзвякнула, даючи їй знати, що я тут і чекаю, доки мене випустять.

– Скарги? Моллі – лише цуценя. Хто скаржиться на цуценя? – здивувалася Клеріті. – Що воно робить, занадто сильно *тішить* людей?

– Це вас не обходить. Якщо це ваша собака, можете забрати її в притулку в будь-який час завтра по обіді.

Чоловік зібрався йти.

– Але зачекайте! Зачекайте! Вона лише... – Сльози котилися по обличчю Клеріті. Я заскиглила від бажання поцілувати її, щоб відігнати смуток, а вона прикрила рота рукою. – Вона не зрозуміє, якщо ви заберете її. Я взяла Моллі з притулку, її вже одного разу покинули. Будь ласка, будь ласка. Не знаю, як вона опинилася на вулиці, але обіцяю: цього більше не станеться. Чесно-чесно. Будь ласка?

Плечі чоловіка здригнулися. Він глибоко вдихнув, а тоді повільно видихнув.

– Ну... гаразд, послухайте... Добре, але вам треба буде зробити їй щеплення, вставити чип, а за кілька місяців – стерилізувати. Домовились? А потім отримати дозвіл. Це закон.

– Зроблю. Обіцяю.

Гра у фургон скінчилася. Чоловік відчинив клітку, і Клеріті нахилилася, витягла мене й обійняла, а я цілувала її обличчя, а тоді подивилася на чоловіка – чи не хоче, щоб його теж поцілували.

– Гаразд, – сказав чоловік.

– Дякую, дякую, – промовила Клеріті.

Фургон поїхав. Клеріті стояла й дивилася йому вслід, не випускаючи мене з рук.

– Скарги, – буркнула вона.

Коли ми йшли додому, я відчувала, як гучно б'ється її серце. Увійшовши парадними дверима, вона зупинилася й опустила мене. На

підлозі, просто під носом, лежав папірець, і я обнюхала його, відчувши запах жінки, котра нещодавно була в нас на порозі. Клеріті підбрала папірець і подивилася на нього.

– Клеріті? Це ти?

З-за рогу вийшла Глорія й зупинилася, не зводячи з мене очей. Я замахала хвостом і рушила було до неї, щоб привітатися, але Клеріті нахилилася й підхопила мене на руки.

– *Що?* Що ти робиш? – обурено спитала Глорія.

– Це Моллі. Вона... вона моя собака.

Руки Клеріті тремтіли.

– Оце вже ні, – відрізала Глорія.

– Що саме «ні»? Не Моллі? Чи не собака? – не зрозуміла Клеріті.

– Геть! – гаркнула Глорія.

– Ні! – скрикнула Клеріті у відповідь.

– Тобі не можна тримати собак у моєму будинку!

– Вона залишиться в мене!

– Не смій зараз сперечатися зі мною! Знаєш, у якій ти халепі? До мене приходила офіцер поліції. Ти прогуляла стільки уроків, що тебе прийшли заарештувати.

Клеріті поставила мене на підлогу.

– Ні! Не став цю тварюку на мій килим.

Через увесь цей крик я відсахнулася від Глорії.

– Це собака. Вона нічого не зробить, бо щойно попісяла надворі.

– Собака? Упевнена, що не *лисиця*?

– А що, нова *шуба* знадобилася?

Я підійшла до канапи, але під нею нічого не було, окрім запахів пилу. Правду кажучи, більшість ароматів у цьому домі походила від Глорії.

– Воно хоче задерти лапу на диван! Я зараз когось викличу! – заверещала Глорія.

– Ти хоч потурбувалася це прочитати? – спитала Клеріті, зашелестівши папірцем у руці, і я пильно стежила, чи не збирається вона кинути його. – Це виклик для *тебе*, ти ж знаєш. Ти теж повинна з'явитися в суді.

– От що: я скажу їм, що ти зовсім некерована.

– А я розповім чому.

– Що «чому»?

– Чому мені вдалося прогуляти стільки уроків. Ти постійно у своїх поїздках і залишаєш мене без жодного дорослого в домі ще з дванадцяти років. Саму!

– Повірити не можу. Ти *просила* лишати тебе саму. Ти ненавиділа няню.

– Я ненавиділа її, бо вона була п'яницею! Одного разу заснула в машині на під'їзній доріжці.

– Ми не починатимемо про це заново. Хочеш заявити, що я недбало виконую якісь материнські обов'язки, то я просто зателефоную до соцслужб – і можеш жити в сиротинці.

Я зробила кілька кіл і вляглася на м'якому килимі. Однак їхні крики тривожили мене й за кілька хвилин знов підняли на ноги.

– Звісно, так воно й робиться. Просто залишиш мене на ганку в коробочці, а вони прийдуть у вівторок і заберуть її, вважаючи мене сиротою.

– Ти знаєш, про що я кажу.

– Так. Зателефонуєш соцслужбам і скажеш їм, що більше не хочеш бути матір'ю. А тоді призначать судове слухання. І суддя захоче знати, де ти була весь останній тиждень, – тобто в Аспені, і де ти була, коли їздила до Лас-Вегаса в мої тринадцять, і де ти була, коли *на місяць* злиняла до Нью-Йорка. І знаєш, що він скаже? Він скаже, що тобі місце за ґратами. І всі навколо знатимуть. Вони побачать, як тебе посадять у патрульну машину в кайданках і в шубі, напнутій на голову.

– Моя мати лишала *мене* саму, коли я була набагато молодша за тебе. Я ніколи не скаржилася.

– Та сама мати, що била тебе садовим приладдям? Яка зламала тобі руку у вісім років? Іще б ти скаржилася.

– Я хочу сказати, що зі мною все було гаразд. І з тобою все було добре.

– Ну, а я хочу сказати, що твою матір заарештували й тебе теж заарештують, Глоріє. Закони тепер набагато суворіші. Не треба буквально відправляти свою дитину на лікарняне ліжко, щоб потрапити до в'язниці.

Глорія не зводила очей із Клеріті, яка важко дихала.

– Хіба що, – тихим голосом промовила Клеріті, – ти дозволиш мені залишити Моллі.

– Не знаю, про що ти.

– Я скажу судді, що збрехала тобі. Що запевняла тебе, нібито ходжу до школи, а насправді прогулювала. Скажу, що це була не твоя провина.

– Це й *не була* моя провина!

– Або можу розповісти, як ти постійно залишала мене заради своїх маленьких подорожей зі своїми бойфрендами. Це угода. Я залишаю Моллі й брешу судді. Якщо спробуєш змусити мене позбутися її – я все розповім.

– Ти така ж жахлива, як твій батько.

– Дідько, Глоріє. Це вже навіть не образливо. Надто часто ти мене цим діймала. То як хочеш, щоб я вчинила?

Глорія вийшла з кімнати. Клеріті наблизилася до мене й погладила, а я згорнулася на килимі й заснула. Коли я прокинулася, Глорії в будинку вже не було. Клеріті господарювала на кухні, тож я підвелася, позіхнувши, і пішла подивитися, що вона робить. У повітрі стояв смачний запах.

– Хочеш тостів, Моллі? – спитала мене Клеріті.

Її голос був сумний, та вона дала мені кілька тостів.

– Але тобі ніякого медового масла, – сказала вона. – Це їжа лише для людей.

Дівчина встала з-за столу, відкрила контейнер – і невдовзі повітря наповнилося принадним запахом нових тостів. Вона впустила кришку, і я почала ганяти її, дряпаючи кігтями гладеньку підлогу.

– Хочеш кришку? Гарзд, бався з нею.

Я полизала іграшку, яка зберігала дивовижний солодкий смак, але на ній не було чого їсти, потім пожувала її. Клеріті встала з-за столу й зробила ще тостів, а потім ще і ще, доки я щасливо жувала іграшку.

– Хліб закінчився, – сказала вона зрештою, кидаючи целофановий пакет у сміттєвий кошик, а тоді зробила ще тостів.

Вона штовхнула ногою іграшку, і та ковзнула по підлозі, а я стрибнула на неї зверху. Виявляється, якщо покласти на неї передні лапи, то можна ковзати, доки не вріжешся в стіну. Яка чудова гра!

– Більше немає. Ходімо, Моллі, – мовила Клеріті. Я почимчикувала за нею до спальні. – Хочеш спати на цій подушці? Моллі?

Клеріті погладила подушку, і я застрибнула на неї й затермосила її в зубах.

Однак дівчина не хотіла гратися. Вона лежала на спині з розплющеними очима. Я поклала голову їй на груди, і Клеріті погладила пальцями моє хутро. Але щось змінилося – вона була сумна. Я пригорнулася до неї, сподіваючись, що зможу витягнути її зі смутку, та коли вона застогнала, я зрозуміла, що зазнаю поразки, і спробувала лизнути її в обличчя, відчуваючи запах масла з тостом і той солодкуватий присмак, що вкривав іграшку, але вона відвернулася.

– О Боже, – тихо промовила вона.

Клеріті пішла до ванної, і я почула, як вона видає придушений звук, і внюхала запах солодких тостів. Вона знову блювала. Змила воду кілька разів, перш ніж устати й подивитися на свої зуби в дзеркало. Потім стала на маленьку коробку.

– Дев'яносто дев'ять і три, – простогнала вона. – Ненавиджу себе.

Я зрозуміла, що зневажаю ту коробку за її вплив на Клеріті.

– Ходімо спати, Моллі.

Клеріті не понесла мене в підвал, а дозволила спати на ліжку. Я так раділа, що покинула те місце й повернулася в її постіль, що, звісно ж, погано спала, але вона гладила мене, доки я не почала дрімати. Засинаючи, я перевернулася і скрутилася калачиком у неї під боком. Її любов сповнювала мене, а моя – її. Я не просто оберігала її з відданості – я любила Клеріті повно й цілковито, як тільки може собака любити людину. Ітан був моїм хлопчиком, але Клеріті була моєю дівчинкою.

Пізніше я прокинулася від розмови Глорії з якимось чоловіком на ганку. Той сміявся, а тоді завелася та поїхала машина й брязнули парадні двері будинку. Клеріті досі спала. Коридором почулися кроки – мій досвід сидіння під сходами підказав, що це Глорія.

Двері в коридор були відчинені, і Глорія зупинилася в них, дивлячись на мене поверх ліжка. Її складні запахи лилися в кімнату. Я трохи помахала хвостом.

Більше вона нічого не робила: лише дивилася на мене із затемненого коридору.

Розділ 9

Клеріті мала купу друзів, які приходили гратися зі мною, і потроху я збагнула, що звати її тепер Сі Джей. Люди можуть таке робити – давати всьому нові імена, хоч я й досі лишалася Моллі. Глорію звали «Глорія», а ще «ма-мо». Лише Глорія тепер називала Сі Джей Клеріті.

Бувало й навпаки: часом імена залишалися ті самі, а от люди змінювалися. Так, Ветеринаром, чиє друге ім'я було Доктор Деб, тепер був той, кого Сі Джей кликала «Доктор Марті». Він був такий же милий, як і Доктор Деб, але мав волосся між носом і губою й сильні руки, якими ніжно торкався мене.

Моїм улюбленцем серед усіх друзів Сі Джей став Трент, хлопець, який піклувався про мого брата. Трент був вищий за Сі Джей, мав темне волосся й завжди пахнув Роккі. Коли Трент приходив у гості, він зазвичай приводив мого брата, і ми вдвох гасали на задньому дворі, борюкаючись між собою. Ми гралися, доки не падали від виснаження, розтягнувшись на галявині. Часто я лежала, тяжко дихаючи, поверх Роккі й зі щирої приязні тримала його лапу в зубах.

Брат був гладкіший і вищий за мене, але зазвичай дозволяв притиснути себе до землі, коли мені хотілося. Здолавши його, я завжди помічала, що його темно-коричнева морда збігається за кольором із моїми лапами – сам він, однак, був світло-коричневого відтінку. Коли дні стали теплішими, я виявила, що можу вимірювати свій зріст, порівнюючи з Роккі – до речі, мій брат більше не був незграбним цуценям, як і я.

Роккі був цілковито відданий Тренту. Посеред гри він раптом усе кидав і біг до господаря, щоб його погладили. Я слідувала за ним, і Сі Джей гладила мене.

– Гадаєш, він шнауцер-пудель? – питала Сі Джей Трента. – Шнудель?

– Не думаю. Може, доберман-пудель, – казав Трент.

– Дудель? От чудак.

Я помахала хвостом, почувши улюблене прізвисько, і дружньо ткнулася носом у Сі Джей. Ітан називав мене Чудаком – це було особливе ім'я, що втілювало всю ту любов, яку може мати хлопчик до

собаки. Почувши це слово від неї, я згадала про зв'язок між моїм хлопчиком і Сі Джей, моєю дівчинкою.

– Або якийсь різновид спанієля, – розмірковував Трент.

– Моллі, ти можеш бути шнудель, спудель, дудель, але не пудель, – мовила Сі Джей, обіймаючи мене й цілуючи в ніс. Я задоволено махала хвостом.

– Гей, поглянь-но. Роккі? Сидіти! Сидіти! – скомандував Трент. Роккі пильно глянув на Трента, сів і завмер. – Хороший собака!

– Я не навчаю Моллі жодних трюків, – сказала Сі Джей. – У мене в житті й без того наказів вистачає.

– Жартуєш? Собаки прагнуть роботи. Жити без неї не можуть. Так, Роккі? Хороший хлопчик, сидіти!

Що ж, я знала, що означає це слово. Цього разу, коли сів Роккі, я теж сіла.

– Диви, Моллі навчилася, спостерігаючи за Роккі! Ти така хороша собака, Моллі!

Я помахала хвостом, почувши, що хороша собака. Я знала й інші команди, але жодної з них Сі Джей не казала. Роккі перекотився на спину, щоб йому почухали живіт, і я приставила зуби до його горла.

– Гей, то... – почав Трент.

Роккі завмер, а тоді звільнився з мого захвату. Я теж це відчула: раптом від Трента повіяло страхом. Роккі тицьнувся мордою в його руку, а я глянула на Сі Джей, яка з усмішкою дивилася в небо, не усвідомлюючи жодної загрози.

– Може... Сі Джей? Може, цього року підемо разом на випускний.

– Що? Ні, ти жартуєш? На випускний не ходять із друзями. Він не для того.

– Так, але...

– Але що? – Сі Джей перевернулася, відкинувши волосся з обличчя. – Господи, Тренте, запроси якусь гарненьку. Як щодо Сьюзен? Я знаю: ти їй подобаєшся.

– Ні, я... гарненьку? – перепитав Трент. – Ну ж бо. Ти ж знаєш, що гарна.

Сі Джей злегка тицьнула його в руку.

– Дурник ти.

Трент, насупившись, дивився в землю.

– Що? – спитала Сі Джей.

– Нічого.

– Ну ж бо, ходімо в парк.

Ми пішли на прогулянку. Роккі затримував нас, обнюхуючи й помічаючи кущі, я ж ні на крок не відходила від Сі Джей. Вона дістала з кишені маленьку коробочку, але це була не їжа. Спалахнув вогонь – і з її рота потягнувся смердючий дим. Я знала цей запах: він був на всьому одязі Сі Джей і часто – у подиху.

– То як воно – бути під наглядом? Увесь цей домашній арешт? – поцікавився Трент.

– Ніяк. Просто мушу ходити до школи. Це навіть не справжнє покарання. Глорія поводитьсь так, наче я типу якась злочинниця. – Сі Джей розсміялася, а тоді знову закашляла димом.

– Однак тобі вдалося зберегти собаку.

Ми з Роккі разом підняли очі на слові «собака».

– Щойно мені виповниться вісімнадцять, я тієї ж секунди поїду.

– Ага? І як ти збираєшся це влаштувати?

– Вступлю до армії, якщо буде треба. У *монастир* піду. Треба лише протриматися, доки мені буде двадцять один.

Ми з Роккі знайшли якусь мертву тварину, смачну на запах, але Сі Джей і Трент не зупинялися, і повідці відтягнули нас геть, перш ніж хтось із нас устиг насолодитися нею. Буває, що люди дають собакам час обнюхати все важливе, але здебільшого вони ходять надто швидко, і дивовижні можливості марнуються.

– Що станеться у двадцять один? – спитав Трент.

– Тоді я отримаю першу половину капіталу, який залишив мені тато.

– Ого? Скільки це?

– Десь мільйон доларів.

– *Бути не може.*

– Може. Після катастрофи авіакомпанія виплатила компенсацію. Вистачить оплатити коледж і переїхати до Нью-Йорка, щоб підняти свою акторську майстерність на новий рівень.

За кілька будинків попереду в траві стрибала білка. Тварина завмерла, усвідомивши свою фатальну помилку. Ми з Роккі опустили голови й приготувалися до атаки, натягнувши повідці.

– Гей! – промовив Трент сміючись.

Він теж побіг, та, оскільки вони із Сі Джей гальмували нас, білка встигла дістатися дерева й чкурнула нагору, заливаючись тріскотом.

Якби не це, ми б майже напевне її спіймали. Ту ж білку ми гнали дорогою додому. Невже цей дурний звір *хотів* бути впійманим?

Інколи Сі Джей казала: «Хочеш піти до ветеринара?» – що приблизно означало: «Ми їдемо машиною – ти на передньому сидінні – до Доктора Марті!» Я завжди реагувала з ентузіазмом, навіть коли одного дня повернулася додому в дурнувату кімнату – пластиковому конусі, що підсилював усі звуки й неабияк заважав їсти й пити. Знадобилося багато часу, щоб звикнути до цієї ідеї, але зрештою я засвоїла, що люди люблять час від часу надягати на собак дурні кімнати.

Коли наступного разу я побачила Роккі, він мав такий самий кімнату! У ньому важко було борюватися, але ми впоралися.

– Бідолашний Роккі тепер співатиме фальцетом, – сказав Трент.

Сі Джей розсміялася. З її носа й рота валив дим. Невдовзі після того, як дурний кімнату зняли, ми почали ходити до «художньої студії», тобто йшли до спокійного місця, де я гризла жувальну іграшку, доки Сі Джей гралася з пахучими паличками й папірцями. Усі в художній студії знали моє ім'я й гладили мене, а часом і годували – це так не схоже було на дім, де тільки Сі Джей обіймала й пригортала мене, а Глорія відштовхувала щоразу, як я намагалась якось привітатися з нею.

Глорія ніколи не торкалася й Сі Джей, тому їй так добре було, що я поряд. Певним чином перебувати в обіймах Сі Джей було моїм найважливішим обов'язком. Коли ми лежали разом у ліжку, відчувалося, як тане в ній біль самотності. Я махала хвостом, цілувала її й навіть злегка покушувала за руку – така щаслива бути з моєю дівчинкою.

Коли Сі Джей не було вдома, я мешкала внизу. Якось прийшов Трент, і вони із Сі Джей встановили у дверях підвалу собачі двері, щоб я могла виходити на заднє подвір'я, коли схочу. Я люблю ходити крізь ті двері туди-сюди – завжди по той бік була якась розвага!

Іноді у дворі я бачила Глорію, яка стежила за мною через вікно. Я завжди махала хвостом. З якоїсь причини вона сердилася на мене, але досвід підказував, що люди не можуть нескінченно сердитися на собак.

Одного дня Сі Джей повернулася додому досить пізно, після заходу сонця. Вона довго обіймала мене й була стривожена й сумна. Потім ми

пішли до ванни, і її знудило. Я позіхнула й неспокійно забігала – ніколи не знала, що робити, коли таке траплялося. Ми із Сі Джей разом підняли очі. У дверях стояла Глорія й стежила за нами.

– Ти не мусила б робити це так часто, якби стільки не їла, – сказала жінка.

– О ма-мо, – відповіла Сі Джей. Вона встала, підійшла до раковини й випила води.

– Як твоє прослуховування? – спитала Глорія.

– Жахливо. Я не отримала *нічого*. Типу, весь рік треба було ходити в драмгурток – інакше тебе навіть не розглядають.

– Що ж. Якщо вони не хочуть бачити мою доньку у своїй літній виставі – це їхні проблеми. Байдуже: ніхто ще не ставав акторкою, граючи в шкільних п'єсах.

– Саме так, Глоріє. Хто взагалі чув, щоб актори *грали*?

– Я лише кажу, що ніколи не співала в старшій школі, але мені це анітрохи не завадило.

– А я ж думаю, що останнім часом усі компанії звукозапису так і ломляться до нас.

Глорія схрестила руки на грудях.

– Я мала дуже перспективну кар'єру, доки не завагітніла тобою. Коли народжуєш – усе змінюється.

– Та що ти кажеш? Ти більше не могла співати, бо народила? Ти що, народжувала мене через горлянку?

– Ти ніколи мені не подякувала, жодного разу.

– Я маю дякувати за своє народження? Серйозно? А листівки про це не роблять, типу «Дякую, що дозволила мені дев'ять місяців побовтатись у тебе в матці»?

Я підстрибнула й із майстерною точністю приземлилася на ліжко.

– Пішла геть! – рявкнула Глорія.

Почуваючись винуватою, я зіскочила й гепнулася на підлогу, похнюпивши голову.

– Усе гаразд, Моллі. Ти хороша дівчинка, – заспокоїла Сі Джей. – Що ти маєш проти собак, Глоріє?

– Я просто не бачу в них нічого привабливого. Вони чинять бешкет і жахливо смердять, а ще лижуться й узагалі не роблять нічого корисного.

– Ти б відчувала інакше, якби просто провела з песиком час, – відповіла Сі Джей, голублячи мене.

– Уже проводила. Моя мати мала собаку, коли я була малою.

– Ти ніколи мені про це не казала.

– Вона полюбляла цілувати його в рот, і це було огидно, – продовжувала Глорія. – Постійно була закохана в нього. А той був жирний і просто лежав у неї на колінах цілісінький день, не робив нічого корисного – лише сидів і дивився, як я прибираю будинок.

– Ну, Моллі не така.

– Ти всі гроші витрачаєш на собачу їжу й рахунки від ветеринара, коли є стільки чудових речей, які ми могли б купити.

– Тепер, коли в мене є Моллі, я більше нічого не хочу. – Сі Джей почухала моє вухо, і я пригорнулася до неї з легким завиванням.

– Бачу. Уся увага цій собаці, а матері – нічого. – Глорія розвернулася й вийшла у двері.

Сі Джей встала й зачинила їх, а тоді згорнулася калачиком зі мною на ліжку.

– Ми заберемося звідси, тільки-но зможемо, обіцяю, Моллі, – сказала Сі Джей, а я лизнула її в обличчя.

Я була хорошою собакою, яка дбала про дитину з родини Ітана, але не лише тому, що він цього хотів би. Я любила Сі Джей, любила засинати в її руках, прокидатися з нею, супроводжувати до художньої студії.

Чого я не любила – то це чоловіка на ім'я Шейн, який почав постійно навідуватися. Увечері Глорії дуже часто не бувало вдома, тож Шейн і Сі Джей обіймалися на канапі. Його руки пахли тим самим запахом, що просякував одяг Сі Джей. Він завжди вітався зі мною, але я бачила, що насправді йому не подобаюся – аж занадто недбало гладив мене. Собака таке завжди бачить.

Я не довіряла людям, які не люблять собак.

Якось увечері, коли Шейн був у нас, прийшли Трент і Роккі. Брат дуже стривожився, глянувши на Трента, який навіть не став сідати. Я відчула Трентові гнів і сум, і Роккі явно відчув їх теж. Я спробувала залучити Роккі трохи поборюкатися, але його це не цікавило: він був зосереджений на господареві.

– О, привіт, просто подумав зайти і... – вимовив Трент, нервово піддавши ногою килим.

– І, як бачиш, вона зайнята, – кинув Шейн.

– Так, – погодився Трент.

– Ні, заходь, ми просто дивимось телевизор, – сказала Сі Джей.

– Ні, я краще піду, – відповів Трент.

Коли він пішов, я підійшла до вікна, визирнула з нього й побачила, як він стоїть біля своєї машини, довго дивлячись на будинок, перш ніж відчинити дверцята й поїхати.

Роккі був на передньому сидінні.

Наступного дня Сі Джей не одразу повернулася зі школи, тож я жувала палички на задньому дворі й спостерігала, як кілька пташок стрибають із дерева на дерево. Гавкання на птахів рідко приносить якусь користь, адже ті не розуміють, що мають боятися собак, і просто займаються своїми справами. Раніше я вже їла мертвих пташок, і це мені взагалі не сподобалося. Мабуть, я не стала б їсти живу, якби спіймала, хоча не проти була б спробувати, чи живі хоч трохи кращі на смак.

Я злякалася, коли Глорія відсунула задні двері.

– Привіт, Моллі. Хочеш смачненького? – гукнула вона.

Я обережно наблизилася, махаючи хвостом і покійрно опустивши зад донизу. Зазвичай Глорія не говорила до мене – хіба що я викину якогось коника.

– Ну ж бо, ходи сюди, – сказала вона.

Я увійшла до будинку, і вона зачинила за мною двері.

– Любиш сир? – спитала вона.

Я замахала хвостом і пішла за нею на кухню. Вона попрямувала до холодильника, тож я пильно стежила за нею. Нагородою мені був знайомий наплив смачних запахів, винесених потоком студеного повітря.

Вона чимось зашелестіла.

– Він увесь запліснявів, але ж для собаки годиться, так? Хочеш його?

Глорія простягнула великий шматок сиру на кінці металевій виделки. Я понюхала його й дуже, дуже обережно пожувала, очікуючи, що вона розсердиться.

– Хутчіш, – сказала жінка.

Я стягнула сир із виделки, впустила на підлогу й за кілька укусів з'їла. Гарзд, то, мабуть, вона більше на мене не сердиться!

– На, – сказала Глорія. З лязкотом вона вкинула великий шмат сиру в мою миску. – Зроби щось корисне. Безглуздо витратити стільки на першокласну собачу їжу, коли ти могла б підчищати наші недоїдки.

Ніколи раніше мені не давали за раз більше одного шматочка сиру, тож отримати це все й одразу було несподіваними розкошами. Я підбрала важкий кусень, не знаючи навіть, як почати. Глорія пішла з кухні, тож я зосередилася на поїданні сиру. Коли я закінчила, у мене текла слина, і я вихлебтала майже всю воду з миски.

Невдовзі на кухню увійшла Глорія.

– Закінчила? – спитала вона, підійшла до задніх дверей, відчинила їх і скомандувала: – Гаразд, пішла геть.

Я вловила сенс сказаного й квапливо викотилася крізь двері на заднє подвір'я. Надворі мені стало краще.

Я не знала, коли повернеться Сі Джей, і тужила за нею. Увійшовши крізь собачі двері в підвал, згорнулася на своїй подушці, мріючи, щоб вона була зараз зі мною.

Я заснула, та коли прокинулася, почувалася зле. Трохи походила, важко дихаючи. У мене текла слина, хотілося пити, лапи трусилися. Зрештою, усе, що я могла, – це стояти там і тремтіти, не маючи сил ворухнутися.

Почулися кроки Сі Джей, і я зрозуміла, що вона вдома. Дівчина відчинила двері над сходами.

– Моллі! Ходи сюди! Підіймайся! – гукнула Сі Джей.

Я знала, що маю послухатися її. Наче в тумані, я зробила крок, низько опустивши голову.

– Моллі? – Сі Джей спустилася сходами. – Моллі? Ти в порядку? Моллі!

Останнього разу, коли вона вимовила моє ім'я, це був скрик. Я хотіла підійти до неї, повідомити, що все гаразд, але не могла зрушити з місця. Коли вона наблизилася й узяла мене на руки, моя голова була наче схована під покривалами – усе стало приглушеним і тихим.

– Мамо! Щось негаразд із Моллі! – скрикнула Сі Джей.

Вона пронесла мене сходами нагору, повз Глорію, яка сиділа на канапі, і вибігла на під'їзну доріжку.

Коли Сі Джей поставила мене, щоб відчинити дверцята машини, мене миттєво знудило на траву.

– О Боже, що це, що ж ти їла? О Моллі!

Під час поїздок я була собакою на передньому сидінні, але зараз не могла навіть підняти голову до вікна, коли Сі Джей відчинила його.

– Моллі! Ми їдемо до ветеринара. Гарзд? Моллі? Ти в порядку? Моллі, *будь ласка!*

Я відчувала біль і страх у голосі Сі Джей, але не могла ворухнутися. Темрява в машині густішала. Я відчула, як мій язик вивалюється з рота.

– Моллі! – кричала Сі Джей. – Моллі!

Розділ 10

Коли я розплющила очі, то нічого не бачила, окрім розсіяного світла. Образи були розмиті й нечіткі. Дуже знайоме відчуття – непіддатливі кінцівки, занадто важка, щоб підняти, голова. Я заплющила очі. Неможливо, щоб я знову стала цуцням.

Що зі мною трапилося?

Я була голодна й інстинктивно шукала матір. Не відчувала її запаху, узагалі не відчувала жодного запаху. Я застогнала, знову безнадійно провалюючись у сон.

– Моллі?

Я ривком прокинулася. Полуда спала з очей, і перед ними проступила Сі Джей. Моя дівчинка поклала голову поряд зі мною.

– О Моллі, я так за тебе хвилювалася.

Її руки гладили моє хутро, і вона цілувала мою морду. Я замахала хвостом, м'яко постукуючи ним по металевому столі. Була ще заслабка, щоб підняти голову, однак змогла лизнути руку Сі Джей, відчуваючи полегшення, що досі жива й можу дбати про неї.

З-за її спини підійшов Доктор Марті.

– Останній напад був дуже коротким і стався понад чотири години тому. Гадаю, найстрашніше позаду.

– Що це було? – спитала Сі Джей.

– Не знаю, – відповів ветеринар. – Вочевидь, з'їла щось, чого не треба було.

– О Моллі, – промовила Сі Джей. – Не їж гидоту, гаразд?

Я лизнула її в обличчя, коли вона поцілувала мене знову. Я відчувала полегшення, що не стала цуцням і досі з моєю дівчинкою.

Першої ночі, коли я повернулася додому, Сі Джей і Глорія гнівались одна на одну.

– 600 доларів! – репетувала Глорія.

– Стільки це коштує. Моллі ледь не померла! – кричала Сі Джей у відповідь.

Зазвичай, коли вони сварилися, я стривожено ходила й позіхала, але зараз була дуже виснажена, тож просто лежала на місці, коли Глорія

пішла коридором до своєї кімнати і, зачиняючи двері, дуже сильно ними гримнула. Її запахи рознеслися будинком.

Того літа Трент навідувався до нас нечасто, зате ми із Сі Джей спали, доки сонце не піднімалося високо в небо, потім разом снідали й часто лежали на задньому подвір'ї. Це було прекрасно. Сі Джей намащувалася олією, яка погано пахнула, а смакувала ще гірше, хоч я продовжувала час від часу облизувати її просто з приязні. Я любила дрімати поряд із Сі Джей.

Іноді вона лежала надворі майже весь день, заходячи всередину лише для того, щоб скористатися ванною й постояти на маленькій коробці, яку тримала там. Я не розуміла, навіщо вона так часто стоїть на цій штуці, адже це ніколи не приносило їй радості.

Я завжди ходила із Сі Джей, тож була поряд, коли вона відчинила задні двері й побачила Глорію, що лежала на ковдрі поряд із тим місцем, де раніше ми ніжилися на сонці.

– Глоріє! Що ти робиш у моєму бікіні?

– Воно на мені чудово сидить. Навіть краще, як на тобі.

– Боже, аж ніяк! Це відстій.

– Я скинула одинадцять фунтів. А коли я скидаю вагу, то вже не набираю.

Сі Джей голосно зітхнула від розчарування, стиснувши кулаки, а тоді повернулася до будинку.

– Ходімо, Моллі, – сказала.

Мені вона здалася сердитою, тож я тихо ступала поряд із нею, низько похнюпивши голову. Сі Джей пішла просто до своєї кімнати, а потім – до шафи, у якій милася. Я лежала на килимку, важко дихаючи, адже чула, як вона плаче. Моя дівчинка була нещаслива.

Того дня вона не блювала, на відміну від багатьох інших днів. Коли це ставалося, вона теж була дуже нещаслива.

Одного дня Сі Джей узяла мене покататися, і я сиділа на передньому сидінні. Ми поїхали до Трента, і я гралася з братом на задньому подвір'ї – воно було не таке велике, як у Сі Джей, але мало додаткову принадність, адже тут був Роккі.

– Дуже тобі дякую, що робиш це, – сказала Сі Джей.

– О, взагалі не проблема. Роккі вдячний за компанію: він сумує за мною, коли я на роботі, – відповів Трент. – Я казав тобі, що мене призначили молодшим менеджером?

– Справді? То тепер ти змушений носити особливий паперовий ковпак?

Роккі припинив гру й підійшов до Трента.

– Ну... ні. Я просто хотів сказати – я лише в старшій школі, і все ж вони довіряють мені... а... забудь, – зітхнув Трент.

– Ні, постривай. Вибач. Це був лише дурний жарт. Я пишаюся тобою.

– Це точно.

Роккі тикався мордою в Трента.

– Ні, справді пишаюся, – сказала Сі Джей. – Це демонструє, як добре тобі все вдається. Ось тому ти й президент класу. Ти можеш здійснити все, що хочеш.

– Не все.

– Що ти маєш на увазі?

– Нічого.

– Тренте?

– Просто розкажи мені про свою поїздку.

– Це справді захопливо, – сказала Сі Джей. – Ніколи раніше не була в круїзі. Два тижні!

– Намагайся не зіштовхнути Глорію за борт. Упевнений, що це заборонено правилами, хоча й не мало б бути.

– Ой, варто нам опинитися на борту – і, гадаю, ми взагалі не побачимо одна одну.

– Щастя тобі з цим, – сказав Трент.

Я не здивувалася, коли Сі Джей покинула мене там: вона часто залишала мене погратися з Роккі, а часом Роккі приходив до нас погратися зі мною. Однак за кілька ночей я почала хвилюватись і тицялася носом у Трента, шукаючи заспокоєння.

– Скучила за Сі Джей, так, Моллі? – казав мені Трент, тримаючи мою голову у своїх долонях. Я махнула хвостом, почувши її ім'я: «Так, ходімо додому до Сі Джей».

Роккі не подобалася вся ця увага, яку я діставала від Трента, і він стрибнув мені на спину. Я розвернулася до нього й показала зуби. Брат повалився, підставивши мені горло, тож я не мала вибору, окрім як осідлати його й пожувати за шию.

Якось увечері я почула, як Трент каже «Сі Джей!», наче вона була тут. Та коли я вбігла до його кімнати (увесь цей час Роккі скакав на

мене), він був сам.

– Моллі, хочеш поговорити із Сі Джей телефоном? Ось, Моллі, телефон.

Хлопець простягнув пластикову іграшку. Я понюхала її. Гаразд, це «телефон». Я вже бачила його раніше, та мене ніколи не запрошували погратися з ним.

– Скажи «привіт», – мовив Трент.

Я почула химерний деренчливий звук і подивилася на телефон, задерши голову. Трент підніс його до обличчя.

– Вона знає, що це ти! – сказав він щасливим голосом.

Люди часто бувають щасливі, коли розмовляють по своїх телефонах, хоч, кажучи з досвіду, розмовляти із собаками набагато краще.

Я вважала поведінку Трента дуже дивною, відчувала тривогу від того, що мене обдурили, змусивши повірити, нібито Сі Джей у кімнаті. Я підійшла до ліжка і, зітхнувши, опустилася на підлогу. За мить Роккі ліг поряд, поклавши голову мені на живіт. Він відчував мій настрій – я почувалася сумною, навіть коли він був поряд, бо тужила за своєю дівчинкою.

Якось, однак, я знала, що Сі Джей повертається. Вона завжди поверталася до мене. Одного дня Трент вийшов у вітальню й почав ходити, раз у раз зупиняючись, щоб визирнути у вікно. Роккі не відставав від нього й на крок. Мені це набридло, і я розтяглася на килимі у вітальні.

Чути було, як грюкнули двері надворі. Хвилювання Трента різко зросло. Роккі поставив лапи на вікно, щоб визирнути назовні. Я підвелася з цікавості. Парадні двері відчинилися.

– Привіт, Роккі! Привіт, Моллі!

Це була моя дівчинка. Я так розхвилювалася від цієї зустрічі, що заскавчала, кружляючи біля її ніг, і облизала обличчя, коли вона присіла погладити мене. Коли Сі Джей встала, я спробувала підстрибнути вгору, щоб знову дістати до її обличчя й поцілувати, а вона обхопила мою голову й стиснула в обіймах.

– Моллі, ти дудель-шнудель, а не пудель, – сказала дівчина.

Скрізь, де її руки торкалися мене, шкіра під хутром стискалася від задоволення.

– Привіт, Сі Джей, – мовив Трент.

Він потягнувся до неї, а тоді зупинився. Вона розсміялася, підстрибнула до нього й обійняла.

Роккі був настільки заведений, що гасав будинком, кидаючись на меблі.

– Гей, угамуйся, – казав Трент, але сам так сміявся, що Роккі продовжував і далі гасати, як скажений собака.

Я залишилася біля Сі Джей.

– Хочеш чогось перекусити? У мене є коржик, – запропонував Трент.

Ми з Роккі завмерли. Коржик?

– Боже, ні, – сказала Сі Джей. – Я жирна, як свиня. Там була вся можлива їжа – це було захопливо.

Трент змусив нас із Роккі вийти надвір поборотися, але я скучила за Сі Джей, тож невдовзі почала дряпатись у двері, і Трентова мати впустила нас. Трент і Сі Джей сиділи поряд на канапі, і я згорнулася біля їхніх ніг. Сі Джей тримала телефон на колінах.

– Оце наша каюта, – казала Сі Джей.

– Що? Вона ж величезна.

– Каюта була бездоганна. Це був наш житловий відсік, і в кожній своя спальня та ванна. Не знаю, чи ти помітив, але ми з Глорією найкраще ладнаємо, коли не бачимо одна одну.

– Боже, це ж, мабуть, дуже дорого.

– Напевно.

– Твоя мама дійсно стільки заробляє?

Сі Джей подивилася на нього.

– Не знаю, мабуть, так. Вечорами вона завжди їздить показувати будинки, тож, я так розумію, справи мають іти дуже добре.

Я зітхнула. В іншому кінці кімнати Роккі заволодів жувальною іграшкою – гриз її й стежив за мною, чекаючи, доки я спробую відібрати.

– Хто цей хлопець? – спитав Трент.

– Оцей? А, ніхто.

– Ось він знову.

– Це був просто круїзний роман. Ти ж знаєш.

Трент замовк. Роккі щось відчув і підійшов через кімнату, щоб покласти голову хлопцеві на коліна. Я скористалася можливістю й стрибнула на жувальну іграшку.

– У чому річ? – спитала Сі Джей.

– Ні в чому, – відповів Трент. – Гей, уже трохи пізно, а мені завтра на роботу.

Він пішов, і відтоді здавалося, що ми вже не бачили Трента й Роккі так часто, як колись, хоча набагато частіше бачили Шейна, якого я не надто жалувала. Він навіть не був злим до мене – просто щось у ньому віднадувало, щось викликало недовіру. Часто Глорія й Сі Джей розмовляли про Шейна, і дівчина зі словами «Ой, ма-мо» виходила з кімнати.

Сі Джей бувала нещасна, і Глорія бувала нещасна. Я цього не розуміла, адже навколо стільки причин бути щасливими: бекон, наприклад, чи ті дні, коли ми лише вдвох лежали на задньому подвір'ї й пальці Сі Джей легко торкалися мого хутра.

Чого я дуже не любила – то це Купання. Раніше в моїх життях Купання завжди означало, що я стояла надворі й мене поливали водою й терли слизьким милом, яке пахнуло не краще за волосся Глорії, і цей запах тримався на моєму хутрі ще довго після того, як його змивали. У Сі Джей Купання означало залишатися в будинку й стояти в маленькій коробці з дуже гладенькими стінками. Я почувалася покараною, коли вона поливала мене гарячою водою із собачої миски з ручкою. Вона терла мене огидно пахнучими милами, і я жалюгідно терпіла цю наругу, заплющивши очі й опустивши голову. Смачні запахи, які я збирала весь час, – бруд, застарілих наїдків і дохлих тварин, – слабнули під безліччю мисок теплої смердючої води. За спроб утечі мої кігті марно ковзали по стінках, не в змозі знайти опору, а тоді Сі Джей хапала мене й суворо казала:

– Ні, Моллі.

Купання було найгіршим покаранням, адже я ніколи не знала, що поганого зробила. Та коли воно минало, Сі Джей кутала мене в ковдру й пригортала до себе – і це було найкраще. У таких міцних обіймах я почувалася в безпеці, у теплі та любові.

– О Моллі, Моллі, ти такий шнудель-шнудель, – шепотіла мені Сі Джей.

Потім вона брала ту ковдру й терла мене вгору-вниз, доки моя шкіра не починала приємно чухатися, тож, коли дівчина відпускала мене, я гасала будинком, струшуючи із себе будь-які залишки води, стрибала

через крісла й на канапу й терлася об килим по черзі одним і другим плечем, щоб висушитися й розім'ятися.

Сі Джей сміялася й сміялася, але якщо поряд була Глорія, та завжди горлала на мене:

– Припини!

Я не розуміла, чому вона така зла, але з досвіду знала, що це її звичний стан, навіть коли покарання Купанням було позаду й ми всі могли насолодитися цим дивовижним відчуттям, коли бігаєш довкола й стрибаєш по меблях.

Коли повернувся звичай замикати мене в підвалі, я зрозуміла, що Сі Джей знову ходить до школи. Я чула, як походжає нагорі Глорія, перш ніж теж покинути будинок. Я виходила надвір крізь собачі двері й лежала на своєму звичному місці, сумуючи за Сі Джей. Часом уві сні здавалося, ніби її пальці досі торкаються мене.

Ми продовжували регулярно відвідувати художню студію. Іноді туди приходили інші люди й гладили мене, а іноді в будівлі були лише ми із Сі Джей. Одного вечора, коли ми сиділи лише вдвох, хтось постукав у двері – дивним стукотом, від якого я загарчала, а хутро на загривку стало дибки.

– Моллі! Усе гаразд, – сказала Сі Джей.

Вона підійшла до дверей, і я послідувала за нею. Коли відчула за дверима Шейна, від цього анітрохи легше не стало.

– Гей, Сі Джей, відчини, – сказав Шейн. З ним був іще один чоловік.

– Мені не можна нікого впускати, – сказала Сі Джей.

– Ну ж бо, крихітко.

Сі Джей відчинила двері, і двоє чоловіків увірвалися всередину. Шейн обхопив Сі Джей і поцілував її.

– Привіт, Моллі, – сказав він мені. – Сі Джей, це Кайл.

– Здоров, – сказав Кайл.

– Ключ у тебе? – спитав Шейн.

Сі Джей схрестила руки на грудях.

– Я ж казала вам...

– Так, гаразд, ми з Кайлом хотіли б скласти проміжний тест з історії мистецтв, зрозуміло? Ну ж бо. Ти ж знаєш: це все лише жарт. Наче щось із цього нам колись знадобиться в реальному житті. Ми зробимо копію тесту й підемо.

Я не могла збагнути, що коїться із Сі Джей, але бачила, що вона не раділа. Дівчина щось віддала Шейну, який розвернувся й жбурнув це Кайлу.

– Скоро поверну, – сказав той, розвернувся й пішов.

Шейн усміхнувся до Сі Джей.

– Ти знаєш, що мене можуть через це виключити? Я вже під адміністративним наглядом, – сказала вона.

– Розслабся, хто про це скаже? Моллі? – Шейн потягнувся до мене й погладив по голові.

Він був надто грубим. Потім схопив Сі Джей.

– Не треба. Не тут.

– Ну ж бо. Більше нікого в цілому будинку.

– Припини це, Шейне.

Я почула гнів у її голосі й трохи загарчала. Шейн розвів руки, сміючись.

– Гаразд, Боже ж ти мій. Не треба цькувати мене собакою. Я просто дуркував. Піду потусуюся з Кайлом.

Сі Джей знову взялася до гри зі своїми папірцями й мокрими паличками. Незабаром повернувся Шейн і кинув щось на стіл поряд із нею, дзенькнувши металевим кільцем.

– Гаразд, ми пішли, – сказав він.

Сі Джей не відповіла йому.

Кілька днів по тому Глорія й Сі Джей дивилися телевизор, а я спала, коли у двері постукали. Я встала й замахала хвостом, гадаючи, що це Трент, але там були двоє чоловіків у темному одязі й з металевими штуками на пасках – з досвіду я зрозуміла, що це поліцейські. Сі Джей впустила їх у дім. Глорія встала. Я замахала хвостом і дружньо ткнулася носом в офіцерів.

– Ви Клеріті Магоні? – спитав один із них Сі Джей.

– Так.

– Що відбувається? – спитала їх Глорія.

– Ми тут через незаконне проникнення до кабінету мистецтв старшої школи.

– Проникнення? – перепитала Глорія.

– Комп'ютер-лептоп, трохи готівки, срібна рама для картини, – сказав офіцер.

Глорія ахнула.

– Що? Ні, це не... – пробелькотіла Сі Джей.

Я відчувала, як її охоплює страх.

– Що ти зробила? – спитала Глорія.

– Це не я. Це Шейн.

– Ти маєш піти з нами, Клеріті.

– Нікуди вона не піде! – заявила Глорія.

– Сі Джей, мене звати Сі Джей.

Я стала поряд із нею.

– Ходімо, – сказав офіцер.

– Моя донька нікуди не піде з поліцією! Я сама її відвезу, – заявила Глорія.

– Усе гаразд, Глоріє, – сказала Сі Джей.

– Не гаразд. Вони не можуть ввалюватися сюди, як якийсь гестапо, це наш дім.

Мені здалося, що офіцери починають сердитися.

– Так, гаразд. Треба, щоб ваша донька негайно проїхала з нами у відділок.

– Ні! – закричала Глорія.

Полісмен торкнувся свого боку й витягнув два металеві кільця.

– Повернися, Сі Джей.

Після того всі пішли. Сі Джей навіть не погладила мене, від чого я почувалася поганою собакою. Будинок став дуже порожній і самотній.

Я спустилася вниз до своєї подушки в підвалі, відчуваючи потребу згорнутися в безпечному місці.

Від звуку парадних дверей я встала, але не пішла нагору, бо чула, що там лише Глорія, а не Сі Джей. Глорія зачинила двері над сходами.

Усю ніч я чекала, коли повернеться моя дівчинка, але цього не сталося. Не повернулася вона й наступного дня. Я мала кісточку, щоб пожувати, але все одно була голодною, оскільки обіду не було – увесь день не було. Попити води завжди можна на задньому подвір'ї, особливо того ранку, коли дощило, але я була сумна, самотня й голодна.

Зрештою я дала волю почуттям, заливаючись гавкотом про свої страхи й порожній живіт. Десь здаля мені відповів самотній собака, якого я ніколи не чула. Певний час ми обоє гавкали, а тоді він різко

припинив. Я гадала, хто той собака й чи ми коли-небудь гратимемося разом. Міркувала, чи їв він того дня.

День триває значно, значно довше, коли ти голодна й стурбована через людину, про яку маєш піклуватися. Зрештою, однак, небо потемнішало, і я увійшла крізь собачі двері й згорнулася тісним калачиком під сходами. Мій порожній живіт зводило від голоду. Я починала боятися, і страх довго не давав мені заснути.

Де була Сі Джей?

Розділ 11

Більшість наступного дня я провела, лежачи в затінку у дворі, спостерігаючи, як стрибають кілька пташок по мокрій траві. Я забувала про свій голод, лише коли бачила, що за скляними дверима стоїть Глорія й дивиться, як я лежу на задньому подвір'ї. Щоразу, як вона дивилася на мене, я почувалася поганою собакою. Решту часу вмирала від голоду.

Де б не була Сі Джей, я знала: вона не хотіла б, щоб я лишилася без обіду. Кілька разів я неспокійно заходила в дім перевірити свою миску, але та завжди виявлялася порожньою. Більше їсти не було чого, якщо не враховувати кількох шкарпеток, знайдених у кошику. Їсти шкарпетки я не стала, бо вже жувала таке раніше й знала, що посправжньому голод вони не тамують. І все одно вилизувала миску, уявляючи там слабкий присмак їжі.

Іноді я відчувала запахи їстівного в повітрі, смачні аромати їжі, яку готували люди. Хтось десь смажив м'ясо на грилі. Мабуть, дуже далеко, але мій ніс привів би мене туди, якби я вибралася з подвір'я.

У дворі було двоє воріт. Одні, біля гаража, високі й дерев'яні, а протилежні, крізь які іноді ходила Сі Джей, з такого ж металу, що й паркан, і, власне, навіть трохи нижчі. Розбігшись, я могла б, напевно, перескочити їх.

Ця ідея не йшла в мене з голови. Я перестрибну через паркан і за своїм нюхом знайду м'ясо, що смажиться, а якась людина дасть мені поїсти.

Хоча від цього задуму в мене текла слинка, сама лише думка про втечу з двору змушувала мене почуватися поганою собакою. Я потрібна була Сі Джей тут. Я не зможу захистити її, якщо втечу на пошуки їжі.

Скиглячи, я знову повернулася крізь собачі двері перевірити миску. Досі нічого. Зі стогоном я вляглася. Болісна порожнеча в животі відчувалася так сильно, що не давала заснути.

Я була в підвалі, коли почула, як Трент вигукує моє ім'я. Я вибігла крізь собачі двері – він стояв на подвір'ї, свистом підзиваючи мене. Від

радості я просто налетіла на нього, а він розсміявся й став борюкатися зі мною. Скрізь на ньому я відчувала запах Роккі.

– Привіт, Моллі! Ти в порядку? Звісно, сумуєш за Сі Джей.

Я почула, як відчиняються задні двері. Там стояла Глорія.

– Ти прийшов забрати його із собою? – спитала вона.

– Моллі – це «вона», – відповів Трент. Я сіла, почувши своє ім'я. – Ви її годували?

– Чи годувала я її? – перепитала Глорія.

Я відчула, як невеличкий приплив емоцій – тривоги, мабуть, – охопив Трента.

– Ви її *не* годували?

– Не говори зі мною таким тоном. Я гадала, що в неї є десь їжа. Нічого іншого мені ніхто не казав.

– Але... повірити не можу, що ви залишили собаку голодною.

– То ось чому ти тут. Через собаку. Зрозуміло.

Якась огидна емоція йшла від Глорії, щось схоже на злість.

– Ну... так. Тобто...

– Ти тут, бо вважаєш, що, годуючи собаку, зможеш підлеститися до Клеріті. Я знаю, що ти на неї запав.

Трент глибоко вдихнув, а тоді повільно видихнув.

– Ходімо, Моллі, – тихо сказав він.

Я побігла за Трентом до задніх воріт, озирнувшись через плече на Глорію, коли він зупинився відчинити їх. Вона стояла, упершись руками в стегна, і дивилася мені в очі, від чого стало моторошно.

Трент відвів мене в будинок Роккі й нагодував. Я була дуже голодна й гарчала на брата, коли той намагався залучити мене до гри, перш ніж я наїмся. Покінчивши з їжею, я відчула приємну важкість у шлунку, зробилася млявою й хотіла лише дрімати. Але Роккі тримав у зубах мотузку й гасав подвір'ям, наче я ніколи б його не спіймала – що, звісно ж, було неправдою. Я підбігла до нього й схопила інший кінець мотузки, і ми тягали одне одного по дворі. Трент стежив за нами й сміявся, і тоді Роккі поглядав на нього, а я, скориставшись цією миттєвою неухважністю, висмикувала мотузку й тікала геть від переслідування Роккі.

Тієї ночі ми з братом лежали разом на підлозі в Трентовій кімнаті вкрай виснажені. Під час битви за мотузку я на мить забула про Сі Джей, але зараз у темній кімнаті тужила за нею й відчувала сум. Роккі

обнюхував мене, тикався мордою й облизував мій рот, під кінець поклавши голову мені на груди.

Наступного ранку Трент пішов. З того, як він це робив, – одягаючись і збираючи папери з усе більшим поспіхом, – я зробила висновок, що він іде до школи. Ми з Роккі боролися, знову гралися з мотузкою й вирили кілька ям на задньому подвір'ї. Повернувшись додому, Трент нагодував нас і чомусь сердито висварив, засипаючи землею наші ями. Вочевидь, ми – чи принаймні Роккі – були чомусь поганими собаками, але не знали чому. Роккі трохи постояв, похнюпивши голову й опустивши вуха, але потім Трент погладив його – і все стало добре.

Ми саме борюкалися, а Трент був у будинку, коли ляснули бічні ворота. Ми з Роккі загавкали й побігли до них, здибивши хутро, але там стояла моя дівчинка, і я одразу ж опустила вуха й радісно помчала до неї.

– Моллі! – весело гукнула вона. – Привіт, Роккі!

Роккі продовжував крутитися під ногами з тією дурною мотузкою, коли Сі Джей упала на коліна, обхопила мене руками й поцілувала в морду. А тоді Роккі задер голову й побіг до Трента, що саме виходив із задніх дверей. Роккі привітався з Трентом, наче того не було так само довго, як і Сі Джей, – от дивак.

– Спокійно, Роккі. Привіт, Сі Джей.

Сі Джей випрямилася.

– Привіт, Тренте.

Не спиняючись, Трент підійшов просто до Сі Джей і обійняв її.

– О! – промовила Сі Джей, злегка сміючись.

Вони дістали повідці для прогулянок! З дерев осипалося листя, і ми з Роккі натягнули їх, страшенно прагнучи пострибати по листочках, що танцювали на вітру, але повідці стримували нас.

Я дуже тішилася поверненню Сі Джей, а ще, як з'ясувалося, посправжньому раділа бути з Роккі й Трентом. Це залежало не від мене – я лише собака, але, як на мене, краще б ми просто жили тут, у будинку Трента. А якщо з нами не оселиться Глорія, мене б це влаштувало й поготів.

Почулося клацання і спалах вогника, а потім рот Сі Джей наповнився димом від маленької палички.

– Там не дозволяють курити. Господи, – промовила вона. – Хвилини тягнулися так повільно – аж чути було, як вони йдуть.

– Як усе пройшло? Жахливо?

– У в'язниці? Не дуже. Просто... не знаю, якимось дивно. Утім, я втратила майже чотири з чвертю фунти, отже, щось корисне в цьому було. – Сі Джей засміялася. – Хлопців тримають в іншому крилі, і ми ніколи їх не бачимо, але чути їх дуже добре. Їх там набагато більше, ніж нас, дівчат. Більшість тамтешніх дівчат ускочили в халепу, бо зробили щось для своїх хлопців, уявляєш собі.

– Як і ти, – тихо сказав Трент.

Ми так чудово погуляли! Коли Роккі проминав дерева й кущі, він мусив зупинитися, щоб помітити їх, і я зазвичай присідала в тому ж місці, бо пам'ятала той самий поклик, хоч тепер для мене це було не так важливо.

– Я не знала, що Шейн збирається *красти* речі.

– Ти знала, що він збирається викрасти тест.

– Він збирався скопіювати тест, а не викрасти. І це історія мистецтва, а не математика чи ще щось. Господи, і ти теж?

Трент помовчав якусь мить.

– Ні, я ні. Пробач.

Роккі плигнув на підхоплений вітром листок, підібрав його й спробував подразнити мене. Але, опинившись у нього в роті, це вже був просто звичайний листок.

– Тож, оскільки я була на академічному випробному терміні, мене тепер тимчасово усунуто від навчання. Велике діло. І ти ніколи не бачив такої купи паперу. Закладаюся, міжнародні шпигуни не мають такого товстеного досьє, як я.

– Як надовго усунуто?

– Начебто лише на цей семестр.

– Але це означає, що ти не закінчиш школу разом із нами всіма.

– Нічого. Усе одно ті лахи жахливі. А ті ковпаки? Та ну. Ні, я закінчу всередині року, без помпи. Воно було того варте, зважаючи, як скаженіє Глорія, що не зможе сидіти з усіма батьками й привертати до себе увагу, коли назвуть моє ім'я.

– Оце й усе? Усунення?

– І ще громадські роботи. Я обрала найкрутішу річ – тренувати службових собак.

При слові «собака» я глянула на неї. Вона опустила руку на мою голову й погладила, а я лизнула її пальці.

– Хороша собака, Моллі, – сказала вона.

У парку вони відчепили наші повідці, і ми з Роккі зірвалися з місця, безмірно радіючи прохолодному повітрю й свободі гасати парком. Ми боролися й гасали, зовсім як на задньому подвір'ї. Чути було запахи інших собак, але жоден не з'явився.

Сновигаючи поряд із братом, я була сповнена енергії та радості, зовсім як тоді, коли покарання Купанням було позаду й мені дозволяли стрибати на меблі. Іноді Роккі зупинявся й озирався перевірити, чи Трент і досі там. Роккі був хорошим собакою. Я знала, що Сі Джей досі тут, бо від неї віяло їдким запахом диму не тільки тоді, коли вона активно брала вогонь до рота.

Чимало людей поширювали той самий димний запах, і мені він ніколи особливо не подобався, але я любила те, як він переплітався з унікальним запахом Сі Джей, бо то була Сі Джей. І все ж іноді я бажала б, щоб вона й досі пахла, як у дитинстві, коли я обнюхувала маківку її голови. Я обожнювала той запах.

Ми з Роккі знайшли зогниле тіло білки в кутку двору – цей запах я обожнювала теж! Однак, перш ніж ми встигли досхочу насолодитися ним, Трент гукнув нас, і ми побігли назад. Вони знову надягнули на нас повідці – час для чергової прогулянки!

Удома в Роккі Трент і Сі Джей стояли біля машини дівчини. Я чекала біля дверцят, трохи нервуючись, аби Сі Джей не забула, що я собака переднього сидіння.

– Щастя тобі з твоєю мамою, – сказав Трент.

– Їй байдуже. Її навіть удома не було, коли мене висадили з таксі.

– Таксі? Я б тебе забрав.

– Ні, тобі б довелося пропускати школу. Не хочу псувати всіх своїм кримінальним впливом, – сказала Сі Джей.

Ми поїхали кататися, і я сиділа на передньому сидінні. Коли ми приїхали додому, з Глорією на канапі сидів якийсь чоловік. Я підійшла обнюхати його, махаючи хвостом, і він погладив мене по голові. Глорія скам'яніла й підняла руки. Обнюхувати Глорію я не стала. Сі Джей лишилася стояти біля парадних дверей, тож, привітавшись із чоловіком, я повернулася туди, до неї.

– Клеріті, це Рік. Він дуже мені допомагав у ці важкі дні, яких я зазнала через тебе, – сказала Глорія.

– У мене самого донька-підліток, – мовив Рік, простягнув руку, і Сі Джей торкнулася її.

– Мене називають Сі Джей. Глорія зве мене Клеріті, бо це означає «розбірливість», а цього їй завжди бракує.

– Глорія? – Чоловік озирнувся на Глорію, і я теж, хоч, правду кажучи, здебільшого уникала її очей. – Вона кличе тебе на ім'я?

– Знаю, – сказала Глорія, похитавши головою.

– Бачиш, оце і є перша проблема, – сказав чоловік.

Мені він здався цілком приємним. Його руки пахли жиром і м'ясом, а також Глорією.

– Вона сама попросила мене звати її Глорією, а не мамою, бо не хотіла, щоб незнайомі чоловіки в продуктовому магазині знали, що в неї донька мого віку, – пояснила Сі Джей. – Вона дуже переймається тим, що думають про неї незнайомі чоловіки – та ви вже, мабуть, помітили.

Хвилину всі мовчали. Я позіхнула й почухала за вухом.

– Ну, гаразд, приємно познайомитися, Сі Джей. Мені вже час іти, твоїй мамі треба дещо з тобою обговорити.

– І це настільки особливе, що ви прийшли сказати мені про це, – відгукнулася Сі Джей.

Ми пішли до її кімнати. Я згорнулася на своєму звичному місці. Чудово було знов опинитися вдома з моєю дівчинкою. Я була приємно втомлена боротьбою з Роккі й очікувала, коли Сі Джей заповзе в ліжку, щоб я могла лежати там із нею й відчувати її руку на моєму хутрі.

Двері відчинились, і увійшла Глорія.

– Можна хоча б постукати? – спитала Сі Джей.

– А в камеру до тебе стукали? – відповіла Глорія.

– Так, ще й питали дозволу увійти, а ти як хотіла.

– Я знаю, що це неправда.

Я встала й затремтіла, тривожно позіхаючи. Мені не подобалося, коли Глорія й Сі Джей розмовляли між собою: надто сильні були емоції, темні й бентежливі.

– То що в тебе з цим типом? – спитала Сі Джей. – Поводиться так, наче пробується на роль вітчима.

– Він дуже успішний бізнесмен. Чудово знається на управлінні людьми.

– Так і знала, що успішний, інакше ти б не цілувалася з ним на канапі, коли я увійшла.

– Він дав мені безліч порад про те, як керувати неконтрольованими дітьми. Я непокоюся за тебе, Клеріті Джун.

– Бачу, як ти непокоїлася: приходжу додому за вісім годин після звільнення, а ти розпиваєш вино у вітальні.

Сі Джей сіла на ліжку, і я застрибнула до неї, ледь відчуваючи її запах через аромати Глорії, що розповзались усією кімнатою.

Коли я глянула на Глорію, вона не зводила з мене очей, тож я відвернулася. Жінка з шумом видихнула.

– Ну, гаразд, – сказала вона. – По-перше, до кінця року ти під домашнім арештом. А це означає: ніяких побачень, ніяких хлопців, ніяких телефонних розмов. Тобі не можна виходити з дому за жодних обставин.

– То коли зателефонують із суду дізнатися, чому я не виконую громадські роботи, просто відповім: Глорія каже, що я під домашнім арештом. Їх це влаштує. Одного типа з камери смертників ніяк не можуть стратити, бо він досі не в ладах із мамою.

Якусь мить Глорія стояла на місці, насупившись.

– Ну, вочевидь, – сказала вона, – це ти можеш робити.

– А різдвяні закупи? Ти ж не збираєшся тримати мене під арештом замість цього, так?

– Ні, заради цього доведеться зробити виняток, звісно.

– І, вочевидь, День подяки в Трента.

– Ні. Нізащо.

– Але ти казала, що йдеш до когось у гості – гадаю, що до Ріка. Хочеш лишити мене саму на *День подяки*?

Сі Джей розсіяно чухала моє вухо, і я притулилася до неї. Я хотіла, щоб Глорія негайно пішла.

– Що ж, гадаю, ти могла б піти зі мною до Ріка, щоправда, його діти будуть зі своєю матір'ю, – повільно промовила Глорія.

– Нізащо. Ти це серйозно?

– Ну, добре. Можеш іти до Трента, якщо вже я дала згоду.

– А як щодо Джени? Ти казала, що хочеш, аби я спілкувалася із Дженою, бо в неї батько – член правління заміського клубу.

– Я зовсім не те казала. Я казала, що Джена – це той тип людини, з яким, на мою думку, тобі корисно було б проводити більше часу.

І так, Джена може приходити.

– А якщо вона запропонує піти до клубу на обід?

– Гадаю, ці питання треба вирішувати, коли вони виникнуть. Надто складно владнати їх усі й одразу. Якщо отримаєш якогось роду особливе запрошення, ми це обговоримо. Я готова робити винятки, де вони потрібні.

– Бачу, Рік неабияк допоміг тобі з цими батьківськими обов'язками.

– Про це я й казала. І ще дещо.

– Ще якість покарання, окрім домашнього арешту з винятками? Ну ж бо, мамо, я вже була у в'язниці для неповнолітніх, хіба цього не досить?

Рука Сі Джей припинила гладити мене. Я ткнулася в неї, нагадуючи, що тут є гідна собака, яку треба гладити ще.

– Не думаю, що ти розумієш, якого приниження я зазнала, коли тебе вивели звідси в кайданках, – сказала Глорія. – Рік каже: дивно, що я не отримала пост... пост-чогось там.

– Постпологової депресії? Трішки запізно для цього.

– Це не те. Звучить інакше.

– Пробач, що вся ця халепа стала таким жахом для тебе, Глоріє. Я тільки про це й думала, коли сиділа в поліцейській машині, а ти стояла у дворі – наскільки тобі гірше за мене.

Глорія застигла, а тоді розвернулася й глянула на мене. Я швиденько відвела очі.

– Рік каже, що це все через твій брак поваги до мене. І почалося все, коли ти притягла додому цю собаку.

Тривожно було чути слово «собака» з вуст Глорії.

– Гадаю, це почалося, коли я усвідомила, що ти моя мати.

– Отже, ти маєш спекатися її, – продовжувала вона.

– Що?

Я стривожено подивилася на Сі Джей, відчуваючи її потрясіння.

– Рік каже, що твій блеф не спрацює. Ніхто тобі не повірить, що ти залишалася тут сама, коли я брала періодичні відпустки, якщо я скажу, що в нас була няня, яку, до речі, я завжди намагалася взяти, а ти відмовлялася. І я возила тебе в круїз, а це автоматично доводить, що іноді ти їздила зі мною. Знаєш, яких грошей мені коштував той круїз? Ти маєш зрозуміти, хто в цьому домі головний, – і це я.

– Я не позбудуся Моллі.

Я підняла голову, почувши своє ім'я.

– Ще й як позбудешся.

– Ні. Ніколи.

– Або ти позбудешся собаки, або я забираю твоє авто. І твої кредитні картки. Рік каже, це просто безглуздя, що ти маєш картку на мій рахунок.

– То я отримаю власний рахунок?

– Ні, ти маєш це заслужити! Коли Рік був твого віку, він мусив щодня рано прокидатися й щось там робити з курчатами – забула, що саме.

– Гаразд, я буду розводити курчат.

– Замовкни! – скрикнула Глорія. – Я так втомилася від твого гострого язика! Ти більше не говоритимеш зі мною таким тоном ніколи! Ти повинна засвоїти: це мій дім, і ми живемо за моїми правилами.

Глорія тицьнула пальцем у мій бік, і я зіщулилась.

– Я не терпітиму цю псину в моєму домі. Мені байдуже, куди ти її подінеш, і байдуже, що з нею станеться, але я перетворю твоє життя на справжнісіньке пекло – твоє і твоєї собаки.

Сі Джей сіла на ліжко, важко дихаючи. Вона була пригнічена. Якомога тихіше я підійшла до ліжка, тицьнулася носом в її руку й зробила все, щоб не потрапляти на очі Глорії.

– Знаєш що? Гаразд, – сказала Сі Джей. – Післязавтра ти більше не побачиш Моллі.

Розділ 12

Наступного ранку ми поїхали кататися й завітали до собаки на ім'я Зік і кішки на ім'я Аннабель. Зік був маленьким песиком, який любляв гасати заднім подвір'ям на граничній швидкості й хотів, щоб я за ним ганялася. Коли ж я втомлювалася від перегонів, він припадав передніми лапами до землі й чекав, доки я надумаю зробити це знову. Аннабель була вся чорна й фиркала на мене, потім проігнорувала, як іноді роблять коти, і ліниво почалапала геть. Також у будинку були дівчинка на ім'я Тріш, подруга Сі Джей, і її батьки.

Ми пробули там лише два дні, а потім перебралися до іншого дому, без жодних собак чи котів, потім до наступного – з двома котами, але без собак, потім до ще одного – з одним старим собакою й одним молодим, та без котів. Також у кожному будинку була хоч одна дівчинка віку Сі Джей та інші люди. Здебільшого всі вони були дуже добрі до мене. Часом Сі Джей мала власну кімнату, але зазвичай мешкала разом із подругою.

Зустрічі з цими новими собаками виявилися дивовижними! Майже всі вони були дружні й хотіли поборотися, окрім дуже старих. Також мене зацікавили коти. Деякі з них сором'язливі, а деякі – зухвалі, одні – підступні, а інші – милі, якісь труться об мене й муркочуть, а є такі, що зовсім не звертають на мене уваги, але всі вони мають смачний подих.

Мені подобалося наше нове життя, хоч іноді я сумувала за Трентом і Роккі.

В одному будинку був хлопчик, який нагадав мені Ітана. Він мав темне волосся, як Ітан, а його руки пахли двома пацючками, що мешкали в клітці в його кімнаті. На зріст він був зовсім як Ітан того далекого дня, коли ми вперше зустрілися. Він одразу ж полюбив мене, і ми гралися в перетягування палички й принесення м'ячика на задньому подвір'ї. Хлопчика звали Дел. Свого собаки він не мав. Пацюки – нікудишня заміна собаці, навіть якщо їх у тебе двоє.

Якоїсь миті я здригнулась, усвідомивши, що весь день гралася з Делом і від самого сніданку не бачила Сі Джей. Почувалася поганою собакою. Я підійшла до дверей і сіла, сподіваючись, що хтось

відчинить їх і впустить мене в дім перевірити, як там моя дівчинка. При цьому впіймала себе на думці про Ітана. Я любила Сі Джей так само сильно й тією ж любов'ю, що і його. То чи помилялась я, коли вважала своєю метою любов до Ітана? Чи тепер у мене інша мета – любити й захищати Сі Джей? Чи це дві окремі, чіткі мети, чи все це пов'язано якимось більшим призначенням?

Я ніколи б про це не замислилася, якби не гралася цілий день із Делом. Його схожість з Ітаном пробудила в мені тугу за моїм хлопчиком.

Сестру Дела звали Емілі. Вони із Сі Джей полюбляли тихо шепотітися між собою, але завжди гладили мене, коли я підходила дізнатися, чи, бува, вони не радяться, чим би пригостити мене.

За вечерею я зазвичай сиділа під столом. Апетитні шматочки невпинним дощем падали там, де сидів Дел, і я мовчки ковтала їх і чекала ще. Іноді рука Сі Джей опускалась і торкалася моєї голови тоді я розкошувала в їжі та любові. У Дела й Емілі були мати й батько, але ті ніколи не впускали їжу.

Коли продзвенів дзвінок, Дел підстрибнув і побіг відчиняти, а я лишилась із Сі Джей. За хвилину Дел вистрибом повернувся.

– Прийшов якийсь хлопець, питає Сі Джей, – сказав він.

Парадні двері лишилися відчиненими, і я нюхом чула: це був Шейн. Я не зраділа. Моя дівчинка відгороджувалася від мене, коли поряд був Шейн. Я не розуміла, чому не можу бути з нею, як тоді, коли приходив Трент.

Коли Сі Джей устала з-за столу, я за звичкою почимчикувала за нею, але вона, звичайно ж, зачинила двері в мене перед носом, тож я повернулася на свій пост біля ніг Дела. Той винагородив мене крихітним шматочком курятини.

– Емілі. Як надовго вона збирається лишитися? – спитала мати Емілі.

– Не знаю. Господи, мамо, її виставили з власного дому.

– Я не хочу сказати, що Глорія Магоні – добра мати, – промовила жінка.

– Магоні? Це та, що заявила на Гелловін, вдягнута стриптизеркою? – спитав батько.

– Стриптизеркою? – радісно цвірінькнув Дел.

– Танцівницею з Лас-Вегаса, – суворо виправила мати Емілі. – Не знала, що їй так ефектно вдалося привернути твою увагу.

Батько видав незручний гортанний звук.

– Вона завжди змушує нас червоніти, – встрягла Емілі. – Якось привела додому залицяльника, і вони удвох сіли дивитися те, що ми переглядали по телику, а тоді просто перед нами...

– Годі! – голосно сказала мати.

Настала тиша. Я лизнула Делові штанці, аби він знав, що я й досі тут.

– Я намагаюся сказати, – продовжила жінка тихішим тоном, – що знаю про непросту родинну ситуацію в Сі Джей, але...

– Вона не може жити тут, – закінчив батько.

– Вона й не житиме. Це тимчасово! Господи, тату!

– Мені вона подобається, – сказав Дел.

– Ідеться не про вподобання, синку, а про те, що правильно, – відповів батько.

– Мені вона теж подобається, – сказала мати. – Але ця дівчина робить серйозні помилки. Її усунули від навчання, вона була у в'язниці...

– Для неповнолітніх. І то не її провина, – перервала Емілі. – Це нестерпно.

– Так, а хлопець, відповідальний за це, стоїть у нас на ганку, – відповіла мати.

– Що? – промовив батько.

Я перевела погляд на його ноги, які трохи шарпнулися під столом.

– Крім того... Я чула її у ванній учора ввечері. Вона блювала, – продовжила мати.

– То й що? – відповіла Емілі.

– Той хлопець сюди не зайде, – заявив батько.

Дел жбурнув мені шматочок броколі, якого я не хотіла, та з'їла, аби лише потік їжі не припинявся.

– Вона блювала *навмисно*, – сказала мати.

– Ой, мамо, – скривилась Емілі.

– Як це робиться? – зацікавився Дел.

– Суне палець у горло. Навіть не намагайся таке робити, – попередила мати.

– Не бачу в цьому великої проблеми, – сказала Емілі.

Парадні двері грюкнули.

– Деле, ні слова про те, що ми щойно говорили, – попередив батько.
Сі Джей вийшла з-за стіни засмученою.

– Перепрошую, – вибачилася вона.

Я вистрибнула з-під столу й побігла до неї. Вона витерла сльози з обличчя й тихо сказала:

– Мені треба відійти.

Я пішла за нею до кімнати, яку вона ділила з Емілі. Дівчина впала на ліжко, і я застрибнула до неї. Вона обійняла мене, і я відчула, як її сум потроху відходить. Це був один із моїх найважливіших обов'язків – допомагати Сі Джей бути не такою сумною.

Хотіла б я тільки робити це краще. Часом темні почуття вкорінювалися в Сі Джей так глибоко, що здавалося, наче вони там навіки.

Згодом Емілі й Сі Джей сиділи на підлозі, їли піцу та морозиво й згодовували дрібні шматочки мені.

– Шейн каже, якщо я не буду з ним, то ні з ким не буду, – казала Сі Джей. – Наче ми герої якогось дитячого ТВ-шоу абощо.

Я бачила, як очі Емілі розширилися. (Здебільшого я стежила за Емілі, бо вона не їла свої скоринки, а Сі Джей їла.)

– Але ж ви розійшлися!

– Знаю, я казала йому. А він заявив, що кохає мене по-особливому, як ніхто не вміє, і що завжди чекатиме, скільки б часу це не забрало. Отакий він розумний. Довелося пояснювати, що «завжди» означає «завжди», тож не треба гадати, як довго це буде.

– Як узагалі він тебе знайшов?

– Обдзвонив мало не всіх, питаючи, де я, – сказала Сі Джей. – Отакої! Книги не може розгорнути, а вистежити мене телефоном може. Певно, колись сидітиме в кол-центрі й продаватиме страховки по телефону. А, зачекай, це ж буде важка праця. Забудь.

Я з жалем помітила, як вона взяла останній шматок піци.

– Хочеш?

– Ой, ні, я була сита ще три шматки тому.

– А я майже не їла за вечерею.

– Я тебе не засуджую. – Емілі жбурнула мені шматочок скоринки, і я впіймала його на льоту і єдиним махом проковтнула, готова повторити цей трюк.

– Хочеш морозива? – спитала Сі Джей.

Я чула запитання в її голосі, коли вона взяла пакет, і подумала, чи не збирається вона дати й мені. Від цієї думки рот наповнився слиною, і я облизнулася.

– Ні, забери це з моїх очей.

– Я, мабуть, фунтів десять наберу, – сказала Сі Джей.

– Що? Мені б твої ноги – мої стегна такі жирніючі.

– Ні, ти чудово виглядаєш. Це в мене великий зад.

– Я від Нового року на жорсткій дієті.

– Я теж.

– Ой, припини, ти вже зараз маєш класний вигляд, – сказала Емілі.

Я не зводила з неї очей, закликаючи її взяти ще шматочок скоринки й жбурнути його.

– Завтра йду виконувати громадські роботи, – мовила Сі Джей. – Тренування службових собак.

– Звучить як розвага.

– Ти згідна? Список був щось на кшталт «збирати сміття вздовж траси», або «збирати сміття в парку», або «збирати сміття в бібліотеці», а потім, у кінці списку, – робота в розпліднику службових собак. Я поміркувала, що з цього буде доречнішим у моєму резюме? Тобто хтозна, може, я захочу зробити кар'єру на переробці відходів, і весь цей сміттєвий досвід допоможе в цьому.

Емілі розсміялася.

– Боже, повірити не можу, що все це з'їла, – сказала Сі Джей, зі стогоном відкидаючись назад.

Наступного ранку Сі Джей прокинулася раніше за всіх, прийняла душ і повезла мене кататися (на передньому сидінні!). Ми під'їхали до великої будівлі, і я носом відчула собак, тільки-но ступила на парковку. Кілька собак гавкали.

Нас привітала жінка, представившись Енді. Тоді опустилася навколішки й потяглася до мене, застеливши мені морду довгим чорним волоссям.

– Хто це в нас? – спитала вона.

Вона була старша за Сі Джей, але молодша за Глорію, і від неї пахло собаками.

– Це Моллі. Я Сі Джей, – відповіла моя дівчинка.

– Моллі! Я мала колись одну Моллі. Хороша була собака.

Приязнь, що линула від Енді, п'янила. Я лизнула її, а вона у відповідь поцілувала мене. Більшість людей не люблять цілувати собак.

– Моллі, Моллі, Моллі, – туркотіла вона. – Ти така гарна, о, так. Яка чудова собака.

Енді мені сподобалася.

– Хто вона: гібрид спанієля й пуделя? – спитала Енді, продовжуючи цілувати й пестити мене.

– Можливо. Мати – пуделиха, а от батька ніхто не знає. Ти спудель, Моллі?

Я помахала хвостом, почувши своє ім'я. Енді нарешті встала, але продовжувала тримати руку вниз, у межах досяжності, і я облизувала її.

– Сам Бог послав вас сюди, мені справді потрібна допомога, – сказала Енді, коли ми увійшли в будівлю.

То було просторе відкрите місце з будками по боках і цілою зграєю псів у них. Усі вони гавкотили на мене й одне на одного, та я не звертала на них уваги, адже була собакою з особливим статусом, якій дозволено перебувати на волі, доки всі вони сидять у клітках.

– Насправді я нічого не знаю про тренування собак, але готова навчатися, – сказала Сі Джей.

Енді розсміялася.

– Що ж, добре, але твоїм справжнім завданням буде звільнити мені час, щоб я їх тренувала. Собак треба напувати, годувати й чистити їхні будки, а ще їх треба вигулювати надворі.

Сі Джей зупинилася на місці.

– Так, постривайте, що це за місце?

– Технічно ми притулок для собак, і це наша головна функція, але мій грант дозволяє використовувати цей заклад для досліджень у галузі виявлення раку. Собаки мають нюх, у сотні тисяч разів сильніший за наш, і певні дослідження показують, що вони здатні за подихом людини виявити рак ще до того, як його діагностують у будь-який інший спосіб. Оскільки виявлення на ранніх стадіях – найшвидший спосіб зцілення, це може мати неабияке значення. Тож я беру методики з досліджень і намагаюся застосувати їх на практиці.

– Ви тренуєте собак винюхувати рак.

– Саме так. Я, звісно, не єдина, хто цим займається, але більшість тренерів працюють із собаками, визначаючи зразки в лабораторії. Дають собакам нюхати пробірки. Я подумала: а якщо це робити «в полі», як-от на ярмарку здоров'я чи в громадському центрі?

– Отже, ви тренуєте собак ходити від людини до людини й перевіряєте, чи визначають вони рак.

– Правильно! Але мій помічник на півставки знайшов собі роботу на повний день, а та, що на повну ставку, зараз у декреті. Звісно, у мене були кілька волонтерів, але тих здебільшого цікавить гуляти із собаками, а не прибирати будки. І тут з'являєшся ти.

– Ви ніби натякаєте, що моїм обов'язком буде прибирати собачі какульки, – сказала Сі Джей.

Енді розсміялася.

– Я намагаюся *не* натякати, але так воно і є. Моя тітка – судовий пристав, завдяки цьому мене й затвердили для проведення громадських робіт. Спочатку я подала детальний опис посади, і ніхто мене не обирав – що й не дивно. Тоді я змінила його на просто «роботу із собаками». Гадаю, однак, що ти мусиш виконувати громадські роботи, і це певного роду покарання за скоєне, так? Зрештою, це й не має бути розвагою. То що ти накоїла?

Сі Джей вичекала кілька секунд, коли не чути було нічого, крім собачого гвалту.

– Дозволила хлопцеві підбити мене на дурість.

– Тобто за це теж можуть заарештувати? Отакої, то в мене величезні проблеми, – сказала Енді. Вони удвох розсміялися, і я помахала хвостом. – Гарзд, готова починати?

Дивний видався день. Сі Джей садовила мене до відкритого загону із собакою, з яким можна було погратися, а сама зникала на кілька хвилин. Потім виходила й вела нас з іншим собакою гуляти навколо кварталу на повідцях. Її черевики та штани все більше намокали протягом дня й геть пропахли собачою сечею. Було так весело!

Наприкінці дня Сі Джей потирала спину й зітхала. Ми стояли й дивилися, як Енді грається з великим коричневим псом. Там було кілька металевих відер, і Енді підводила собаку до кожного, а той нюхав вміст. Біля одного з них Енді сказала:

– Чуєш? А тепер лежати!

І собака лягав, а Енді давала йому смачненького. Побачивши, що ми дивимось, Енді підійшла до нас, і собака поряд із нею.

Я підступила до пса, і ми обнюхали зади одне одного.

– Це Люк. Люку, тобі подобається Моллі?

Ми обоє підняли голови, почувши свої імена. Видно було, що Люк – собака серйозний. Він зосереджувався на грі, у яку грав з Енді. Не те що Роккі – того цікавили лише забавки й любов до Трента.

– Усього шість годин із перервою на обід, так? – сказала Енді.

– Так. Шість благословених годин. Ще 194 попереду.

Енді розсміялася.

– Наприкінці тижня я підпишу форму. Дякую, ти чудово попрацювала.

– Може, у мене блискуче майбутнє у сфері собачого прибирання, – мовила Сі Джей.

Ми поїхали на машині, і я була на передньому сидінні! Коли в'їхали на під'їзну доріжку до будинку Емілі, там стояла Глорія й розмовляла з матір'ю Емілі. Сі Джей заціпеніла, побачивши матір. Глорія змахом піднесла руку до горла.

– О, чудово, – буркнула Сі Джей. – Просто чудово.

Розділ 13

– Залишу вас удвох поговорити, – сказала мати Емілі, коли ми наблизилися, а сама пішла в дім.

Я лишилася біля Сі Джей, а та взагалі не ворушилася, просто стояла на місці. Мене обдало потужним арсеналом запахів Глорії, що забивали всі інші.

– Ну, – промовила та, – нічого не хочеш мені сказати?

Вона, як завжди, була нещаслива.

– Бачу, у тебе новий «кадиллак», – промовила Сі Джей. – Гарна тачка.

– Не це. Я до смерті хвилювалася за тебе. Ти жодного разу не зателефонувала, щоб повідомити, де перебуваєш. Я ледве засинала.

– Чого ти хочеш, Глоріє?

Щось ворухнулось у великому передньому вікні. Це був Дел, який розсунув штори й визирнув надвір. Доки я спостерігала, з'явилася рука його матері, схопила й відтягла хлопчика.

– Маю сказати тобі лише одне – і все, ніяких обговорень, – промовила Глорія.

– Звучить як чесна дискусія, – зауважила Сі Джей.

– Консультація з адвокатом, що займається сімейним правом, коштувала мені великих грошей. Вона каже, що я можу подати клопотання до суду й змусити тебе повернутися додому. Також вона каже, що я не повинна у власному домі бути заручницею собаки. Тож про це я позиватимуся теж. Ти не маєш вибору, а суддя може навіть призначити тобі домашній арешт. Ось і все. Звернення до суду коштуватиме сили грошей, і ти програєш. От я й прийшла сказати тобі про це. Безглуздо марнувати гроші на суд, коли ми могли б здійснити чудову подорож чи ще якимось витратити ті кошти.

Схоже, найближчим часом не мало відбутися нічого цікавого, тож я позіхнула й вляглася.

– Ну? – сказала Глорія.

– Я гадала, мені не дозволено говорити.

– Можеш говорити про те, що я тобі зараз озвучила. Я просто не збираюся стояти тут і сперечатися з тобою. Ти неповнолітня, і закон

на моєму боці.

– Гаразд, – відповіла Сі Джей.

Глорія хмикнула:

– Що «гаразд»?

– Гаразд, зробимо так, як ти сказала.

– Добре. Так уже краще. Ти поводитися вкрай нешанобливо, і я гадки не маю, що думають оці люди, з якими ти тут жила. Я твоя мати й маю конституційні права.

– Ні, я мала на увазі: зробимо, як ти кажеш, – підемо до суду. Ти вимагатимеш контролю наді мною, а я – щоб тебе позбавили батьківських прав.

– А, зрозуміло. Тепер я жахлива мати. Ти потрапила до в'язниці, тебе усунули від школи, ти брешеш і не слухаєшся, а я тобі життя присвятила – і все одно погана тут я.

Обидві сердилися, але Глорія ще й кричала. Я сіла й стривожено опустила лапу на ногу Сі Джей, бо хотіла піти. Вона, не дивлячись, погладила мене.

– Сподіваюся, колись у тебе буде така ж нестерпна дитина, як ти сама, – кинула Глорія.

– Трент каже, ти зовсім не годувала Моллі.

– Ти змінюєш тему.

– Твоя правда, ми говорили про те, яка я погана дитина. То що скажеш? Мені телефонувати адвокатові? Чи ти визнаєш, що Моллі – моя собака, і я залишу її? Тобто я можу й далі жити тут. – Сі Джей жестом показала на будинок, і коли вона це зробила, чиясь тінь відсахнулася від переднього вікна. Вона здалася надто високою, щоб бути Делом.

– Я не хочу, щоб ти жила з іншими людьми. Це здається жахливим, – сказала Глорія.

– То як ти хочеш вчинити?

Того вечора ми повернулися до нашої кімнати в будинку Сі Джей. Прийшов Трент із Роккі, і я неймовірно зраділа, побачивши брата, який обнюхав мене з голови до ніг, підозріло сприймаючи всі нові запахи. Коли ми вийшли надвір, падав сніг, і Роккі бігав довкола, веселився й качався в снігу, доки весь не змок. Вийшов Трент і обтер його рушником, а Роккі стогнав від задоволення. Я пошкодувала, що теж не повалялася в снігу.

Відтоді все повернулося до звичного ладу, ось тільки Сі Джей більше не ходила до школи – натомість я мала майже щоранку їздити з нею в машині бавитися з Енді та її собаками!

Коли ми наступного разу повернулися до будівлі Енді, та радісно зустріла мене, цілувала й обіймала. Мені подобалися її прояви уваги й чарівні собачі запахи. А тоді вона встала.

– Я гадала, може, ти здалася, – сказала Енді до Сі Джей.

– Ні, просто... сімейні проблеми, які треба було владнати. Ви не телефонували до суду чи ще кудись, ні? – відповіла Сі Джей.

– Ні, але краще б ти зателефонувала *мені*.

– Так, я... мала це зробити. Чомусь мені ніколи не спадає на думку телефонувати людям.

– Ну, гаразд, ходімо до роботи.

З якоїсь причини собакам у будівлі Енді не дозволяли виходити на сніг, хіба що на прогулянку на повідці, тож, доки Сі Джей прибирала їхні будки, моїм обов'язком було гратися з ними на огороженій ділянці всередині великої кімнати в будинку. Проте чимало собак не хотіли гратися. Двійко з них були застарі для чогось, окрім як обнюхати мене й улягтися, ще двоє просто не вміли гратися, лише гарчали й ривкали на мене, доки я задкувала від них подалі. Ті пси здавалися сумними й переляканими, і їх відсаджували поодиноці до іншого внутрішнього загону, доки Сі Джей прибирала їхні будки.

Це дало мені вдосталь часу поспостерігати, як Енді грається з Люком, великим коричневим псом, і двома самицями, жовтою й чорною. Гра була така: кілька старих людей сиділи на металевих стільцях далеченько одне від одного, а Енді до кожного по черзі підводила собак, щоб ті обнюхали їх. Люди, однак, із ними не гралися – часом люди полюбляють просто сидіти, навіть якщо зовсім поряд є собака. Потім Енді розводила собак по будках, а люди мінялися місцями, пересідаючи на інші стільці.

Усім собакам Енді казала, що вони хороші, але по-справжньому захоплювалася Люком. Щоразу, як його підводили до безволосого чоловіка, Люк ретельно пригнувався, а тоді лягав, схрещував лапи й клав на них голову. Енді одразу ж давала йому смачненьке.

– Хороший собака, Люку! – хвалила вона.

Я теж хотіла смачненького, та коли впала й схрестила передні лапи, Енді цього навіть не помітила, та й Сі Джей вражена не була. Таке

воно, життя: одні дістають смаколики, майже нічого не роблячи, а інші – хороші собаки – лишаються взагалі без смачненького.

Якоїсь миті Сі Джей забрала мене, і ми вийшли до загону надворі. Кілька дюймів снігу вкривало землю, і я з хрускотом ступала по ньому, шукаючи вдалого місця, щоб «присісти». Сі Джей узяла до рота вогняну паличку й видихала дим.

Я почула, як відчиняються задні двері, і побігла подивитися, хто це. Спалах тривоги охопив Сі Джей, від чого хутро в мене на загривку стало дибки.

– Я гадав. Ви. Мабуть, тут. – Це був той лисий, перед яким завжди лягав Люк. Розмовляючи із Сі Джей, він видавав такі звуки, наче задихався. Я торкнулася носом її руки, бо мені здалося, що вона й досі налякана. – Можна. Мені. Цигарку?

– Звісно, – сказала Сі Джей і почала порпатись у своїй куртці.

– Можете. Запалити. Її мені? Я не можу. Досить. Добре. Затягнутися, – сказав чоловік і почухав свою лису голову.

Сі Джей запалила вогник і простягнула паличку чоловікові. Він підніс її до горла, а не до рота, як робила Сі Джей. Почулося слабке смоктання, а тоді з отвору на його горлі потягнувся дим.

– А, – сказав чоловік. – Так добре. Я лише. Дозволю. Собі одну. На тиждень.

– Що сталося? Тобто...

– Моя діра? – чоловік усміхнувся. – Рак. Горла.

– Боже, мені так шкода.

– Ні. Я винен. Я не. Мав. Курити.

Якусь мить вони стояли разом. Сі Джей досі була засмучена, але страх потроху покидав її й розчинявся, як дим, що вилітав із рота.

– Вашого віку, – сказав чоловік.

– Перепрошую?

– Вашого віку. Коли я. Почав. Курити.

Він усміхнувся їй. Я вирішила, що охороняти Сі Джей більше не треба, і підійшла понюхати його руку, перевірити – може, у нього є щось смачненьке. Він нахилився.

– Милий пес, – промовив він.

Його подих пахнув димом, але я також відчула в ньому дивний металевий присмак, що його миттєво впізнала з часів, коли була

Дружком і мала поганий присмак у роті, якого не могла позбутися. Лисий, мабуть, теж мав у роті цей самий присмак, адже дихав ним.

Чоловік увійшов у будівлю, а Сі Джей довго стояла на холоді й дивилася перед собою. Паличка в її руці досі тліла. Вона нахилилася й тицьнула її в сніг, а потім викинула в урну, і ми разом пішли всередину.

Енді гралася з жовтим собакою. Мене спустили з повідця, і Сі Джей відволіклася, тож я почимчикувала туди, де сидів на стільці той лисий із вулиці. Я підійшла туди й припала до землі, схрестивши лапи, як робив у мене на очах Люк.

– Погляньте на це, – сказала Енді й підійшла до мене. – Гей, Моллі, ти цього від Люка навчилася?

Я замахала хвостом. Однак смачненького не отримала. Натомість Енді відвела мене назад до Сі Джей.

Енді мені справді подобалася. Подобалось, як вона віталася зі мною з усіма тими обіймами й цілунками, яких тільки може прагнути собака. Але я вважала, що нечесно з її боку пригощати Люка, а мене – ні.

Коли ми повернулися додому, Глорія рада була бачити Сі Джей, мене ж ігнорувала, як завжди. Я засвоїла, що слід триматися подалі від жінки, яка ніколи не розмовляла зі мною, не годувала мене й більшість часу навіть не дивилася в мій бік.

– Гадаю, цього річ нам слід улаштувати різдвяну вечірку, – сказала Глорія, тримаючи в руці записник і махаючи ним перед Сі Джей. – Щось дуже вишукане. З ресторанными стравами. З шампанським.

– Мені сімнадцять, Глоріє. Мені не можна пити шампанське.

– Ой, та ну, це ж *Різдво*. Можеш запросити кого хочеш, – продовжувала Глорія. – Ти зустрічаєшся з кимось особливим?

– Ти ж знаєш, що ні.

– А як же той гарний юнак, Шейн.

– Ось тому я й не питаюся в тебе, кого вважати гарним юнаком.

– Я запрошу Джузеппе.

– Кого? А що сталося з Ріком?

– А, Рік? Він виявився не тим, ким я думала.

– То тепер ти зустрічаєшся з батьком Піноккіо?

– Що? Ні, з Джузеппе. Він італієць. Із Сент-Луїса.

– То он де розташована Італія? Не дивно, що в мене так погано з географією.

– Що? Ні, я маю на увазі справжню Італію.

– Ти допомагаєш йому купувати будинок чи що?

– Ну, так, так. Звісно.

Я увійшла на кухню перевірити, чи, бува, чогось їстівного не впало на підлогу. Ось тоді я й побачила чоловіка, який стояв надворі, вдивляючись крізь скляні двері. Я загавкала, попереджаючи про небезпеку.

Чоловік миттєво розвернувся й утік. Сі Джей увійшла на кухню.

– Що сталося, Моллі? – спитала моя дівчинка.

Вона підійшла до дверей і відсунула їх, а я вибігла у двір. Запах чоловіка стояв у повітрі, і я швиденько простежила його до зачинених задніх дверей. Я знала цей запах, знала, кому він належить. Шейнові.

Сі Джей покликала мене назад до будинку.

– Ну ж бо, Моллі, тут надто холодно, – сказала вона мені.

Наступного разу, коли ми завітали до Енді, вона підійшла до нас, доки Сі Джей струшувала сніг із черевиків.

– Гей. Хочу сьогодні дещо спробувати.

– Звісно, – сказала Сі Джей.

Це була та сама гра, у яку щодня грала Енді. Мені вона не здавалася такою розвагою, як, наприклад, потягати каната й поганяти м'ячика, але такі вже люди – у їхній уяві гра зазвичай не така весела, як у собак. Люди сиділи на стільцях, широко розставлених від одного краю великої кімнати до іншого. Енді сказала Сі Джей тримати мій повідець, і ми підійшли до людини в дальньому кінці – жінки в хутряних чоботах із котячим запахом.

– Привіт, як тебе звати? – спитала вона, простягаючи руку, щоб я її лизнула.

Її пальці мали терпкий присмак.

– Це Моллі, – сказала Енді. Я помахала хвостом, почувши своє ім'я.

Ми разом підійшли до наступної людини, а тоді до наступної, щоразу даючи їм час погладити мене й поговорити зі мною. Але мене нічим не пригощали, хоч я й відчувала, що один чоловік тримав щось сирне в кишені.

Потім ми підійшли до жінки, чиї руки пахли рибою. Вона нахилилася погладити мене, і я відчула той самий запах, подібний до присмаку на моєму язичку, коли я була Дружком, той самий, яким дихав лисий чоловік, що розмовляв із Сі Джей.

– Привіт, Моллі, – сказала жінка.

Я відчула, як злегка напружилась Енді, коли ми рушили далі, і тоді збагнула: ця гра має бути пов'язана із запахом. Я повернулася до жінки й лягла, схрестивши лапи.

– Ось воно! – Енді заплескала в долоні. – Хороша собака, Моллі, хороша собака!

Енді пригостила мене. Я вирішила, що гра мені подобається, і замахала хвостом, готова грати знову.

– То Моллі просто здогадалася про це? – спитала Сі Джей.

– Ну, не все так просто. Гадаю, усі собаки здатні визначити запах, та не обов'язково пов'яжуть його із сигналом, який мають дати нам. Але Моллі спостерігала за Люком – бачила, як вона схрестила лапи, зовсім як він? Ніколи не чула, щоб собака навчився цього, просто спостерігаючи за іншим, але ж це так – іншого пояснення бути не може.

Енді опустила на коліна й поцілувала мене в ніс. Я лизнула її обличчя.

– Моллі, ти геній, справжній геній серед собак.

– Ти гудель, Моллі, – сказала Сі Джей. – Трохи геній, трохи пудель. Гудель.

Я помахала хвостом, насолоджуючись увагою.

– Якщо ти не проти, я хотіла б залучити Моллі до нашої програми. Тебе теж, якщо цікаво, – сказала Енді. – Це піде тобі в залік громадських робіт.

– Що, і покинути вигрібання собачих какульок? Це треба обміркувати.

З того дня щоразу, як ми були з Енді, вона вела мене знайомитися з людьми, і я подавала знак, тільки-но вловлювала той дивний неприємний запах. Однак це траплялося нечасто. Здебільшого люди пахли як люди.

Та іноді вони пахли їжею! На «Із Днем Подяки» ми із Сі Джей пішли до Трента. Повітря й людські руки так сильно пахтіли сиром, хлібом та іншими дивовижними запахами, що ми з Роккі ледь не божеволіли. Увесь день люди їли, жбурляючи шматочки, які ми ловили в повітрі.

Трент мав батька й матір. Уперше я задумалася, чому Сі Джей не має батька так само. Можливо, якби в Глорії була пара, вона б не почувалася завжди такою нещасливою.

Однак тут я нічого не могла вдіяти й мусила вдовольнитися поїданням їжі на «Із Днем Подяки».

І була *дуже* задоволена.

На «З Різдром» Сі Джей і Глорія встановили у вітальні дерево, яке завішали котячими іграшками. Запах дерева чути було по всьому будинку. І якось увечері прийшли люди, розвісили ліхтарики й узялися готувати їжу. Сі Джей вбралася в одяг, який гучно шелестів, коли вона рухалася, і те саме зробила Глорія.

– Що скажеш? – спитала Глорія, стоячи у дверях кімнати Сі Джей.

Вона з шумом крутнулася. Це здавалося неможливим, але Глорія пахла ще сильніше, ніж зазвичай. Мій ніс мимоволі зморщився від напливу запахів у повітрі.

– Дуже мило, – сказала Сі Джей.

Глорія щасливо розсміялася.

– А тепер дай я гляну на тебе.

Сі Джей припинила розчісувати волосся й крутнулася. Потім зупинилася, не зводячи очей із Глорії.

– Що? – спитала вона.

– Нічого, просто... ти набрала трохи ваги? Сидить інакше, ніж коли ми його купували.

– Я кинула курити.

– Ну...

– Що «ну»?

– Я просто не розумію, чому ти не можеш контролювати себе, коли свято на носі.

– Твоя правда, я мала й далі ссати отруту, бо це допоможе мені влізти в нову сукню на свято.

– Я цього не казала. Не знаю, нащо взагалі намагаюся розмовляти з тобою, – сказала Глорія, розсердилася й вийшла.

Потім прибули друзі. Прийшов Трент, але з якоїсь причини не привів із собою Роккі. Гості переважно були того ж віку, що й Глорія. Я блукала довкола, відчуваючи запахи теплих смаколиків, і незабаром люди почали пригощати мене – не за якісь там трюки, а просто за те, що я собака. На мою думку, це була найкраща порода людей.

Одна жінка нахилилася й дала мені шматочок м'яса з розталім сиром.

– Ох, ти ж така гарненька собачка, – сказала вона мені.

Я зробила те, що мала: лягла на підлогу, схрестивши передні лапи.
– Як мило! Вона робить кніксен! – зраділа жінка.
Сі Джей вийшла з-за канапи й побачила мене, а я помахала хвостом.
– О Боже, – вимовила моя дівчинка.

Розділ 14

Сі Джей була схвильована й налякана.

– Шеріл, ми можемо поговорити хвилинку? Наодинці?

Жінка ще гладила мене, але я спостерігала за Сі Джей, намагаючись зрозуміти, що сталося.

– Звісно, – відповіла жінка.

Я пішла було слідом за ними по коридору, але Сі Джей обернулася й сказала:

– Сиди тут, Моллі.

Я знала, що означає «сиди тут», але не любила цього робити. Хвилину я сиділа, потім устала й підійшла понюхати під дверима, у які вони вийшли. Вони провели там близько десяти хвилин, а потім двері відчинилися, і жінка вийшла, затуляючи рот рукою. Вона плакала. Сі Джей теж була стривожена й сумна.

Жінка надягла пальто. Підійшла Глорія з келихом у руці.

– Що сталося? – Вона окинула поглядом Сі Джей і жінку, що плакала. – Що ти їй сказала?

Сі Джей похитала головою. Жінка сказала Глорії:

– Вибачте. Я вам зателефоную.

І вийшла за двері. Глорія розлютилася. З-за її спини підійшов Трент, перевів погляд із жінки на Сі Джей і обійшов Глорію, ставши поряд із моєю дівчинкою. Я підняла голову й торкнулася носом його руки, коли він проходив повз мене.

– Що сталося? – спитала Глорія.

– Моллі подала знак, як її навчали. Про рак. Подала сигнал, що в Шеріл рак.

– О Господи, – вимовив Трент.

Коридором уже наблизилися кілька людей, і я чула, як один із них каже:

– Рак? У кого рак?

– І треба було їй *зараз* про це казати? – прошипіла Глорія.

А тоді розвернулася й смикнула головою, побачивши людей за спиною.

– Нічого, – сказала вона.

– Що сталося? – спитав якийсь чоловік.

Сі Джей похитала головою.

– Просто особиста розмова. Вибачте.

Люди постояли якусь мить, а тоді відвернулися.

– Тільки про себе й думаєш, – сказала Глорія.

– Це хіба не безглуздя? – обурився Трент. Його голос пролунав гучно.

– Тренте, – сказала Сі Джей, поклавши руку йому на рукав.

– Знаєш, скількох грошей коштує ця вечірка? – мовила Глорія.

– *Вечірка?* – перепитав Трент.

– Тренте. Не треба, – сказала Сі Джей. – Просто... знаєш що, Глоріє? Перекажи своїм друзям мої вибачення. Скажи їм, що в мене голова розболілась і я йду до себе в кімнату.

Глорія голосно фиркнула, а тоді обернулася і втупилася у мене з ненавистю. Я відвела від неї погляд. Вона крутнулася й пішла вглиб коридору, куди мовчки віддалилися люди. Діставшись кінця, жінка зупинилася, випрямила спину й змахнула волоссям.

– Джузеппе? – гукнула вона у вітальню. – Куди ти подівся?

– Я принесу твоє пальто, – сказала Сі Джей Трентові.

Його плечі трохи опустилися.

– Ти впевнена? Тобто я міг би побути якийсь час із тобою. Поговорити.

– Ні, усе гаразд.

Сі Джей увійшла до спальні Глорії й вийшла з пальтом Трента. Він одягнувся. Йому було сумно. Дівчина всміхнулася йому.

– Гей, на випадок, якщо я тебе не побачу, – веселого Різдва.

– Так, і тобі теж.

– Сі Джей, ти ж розумієш, що твоя мати помиляється, так? Що ти, може, і засмутила Шеріл, але надала їй дійсно важливу інформацію. А якби зачекала через небажання псувати вечірку, то важко було б потім повідомляти про це Шеріл, бо здавалося б якось, ну, *ненормально*, що ти зволікала.

– Знаю.

– То не давай їй дістати тебе, гаразд? Не дозволяй Глорії влізти тобі в голову.

Хвилину вони стояли й дивились одне на одного.

– Добре, Тренте, – нарешті промовила Сі Джей.

Трент розвернувся й пішов до дверей. Ми пішли слідом. Потім він зупинився й глянув нагору.

– Диви, омела.

Сі Джей кивнула.

– Ну, то давай, – сказав Трент.

Сі Джей розсміялася, коли він простягнув до неї руки. Трент нахилився вперед і поцілував її, а я підстрибнула й поклала передні лапи їй на спину, аби бути частиною того, що відбувалося.

– Вау, – мовила Сі Джей.

– Ну, гаразд, бувай. Веселого Різдва, – сказав Трент.

Я спробувала вислизнути надвір разом із ним, але Сі Джей втримала мене. Потім вона зачинила двері й зо хвилину дивилася на них, а я тим часом спостерігала за нею, питаючи себе, що ми робимо.

Я з радістю покрутилася б під ногами всіх тих галасливих людей у вітальні й поїла смачненького, але Сі Джей пішла нагору, до своєї кімнати, і клацнула пальцями, наказавши йти за нею. Вона зняла свій шелесткий одяг і надягла те, що зазвичай носила, – м'яку сорочку до колін. Лягла в ліжку, не погасивши світла й із книгою в руках.

Книги можна жувати, хоча вони зовсім ніякі на смак, та й людей завжди засмучує, коли собаки так роблять. Книги – з тих іграшок, що не для собак.

Я згорнулася на підлозі біля її ліжка й заснула, хоч і далі чула, як гомонять люди внизу і як згодом кілька разів зачиняються й відчиняються парадні двері. Потім почувся стукіт, і я прокинулася. Двері спальні відчинилися.

– Привіт, Сі Джей, – сказав чоловік.

Я впізнала його запах з-поміж тих, що чула внизу. Коли він нахилився дати мені шматочок риби, його годинник із важким стуком зісковзнув з руки.

– А, привіт, Джузеппе.

Чоловік розсміявся й увійшов у кімнату.

– Зви мене Гасом. Єдина, хто кличе мене Джузеппе, – твоя мати. Гадаю, тому, що вірить, наче я з італійських принців. – Він розсміявся знову.

– Угу, – буркнула Сі Джей і розгладила ковдри поверх своїх ніг.

Чоловік зачинив за собою двері.

– То що ти читаєш? – спитав він.

– Ви п'яні, Гасе.

– Гей, це ж вечірка.

Чоловік важко всівся на ліжку, поставивши ноги просто поряд зі мною. Я сіла.

– Що ви робите? Забирайтеся з моєї кімнати, – сказала Сі Джей сердито.

Чоловік поклав руку на ковдру.

– Мені сподобалася сукня, у якій ти була. Класні в тебе відростки. Знаєш, що таке відростки? Ноги.

Чоловік потягнув на себе ковдру. Сі Джей відсунулася.

– *Припиніть*, – сказала вона.

– Ну ж бо, – промовив чоловік.

Він встав і обома руками потягнувся до Сі Джей. Я відчула її страх і підстрибнула, поклала лапи на ліжку, ткнулася мордою в чоловіка й загарчала, як колись на коня Троя, коли той от-от збирався затоптати дитину.

Чоловік відсахнувся й налетів на полицю на стіні. Книги й фотографії посипалися на підлогу. Він крутнувся й з гуркотом повалився боком на килим. Я гавкала й рвалася вперед, вишкіривши зуби.

– Моллі! Усе гаразд. Хороша дівчинка. – Я відчула у своєму хутрі руку Сі Джей, яка напружено гладила мене вздовж хребта.

– Гей, – гукнув чоловік.

Сі Джей намацала мій нашийник і відтягнула мене назад.

– Вам час іти, Гасе.

Він перекотився й підвівся на коліна. Двері відчинились, і на порозі з'явилася Глорія.

– Що сталося? – спитала вона.

Подивилася на Гаса, який повзав по підлозі. Той, учепившись за ніжку ліжка, звівся на ноги.

– Джузеппе? Що сталося?

Важким кроком він пройшов повз неї в коридор. Глорія розвернулася обличчям до доньки.

– Я чула собаку. Вона покусала його?

– Ні! Звісно, ні.

– То що відбувається?

– Тобі це не сподобається, Глоріє.

– Кажи!

– Він прийшов сюди й почав лапати мене, зрозуміло?! – крикнула Сі Джей. – Моллі захищала мене.

Я повернула голову, почувши своє ім'я. Глорія застигла, і її очі розширилися, а тоді звузилися до крихітних щілин.

– Ти така брехуха, – прошипіла вона.

Потім розвернулася і втекла тієї ж миті, як гримнули парадні двері.

– Джузеппе! – гукнула жінка.

Наступні кілька днів Глорія й Сі Джей практично ніколи не бували в одній кімнаті. Коли вони сіли святкувати «З Різдом», на якому рвали папір і діставали коробки з-під дерева, то майже не розмовляли між собою. Сі Джей почала їсти у своїй спальні, інколи це була лише крихітна жменька овочів, а часом – дивовижні страви з локшини, соусів і сирів або піца з чипсами й морозиво. Потім вона йшла до ванної, ставала на маленьку коробку й сумно зітхала. Кожні кілька годин щодня Сі Джей стояла на тій штуці. Я почала подумки називати її сумною коробкою, бо так завжди почувалася Сі Джей, стоячи на ній.

Приходив Трент із Роккі, і ми всі бавилися в снігу. Це був єдиний час, коли Сі Джей здавалася по-справжньому щасливою.

Я не почувалася поганою собакою через те, що гарчала на того чоловіка. Сі Джей була налякана, тому я зробила це, навіть не замислившись. Я боялася, що мене за це покарають, але цього не сталося.

Незабаром Сі Джей почала знову ходити до школи. Вони з Глорією все частіше розмовляли між собою, але я й досі відчувала напруження в кімнаті між ними. Коли Сі Джей була в школі, я спускалася до свого старого житла під сходами, чекала її повернення додому й виходила лише крізь собачі двері, щоб погратися й погавкати на собак, чие далеке дзявкання було чути.

Ми більше не ходили щодня до Енді, але іноді навідувалися до неї. Завжди чудово було бачити її. Такі вже люди – тільки-но розпорядок встановився, вони його змінюють. Під час зустрічей після звичайних привітань з обіймами й поцілунками ми грали в ту ж гру з людьми, що сиділи на стільцях, а також у нову гру з людьми, що сиділи, а часом стояли довгим рядом.

– Ось навіщо мені грант – перевірити, чи зможе собака подати ствердний сигнал щодо людей у групі, – казала Енді. – Поки лише Люк

здогадався робити це.

Люк підняв голову, почувши своє ім'я.

Ми ходили взад-уперед уздовж ряду людей, і перші кілька разів я відчувала, що Енді й Сі Джей чогось хочуть від мене, але не знала напевне, що маю робити. А потім відчула запах від безволосої жінки з руками, що пахли їдким милом, – ось він, той ні з чим не сплутуваний металевий запах у її подиху. Я подала знак і отримала печиво.

Це здавалося грою, однак я була не впевнена в цьому, адже Енді продовжувала підводити мене до інших людей, які не мали того ж запаху, наче їх треба було відзначити так само. Проте, коли я це зробила, Енді лише стояла, схрестивши руки, і печива мені не дала. Це дуже спантеличувало.

Якось я була на задньому подвір'ї, густо вкритому свіжим снігом, і борсалася в ньому – доводилося підстрибувати з кожним кроком, настільки глибокий він був. Я чула, як розсунулися двері, і побачила, що в них стоїть Глорія.

– Хочеш шматочок смаженої яловичини? – гукнула вона.

Вагаючись, я зробила крок до неї, потім зупинилася. Я чула запитання в її голосі, та не знала, чи означає це, що в мене неприємності, чи ні.

– На, – сказала вона і жбурнула щось у сніг за кілька футів переді мною.

Я підійшла до нього, змушена орієнтуватися за запахом – так глибоко воно провалилося. Це був апетитний шматочок м'яса! Я підняла голову й озирнулася на Глорію, зробивши пробний змах хвостом.

– Хочеш іще? – Вона жбурнула біля мене шматочок м'яса, і я стрибала по снігу, фиркаючи, доки не знайшла його й хутко не проковтнула.

Коли я підняла очі, Глорія вже зникла в домі. Що ж усе це означає?

Потім я почула, як жінка гукає мене з переднього подвір'я.

– Агов, Моллі. Хочеш іще смачненького, собачко?

Смачненького! Я кинулася до воріт, які виявилися відчиненими. Тротуар уже розчистив чоловік, котрий приїздив сніжними ранками у фургоні, щоб прибрати сніг. Я обійшла навколо будинку. Глорія стояла на під'їзній доріжці.

– Їжа, – сказала вона.

І жбурнула ще шматочок м'яса, а я впіймала його на льоту. Тоді відчинила задні дверцята машини.

– Гарзд, хочеш увійти? Їжа?

Її намір був чіткий. Вагаючись, я підбралася до відчинених дверцят. Вона жбурнула трохи м'яса на підлогу позаду, і я застрибнула всередину, а жінка зачинила дверцята, доки я ковтала закуску. Потім Глорія сіла в машину, завела її, і ми зрушили з під'їзної доріжки.

Я не зважила на те, що не була на передньому сидінні. Не думала, що мені там сподобається, коли за кермом Глорія. Деякий час видивлялася з вікна на засніжені дерева й двори, а тоді крутнулася навколо й лягла на сидіння подрімати.

Я прокинулася й струснулася, коли машина зупинилась і Глорія вимкнула двигун. Вона розвернулася на своєму сидінні.

– Зараз обережно. Пам'ятаєш, я нагодувала тебе? Будь хорошою, Моллі.

Я махнула хвостом, почувши своє ім'я. Понюхала руки Глорії, коли ті наблизилися до мого горла, але м'яса в них не було. З раптовим клацанням мійшийник упав і приземлився на сидіння. Я опустила до нього свій ніс.

Глорія вийшла з машини й відчинила дверцята.

– За мною. До ноги. Будь хорошою собакою. Не тікай.

Ми наближалися до будівлі з різкими собачими запахами. Глорія поштовхом відчинила парадні двері й постукала ногою, і я пішла за нею всередину. Там розташувалася маленька кімната з відчиненими дверима, крізь які було чути гавкіт, мабуть, понад дюжини собак.

– Агов? Агов? – гукнула Глорія.

Крізь відчинені двері вийшла жінка й усміхнулася.

– Так, я можу вам допомогти?

– Я знайшла цього бідолашного песика покинутого на вулиці, – сказала Глорія. – Важко сказати, як довго він живе так, сам-один, далеко-далеко від своєї родини. Це тут залишають загублених собак?

Розділ 15

Раніше я вже бувала в таких місцях. Власне, трохи скидалося на те, куди ми із Сі Джей ходили гратися з Енді й Люком, хіба що тут жило набагато більше собак, стеля була низька, і не було великого приміщення, щоб люди сиділи на стільцях, – лише тісні проходи, заставлені собачими клітками.

Мене посадили в клітку з цементною підлогою довжиною лише кілька футів від воріт до будки. У конурі був шматок килимка, що зберіг запахи багатьох собак, та й саме повітря навколо мене пахло собаками, і лунав нескінченний гавкіт.

Коли входила жінка з водою чи їжею, я кидалася до воріт, махаючи хвостом, сподіваючись, що вона випустить мене. Я хотіла бігати, гратися і щоб люди мене гладили. Жінка була милою, але мене не випускала.

Решта собак здебільшого також кидалися до своїх воріт, коли вона опинялася поблизу. Багато хто з них гавкав, деякі сиділи тихо, поводячись так добре, як уміли. Жінка не випускала і їх.

Я не розуміла, що відбується й чому я тут, у місці, повному галасливих собак. Я так сильно тужила за Сі Джей, що почала сновигати, тихо підвиваючи, а тоді увійшла до будки й лягла на клаптик килимка, але не заснула.

Гавкіт, що ятрив мені вуха, був сповнений страху, подекуди гніву, інколи болю, часом смутку. Коли загавкала я, у моєму голосі чулися розпач і благання, щоб мене випустили з цього місця.

Уночі більшість собак заспокоїлися, але потім один із них почав брехати – це був коричнево-чорний пес у сусідній клітці, високий, худий і безхвостий, – це розпалило інших собак, і вже скоро всі гавкотіли знову. Дуже важко було заснути за таких обставин.

Я уявляла собі, як лежу на ліжку в ногах у Сі Джей. Іноді вночі там ставало надто спекотно, і я зістрибувала на підлогу, але зараз, так сильно скучивши за нею, я хотіла знову лежати на тому ліжку, хай як спекотно там не було. Прагнула відчутти дотик її рук на своєму хутрі й знайомий чарівний запах її шкіри.

Наступного ранку мене випустили з клітки, відвели далі по коридору й поставили на стіл, зовсім як Ветеринари. Чоловік і жінка погладили мене, і чоловік зазирнув у вуха. Жінка взяла паличку й піднесла до моєї голови, однак чоловік тримав мені морду з обох боків, тож я не могла роздивитися, чи це не іграшка.

– Є дані, – сказала жінка.

– Так і знав, що вона чипована, – додав чоловік.

Мене повернули до клітки. Я була настільки розчарована, що ледь змогла піти на місце й лягти на килимку. Трохи погризла будку, але навіть від цього не полегшало. Я зітхнула й зі стогоном уляглася.

За кілька годин чоловік повернувся.

– Привіт, Моллі, – сказав мені.

Я сіла й замахала хвостом, з насолодою почувши своє ім'я. Він накинув мотузку мені на шию.

– Ходімо, дівчинко, до тебе тут дехто прийшов.

Я відчула запах Сі Джей тієї ж секунди, як чоловік відчинив двері в кінці коридору.

– Моллі! – гукнула вона.

Я кинулася до Сі Джей, а вона впала на коліна й обхопила мене руками. Я цілувала її в обличчя й у вухо і все бігала навколо неї, а мотузка волоклася за мною, зовсім мене заплутавши. Мені полегшало, і я плакала, плакала. Моя дівчинка сміялася.

– Хороша собака, Моллі, та сиди вже.

Важко було всидіти, але я знала, що маю бути хорошою собакою. Я сіла, махаючи хвостом, доки моя дівчинка стояла й розмовляла з чоловіком.

– Я так хвилювалася, – казала вона. – Гадаю, вона вибралася за ворота, коли той чоловік прийшов розчищати тротуар після великого снігопаду, що в нас стався.

Позаду, у глибині коридору, загавкотів високий чорно-коричневий пес, і всі приєдналися до нього. Я сподівалася, що незабаром їхні люди теж прийдуть забрати їх додому.

– Жінка, яка привезла її сюди, сказала, що вона бігала по вулиці.

– Це так не схоже на Моллі. Скільки з мене?

– Шістдесят доларів.

Я замахала хвостом, почувши своє ім'я. Сі Джей нахилилася погладити мене.

– Зачекайте, жінка?

– Якась заможна пані, – сказав чоловік.

– Зможна?

– Ну, знаєте. Новенький «кадиллак», дорого вдягнута, гарне волосся.

Багато парфумів.

– Біляве волосся?

– Так.

Сі Джей глибоко вдихнула. Вона щось пошукала у своїй сумочці. Я уважно стежила, бо там у неї часто бували коржики.

– Подивіться, це вона? – Сі Джей перехилилася через конторку.

– Не думаю, що можу казати.

– Жінка на фотографії – моя мати.

– Що?

– Так.

– Ваша мати забрала вашу собаку? Не сказавши вам?

– Так.

Повисла тиша. Сі Джей була сердита й сумна водночас.

– Мені шкода, – промовив чоловік.

– Так.

У машині я опинилася на передньому сидінні.

– Я так за тобою скучила, Моллі. Так боялася, що з тобою щось станеться! – сказала Сі Джей та обійняла мене, а я лизнула її в обличчя.

– О Моллі, Моллі, – прошепотіла вона. – Дурненький ти шнудель, а не пудель.

Їй було сумно, попри те, що ми знову були разом.

– Мені дуже, дуже шкода. Не знала, що вона скоїть щось подібне.

Хоч за вікном було багато цікавого, я дивилася на неї, лизала руку й клала голову на коліна, зовсім як колись, маленьким цуценятком. Так приємно було сидіти поряд із нею, що мене швидко зморив сон.

Я прокинулася, коли машина сповільнила хід і різко повернула, наповнившись знайомими запахами. Ми були вдома. Авто затихло, і Сі Джей потяглася до мене, узявши мою голову в обидві руки.

– Тобі тут небезпечно, Моллі. Не знаю, що робити. Не можу довіряти Глорії, щоб не зашкодити тобі. Я померла б, якби з тобою щось трапилося, Моллі.

Я злегка помахала хвостом. Сі Джей випустила мене з машини, і я покрокувала крізь талий сніг до парадних дверей – так приємно бути вдома. Сі Джей відчинила двері й увійшла, а тоді ахнула. Її миттєво охопив страх.

– Шейне!

У вітальні сидів друг Сі Джей Шейн. Він устав, але я не підійшла до нього й не стала махати хвостом. Було щось неправильне в тому, що він тут, сам у будинку.

– Привіт, Сі Джей.

– Як ти сюди потрапив?

Шейн опустився на коліно й плеснув у долоні.

– Цу-цу, Моллі.

Він нього пахло димом. Я залишилася біля Сі Джей.

– Шейне? Я спитала, як ти потрапив у дім?

– Просунув граблі крізь собачі двері й повернув засув, – сказав він сміючись.

– Що ти тут робиш?

– Чому ти мені не зателефонувала?

– Ти маєш негайно забиратися звідси. Не можна ввалюватися до мене в дім!

Сі Джей сердилася. Я уважно спостерігала за нею, питаючи себе, що відбувається.

– Ти не залишила мені вибору. Повністю ігноруєш мене.

– Так, саме так люди й роблять, коли розходяться, Шейне. Припиняють розмовляти між собою. Можеш поуглити.

– Нічого, якщо я тут закурю?

– Ні! Я хочу, щоб ти пішов.

– Я не піду, доки ми це не обговоримо.

– Не обговоримо *що*? Шейне, ти... – Сі Джей глибоко вдихнула. – Ти мені разів тридцять надзвонював о другій ночі.

– Справді? – розсміявся Шейн.

Я чула, як під'їжджає авто, і підійшла до вікна глянути, хто це. Двері машини відчинилися – то був Роккі! Трент теж вийшов. Роккі побіг задерти лапу на дерево.

– Хтось прийшов, – сказала Сі Джей.

– Мені зачекати нагорі?

– Що? Схибнувся? Я хочу, щоб ти пішов.

У двері легко постукали. Я підбігла до них і припала носом до шпарини, пригнувшись. По той бік дверей Роккі робив те саме. Сі Джей підійшла й відчинила двері.

– Ти знайшла її! – вигукнув Трент й одразу зупинився.

– Привіт, Тренте, – сказав Шейн.

Ми з Роккі обнюхували одне одного. Я підстрибнула й радісно вчепилась у зморшку на його загривку, смикнувши її.

– Пробач, може, я іншим разом зайду, – сказав Трент.

– Ні! – скрикнула Сі Джей.

– Так, у нас тут саме відбувається дещо особисте, – кинув Шейн.

– Ні, ти саме збирався йти, – заперечила Сі Джей.

– Сі Джей, ми *маємо поговорити*, – наполягав Шейн.

– Здається, вона хоче, щоб ти пішов, – сказав Трент.

Роккі завмер. Я вкусила його за морду, але він пильно стежив за Трентом, його м'язи були тверді й нерухомі.

– Може, я не хочу йти! – голосно сказав Шейн.

І тоді я відчула, як гнівається Трент. Сі Джей простягла руку й поклала йому на зап'ясток. Вуха Роккі нашорошилися, хутро на загривку ставало дибки.

Тієї миті мені спало на думку, що метою Роккі було любити й захищати Трента, як мою – любити й захищати Сі Джей.

– Шейне, – сказала Сі Джей. – Іди. Побачимося завтра.

Чоловік не зводив очей із Трента.

– Шейне! – промовила Сі Джей голосніше.

Той кліпнув очима, а тоді глянув на неї.

– Що?

– Побачимося завтра там, де ти катаєшся на скейтборді. Гарзд? Після школи.

Шейн постояв якусь мить, потім кивнув. Він узяв своє пальто й перекинув його через плече. Виходячи, штовхнув Трента, який і далі дивився на нього, доки той не зник за дверима.

– Ти збираєшся зустрітися з ним завтра? – спитав Трент.

Він машинально гладив Роккі по голові. Я лизнула брата в губи.

– Ні! Завтра мене тут не буде.

– Що ти маєш на увазі?

– Ми з Моллі їдемо. Сьогодні, по обіді. Їдемо до Каліфорнії.

Сі Джей пішла до себе в кімнату, ми з Трентом і Роккі послідували за нею.

– Про що ти кажеш? – спитав хлопець.

Сі Джей підійшла до шафи й дістала валізу. Я знала цю річ: коли Сі Джей залишила мене на багато днів у будинку Трента, то теж брала її. Роккі готовий був гратися знову, але поява тієї валізи стривожила мене, і я не відходила від ніг Сі Джей. А вона тим часом стала все відчиняти, діставати одяг і складати туди.

– Моллі не тікала. Глорія відвезла її в притулок для тварин.

– Що?

– Я показала хлопцеві з притулку її фото. Можеш повірити?

– Ну, так, стосовно твоєї матері я повірив би в що завгодно.

– Ось і все. Ми їдемо до Каліфорнії. Поживемо на пляжі, доки роботу не знайду. А потім, коли мені буде 21, візьму татові гроші й піду в коледж.

– Ти чиниш непродумано, Сі Джей. Який коледж? Ти школу не закінчила.

– Візьму сертифікат про незавершену середню освіту. Чи там піду до школи, не знаю.

– Я поїду з тобою, – сказав Трент.

– Ну, звісно, це спрацює.

– Ти не можеш жити на пляжі – що ти собі думаєш?

Сі Джей не відповіла, але я відчувала, як вона сердиться. Кілька хвилин Трент спостерігав за нею.

– А з іншим як? – тихо спитав він.

Сі Джей зупинилася й глянула на нього.

– Ти про що?

– Про... їжу.

Сі Джей приголомшено подивилася на нього, глибоко вдихнувши.

– Господи, Тренте, кожен день свого життя я прокидаюся з тихим голосом у голові, який питає, що я в цей день їстиму. Ще й твій голос у голові я не витримаю. Просто не витримаю.

Трент опустил очі в підлогу. Він був сумним. Підійшов Роккі й тицьнувся носом у нього.

– Пробач, – сказав Трент.

Сі Джей дістала ще одну валізу й поклала на ліжко.

– Треба забиратися звідси, доки Глорія не побачила, що я привезла Моллі назад.

– Гей, я дам тобі гроші, які зараз маю.

– Ти не зобов'язаний це робити, Тренте.

– Знаю. Ось.

Я стривожено позіхнула. Я любила бути з Роккі й Трентом, але не тоді, коли Сі Джей збиралася взяти валізи й поїхати кудись без мене.

– Ти мій найкращий у світі друг, Тренте, – м'яко сказала Сі Джей і обняла хлопця. – Не знаю, що б я робила без тебе й Моллі.

Почувся гучний удар, і я впізнала грюкіт парадних дверей.

– Клеріті? – проспівав голос Глорії. – Це машина Трента?

Сі Джей і Трент приголомшено глянули одне на одного.

– Так, – гукнула Сі Джей і одразу прошепотіла: – Подбаєш, щоб Моллі не гавкала?

Я махнула хвостом.

– Так, – сказав Трент.

Він опустився на коліна переді мною, гладячи мої вуха.

– Моллі, тш-ш-ш, – дуже тихо сказав він.

Я помахала хвостом. Роккі ревниво висунув морду переді мною.

Сі Джей вийшла в коридор і перекинула через перила. Я пішла була за нею, але Трент м'яко втримав мене. Я напружилася, відчуваючи, як усередині наростає скавчання. Я не хотіла відпускати Сі Джей навіть на два фути від себе, коли тут ці валізи.

– Ні, – мовив Трент приглушеним голосом. – Сиди тихо, Моллі.

– Люба, Джузеппе веде мене в кіно, а потім на пізню вечерю, тож не чекай на мене.

– Джузеппе, – промовила Сі Джей натягнутим від злості голосом.

– Ні, не починай, Клеріті Джун. Я залишила всі прикраси позаду й цього ж очікую від тебе.

– Прощавай, Глоріє.

– І як це розуміти? Чому ти кажеш це таким тоном?

Я не втрималась і злегка завила, перебираючи лапами.

– Що це було? – спитала Глорія.

Сі Джей озирнулася на мене. Я знову завила, намагаючись дістати до неї.

– Це Роккі. Трент привів його побачитися зі мною. Він знає, що в мене серце розривається через Моллі.

– У нас постійно мають стирчати собаки?

– Ні, Глоріє, цього більше не станеться.

– Дякую. Бувай, Сі Джей.

– Бувай.

Сі Джей повернулася до кімнати й зачинила двері. Я кинулася до неї, лизнувши в обличчя.

– Моллі, я була в чотирьох футах від тебе, божевільна собако. Який ти після цього пудель? Кукурукудель – ось ти хто. – Сі Джей поцілувала мене в морду.

Трент відніс валізи сходами вниз і поклав їх у задню частину машини, доки я заявляла своє право на переднє сидіння. Роккі підійшов мене обнюхати, та не намагався залізти до мене – цього б я все одно не дозволила.

Трент здавався сумним, коли обіймав мене. Я лизнула його в обличчя. Знала, що побачу його та Роккі за день-два.

Хлопець нахилився до переднього вікна, яке опустила Сі Джей, сівши в машину. Моє вікно вона опустила теж, щоб я могла дихати прохолодним повітрям.

– Ти вже знаєш, куди їдеш? – спитав він.

– Я зберегла це в телефонному навігаторі, – відповіла Сі Джей. – З нами все буде гаразд, Тренте.

– Зателефонуй мені.

– А хіба вона не зможе відстежити мої телефонні дзвінки?

– Точно, просто зателефонує своїм інформаторам у ФБР.

Сі Джей розсміялася. Трент обійняв її крізь вікно.

– Будь хорошою собакою, Моллі, – сказав він мені.

Я помахала хвостом, почувши, що я хороша собака.

– Поїхали, Моллі, – мовила Сі Джей.

Розділ 16

Ми їхали довго. Я згорнулася на передньому сидінні, поклавши голову в межах легкої досяжності руки Сі Джей, і вона раз у раз із любов'ю торкалася мене, занурюючи в безтурботний сон. Це було набагато краще за перебування в будинку галасливих собак. Я сподівалася, що мені більше ніколи не доведеться туди потрапити. Я лише хотіла бути там, де й була, – на передньому сидінні поряд із моєю дівчинкою Сі Джей.

Ми зупинилися в місці зі столиками просто неба й дивовижними запахами їжі.

– Тут не так уже й погано, якщо не знімати пальта, – мовила Сі Джей, прив'язуючи мій повідець до ніжки столика. – Ти поводитимешся добре, гаразд, Моллі? Я лише зайду туди на хвильку. Не дивися на мене так, я тебе не кидаю. Ти хороша собака.

Я зрозуміла, що я хороша собака, і хотіла було піти за нею, але повідець утримав мене. Я натягла його, а Сі Джей тим часом увійшла крізь скляні двері в будинок. Нічого не розуміючи, я заскавчала. Якщо я хороша собака, то мала піти із Сі Джей!

– Привіт, Моллі.

Я озирнулася. Переді мною був Шейн. Махати хвостом я не стала.

– Хороша собака, – Шейн присів поряд зі мною й погладив мене по голові.

Він пахнув димом, мастилами й м'ясом. Я не знала, що робити.

Я замахала хвостом, коли побачила мою дівчинку. Вона тримала пакет і стояла по той бік скляних дверей, дивлячись на нас. Шейн махнув рукою. Сі Джей повільно вийшла.

– Привіт, крихітко, – сказав Шейн, встаючи.

– Гадаю, буде дурістю питати, чи ти стежив за мною, – мовила Сі Джей.

Вона опустила пакет. Я відчувала звідти запах їжі й дуже, дуже хотіла засунути туди голову й понюхати.

– Побачив, як Трент заносить валізи до твоєї машини. Тож ти не збиралася зустрітися зі мною завтра в парку.

– У мене двоюрідна сестра захворіла. Мушу поїхати відвідати її. Повернуся за кілька днів.

– Справа в тому, що ти дала мені слово. А тепер порушуєш обіцянку.

– Твоя правда, це порушення контракту з мого боку.

– Не смішно. Ти постійно це робиш, – сказав Шейн.

– Я б тобі зателефонувала.

– Не в тому справа. Я казав тобі, що нам треба поговорити, а ти постійно відшивала мене. А тепер-от ідеш із міста, навіть не сказавши мені, – ти не лишила мені вибору, *окрім як* їхати слідом.

Я ткнулася в руку Сі Джей, нагадуючи, що я тут і можу добре розпорядитися вмістом пакунка, якщо вона не збирається.

– Про що ти хочеш поговорити, Шейне? – тихо спитала Сі Джей.

– Ну, про *нас*, – Шейн устав. – У мене того... безсоння. Буває, навіть живіт крутить. А ти не відповідаєш на мої SMS-ки, як мені при цьому почуватися? Дуже злим, ось як. Ти не можеш так зі мною, крихітко. Я хочу повернути все як було. Я скучив за тобою.

– Вау, – промовила Сі Джей. Вона сіла до столу й нарешті, нарешті почала діставати їжу з пакета. Я сиділа, поводячись тихо й чемно.

– Що «вау»? Гей, можна мені трохи твоєї картоплі? – Шейн схопив трохи смачної їжі й поклав собі до рота.

Я простежила за його рукою, але з неї нічого не випало.

– Пригощайся, – сказала Сі Джей.

– Кетчуп є?

Сі Джей підштовхнула до нього пакунок, і Шейн почав копирсатися в ньому.

– Що «вау»? – повторив він.

– Я щойно дещо про себе збагнула. Про те, який у мене талант, – сказала Сі Джей.

– І?

– У мене талант знаходити друзів, які дбають лише про себе.

Шейн зупинив руку на півдорозі до рота. Я зосередила на ньому всю увагу.

– То он ми хто? Друзі? – тихо спитав він.

Сі Джей видихнула й відвела погляд.

– Ти ж знаєш, що це не так, крихітко, – промовив Шейн, із кожним словом видихаючи спокусливі запахи. – Ти наче створена для мене. Усі

кажуть, що ми чудова пара. Гей, принеси ще кетчупу. У тебе лише один пакетик. Цього не досить.

Якусь мить Сі Джей сиділа, дивлячись на нього, потім мовчки підвелася й пішла в будинок. Тільки-но вона увійшла всередину, Шейн нахилився, зазирнув у її сумку й витягнув щось неїстівне – телефон Сі Джей. Однак не став розмовляти, лише дивився на нього.

– Санта-Моніка? – промовив він уголос. – Якого...

Він жбурнув телефон у сумку й сів на місце.

Сі Джей вийшла й щось йому подала. Його рука опустилася й погладила мене.

– За мить я тебе чимось нагодую, Моллі, – сказала вона.

Слова «Моллі» й «нагодую» в одному реченні потішили мене.

– То ця двоюрідна сестра – де, кажеш, вона живе? – спитав Шейн.

– Що?

– Я спитав, куди ти їдеш.

– А. До Сент-Луїса.

– Гаразд. Ми обоє знаємо, що це брехня.

– Тобто?

– Нема в тебе хворої сестри. Ти тікаєш, бо не можеш поговорити зі мною як чесна людина.

– А твій особливий талант – бути непередбачено кумедним.

Шейна кинуло в жар від люті, що так і рвалася крізь шкіру. Він із силою гримнув рукою об стіл. Я підстрибнула, приголомшена, не знаючи, що він робить, і відчуваючи страх Сі Джей. Що відбувалося? Хутро на моєму загривку мимоволі здибалося, наче шкіру поколює.

– Усе закінчиться тут, – рявкнув Шейн.

– Що саме?

– Брехня. Маніпуляції. Егоїзм.

– Ти про що?

– Ми сідаємо в автівки та вирушимо назад до Вексфорда. Я поїду слідом за тобою, а Моллі сидітиме зі мною, тож я знатиму, що ти не втнеш ніякої дурниці.

Я підняла погляд на нього. Сі Джей тривалий час сиділа, нічого не кажучи й не торкаючись їжі.

– Гаразд, – нарешті мовила вона. Її страх зник.

– Добре. – Лють Шейна відступала так само.

Що б не трапилося між ними двома, воно явно було позаду.

Сі Джей відсунула від себе пакунок.

– Ти це не будеш? – спитав Шейн.

– Їж скільки хочеш.

Шейн узявся наминати їжу Сі Джей. Я з жалем спостерігала за цим.

– Дай мені ключі, я посаджу Моллі до тебе в машину, – сказала Сі Джей.

– Я сам це зроблю, – заперечив Шейн.

– Ні, це маю зробити я.

– Я тобі не довіряю.

– Якщо це зробиш ти, вона не зрозуміє. Це маю зробити я. Вона не захоче йти з тобою: собаки добре знаються на людях. Я хочу, щоб вона посиділа там хвилину й при звичаїлася, перш ніж ми поїдемо.

– Знаються на добрих людях, – хмикнув Шейн.

– То ти даси мені ключі чи ні?

Шейн, не припиняючи жувати, поліз у кишеню й жбурнув їй якийсь предмет, що виразно дзенькнув ключами. Сі Джей узяла була їх, та випустила переді мною. Я нахилилася обнюхати, відчувши запах диму і якоїсь давно здохлої тварини.

– То в тебе тепер *кроляча лапка* на ключах? – спитала Сі Джей.

– Еге. Нагадує, як мені пощастило, що ти зі мною.

Сі Джей видала якийсь звук і підбрала дохлятину з ключами. Потім відв'язала мене.

– Ходімо, Моллі.

– Я буду за секунду, – сказав Шейн.

– Можеш не поспішати.

Сі Джей підвела мене до машини й відчинила дверцята. Я відчувала запах Шейна зсередини, а також інші аромати, але жодного собачого.

– Гаразд, Моллі, заходь!

Я не бачила в цьому особливого сенсу, але застрибнула всередину, як наказано, радіючи, що я на передньому сидінні. Сі Джей нахилилася, і вікно з мого боку машини опустилося вниз.

– Гаразд, Моллі, ти хороша дівчинка, – сказала Сі Джей. – Усе вийде якнайкраще.

Сі Джей зачинила дверцята. Я спантеличено спостерігала, як вона пішла назад і сіла поряд із Шейном. Що ми робимо? Я висунула голову у вікно й тихенько завилала.

Сі Джей встала й увійшла до будівлі. Шейн продовжував їсти, не підіймаючи голови і явно не турбуючись залишити щось мені на обід.

Потім я смикнула головою, приголомшена. Задні двері будівлі відчинилися, звідти з'явилася Сі Джей і тихо пішла геть. Що відбувалося? Я побачила, як вона зникає за рогом будівлі, і заскавчала.

Я почула віддалений звук – це заводилась її машина – і заскавчала голосніше. Шейн устав, узявши пакет і поклавши в сміттєвий кошик. Він позіхнув, глянувши на зап'ясток, а тоді подивився на двері будинку. Задер голову й почухав щелепу.

Машина Сі Джей виїхала з-за рогу, промчавши повз Шейна, який втупився в неї, завмерши на місці. Вона проїхала кілька ярдів дорогою, і передні дверцята відчинилися.

– Моллі! – скрикнула Сі Джей.

Шейн обернувся й подивився на мене. Я гавкнула з вікна.

– Моллі! – знову закричала Сі Джей.

Шейн опустил голову й побіг просто на мене. Я втягнула голову й крутнулася на передньому сидінні. Цілком імовірно, що Шейн відчинить дверцята й випустить мене до моєї дівчинки.

– Моллі! – кричала Сі Джей. – Сюди! Негайно! *Моллі!*

Я розвернулася, дременула через сидіння й вилетіла просто крізь відчинене вікно тієї ж миті, як Шейн дістався машини.

– Попалася! – сказав він, хапаючи мене.

Я відчула його руку на своїй спині, пригнула голову, крутнулася і вирвалася від нього.

– Стій! Погана собака! – загорлав він.

Шейн кинувся наздоганяти мене. Я промчала через парковку й стрибнула до відчинених дверцят Сі Джей, через її коліна й на сусіднє сидіння, задихаючись. Дівчина зачинила дверцята й поїхала.

Вона дивилася на верхівку лобового скла.

– Ти просто не дуже тямущий, Шейне, – сказала Сі Джей.

Вона їхала повільно й за лічені секунди загальмувала й зупинилася. І продовжувала дивитися на верхівку лобового скла.

Я озирнулася й глянула крізь заднє вікно – Шейн гнався за нами. Видно було з його обличчя, що він сердиться. Сі Джей опустила вікно зі свого боку й дуже-дуже повільно зрушила з місця.

Шейн припинив біг, упершись руками в коліна. Сі Джей зупинила машину. Він підняв голову й рушив до нас. Підійшов ближче, потім ще

ближче – так близько, що вітер з-за його спини доносив запахи щойно з'їденого ним. Шкода, що я не встигла облизати чийсь пальці.

Машина зрушила знову. Сі Джей дістала із сумочки ключі з дохлятиною, виставила їх у вікно, помахала, а тоді жбурнула через дах машини у високу траву на узбіччі. І поїхала геть. Крізь заднє вікно я спостерігала, як Шейн підходить до місця, де ми щойно були, і дивиться в поле, узявшись у боки.

Я легко змогла б відшукати їх, але люди не дуже вміють знаходити втрачені речі – одна з причин, чому вони тримають собак. У цьому випадку, однак, щось підказувало мені, що Сі Джей викинула ключі з причини, ніяк не пов'язаної з грою в «знайди і принеси».

Незабаром Сі Джей зупинила машину й насипала їжі мені в миску. Я знала, що вона не забуде нагодувати мене, але скажу чесно: те, що діставав із пакунка Шейн, пахло набагато цікавіше.

Це була найдовша автомобільна поїздка на моїй пам'яті. Уночі Сі Джей припаркувала машину під ліхтарем і спала на передньому сидінні, а я дрімала, поклавши голову їй на ноги. Ми проїхали одне дуже засніжене місце, а потім – вітряне й сухе.

Найчастіше, коли Сі Джей їла, хтось подавав їй пакет їжі з будинку. Іноді ми сиділи за столиком на вулиці. Їжа була екзотична й смачна. Це була одна з найкращих поїздок у моєму житті!

Я глибоко спала, коли машина зупинилася й вимкнувся двигун. Я струснулася, озираючись довкола заспаними очима. Ми були серед сили-силенної інших машин. Сонце піднялося ще не дуже високо.

– Приїхали, Моллі!

Ми вийшли з машини, і запах ошелешив мене: тієї ж миті я безпомилково зрозуміла, де ми.

Бувши собакою, яка працювала, знаходила й показувала, я часто приїздила з моїми людьми, Джейкобом і Майєю, до цього самого місця. Це був океан. Сі Джей підвела мене до води, спустила з повідця й розсміялася, а я плигнула у воду – нерозтрачена енергія останніх двох днів підбивала мене стрибками мчати по хвилях.

Деякий час ми гралися там, а потім пішли до вуличних столиків. Сі Джей напоїла й нагодувала мене, і ми сиділи на сонці, яке пригрівало все більше.

– Гарний день, – сказав якийсь чоловік. – Гарна собачка.

Він погладив мене. Його руки пахли м'ятою.

- Дякую, – сказала Сі Джей.
- Звідки ти? Припускаю, що з Огайо.
- Що? Ні, я місцева.

Чоловік розсміявся.

- У цьому пальті? Ще чого. Мене звати Барт.

- Привіт, – сказала Сі Джей і відвела погляд.

– Гарзд, зрозуміло: компанія тобі не потрібна. Просто сьогодні такий гарний день, я хотів привітатися з тобою й твоєю собакою. Стережися, щоб копи не впіймали твого звіра на пляжі, за це тебе оштрафують. – Чоловік знов усміхнувся, а потім відійшов до іншого столика й сів наодинці.

Наступні кілька днів ми спали в машині, після чого Сі Джей ішла постояти під струменем води й брала мене до маленької споруди, у якій перевдягалася. Потім ми їздили довкола, переважно до ресторанів, на їхні запахи. Сі Джей прив'язувала мене в тіні й заходила всередину, іноді виходила одразу, а іноді затримувалася на деякий час. Тож її волосся й одяг рясніли дивовижними запахами кухні.

Сі Джей завжди водила мене до океану побігати й погратися, та ніколи не купалася сама.

– Ох, ти така хороша собака, Моллі, – казала Сі Джей. – Тут набагато важче знайти роботу, ніж я гадала, навіть із мінімальною ставкою.

Я помахала хвостом, почувши, що я хороша собака. Наскільки я розуміла, ми мали найчудовішу розвагу за всі часи. Щодня або в машині, або надворі!

Кілька вечорів по тому, коли ми влаштовувалися на ніч у машині, пішов дощ. Зазвичай Сі Джей лишала вікна трохи прочиненими, та коли дощ почав накрапати всередину, підняла їх до кінця. Тому я й не почула запах чоловіка. Я побачила його, лише коли він виринув із дощу під високим вуличним ліхтарем. Так, ніби ніч і дощ зійшлися разом і несподівано утворили мокру темну фігуру. Я сиділа зовсім нерухомо й стежила за ним. Він мав довге волосся на голові й велику торбу через плече. І дивився просто на нас.

Я відчула, як страх огортає Сі Джей, і знала, що вона теж його бачить. Низький рик вирвався з мого горла.

- Усе гарзд, Моллі, – сказала Сі Джей.

Я помахала хвостом. Чоловік повільно озирнувся довкола – здавалося, оглядав інші кілька машин на парковці. Потім знову розвернувся до нас.

Сі Джей різко вдихнула, коли він попростував у наш бік.

Розділ 17

Чоловік підійшов до самої машини, і коли його рука потяглася, щоб торкнутись дверцят, я в повній бойовій готовності кинулася до вікна, гавкаючи й виставляючи зуби. Я давала знати: якщо він спробує вдертися до машини, то познайомиться з ними. І я б його вкусила – уже навіть відчувала його смак у роті.

Дощ стікав із довгого волосся, заливаючи чоловікові обличчя, коли той нахилився роздивитися нас. На мене він не звернув уваги, натомість дивився на Сі Джей. Моя дівчинка була така налякана, що з її губ зірвався короткий скрик. Я чула, як калатає її серце.

Я була розлючена, що хтось лякає мою дівчинку. Оськаженіло дряпала скло з бажанням пробити його. Мій гавкіт позначала та ж нестримна лють, з якою колись у стайні я обороняла Клеріті від Троя.

Чоловік посміхнувся й постукав у вікно. Я вкусила скло там, де тарабанили його пальці. Тоді він випрямився й озирнувся.

– Забирайся! – скрикнула Сі Джей.

Незнайомець не зреагував. За хвилину він відійшов, зникнувши в темряві.

– Боже мій. О Моллі, ти така хороша собака, – сказала Сі Джей, обіймаючи мене.

Я лизнула її в обличчя.

– Я так злякалася. Він був, як... як зомбі! Але ти захистила мене, адже так? Ти сторожова собака, сторожова собака й пудель – студель! Я так тебе люблю.

Пролунав оглушливий удар, і Сі Джей закричала. Незнайомець повернувся, цього разу з кийком – щойно вдарив ним у вікно. Чоловік посміхався: усе, що видно було в темряві під дощем, – це його криві жовті зуби. Очі ховалися під крисами капелюха. Він знову вдарив у вікно, і я припала мордою до скла. Тепер я бачила його очі й невідривно дивилася в них, із гарчанням розбризкуючи слину. Він лякав мою дівчинку, і я піддалася гніву й понад усе на світі прагнула покусати цього типа.

Він розсміявся, дивлячись у вікно. Тицьнув у мене пальцем і потрусив ним, як робила Глорія, коли розмовляла зі мною. А потім

випростався й зник у темряві.

Я завжди вважала кийки знаряддям для гри, але тепер збагнула, що вони можуть бути й поганими штуками, якщо ти в страхітливому місці, а той, хто тримає його, не бажає гратися з тобою.

Цілу ніч дощ голосно дріботів по машині. Спочатку Сі Джей не спала, але поступово страх полишив її, і вона схилила голову. Засинаючи, я притулилася до неї, аби моя дівчинка знала, що перебуває під захистом своєї собаки.

Наступний ранок був сонячний. Мокра земля по-справжньому цікаво пахла, однак Сі Джей воліла піти до місця, де можна посидіти за вуличними столиками. Коли ж ми дісталися туди, приємний чоловік, якого бачили кілька днів тому, привітався з нами й нахилився погладити мене. Він був вищий за більшість чоловіків, яких я бачила. Його руки знову пахли м'ятою.

– Дозволь, я куплю тобі сніданок, – сказав він.

– Ні, дякую, – відповіла Сі Джей. – Я лише хочу кави.

– Та годі. Що бажаєш, омлет?

– Мені й так добре.

– Їй вегетаріанський омлет, – сказав приємний чоловік жінці, що розносила їжу.

– Кажу ж, у мене все гаразд, – наполягала Сі Джей, коли жінка пішла.

– Гей, вибач, але вигляд у тебе дуже голодний. Акторка? Модель! Ти, мабуть, модель. Досить гарна для цього. Я Барт. Батьки назвали мене Бартолом'ю, за що я неймовірно їм вдячний. Тож називаю себе Бартом, але – готова? Моє прізвище Сімпсон. Тож так, я Барт Сімпсон. Отакої! Як тебе звати?

– Ванда, – відповіла Сі Джей.

– Привіт, Вандо.

Ми всі зручно сиділи кілька хвилин, насолоджуючись запахом бекону з кухні.

– То я вгадав? Модельний бізнес, тому ти така худа, – сказав чоловік.

– Власне, я подумую стати акторкою.

– Що ж, тим краще для тебе. Я якраз представляю інтереси акторок. Агент із пошуку талантів. У тебе є агент?

Я сіла, адже жінка принесла їжу й поставила перед Сі Джей, яка почала наминати, але потім зупинилася й дала мені тост!

– Ні, власне, свої інтереси я чудово представляю сама, – відповіла Сі Джей. – Але дякую.

– А що я казав? Ти голодна. Слухай, я знаю, що відбувається.

Сі Джей припинила їсти й глянула на чоловіка.

– Уранці я гуляю пляжем. Я бачив, як ти виходила зі своєї машини, ніби щойно під'їхала, ось тільки я був тут згодом і побачив її на парковці. Гадаєш, ти перша акторка, яка спить у машині? Тут нема чого соромитись.

Сі Джей знову стала їсти, але вже повільніше.

– Я й не соромлюся, – тихо мовила вона.

Вона жбурнула мені шматочок чогось сирного, і я віртуозно впіймала його на льоту.

– Що тобі варто зробити – то поїхати зі мною додому, зараз.

– А. Як нагорода за омлет? – сказала Сі Джей.

Чоловік розсміявся.

– Звісно, ні. У мене більше однієї спальні. Лише доки станеш на ноги.

– Власне, ми на канікулах, і завтра я маю їхати.

Чоловік знову розсміявся.

– Ти таки *справді* акторка. Тебе непокоїть, що не зможеш отримати бажане? Хай там що, я можу тобі допомогти.

– Що?

– Я тут намагаюся захистити, виручити тебе. Нащо така ворожість?

– Наркотики? Ти це маєш на увазі? Я не сиджу на наркоті. – Я відчувала, як злиться Сі Джей, але не знала чому.

– Гарзд, помилився. Правду кажучи, більшість дівчат сидять, тобто це ж Лос-Анджелес.

– Більшість дівчат. То в тебе що – гарем? Стайня?

– Я ж казав, що представляю...

Сі Джей встала.

– Знаю я, що ти *представляєш*, Барте. Ходімо, Моллі. – Вона взяла мій повідець.

– Гей, Вандо, – гукнув чоловік нам услід, але Сі Джей не зупинилася. – Ти ж знаєш, що ми знову зустрінемося, так? Так?

Той день ми провели, сидячи на тротуарі на ковдрі. Поверх ковдри стояла коробка, і раз у раз хтось зупинявся, щось кидав у коробку й майже завжди говорив до мене.

– Гарна собачка, – зазвичай казали вони.

Сі Джей відповідала:

– Дякую.

Мені подобалося бачити всіх тих людей.

Ми просиділи на ковдрі до заходу сонця, а потім Сі Джей нагодувала мене.

– Мені вистачить, щоб дістати тобі завтра ще їжі, Моллі, – сказала вона.

Я помахала хвостом, демонструючи їй, що почула своє ім'я й щаслива наминати їжу.

Коли ми поверталися до машини, Сі Джей сповільнила хід.

– О, ні, – промовила вона.

Земля навколо машини була вкрита дрібними скельцями. Зацікавлена, я підійшла обнюхати їх. У світлі вуличних ліхтарів вони блищали.

– Ні, Моллі, поріжеш лапи! – Сі Джей натягнула повідець, і я зрозуміла, що зробила щось не так. Я подивилася на неї.

– Сидіти, – наказала вона.

Потім прив'язала повідець до стовпа, щоб я не могла послідувати за нею до машини. Вікна були відчинені, і вона просунула голову всередину. Я заскавуліла: якщо ми сідали в машину, не хотілося, щоб мене забули.

Повільно під'їхало якесь авто. З його боку вдарив промінь світла й упав на Сі Джей, яка крутнулась озираючись.

– Це ваше авто? – спитала її жінка крізь вікно.

Сі Джей кивнула. Жінка вийшла зі свого боку, з другого – чоловік, і я побачила, що вони обоє офіцери поліції.

– Вони щось узяли? – поцікавилася поліцейська.

– У мене там був одяг – таке, – відповіла Сі Джей.

Чоловік-поліцейський підійшов погладити мене по голові.

– Гарна собачка, – сказав він.

Я махнула хвостом. Його пальці пахли прянощами.

– Ми складемо рапорт, – мовила жінка. – Страховка покриє скло і, може, вміст салону теж. Залежно від вашої франшизи й тому подібного.

– А. Ну, не думаю, що воно того варте.

– Обов'язково, – наполягала поліцейська. – Можна поглянути на ваші документи?

Сі Джей щось подала жінці. Поліцейський встав, узяв це й знову сів до своєї машини. Сі Джей підійшла до мене.

– Хороша собака, Моллі, – сказала вона.

З якоїсь причини вона здавалася трохи наляканою.

Поліцейська ходила навколо машини. Сі Джей відстебнула мій повідець. Поліцейський вийшов.

– Вона в базі, – сказав він.

Поліцейська глянула на Сі Джей, а та розвернулася й кинулася тікати! Я не знала, що ми робимо, але була більш ніж щаслива мчати поряд із нею.

Ми не надто далеко втекли, перш ніж я почула за спиною тупіт ніг. Нас наздоганяв поліцейський.

– Як довго ти збираєшся це робити? – спитав він, підбігаючи.

Сі Джей завагалася, потім зупинилася. Вона вперлася руками в коліна, і я лизнула її в обличчя, готова знову дременути з місця.

– У вихідні в мене забіг на 10 кілометрів, тож я вдячний за нагоду пробігтися з вітерцем, – сказав їй поліцейський.

Він потягнувся до мене, щоб погладити, і я замахала хвостом.

– Не хочеш розповісти, нащо зриваєшся отак?

– Я не хочу до в'язниці, – сказала Сі Джей.

– Ти не підеш до в'язниці. Ми не саджаємо людей за те, що втекли з дому. Але ти неповнолітня, і ти є в нашій базі, тож маєш піти з нами.

– Я не можу.

– Знаю, зараз тобі так здається, але повір мені: тобі не сподобається жити на вулиці. Як до тебе звертатися?

– Сі Джей.

– То от, Сі Джей, я змушений затримати тебе за те, що тікаєш від нас отак.

– А як же Моллі?

– Викличемо контроль за тваринами.

– Ні!

– Не хвилюйся, нічого з нею не трапиться. Потримають, доки ти зможеш її забрати. Гаразд?

Ми повернулися до машини. Навколо стояли й розмовляли люди. Зрештою під'їхав фургон із кліткою позаду. Я не хотіла їхати в тій

клітці й втиснулася в землю, коли з фургона вийшов чоловік із палицею з петлею на кінці.

– Ні, стривайте, усе гаразд. Моллі, ходи сюди, – покликала моя дівчинка. Я покірно підійшла до неї. Вона опустила на коліна й узяла мою голову руками. – Моллі, тобі доведеться поїхати до притулку на кілька днів, але я прийду й заберу тебе. Обіцяю, Моллі. Гаразд? Хороша собака.

Сі Джей здавалася сумною. Вона підвела мене до фургона, і чоловік із палицею відчинив дверцята клітки. Я подивилася на неї. Невже?

– Ну ж бо, Моллі. Ходи! – сказала Сі Джей.

Я застрибнула в клітку й обернулася. Дівчина піднесла своє обличчя до мого, і я лизнула солоні сльози на ньому.

– Усе буде добре, Моллі. Обіцяю.

Моя поїздка була зовсім не веселою. Коли фургон зупинився, чоловік відчинив клітку, накинув петлю на палиці мені на шию, і ми увійшли в будівлю.

Я нюхом відчула й почула їх раніше, ніж чоловік встиг відчинити двері: собаки. Підлога в будівлі була слизька, і я не відчувала опори під лапами, а гавкіт лунав такий оглушливий, що я не чула власних кігтів, які дряпали підлогу в спробах за щось зачепитися. Гамір стояв дивовижний – цілковитий собачий гвалт. Чоловік завів мене в кімнату, а потім по рампі на металевий стіл. Там були ще двоє чоловіків, які тримали мене.

– Вона дружня, – промовив чоловік із палицею.

Мене схопили за хутро позаду голови, а потім я відчула короткий гострий біль. Я помахала хвостом, опустивши вуха, на знак того, що хоч вони завдали мені болю, та все гаразд.

– Отже, спочатку робимо щеплення. Якщо зайве, воно не зашкодить. Так ми попереджаємо епідемію чумки, – сказав один із чоловіків, перекикуючи навколишній гамір. – Тож це буде вашою роботою в рамках вступного курсу.

– Зрозуміло, – промовив третій.

– Власниця в жіночому притулку. Вона неповнолітня, – мовив чоловік із палицею.

– Ну, що ж, у неї чотири дні.

Мене вивели у вузький коридор із такою ж слизькою підлогою – це дуже нервувало. Приміщення було заставлене клітками із собакою

в кожній. Деякі гавкали або ж скавчали. Одні були біля ґрат, інші скупилися позаду. Це місце смерділо страхом.

Я бувала в місцях, повних галасливих собак, але в такому гамірному – ніколи.

У повітрі стояв сильний хімічний запах, як із машини в підвалі, куди Сі Джей любила класти свій одяг, щоб мочити його. А ще я нюхом відчувала котів, хоча жодного не чула через увесь цей собачий гвалт.

Мене посадили в маленьку клітку. Будки не було, але на слизькій підлозі лежав маленький рушник. Чоловік зачинив двері. У підлозі був стічний жолоб, позначений запахами багатьох собак. Я обнюхала його й вирішила так не робити.

Через коридор від мене великий чорний пес із гаркотом кидався на двері клітки. Зловивши мій погляд, він вишкірив зуби. Це був поганий собака.

Я згорнулася на рушнику та сумувала за Сі Джей. Нещасливий гавкіт, плач і виття тривали без кінця. Мій голос незабаром приєднався до них, і я нічого не могла вдіяти.

Розділ 18

Я була налякана і, попри нескінченний лемент усіх тих собак, почувалася самотньою як ніколи. Я згорнулася на рушнику на підлозі так щільно, як тільки могла. Мені дали їжі й води в паперових мисках. Собака в клітці навпроти розірвав свою миску, а я не стала.

Минуло багато часу, і по мене прийшов чоловік, вивів із клітки й надягнув на морду ремінці так, що я могла лише трохи розтулити щелепи. Він відвів мене до холодної кімнати з тією ж слизькою підлогою. Тут було тихіше, але й досі чувся гавкіт.

Я нюхом відчувала присутність багатьох собак у кімнаті і їхній запах страху, болю й смерті. У цьому місці помирали собаки. Чоловік підвів мене до діри, прикритої металевими ґратами. Мої лапи тремтіли. Я намагалася задля заспокоєння притулитися до чоловіка, але той позадкував.

Я впізнала запах іншого чоловіка – напередодні він був у кімнаті – та злегка помахала йому хвостом, але він не назвав мене на ім'я.

– Гаразд, то це ти тут уперше? – спитав чоловік, який привів мене.

– Та ні, я вивантажував тіла тих, що ми приспали вчора, – сказав знайомий мені чоловік.

– Гаразд, отже, це тест на агресію. Провалять його – і в них короткий термін. Тобто вони мають лише чотири дні, перш ніж ми приспимо їх. В іншому разі даємо їм більше часу, якщо в нас не переповнено.

– А у вас буває не переповнено?

– Ха! Еге ж, хапаєш на льоту. Часом у нас є вільні місця, але зазвичай усе так, як зараз.

Незнайомий підійшов до столу й схопив миску, повну їжі.

– Зараз я от що зроблю: дам їй понюхати це й звикнути до думки, що це її їжа. Потім почну відтягати миску за допомогою пластмасової руки. Зрозуміло? Якщо вона вкусить за руку – це агресія. Якщо загарчить – це агресія.

– Звідки собаці знати, що це рука?

– Вона ж у формі руки й такого собі тілесного кольору. Це рука.

– Ну, гаразд. А як на мене, більше схоже на клин білої пластмаси.

– То погарчи на нього.

Обоє чоловіків розсміялися.

Я не знала, що відбувається, та ще ніколи не почувалася такою нещасною. Чоловік попереду поставив переді мною їжу. У мене потекли слинки – вони збиралися нагодувати мене? Я була голодна. Я опустила ніс, аж тут чоловік посунув на мене з великою палицею.

Після випадку із Сі Джей у машині я дізналася, що в страшну мить палиці бувають небезпечними, тож, коли чоловік тицьнув палицею мені в ніс, я загарчала, надто налякана, аби зробити щось іще.

– Гарзд, ось воно, – сказав чоловік з їжею. – Агресивна. Короткий термін.

– Але власниця казала, що прийде по неї, – заперечив інший чоловік.

– Вони всі так кажуть. Від цього їм легше на совісті, коли кидають своїх тузиків. Але знаєш що? Вони ніколи не повертаються.

– І все ж...

– Гей, я знаю, що ти новенький, але треба звикати до цього якнайшвидше, бо інакше довго не протримаєшся. Це агресивна собака. Ось і все.

– Так, гарзд.

Мене відвели назад до клітки. Я згорнулася, заплющивши очі. За деякий час мені вдалося заснути, попри фізично нестерпний гавкіт.

Минув день, потім іще один. Я почувалася стривоженою й застряглою в цьому місці. Починала звикати до шуму й запахів, але не могла звикнути до відсутності моєї дівчинки. Коли я гавкала, то від болю розлуки.

Минув іще один день, і цей був найгірший, бо вже справді здавалося, що моя дівчинка геть забула про мене. Треба було, щоб Сі Джей негайно прийшла забрати мене.

Гамір стояв такий гучний, що я відчула присутність жінки за дверима клітки, не почувши її кроків. Вона відчинила двері й погладила свої коліна. Повільно, невпевнено я наблизилася до неї, опустивши вуха й помахуючи хвостом. Вона пристебнула повідець до мого нашійника й повела повз інші клітки із собаками, що вили, гавкали, гарчали й скавчали на мене.

Ми підійшли до дверей, і, коли ті відчинилися, за ними була Сі Джей! Зі схлипом я підстрибнула, намагаючись лизнути її в обличчя.

– Моллі! – промовила вона. – О Моллі, Моллі, ти в порядку? Мені так шкода, Моллі. З тобою все добре?

Кілька хвилин ми обіймали й цілували одна одну. Моя дівчинка. Вона все ж про мене не забула. Я відчувала її неймовірну любов, і від цього моє серце злітало до небес.

Сі Джей повела мене до машини й відчинила задні дверцята, але я була така щаслива вибратися звідси, що впурхнула всередину й лише тоді побачила, чому цього разу мені не бути собакою на передньому сидінні: там була Глорія. Сиділа на моєму звичному місці. Вона подивилася на мене, і я помахала хвостом, адже рада була бачити навіть її – з таким піднесенням я покидала будинок галасливих собак.

– Хороша собака, хороша собака, – сказала Сі Джей, сідаючи за кермо й заводячи машину.

Ми приїхали до місця, точнісінько такого ж гамірного, як будинок з усіма тими собаками, але тут гамір був лише людський. Я чула машини й автобуси, крики та інші звуки, і раз у раз – громоподібний шум, від якого неначе здригалось саме повітря.

Сі Джей дістала з багажника скриню й відчинила дверцята з металевої сітки в кінці.

– Заходь до ящика, Моллі.

Я запитально подивилася на неї.

– Ящик, – повторила вона.

Я опустила голову й увійшла всередину.

– Хороша собака, Моллі. Це твій ящик.

Сидячи всередині, я могла визирнути крізь металеві ґрати, але решта скрині була непрозора.

– Ти вирушиш у подорож на літаку, Моллі. Усе буде гаразд, – Сі Джей просунула пальці крізь ґрати.

Це був один із найдивніших днів мого життя. Кілька разів ящик схилився то на один бік, то на другий, і нарешті мене принесли до якоїсь кімнати – там був іще один собака, якого я нюхом чула, але не бачила. Собака загавкав, але я вже вволю набрехала й хотіла лише спати, хоча невдовзі кімнату наповнив рев, від якого цокотіли зуби, а мій ящик дрижав, наливаючи тіло свинцем, як під час автомобільної поїздки. Собака все валував і валував без упину, але нещодавно я чула й гірше, тож не дратувалася. Дрижання ніби сповнило мої кістки втомою, і незабаром я вже спала.

Після якогось часу хитанини й руху я опинилася в місці, повному людей і таких же гучних шумів. З'явилася Сі Джей, відчинила ящик, і я вирвалася на волю й струснулася, готова до розваги. Вона вивела мене на вулицю, на трав'яний газон, щоб я зробила свої справи, і поєднання запахів у холодному повітрі підказало мені, що тепер ми недалеко від дому. Я замахала хвостом від щастя.

Якийсь чоловік підвіз нас на машині. Глорія сиділа поряд із ним, а Сі Джей – зі мною. Я хотіла сидіти на колінах у Сі Джей, радіючи знову бути з нею, та коли спробувала, вона засміялася й зіштовхнула мене.

Коли ми прибули додому, там був Трент, а також Роккі! Я вистрибнула з машини й побігла до брата, а він обнюхав мене з голови до ніг, без сумніву вчувши запахи всіх собак і людей, яких я зустріла, відколи ми востаннє бачилися. Потім ми боролися й грались у снігу, але я досі не почувалася в безпеці й не дозволила Роккі відтягти мене більш ніж на кілька футів від ніг Сі Джей, яка сиділа на східцях із Трентом.

– Це була... пригода, безумовно, – казала Сі Джей. – Мушу сказати, наступного разу, як поїду до Каліфорнії, хочу зупинитися там, де є душ. У «Форді» його немає.

– Що сталося з «Фордом»?

– Господи, Глорія змусила мене його продати. Вважає, що я мала забагато самостійності – це така нова теорія, що я втекла через самостійність. А ще хоче, щоб я сходила до психіатра. Вона переконана, що хто не хоче жити з нею – той неодмінно псих.

– Як це було? Тобто коли вона з'явилася.

– Хочеш знати як? Чистісінька Глорія в первозданному вигляді. Приходить до цього жіночого притулку й починає: «Дякувати Богу, дякувати Богу», – розповідає, яка вона вдячна, що подбали про її «маленьку дівчинку». Може, чекала, що їй приз дадуть чи ще щось. Типу «Мати року». А потім, коли ми сіли в машину, спитала, чи не хочу я поїхати на екскурсію – подивитися будинки знаменитостей.

Роккі кілька разів викликав мене поганятися за ним у дворі, але тепер здався, перекотився на спину й підставив мені горло, щоб пожувати. Сі Джей простягла руку й погладила мене. Так добре бути вдома.

– Отже, потім вона читає мені нотації й каже, що вже підрядила брокера продати машину, котра, здається, на штрафмайданчику. А згодом ми йдемо обідати в «Плющі» – це ресторан, де нібито можна побачити всіх тих кінозірок. Каже, що розчарована мною й що *свою* матір вона любила, а потім питає, чи не хочу я скуштувати її вино, мовляв, у Каліфорнії вина не гірші, ніж у Франції. Це вона в ресторані хоче дати неповнолітній вина. Далі ми забираємо Моллі й летимо першим класом, і вона всю дорогу фліртує з бортпровідником – гадає, якщо він спитав, чи не хоче вона ще вина, то неодмінно вклепався в неї, хоча йому десь років 25, і він явно не по жінках, якщо розумієш, про що я.

– І як тепер бути з Моллі?

– У тому-то й питання. Я заявила їй, що коли з Моллі щось знову трапиться, я напишу книгу про те, як змушена була втекти, бо моя мати знущається із собак, видам власним коштом і влаштую книжковий тур по всій країні. Це дало їй привід замислитися.

Ми з Роккі разом припинили вовтузитися, почувши моє ім'я. Тепер він підстрибнув і спробував видертися мені на спину.

– Роккі, припини це, – наказав Трент.

Брат скотився з мене й підійшов до Трента для заспокоєння.

– Ходімо прогуляємося, – встаючи, сказала Сі Джей.

Вони з Трентом пристебнули повідці до наших нашійників, і ми пішли до бічних воріт і далі вулицею. Як же дивовижно було йти на прогулянку!

– А, і потім вона каже мені, як їй допоміг Шейн – це ж він повідомив, що я в Лос-Анджелесі. І це після того, як я розповіла, яка він потвора! Вона відповідає на його дзвінки й чатиться з ним, може, і сміються разом, як вона це вміє, і все таке.

– Я намагався знайти тебе, ти ж знаєш. Тобто в інтернеті. Я шукав пости, будь-що з твоїм ім'ям.

– Я мала зателефонувати. Пробач. Я просто... це були не найкращі часи для мене.

– Однак я дещо знайшов, доки шукав, – сказав Трент.

– Що?

– Власне, мова більше про те, чого я не знайшов. Я лише помітив, що на сайті компанії з продажу нерухомості – це ж там офіс твоєї

матері? – є її фотографія, але ніякого переліку нерухомості за нею не значиться.

– Її гламурна фотографія? Ненавиджу це.

– Так, гадаю, так. Вона й справді розмита, несфокусована.

– Вона цілком упевнена, що хтось побачить цю фотку й неодмінно укладе з нею угоду.

– Можна продивитися той сайт за останні три роки й знайти інформацію про продажі. У жодній немає імені твоєї матері.

– Що це означає?

– Гадаю, це означає, що за останні три роки твоя мати не продала й не виставила на продаж жодного будинку.

– Жартуєш.

– Ні. Перевір сама.

– Я й гадки не мала. Вона ніколи про це не казала.

Роккі напружився, і коли я це побачила, то напружилася теж: на вулицю вистрибнула білка й завмерла, не зводячи з нас очей, мабуть, паралізована страхом. Розриваючи лапами сніг, ми натягли повідці. Білка чкурнула до дерева й видерлася нагору. Сі Джей і Трент підвели нас до того дерева, і Роккі сперся лапами на стовбур і загавкотів, радісно й голосно повідомляючи білку, що ми могли б її впіймати, якби дійсно спробували.

– Привіт! – гукнула жінка з-поза спини.

Я підняла ніс і за запахом відчула, що вже бачила її колись, хоча напевне не знала де.

– Привіт, Шеріл, – сказала Сі Джей. – Це мій друг Трент.

Жінка нахилилася й простягла руку нам із Роккі, даючи обнюхати її. На ній була рукавичка зі смачним запахом, але я вже знала, що краще не намагатися взяти її до рота.

– Привіт, Тренте. Привіт, Моллі.

– Ми зустрічалися на різдвяній вечірці, – нагадав Трент.

– Так, звісно, – відповіла Шеріл.

– Угу, – промовила Сі Джей. Вони з Трентом презирнулися. – Шеріл, на вечірці, коли Моллі подала знак... Ми так і не дізналися. Тобто...

Жінка випрямилася.

– Там виявили... пухлину. Але вона була така маленька, а я була така зайнята, що й далі відкладала б це, якби не Моллі.

Я помахала хвостом.

– Ми перехопили її з чималим запасом часу – так кажуть мої лікарі. Тож... – Жінка легко розсміялася. – Я зателефонувала й розповіла про це твоїй матері – вона тобі нічого не казала?

– Ні, вона про це не згадувала. Але я... подорожувала.

Жінка нахилилася й поцілувала мене. Я помахала хвостом, а Роккі висунув голову переді мною.

– Дякую, Моллі, – сказала жінка. – Ти врятувала моє життя.

Коли ми дісталися додому, Трент із Роккі пішли, а ми із Сі Джей увійшли в будинок. Існувала кімната, куди я ніколи не заходила, бо там полюбляла сидіти Глорія й дивитися на папери, і зараз ми прямували саме туди. Ні їжі, ні іграшок там не було, тож я гадки не мала, нащо ми взагалі вирішили прийти сюди. Сі Джей висунула шухляди й зазирнула в папери, доки я згорнулася калачиком, зібравшись подрімати.

– О, ні, – тихо промовила Сі Джей.

Я чула слово «ні», але не схоже було, що я погана собака. Сі Джей раптом устала й пішла вглиб коридору. Вона почувалася сердитою й тупотіла ногами.

– Глоріє! – крикнула вона.

– Я тут!

Ми увійшли до кімнати Глорії. Вона сиділа в кріслі перед телевізором.

– Що це? – голосно спитала Сі Джей, зашелестівши паперами. Глорія витріщилася, звузивши очі, а тоді зітхнула.

– А. Це.

– Наш дім відбирають за борги?

– Не знаю. Усе дуже заплутано.

– Але... тут сказано, що в нас заборгованість за півроку. Півроку! Це правда?

– Бути не може. Це було так давно?

– Глоріє. Тут сказано: розпочато процедуру відчуження майна. Якщо ми щось не зробимо, то втратимо дім!

– Тед казав, що може позичити мені грошей, – сказала Глорія.

– Хто такий Тед?

– Тед Петерсен. Він тобі сподобається. Має просто модельний вигляд.

– Глоріє! У тебе в столі ціла купа рахунків, яких ти навіть не відкривала!

– Ти *нишпорила в моєму столі?*

– Ми заборгували за дім, і ти не вважаєш, що я в праві знати про це?

– Той кабінет – мій особистий простір, Клеріті.

Гнів потроху полишав мою дівчинку. Вона впала в крісло, і папери полетіли на підлогу. Я обнюхала їх.

– Ну, гаразд, – сказала Сі Джей. – Гадаю, нам доведеться взяти трохи з татового спадку.

Глорія нічого не сказала. Вона дивилася в телевізор.

– Глоріє, ти слухаєш? Ти завжди казала, що там є положення: якщо нам дійсно потрібні будуть гроші, – як-от мені знадобиться операція чи ще щось, – ми можемо зняти певну суму. Я сказала б, що втрата будинку рахується.

– По-перше, чому ми заборгували, як гадаєш?

– Тобто?

– Там було недостатньо. Твій батько мав би застрахуватися на більшу суму, та він ніколи не був вправним стратегом.

Сі Джей стояла зовсім нерухомо, і було чути, як б'ється її серце. Я стривожено тицьнулася їй у руку, але вона не звернула на мене уваги.

– Що ти сказала? Ти кажеш, що взяла гроші? Татові гроші? Мої гроші? *Ти взяла мої гроші?*

– Це ніколи не були *твої* гроші, Клеріті. Це гроші, залишені тобі батьком, аби було на що жити. Усі гроші, що я витратила, пішли на тебе. З чого, гадаєш, я оплачувала твою їжу, будинок? А наші поїздки, а круїз?

– Круїз? Ти влізла в батьків спадок, щоб ми могли покататися на круїзному лайнері?

– Колись ти сама станеш матір'ю. Тоді зрозумієш.

– А як щодо твоїх речей, Глоріє? Як щодо твоїх машин, твоїх лахів?

– Ну, звісно, мені ж треба щось носити.

Сі Джей підхопилася на ноги. Від гніву вона наче вся скам'яніла, і я зіщулилася, відчувши це.

– Ненавиджу тебе! Ненавиджу! Ти найгірша людина у світі! – скрикнула вона.

Схлипуючи, моя дівчинка вилетіла в коридор, і я ні на крок не відставала від неї. Вона схопила щось із кухонної поверхні, коли ми виходили з дому, а тоді підійшла до машини Глорії й відчинила дверцята. Я застригнула на переднє сидіння!

Сі Джей ще схлипувала, коли ми їхали вулицею. Я визирала у вікно, але не бачила білки, яку ми ганяли раніше. Рука Сі Джей притискала до вуха телефон.

– Тренте? О Боже, Тренте, Глорія витратила всі мої гроші. Мої гроші, татів спадок – усе зникло! Вона сказала, що взяла їх заради мене, але ж це брехня, це *брехня*, вона їздила на відпочинок і купувала собі лахи, і все це на мої гроші. О Тренте, ці гроші були мені на коледж, це були мої... о Господи.

Горе з головою накривало Сі Джей. Я заскавчала, поклавши голову їй на коліна.

– Ні, що? Ні, я поїхала. Я за кермом. Що? Ні, я не вкрала в неї машину, це не її – вона купила її на мої гроші! – кричала Сі Джей.

На мить вона змовкла. Витерла очі.

– Знаю. Я можу приїхати? Зі мною Моллі.

Я постукала хвостом.

– Постривай, – сказала Сі Джей. Вона затихла, завмерла всім тілом, а тоді в ній сколихнулася нова емоція: страх. – Тренте, це Шейн. Він просто позаду мене.

Сі Джей крутнулася на сидінні, потім стала дивитись уперед. Я відчула важкість, з якої зрозуміла, що авто набирає швидкість.

– Ні, я впевнена. Він мене переслідує! Я тобі перетелефоную!

Сі Джей жбурнула телефон на моє сидіння, той підстрибнув і впав на підлогу. Я подивилася на нього, але вирішила, що обнюхувати не полізу.

– Тримайся, Моллі, – сказала Сі Джей.

Мені важко було втриматися на місці. Я чула автомобільний клаксон. Машина розвернулася, і я відлетіла до дверцят. Ми несподівано зупинилися, а тоді рушили знову. Ще один поворот.

Сі Джей глибоко вдихнула.

– Добре. Добре, гадаю, він зник, Моллі.

Буркочучи, вона нахилилася підібрати свій телефон, аж раптом щось вдарило мене з такою силою, що я припинила будь-що усвідомлювати.

Я чула крик Сі Джей, а тоді шок від болю пронизав усе тіло, і я вже нічого не бачила, лише відчувала, як ми падаємо.

Знадобилася довга мить, аби зрозуміти, що відбувається. Я більше не була на передньому сидінні. Я лежала на внутрішньому боці даху, а Сі Джей була наді мною у своєму кріслі.

– О Господи, Моллі, ти в порядку?

Я відчувала присмак крові у роті й не здатна була махнути хвостом чи ворухнути лапами. Сі Джей розстебнула пасок і зіслизнула зі свого сидіння.

– Моллі! – скрикнула вона. – О Господи, Моллі, будь ласка, я не можу жити без тебе, благаю, Моллі, будь ласка!

Я відчула її жах і смуток і хотіла втішити її, але все, що могла, – це дивитися на неї. Вона обхопила мою голову руками. Її долоні так приємно торкалися мого хутра.

– Я люблю тебе, Моллі. О Моллі, мені так шкода, о Моллі, Моллі, – казала вона.

Я вже не бачила її, а голос лунав наче здалеку.

– Моллі! – знову гукнула вона.

Я знала, що відбувається. Відчувала, як скрізь навколо мене підіймається темрява, і згадувала при цьому, як була з Ганною останнього дня в тілі Дружка. Як, покидаючи цей світ, упіймала себе на думці про маленьку Клеріті в надії, що вона знайде собаку, який подбає про неї.

Здригнувшись, я усвідомила дещо.

Я й була цим собакою.

Розділ 19

Раніше завжди, коли теплі м'які хвилі накривали мене, змиваючи мій біль, я дозволяв собі плисти за течією, навмання. Щоразу, як я народжувався до того, це було певного роду сюрпризом: я завжди почувався так, ніби виконав своє призначення, досягнув мети.

Та не цього разу. Моя дівчинка була в небезпеці, і я мав повернутися до неї. Коли з'явилися хвилі й відчуття її рук у моєму хутрі поблякло, я рішуче заборсався, намагаючись змусити лапи відгукнутись. Я хотів народитися заново.

Коли прийшло усвідомлення і я зрозумів, що повернувся, відчув полегшення. Я мав враження, що проспав менше часу, ніж за минулих разів, – і це було добре. Лишилося тільки достатньо підрости й змузнити, щоб знайти спосіб повернутися до Сі Джей і стати її собакою.

Моя мати була світло-коричневого кольору, як і двоє інших цуценят – моїх сестер, які агресивно рвалися до їжі. Коли звуки почали надходити з рідкого марева, чіткі й упізнавані, я розчув, як гавкають собаки. Безліч собак.

Я знову був у будинку галасливих собак. За деякий час гамір став настільки звичним тлом, що вже не помічався.

Доки світло лишалося розмитим, а мої лапи – слабкими, я тільки й міг, що спати та їсти. Але пам'ятав, як діяти, як пробиватися до матері, і стримував нетерпіння, породжене власною безпорадністю.

Тут були дві жінки, чиї голоси я періодично чув і чия присутність відчувалася час від часу. Мамине тіло тремтіло, коли вона махала хвостом із появою цих людей – я відчував це, доки мати годувала мене.

Однак уперше, коли мій зір прояснився і я побачив одну з цих жінок, я був приголомшений. Вона здавалася справжнім велетнем, що нависав над нами.

– Такі гарненькі. Хороша собака, Дейзі.

Моя мати замахала хвостом, я ж не зводив очей із велетенської жінки й кліпав, намагаючись зосередитися. Коли її рука опустилася погладити мою матір, я зіщулився: рука була гігантська, більша за мене, більша за мамину голову.

Зростаючи, я спостерігав, як мої сестри поспішають привітатися з велетками, коли ті наближаються до клітки. Нажаханий, я тримався позаду й не слідував навіть за матір'ю, коли вона підходила до них, щоб її погладили. Чому мої сестри не боялися?

Коли жінка взяла мене, огорнувши руками, наче ковдрою, я загарчав, хоч її сильні пальці тримали мене, наче в пастці.

– Привіт, Максе. Ти в нас злий собака? Будеш сторожовим псом?

Ще одна велетенська жінка підійшла поглянути на мене. Я загиркав на неї теж.

– Гадаю, може, його батько – йорик? – сказала вона.

– Явно схожий на гібрид чихуахуа з йоркширським тер'єром, – сказала жінка, що тримала мене.

Її ім'я, як я невдовзі дізнався, було Гейл, і з усіх людей у цьому гамірливому місці вона проводила зі мною найбільше часу.

Мене кликали Максом, а моїх сестер – Еббі й Енні. Бавлячись із сестрами, я постійно відчував, що насправді маю займатися пошуками Сі Джей, хоча раніше, коли я опинявся в будинку галасливих собак, вона щоразу знаходила мене. Моя дівчинка приходила завжди.

Одного дня нас з Еббі та Енні випустили до маленького загону з кількома іншими собаками. Це теж були цуценята, які побігли знайомитися з нами, надто малі, аби розуміти, що не можна безпосередньо торкатися носами й стрибати на інших безперестанку. Я зневажливо відсторонився від цуцика, що накинувся на мене, не звертаючи уваги на його язик і показуючи, що слід спочатку чемно обнюхати геніталії одне одного.

В інших загонах жили ще собаки, і я ошелешено дивився на них крізь ланцюгову загорожу: вони теж були величезні! Що це за місце, де люди й собаки – велетенські чудовиська? Я підійшов до загорожі, щоб понюхати білого собаку, і той схилив голову, удесятеро більшу за мою матір. Ми обнюхали одне одного крізь загорожу, і я з гавкотом відступив, даючи йому знати, що не боюся (хоча, звісно, боявся).

– Усе гаразд, Максе. Ходи пограйся, – сказала мені велетка Гейл.

Коли ми були не в загоні, нас ні на мить не спускали з повідця. Мене саме вели на місце коридором, повним кліток і собак, коли я помітив пса, трохи схожого на Роккі: та ж жвава посадка голови, ті ж тонкокісті лапи. Я знав, що це не Роккі, але схожість була така, що я зупинився, хоча цей собака, як і безліч інших тут, був здоровезний.

Ось тоді до мене дійшло: це не люди й собаки – велетні, це я *маленький*. Я був крихітним песиком!

Я, звісно, зустрічав у своєму житті крихітних собак. Але ніколи раніше не замислювався, що можу стати таким – я завжди був великий, адже люди іноді потребують захисту, який надає собака. Сі Джей уже точно! Я пам'ятав, як був із нею в автівці, коли той чоловік намагався вдертися туди і вдарив палицею у вікно, а я своїм гарчанням змусив його піти. Чи під силу здійснити це маленькому песикові?

Так, вирішив я. Коли це трапиться знову, я все одно гарчатиму, усе одно дам знати чоловікові, що якщо він відчинить дверцята, я його вкушу. Боротьба з маленькими собачками навчила мене, що зубки в них дуже гострі. Доведеться лише переконати поганих хлопців, що я готовий упитися зубами в їхні руки. Це відіб'є в них бажання вдертися до машини.

Повернувшись до загону, я стежив, як граються Еббі та Енні, а ті дивилися, як я спостерігаю за ними. Звісно, вони чекали, що я стану вожаком, адже вочевидь був досвідченішим собакою. Принаймні мали б чекати, хоча, коли я спробував приєднатися до їхніх веселощів, вони згуртувалися проти мене замість того, щоб підкоритися моєму головуванню. Виявилось, що зазвичай маленькі собачки врешті-решт опиняються на спині, притиснуті до землі. Доведеться старанно попрацювати, щоб довести, що лише через малий зріст я не стану собакою, яким можна попихати.

Своє нове рішення я втілював у життя наступного разу, коли ми опинилися в загоні з іншими цуценятами. Я дав їм зрозуміти, що байдуже, які вони на зріст, – я *той* собака, на кого звертатимуть увагу. Кумедне чорно-коричневе собача – суцільні лапи й вуха, – народжене стати колись завбільшки з Роккі, гадало, що покладе мене на лопатки своєю перевагою у вазі. Але я вислизнув між його передніх лап і накинувся на нього, клацаючи зубами, а він повалився горічерева, сумлінно визнаючи поразку.

– Будь чемним, Максе, – сказала мені Гейл.

Так, мене звали Макс, і я був собакою, на якого треба зважати.

Щойно ми припинили годуватися від матері, нас відвезли машиною, у клітках, до якихось загонів просто неба. Нашу матір тримали в окремій конурі, що засмучувало Еббі й Енні, але не хвилювало мене:

я знав, що буде далі. Настав той час, коли приходитимуть люди й забиратимуть цуценят із собою додому.

Відкриті загони не мали дна – вони стояли просто на землі. Я хотів качатись у зеленій траві, насолоджуватися сонцем, але миттєво був приголомшений запахами й звуками. Гучний рев не стихав ні на мить – уже не гавкіт, а ті ж механічні шерехи й скрики, що вітали мене тоді, коли я теліпався в пластмасовому ящику, як Сі Джей забрала мене з будинку галасливих собак біля океану. І запахи: машини, собаки, люди, вода, листя, трава, і над усім – їжа: шквали запахів їстівного вирували навколо мене. Здавалося, Еббі та Енні не менше за мене ошелешені самим обсягом чуттєвих подразників – ми просто стояли, тримаючи носи за вітром, і впивалися ними.

Багато людей підходили, зазирали в загони та іноді проводили трохи часу всередині, граючись із собаками.

– Гляньте на цуценят! – казали люди, роздивляючись моїх сестер і мене. Еббі та Енні кидалися до них із палким обожнюванням, я ж завжди ухилявся. Я чекав на Сі Джей.

Незабаром двоє чоловіків стояли навколішки біля нашої клітки, просовуючи пальці крізь загорожу. Гейл підійшла поговорити з ними.

– Ми гадаємо, у них є кров йоркширського тер'єра. Їхня мати – чихуахуа, ось там, – казала вона.

Гейл відчинила ворота, і Еббі та Енні чкурнули назовні, а двоє чоловіків розсміялися в захваті. Я тишком скрадався під задньою стінкою клітки, низько тримаючи голову.

То було востаннє, коли я бачив сестер. Я був радий, що двоє чоловіків, вочевидь, добрих друзів, узяли їх як пару, і тепер Еббі та Енні зможуть бачитися, як і ми з Роккі не втрачали одне одного.

– Не хвилюйся, Максе. Ти знайдеш собі дім, – сказала мені Гейл.

Кілька днів по тому ми знову повернулися до того ж місця, і цього разу мою матір і ще кількох собак забрали до себе люди. Тричі двері мого загону відчинялися, і тричі я припадав до землі й гарчав, коли люди намагалися взяти мене до рук.

– Що сталося, його ображали? – спитав у Гейл один чоловік.

– Ні, він народився в притулку. Не знаю, Макс просто... відлюдькуватий. Він і з собаками добре не грається. Гадаю, він би поладнав із кимось, хто сидить удома й нечасто приймає гостей.

– Ну, це не про мене, – зі сміхом промовив відвідувач.

Зрештою, він пішов із маленьким білим собачкою.

Невдовзі якийсь чоловік підійшов до Гейл біля загону.

– Хтось сьогодні цікавився Максом? – спитав він.

Я благально подивився на нього, але той і не думав відчинити клітку, щоб я міг вибратися й знайти Сі Джей.

– Боюся, що ні, – відповіла Гейл.

– Нам доведеться післязавтра внести його до списку.

– Знаю.

Вони стояли й дивилися на мене. Зітхнувши, я ліг на траву. Вочевидь, доведеться ще трохи зачекати, перш ніж мене випустять.

– Що ж, може, нам пощастить. Сподіваюся на це, – сказав чоловік.

– Я теж, – мовила Гейл.

Її голос лунав сумно, і я кинув на неї погляд, перш ніж покласти ніс між лапами.

А потім, того безхмарного теплого дня, коли грім машинерії та автівок сколихнув повітря й мої ніздрі наповнили запахи незліченних собак, людей і харчів, я помітив жінку, яка йшла вулицею, і підскочив, аби краще роздивитись. Було щось у її поставі, у її ході, у її волоссі та шкірі...

Жінка жваво крокувала поряд із величезним собакою – порівняно не лише зі мною, а й з усіма іншими собаками, яких я бачив. Мені пригадався віслук, який жив на Фермі багато років тому, – отакий він був великий, зі струнким тілом і велетенською головою. Коли вона порівнялася зі мною, вітер підхопив її запах і доніс до мене.

Звичайно ж, це була Сі Джей.

Я дзвякнув, і мій голос, безнадійно тихий на тлі всього цього шуму, звернув на мене швидкий погляд велетенського собаки, але Сі Джей навіть не глянула в мій бік. Я розчаровано стежив, як вона пройшла далі вулицею й зникла.

Чому вона не зупинилася, не побачила мене?

За кілька днів я знову був у загоні на тій самій трав'янистій ділянці, і в той самісінький час дня Сі Джей з'явилася знову, вигулюючи того ж собаку. Я гавкав і гавкав, але вона не помічала мене.

– Чому ти гавкаєш, Максе? Що ти бачиш? – питала мене Гейл. Я помахав хвостом. Так, випусти мене, я маю бігти за Сі Джей!

Той самий чоловік підійшов до Гейл, але я думав лише про те, щоб Сі Джей повернулася.

– Як справи в нашого Макса? – спитав він.

– Не так уже й добре, боюся. Уранці куснув маленьку дівчинку.

– Знаєш, навіть якби нам вдалося знайти йому господарів, не думаю, що хтось зумів би з ним упоратися, – сказав чоловік.

– Це нам не відомо. Може, за умов кращої соціалізації, ніж можемо дати ми, з ним усе було б гаразд.

– І все ж, Гейл, ти знаєш мою позицію.

– Так.

– Якби ми не присипляли їх, то, зрештою, погрузли б у собаках, яких ніхто не бере, і більше жодного з них не врятували б.

– Він нікого не покусав!

– Ти казала, куснув.

– Знаю, але... насправді він милий, тобто глибоко в душі я вважаю його по-справжньому чудовим собакою.

Я питав себе, як розуміти те, що Сі Джей із собакою. Це її собака? Кожному потрібен собака, особливо моїй дівчинці, але нащо їй такий здоровило? Щоправда, людей тут набагато більше, ніж скрізь, де ми жили, тож, мабуть, такий величезний собака стане кращим захисником у разі, якщо кілька людей спробують удертися в машину серед ночі під дощем. Але зрозуміло, що він не зможе захистити мою дівчинку так, як я. Лише я знав Сі Джей, відколи вона була малям.

– Ось що я тобі скажу, – звернувся чоловік до Гейл. – Ми дамо Максові ще один шанс на наступному ярмарку – коли там, у вівторок? Гаразд, ще один. Може, нам пощастить. Але він уже затримався довше від призначеного часу.

– О Боже, – промовила Гейл. – Бідолашний Макс.

Тієї ночі я розмірковував про Сі Джей. Вона стала старша, ніж коли я був Моллі, і волосся в неї вже коротше, але я б завжди впізнав її. Не можна, годинами поспіль дивлячись на людину, забути її вигляд, навіть якщо він трохи змінився. І хоча в цьому місці буйство запахів огортало мене скрізь, усе одно я міг відчутти її запах на вітрі.

Небо було хмарне, коли наступного разу мене посадили у відкритий загін. Гейл стала по той бік загорожі й нахилилася поговорити зі мною.

– Ось і все, Максе. Твій останній день. Мені шкода, малюче. Гадки не маю, що з тобою сталося, що ти такий агресивний. Усе одно я вважаю, що ти найчудовіший, але не можу тримати собак у себе у квартирі, навіть такого маленького цуцика, як ти. Дуже, дуже шкода.

Я не очікував побачити Сі Джей до вечора, але вже за півгодини вона з'явилася – з двома пакетами в руках і сама, без великого собаки. Я дзявкнув до неї, і вона озирнулася й побачила мене. Вона дивилася просто мені в очі! Здавалося, на секунду вона вповільнила крок, обвівши поглядом клітки й людей на траві, а тоді, як не дивно, продовжила йти.

Вона подивилася мені в очі! Я вискнув, потім схлипнув, дряпаючи загорожу. Підійшла Гейл.

– Максе, що сталося?

Я не втрачав із поля зору Сі Джей і волав так голосно, як міг, виливаючи свій душевний біль і розпач. Я чув, як задеренчали двері клітки, а тоді Гейл перекилилася, чіпляючи повідець до мого нашійника.

– Ось, Максе, – сказала вона.

Я ривком кинувся вперед, клацнувши зубами так близько до її пальців, що майже відчув шкіру на смак. Ахнувши, Гейл відсахнулася, впустивши повідець. Я чкурнув у відчинені двері й побіг за Сі Джей. Повідець волочився по цементу слідом за мною.

Як же радісно було нарешті бігти на відкритому просторі, женучись за моєю дівчинкою! Який дивовижний день!

Я бачив, як вона переходить вулицю, тож гайнув перед машинами. Почувся гучний скрегіт, і височенний фургон різко зупинився просто наді мною. Я примудрився вилетіти з-під машини, навіть не пригинаючись. Пірнув під іншу машину – і ось я на протилежному боці. У кількох ярдах попереду мене Сі Джей звертала на тротуар.

Гнав я скажено. Якийсь чоловік відчинив двері до високої будівлі, і Сі Джей увійшла всередину. Повідець, що тягнувся слідом, трохи гальмував мене, але я обігнув кут і спромігся влетіти у скляні двері в ту мить, як вони зачинялися.

– Гей! – гукнув чоловік.

Я опинився у великій кімнаті зі слизькою підлогою. Ковзнув, шукаючи Сі Джей, а тоді побачив її. Вона стояла в чомусь подібному до шафи, і над її головою горіло світло. Зрадівши, я помчав через підлогу, цокаючи кігтиками.

Сі Джей підняла очі й побачила мене. Двері обабіч неї почали сходитися. Я зробив довгий стрибок і опинився з нею всередині. Схлипуючи, поставив лапки їй на ноги.

Я знайшов її, знайшов мою дівчинку.

– О Боже мій! – промовила Сі Джей.

Раптом повідець сильно натягнувся.

– Ти застряг! О Господи! – скрикнула Сі Джей. Вона впустила свої пакети, і ті гепнулися на підлогу під вибух звуків і запахів. Сі Джей потяглася до мене, але я не міг дістати її. Повідець смикав мене назад.

– О, ні! – скрикнула Сі Джей.

Розділ 20

Сі Джей кинулася на підлогу, простягаючи до мене руки й відчайдушно обмацуючи мою шию, доки я безпорадно ковзав назад. Мій нашійник став такий тісний, що не давав дихати. Вона була вся перелякана й кричала:

– Ні! Ні!

Повідець безжально тягнув мене назад, я стукнувся об стіну за спиною, і тут мій нашійник клацнув і злетів. Він упав на підлогу, почувся гучний тріскучий шум, а тоді, здригнувшись, чорні губи дверей прочинилися, і нашійник зник.

– Ох, цуцику, – скрикнула Сі Джей. Вона притягла мене до себе, і я лизнув її обличчя. Так прекрасно було знов опинитися в її обіймах, відчувати смак її шкіри й вдихати знайомий запах. – Тебе могло вбити просто в мене на очах!

Також я відчував запахи собак і котів і, звичайно ж, терпкий запах рідин, що сочилися із сумок, які вона впустила.

– Гаразд, хороший собака, хороший цуцик. Постривай, – розсміялася вона, підбираючи свої мокрі пакети. – О хлопче, – враз промовила сумно.

Коли двері відчинилися, я послідував за нею коротким коридором, устеленим килимом. Собачий запах зробився сильнішим, коли ми зупинилися перед дверима, у які увійшли за кілька секунд.

– Дюку! – гукнула Сі Джей, зачиняючи двері поштовхом стегна.

Я почув цього пса раніше, ніж побачив: це був той величезний собацюра, що гуляв із Сі Джей на повідці. Сіро-білий собака з плямами чорного хутра на грудях, більшими, ніж уся моя мати. Він завмер на місці, побачивши мене, і його хвіст зметнувся вгору.

Я покрокував просто до нього, адже я тут, щоб подбати про Сі Джей. Він опустив голову, і я загарчав на нього, не відступаючи ні на дюйм.

– Будь чемним, – сказала Сі Джей.

Я навіть не міг дотягнутися, щоб ретельно його обнюхати, хоча, коли той спробував обнюхати мене, застерезливо клацнув на нього зубами.

Кілька хвилин Сі Джей була на кухні, доки ми з велетенським собакою неспокоїно кружляли один навколо одного. Я чув котячий

запах і знав, що тут мешкає кіт, але ніде його не бачив. Вийшла Сі Джей, витираючи руки рушником, і підібрала мене.

– Гаразд, цуцику, подивимося, чи вдасться з'ясувати, де твій дім.

Я зневажливо дивився згори вниз на великого пса, що залишився самотньо спостерігати. Може, він і ходив гуляти із Сі Джей, але вона ніколи б не взяла його на руки, щоб пригорнути до себе.

Ми знову вийшли й зайшли до тієї ж маленької кімнатки, де зустрілися, а потім вона понесла мене крізь зал до скляних дверей, що відчинялися назовні. Чоловік, який горлав на мене, був там.

– Вітаю, міс Магоні, це ваш собака? – спитав він.

– Ні! Але він ледь не вдавився в ліфті. Гм, Девіде? Боюся, я впустила пляшку вина, рятуючи цього малюка, і воно трохи просочилося на підлогу в кабіні ліфта.

– Я негайно подбаю про це.

Рукою в рукавичці чоловік потягнувся до мене, і я попереджально загарчав, бо не міг збагнути, чи він хоче торкнутися мене, чи Сі Джей – а ніхто не займатиме Сі Джей, доки я поряд. Він хутко відсмикнув пальці.

– Забіяка, – промовив він.

Мене звали Макс, а не Забіяка. Я проігнорував його.

Сі Джей понесла мене далі вулицею, і я з тривогою відзначав запахи відкритих собачих загонів. Я засовався в її руках, відвертаючись.

– Вітаю. Здається, це один із ваших собак, – сказала моя дівчинка, а я поклав їй голову на плече й лизнув її вухо.

– Це Макс! – промовила Гейл у мене за спиною.

– Макс, – повторила Сі Джей. – Він такий миленький. Забіг просто до ліфта в моєму будинку, наче він там живе. Повідець застряг у дверях, і я злякалася, що його задушить.

Сі Джей гладила мене, а я зарився головою у вигин її шиї. Не хотів повертатися до будинку галасливих собак. Хотів бути просто тут.

– Такий любчик, – сказала Сі Джей.

– Ніхто ніколи не називав Макса любчиком, – сказала Гейл.

Я поцілував Сі Джей в обличчя й крадькома глянув на Гейл, змахом хвоста показуючи, що тепер я щасливий і вона може доглядати за іншими собаками.

– Якої він породи?

– Мати – чихуахуа. Батько, ми так гадаємо, йорик.

– Максє, то ти чорик! – усміхнулася мені Сі Джей. – Ну, хай там як. Куди хочете, щоб я його посадила?

Гейл спостерігала за мною, потім підняла очі на Сі Джей.

– Чесно? Не хочу, щоб ви його кудись саджали.

– Перепрошую?

– Ви маєте собаку?

– Що? Ні, не маю. Тобто наразі я доглядаю за собаками.

– Отже, собаки вам подобаються.

Сі Джей розсміялася.

– Ну, звісно. Хто ж не любить собак?

– Ви б здивувалися.

– Власне, якщо ви про це заговорили, я знаю декого, хто не любить собак.

Сі Джей м'яко зіштовхувала мене зі свого плеча, до якого я так міцно притулився.

– Максє ви явно подобаєтесь, – зауважила Гейл.

– Він справді милий.

– Завтра вранці призначено його приспати.

– Що? – Я відчув, як потрясіння охоплює Сі Джей, через те, як її руки стиснули мене.

Вона зробила маленький крок назад.

– Пробачте, я знаю, це... Знаю, звучить жорстоко. Ми не є притулком, у якому не присипляють.

– Це жахливо!

– Що ж, це справді так, але ми робимо все найкраще і, коли можна, передаємо їх до притулків, де не вбивають. Але вони переповнені, ми переповнені, і щодня до нас надходять нові собаки. Зазвичай нам вдається прилаштувати цуценят, але Макс ніколи ні з ким не сходився, і він уже пережив свій термін. Нам потрібне місце.

Сі Джей відтягла мене від себе й окинула поглядом. Її очі зволожилися.

– Але... – промовила вона.

– Є інші собаки, які потребують допомоги. Притулок як ріка, він має текти далі. Інакше помиратиме ще більше собак.

– Я цього не знала.

– Макс ніколи не виявляв дружності ні до кого, крім вас. Уранці він гиркав на мене, а я ж людина, яка його годує. Це наче з усіх людей

у Нью-Йорку він обрав саме вас. Можете взяти його? Будь ласка? Забудемо про оплату.

– Я саме завела кішку два тижні тому.

– Собаки й коти, що зростають разом, зазвичай добре ладнають. Ви врятуєте йому життя.

– Не можу, просто... Я вигулюю собак... тобто, я акторка, але зараз гуляю із собаками, і всі вони великі.

– Макс уміє поставити себе з великими собаками.

– Мені шкода.

– Ви впевнені? Усе, що йому потрібно, – це шанс. Ви його шанс.

– Мені дуже шкода.

– Тоді завтра він помре.

– О Господи.

– Подивіться на нього, – сказала Гейл.

Сі Джей подивилася на мене, і я здригнувся від задоволення, відчувши на собі її увагу. Вона піднесла мене близько до себе, і я лизнув її в підборіддя.

– Гарзд, – мовила Сі Джей. – Повірити не можу, що я це роблю.

Покинувши собачі клітки, ми пішли до місця, сповненого пташиного гоготіння й багатого на тваринні запахи, яких я ніколи раніше не чув. Там Сі Джей надягла на мене нашійник і причепила до нього повідець. З високо піднятою головою я йшов біля її ніг, радіючи, що повернувся до обов'язку захищати її.

Невдовзі ми повернулися до маленької шафи, у якій мені вдалося тоді наздогнати Сі Джей. Мокрий слід від її пакета зник, але досі відчувався залишок аромату солодкої рідини. У коридорі я впевнено ступав поряд із нею, але, відчиняючи двері, вона підхопила мене на руки.

– Дюку? – гукнула вона.

Потім почувся шум, схожий на кінський тупіт, і величезний собака підлетів до нас. Я показав йому зуби.

– Дюку, Макс тепер житиме з нами, – сказала Сі Джей.

Вона простягла мене до нього, і коли собака Дюк підняв ніс, я попередив його гарчанням. Його вуха трохи поникли, і він махнув своїм неповоротким хвостом. Сі Джей не спускала мене з рук.

– Кросівко? – гукнула господарка.

Віднесла мене до спальні, куди за нами послідував Дюк, і там на ліжку лежала молода кицька. Її очі розширилися, коли вона побачила мене.

– Кросівко, це Макс. Він чорик.

Сі Джей опустила мене на ліжко. Я гадав, що знаю, як поводитися з котями: просто дай їм знати, що не зашкодиш, доки вони шануватимуться. Я потюпав прямисінько до цієї Кросівки, але перш ніж устиг покласти на неї лапу, кішка плюнула на мене й дряпнула мою морду своїми крихітними гострими пазуриськами. Боляче! Я позадкував, настільки ошелешений, що зміг тільки дзявкнути, і впав із ліжка. Дюк опустив свою масивну голову й лизнув мене язиком завбільшки з мою морду.

Так відбулося моє офіційне знайомство з цими тваринами, жодна з яких явно не усвідомила значення моєї появи чи моєї важливості для Сі Джей.

Того вечора дівчина приготувала кілька дивовижних страв. Квартиру наповнив запах м'яса. Дюк ходив за нею слідом, кладучи голову на стіл, аби бачити, що вона робить.

– Ні, Дюку, – казала Сі Джей, відштовхуючи його.

Я обмежився тим, що ставав на задні лапи й дряпав литки Сі Джей, шукаючи уваги.

– Гаразд, Максе, ти хороший собака, – казала вона мені.

Я був хороший собака, а Дюк був «Ні, Дюку». Ось що я зрозумів із цього спілкування. На жаль, Кросівка була в спальні й не бачила цього визнання, що я улюбленець.

Готуючи, Сі Джей гралася зі своїм волоссям і одягом, хоч і не в ту гру, у якій міг би взяти участь собака. Вона взула черевички, які пахли так, наче добре смакували, і після того її кроки лунали гострим цокотом на кухні.

Незабаром почувся шум від дверей, і Сі Джей узяла мене на руки й відчинила.

– Привіт, любий, – сказала вона чоловікові, що стояв на порозі.

Він був огрядний, не мав волосся на голові й пахнув чимось паленим, а також арахісом і якимись гострими спеціями.

– Ого, а це що таке? – спитав він. І тицьнув пальцями просто мені в морду. Я загарчав на нього, показуючи зуби.

– Максе! – сказала Сі Джей. – Заходь. Це Макс, він, так би мовити, мій новий собака.

– Зачекай, так би мовити? – Він протиснувся у квартиру, і Сі Джей зачинила двері.

– Завтра на нього чекала смерть. Не могла дозволити, щоб вони приспали малого. Він такий милий.

Чоловік надто близько нахилився до Сі Джей. Я знову показав йому зуби.

– Еге ж, милий. Що скаже Баррі, коли повернеться, а у квартирі новий собака?

– Він уже дозволяє мені тримати Кросівку. Макс анітрохи не більший за неї.

Дюк намагався просунути свою велику дурну голову під руку чоловікові, а той відштовхував його. Сі Джей опустила мене вниз, і я зиркнув на чоловіка, бо ще не знав, чи становить він якусь загрозу, і з моїм розміром не міг дозволити собі втратити пильність, доки не був упевнений.

– Я готую яловичину з броколі, – сказала Сі Джей. – Хочеш відкоркувати вино, Грегу?

– Гей, ходи сюди, – сказав чоловік.

Вони із Сі Джей дуже тісно обійнялися й пішли коридором. Я покрокував слідом, але був надто низенький, щоб залізти на ліжко разом із ними. Дюк із легкістю застрибнув би туди, але Кросівка чкурнула з дверей, щойно Сі Джей із чоловіком увійшли, а Дюку цікавіше було переслідувати кішку. Кросівка забилася під канапу. Я міг би з легкістю заповзти туди слідом за нею, але вирішив, що не дам цій кішці нагоди подряпати мене знову. Дюк, зі свого боку, вочевидь був настільки дурний, що гадав, ніби може залізти під канапу, якщо просто дуже постарається. Фиркаючи й завиваючи, він підсовував під неї голову доти, доки справді не зрушив цю річ на килимі. Я гадав, як довго Кросівка терпітиме це, перш ніж продемонструє Дюкові, навіщо їй кігті.

Невдовзі Сі Джей і чоловік вийшли.

– Добре! – зі сміхом сказала Сі Джей. – Добре, що я вимкнула конфорки. Привіт, Максе, побавився з Дюком?

Ми з Дюком обоє подивилися на неї, почувши власні імена й запитання.

– Хочеш відкоркувати вино?

Чоловік стояв біля столу, тримаючи руки в кишенях. Сі Джей знову вийшла з кухні, де ще не вмирали спокусливі запахи.

– У чому річ?

– Я не можу залишитися, крихітко.

– Що? Ти казав...

– Я знаю, але дещо сталося.

– Дещо сталося. А що саме, Грегу?

– Гей. Я ніколи не брехав тобі щодо моєї ситуації.

– Ти казав, що все вирішується – ти цю ситуацію маєш на увазі?

– Усе складно, – відповів він.

– О, так, певно, що так. Чому б тобі не поділитись останніми новинами щодо «ситуації»? Яка вона наразі? Бо я гадала, що, «ніколи не брехавши мені», ти дуже чітко дав зрозуміти, що ситуація яка завгодно, тільки не вирішена.

Сі Джей сердилася. Дюк опустив голову, наляканий, а я напружився й пильнував. Чоловіка звали Грег, і він сердив мою дівчинку.

– Я мушу йти.

– Тобі тут що, піт-стоп? Сексу закортіло?

– Крихітко.

– Припини! Я тобі не крихітка!

Тепер і Грег сердився. Ситуація виходила з-під контролю. Я зробив випад і схопив Грега за штанину.

– Гей! – вигукнув він і дригнув ногою, ледь не зачепивши мене.

– Ні! – скрикнула Сі Джей. Вона нахилилась і взяла мене на руки. – Тільки спробуй ударити мого собаку.

– Він намагався вкусити мене, – сказав Грег.

– Він просто мене захищає. Він виріс у притулку.

– Ну, то треба дресирувати його або що.

– О, так, тепер цілком змінимо тему й поговоримо про собаку.

– Не знаю, чого ти хочеш! – загорлав Грег. – Я спізнююся на один захід.

Він квапливо покрокував до дверей і ривком відчинив їх, обернувшись на порозі.

– Для мене це теж нелегко. Могла б принаймні виявити хоч трохи вдячності.

– Це й справді заслуговує на неабияку вдячність, тут я згодна.

– Не треба мені цього, – сказав чоловік, із силою зачинивши двері.

Сі Джей опустилася на канапу й обхопила голову руками. Я не міг залізти туди, щоб її втішити. Підійшов Дюк і поклав свою гігантську голову їй на коліна, наче це якось допомагало.

Вона схлипнула, скинула взуття й жбурнула його на підлогу. Погані черевики, вирішив я.

За кілька хвилин Сі Джей пішла на кухню, принесла звідти дві пательні, поставила на стіл і стала їсти просто з них. Вона все їла і їла під пильним поглядом Дюка.

Я був цілком упевнений у тому, що станеться далі. І я мав рацію: не минуло й півгодини, як моя дівчинка блювала у ванній. Вона зачинилася від мене, тож я сидів на підлозі й скавулів, шкодуючи, що не можу зарадити їй у цих стражданнях. Моєю метою було піклуватися про Сі Джей, і тієї миті я відчував, що погано виконую свою роботу.

Розділ 21

Наступного дня ми всі пішли гуляти, окрім Кросівки. Я бачив надворі котів, та вони не гуляли з людьми – здебільшого просто блукали на самоті. Собака, коли гуляє, майже завжди йде поряд із людиною. Це лише одна з багатьох причин, чому собаки – кращі домашні тварини за котів.

Ми з Дюком були на повідцях. Я відчував до нього більшу прихильність, ніж коли ми вперше роздивлялись один одного, адже він завжди тільки те й робив, що підкорявся: під час гри падав на спину, дозволяючи видертися йому на шию й пожувати морду. Але прогулянки з ним постійно дратували. Він тягнув свій кінець повідця вправо-вліво, приваблений то одним запахом, то іншим, збиваючи з ніг Сі Джей і заступаючи мені дорогу. «Дюку... Дюку...» – повторювала Сі Джей. Жодного разу їй не доводилося казати «Максе... Максе...», бо я, як хороший собака, тюпав біля її ніг. Утім час від часу я гавкав, бо інакше не був упевнений, що люди мене побачать: вони переважно витріщалися на Дюка, імовірно, здивовані тим, що він так погано поводить на прогулянці.

Я радів, що моя дівчинка знайшла собі іншого собаку після того, як я, буди Моллі, пішов від неї. Але стало очевидно, що тепер, коли ми знову разом, про неї дбатиму я, адже Дюк просто не знав, що робить.

Скрізь траплялися запахи їжі, сміттєві баки й папір, які можна було обнюхати. Але я мусив так старанно працювати своїми маленькими лапками, аби не відставати, що ці дивовижі надто швидко залишалися позаду, і я не встигав насолодитися ними. Ми піднялися на кілька цегляних сходинок, і Сі Джей постукала у двері. Ті відчинилися, і звідти долинули запахи людей, собак і їжі. За дверима стояла жінка.

– О, – промовила вона, – уже час?

Я відчув, як зникла Сі Джей.

– Ну, так, я прийшла вчасно, – сказала дівчина.

Я відчув запах незнайомого собаки на квітковому горщику поруч і присів, щоб поставити там свою мітку.

– Мої рослини! – скрикнула жінка.

– О! – Сі Джей нахилилася й підняла мене. – Пробачте, він лише цуценя.

Сі Джей засмутилася, і винною в тому була ця жінка. Коли вона нахилилася, щоб роздивитися мене, я загарчав, і та відсахнулася.

– Він лише гавкає, але не кусає, – мовила Сі Джей.

– Я приведу Перчинку, – сказала жінка.

Вона залишила нас на порозі на кілька секунд і повернулася з іржавого кольору собакою жіночої статі, значно більшою за мене, та все ж відчутно меншою за Дюка, на повідці, який віддала Сі Джей. Собака обнюхала мене, а я гиркнув на неї, даючи знати, що я тут охороняю Сі Джей.

Собаку іржавого кольору, як я невдовзі збагнув, звали Перчинка. Гуляючи, ми зупинялися в інших місцях, і незабаром до нас приєдналися коричнева собака жіночої статі на ім'я Саллі й волохатий товстий пес на ім'я Бівіс, усі на повідцях – найхімерніша собача родина.

Це було інакше, ніж із Роккі чи з Еббі та Енні – то була мішана зграя собак, які дуже напружено сприймали одне одного, надто тісно стримувані між собою повідцями, що не давали розбігтися. Здебільшого ми всі старалися не звертати уваги одне на одного, хоча Дюк намагався трохи погратися із Саллі, попри те, що ми були на прогулянці.

Ще більше за неприродний склад нашої зграї дивувала одержимість Сі Джей збиранням наших какульок. На Фермі я звик робити свої справи в прилеглих лісах, а в тілі Моллі зазвичай користався кутком заднього двору – якийсь чоловік регулярно приходив, умикав машини й прибирав за мною. Час від часу за мною прибирала Сі Джей, зазвичай коли ми бували на чужій території, але ніколи вона не поводитися так, як тепер. Дівчина методично підбирала за всіма собаками нашої зграї, навіть величезні Дюкові відходи. Деякий час вона несла їх із собою в маленьких пакетиках, а тоді залишала в контейнерах на вулиці, що спантеличувало навіть більше: навіщо брати на себе клопіт збирати їх і носити, якщо не хочеш зберігати?

Деякі людські вчинки собакам просто не зрозуміти. Майже завжди я гадав, що люди, зважаючи на їхнє складне життя, слугують якійсь вищій меті, але в цьому випадку не був упевнений.

Хоч я був головним собакою й намагався бути чемним з іншими, однак Бівіс не злюбив мене, і це було взаємно. Коли він мене обнюхав, його хутро стало дибки, і пес штовхнув мене своїми грудьми. Він був більший за мене, але не набагато – якби не я, він був би тут найменшим собакою. Сі Джей потягла повідець так, що його морда різко опинилася біля моєї, тож я гаркнув на нього, а він клацнув зубами біля мого вуха.

– Припиніть це! Максе! Бівісе!

Моя дівчинка сердилася. Я помахав їй хвостом, сподіваючись, що вона розуміє: це все не з моєї провини.

Сі Джей відвела нас до собачого парку. Яке чудове місце! Так приємно було скинути повідця, що я дременув із місця, а Дюк і Саллі припустили слідом, щоправда, я був значно спритніший на розворотах і незабаром уже біг сам-один. Інші собаки лишалися в парку зі своїми господарями, деякі ганяли м'ячики, інші борюкалися, а білий клаповухий пес радісно приєднався до гонитви разом із Дюком і Саллі – так весело було гасати довкола, тікаючи від інших собак!

Я бачив, як Бівіс тишком-нишком підкрався, а тоді кинувся на мене. Я ухилився, і він із гарчанням побіг за мною. Я описав мале коло, але він перестрів мене. Схоже, мені не лишалося вибору, окрім як накинутися на нього, та майже одразу галопом підлетів Дюк і зім'яв нас обох. Тепер, коли згори нависав Дюк, Бівіс уже не був таким ворожим. Я рвонув до Сі Джей, яка сиділа на лаві, спробував застрибнути до неї, та не зміг. Сміючись, вона взяла мене на руки, і я гордо всівся на її колінах, спостерігаючи за собаками, вдихаючи екзотичні аромати, відчуваючи її руки й насолоджуючись усім цим.

Із собачого парку ми поверталися до квартири Сі Джей тим же шляхом, розводячи по домівках собак, яких підібрали дорогою туди, аж доки не лишилися тільки з Дюком. Я був виснажений, тож, нашвидку перекусивши, заснув біля ніг Сі Джей.

Протягом літа ми з Бівісом навчилися ігнорувати один одного, хоча він і досі гарчав на мене під час пробіжок. Наздогнати мене він не міг, але чудово вмів підрізати: у самий розпал моєї радісної гонитви з цілою юрбою собак він раптом вривався в гущу зграї, щоб кинути мені виклик, і вся згряя зупинялася на бігу й безцільно розбрідалася хто куди. Я не знав, чи драгувало це всіх так само, як мене.

Удома я взяв на себе відповідальність привчати Дюка до більш чемної поведінки. Він не розумів, що моя миска недоторканна, тож я змушений був куснути його кілька разів, перш ніж він усвідомив, що до чого. Насправді він ніколи не їв мою вечерю, найчастіше навіть власні харчі не доїдав, але мені не подобалося, коли згори опускався велетенський ніс і нюхав там, де я їм. А ще він був ледарем: коли хтось стукав, він навіть не турбувався гавкнути, доки цього не робив я – попри те, що ми були єдиною у світі охороною для Сі Джей. Тож я мусив бути особливо пильним і гавкати за найменшого звуку, що долинав із коридору.

Я знав, що ми маємо гавкати, адже Сі Джей завжди сердилася, коли хтось стукав.

– Гей! Припиніть! Тихо! Годі вам! – кричала вона.

Слів я не розумів, але значення було очевидне: вона засмучена стукотом, і нам слід гавкати далі.

Коли гавкав Дюк, Кросівка зазвичай прожогом кидалася через кімнату й забивалася під ліжко. За інших обставин кішка з кожним днем лякалася все менше, а після кількох нагод близького обнюхування навіть почала гратися зі мною. Ми борюкалися, і це було не зовсім те, що боротись із собакою, оскільки Кросівка обвивала мене лапами, та все ж легше, ніж гратися з Дюком, який був сміховинно великим і мусив повзати по підлозі, щоб я міг подужати його.

Єдиний випадок, коли між Кросівкою й Дюком панував мир, це коли Сі Джей вмикала на підлозі машину, що видавала гучний шум. Вона жахала Дюка, і Кросівка тікала від неї так само, проте я не турбувався, бо свого часу вже бачив такі. Прибравши машину геть, Сі Джей обіймала нас – ми з Дюком і Кросівкою притискалися до неї на канапі, оклигуючи після цієї травми.

Я знав, однак, що я її улюбленець, і Сі Джей довела це якимось увечері, причепивши повідець до мого нашійника й повівши мене – і тільки мене – гуляти на вулицю, на тепле вологе повітря. Дюк провів нас до дверей, але Сі Джей сказала йому, що він хороший собака й має лишитися, і ми zostалися тільки удвох.

Я вже настільки звик до гучного реву надворі, що рідко помічав його, хоч і досі не міг встояти перед спокусливими запахами. З деяких дерев почало опадати листя й шелестіло на тротуарі, підхоплене подувами освіжаючого вітерця. Ми пройшли кілька кварталів.

Сутеніло, на вулиці було безліч людей, до того ж багато собак, тож я не втрачав пильності.

Нарешті ми підійшли до дверей. Сі Джей сказала до приладу на стіні: «Це Сі Джей!» – а тоді почулося дзижчання, ми увійшли в будинок, і моя дівчинка піднялася зі мною на кілька сходових прольотів. У кінці коридору відчинилися двері, і з них виступив чоловік.

– Привіт! – гукнув він.

Коли ми наблизилися, я нюхом відчув: це Трент!

Я був приголомшений, бо ніколи не думав, що ми зустрінемо його знову. Але люди вміють влаштувати все так, як хочуть, – Сі Джей, наприклад, завжди примудрялася знайти мене, коли я був їй потрібен.

Трент і Сі Джей обійнялися, а я тим часом став на задні лапки й потягнувся до нього. Тоді він розсміявся, нахилився й узяв мене на руки.

– Обережно... – застерегла Сі Джей.

– Хто це в нас? – спитав він, захоплено сміючись, коли я лизнув його в обличчя. Я був такий радий бачити його! Крутився в його руках, намагаючись притиснутися ближче.

– Це Макс. Не можу повірити, що він так поводить. Він ніколи таким не буває. Більшість людей він не любить.

– Він такий милий. Що це за порода?

– Чорик – наполовину чихуахуа, наполовину йорик. Принаймні це найкраще припущення. Ого, мені подобається, що ти зробив із цією квартирою!

Трент розсміявся й опустив мене. Він жив у найкращому будинку всіх часів: ніде не було жодного предмета меблів. Можна було гасати кругами без жодних перешкод.

– Мені дещо виготовляють на замовлення, – сказав Трент. – Відкоркувати вина? Боже, як чудово бачити тебе!

Я досліджував будинок, доки вони із Сі Джей сиділи й розмовляли. Тут було ще дві кімнати, однаково порожні. Я впіймав себе на тому, що шукаю запах Роккі, але його тут і сліду не було. Певно, мого брата більше немає в живих. Я гадав, чому Трент не завів нового собаку: хіба людям не потрібні собаки?

– То як нова робота? – спитала Сі Джей.

– Чудова фірма. Я робив із ними спільні фінансові проекти, ще коли був у Сан-Франциско, тож я там на своєму місці. А в тебе як, як твоє акторство?

– Була на кількох майстер-класах. Мені подобається. Є щось у тому, щоб бути на сцені, коли всі прислухаються до тебе, сміються над твоїми репліками, аплодують... це найдивовижніше.

– Як дивно, що дитина Глорії хоче виступати на сцені, щоб люди звертали на неї увагу, – сказав Трент. – Хто міг таке передбачити?

– І як цікаво, що інвестиційний банкір хоче влаштувати мені безкоштовний сеанс психотерапії.

Трент розсміявся. Звук був точнісінько такий, як я пам'ятав.

– Твоя правда. Вибач. Я й сам відвідував цю терапію: коли живеш у Каліфорнії, це просто обов'язково. Утім, у дечому вона допомогла.

– Мені шкода через Роккі.

Почувши ім'я мого брата, я зробив паузу й на мить глянув на них, перш ніж повернутися до своєї розвідки.

– Так. Роккі. Такий хороший собака. Шлункова колька – ветеринар каже, це частенько трапляється і в більших собак.

Я відчув сум Трента, перебіг через кімнату й застрибнув йому на коліна. Трент упіймав мене й поцілував у голову.

– То звідки в тебе Макс?

– Моя квартира зовсім поряд із тим місцем у Центральному парку, де роздають собак.

– Постривай, ти живеш біля парку? Певно, твоє акторство йде *дуже* добре.

– Та ні. Тобто так, я живу в шикарному місці, тільки доглядаю за будинком і собакою того хлопця, Баррі. Він менеджер якогось боксера, що тренується для бою в Африці.

– Цей цуцик – найгарніший малюк у світі, – сказав Трент.

– Знаю, хіба ж ні? *Ти* йому точно сподобався.

– Гей, замовмо їжу. Почуваюся голодним від самого лише погляду на тебе.

– І як це розуміти? – різко спитала Сі Джей.

Я зістрибнув із Трентових колін і підійшов до неї.

– Ти така худа, Сі Джей.

– Я актриса, *алло*.

– Так, але...

– Облиш це, Тренте.

Він зітхнув.

– Колись ми довіряли одне одному, – сказав він за мить.

– У мене все під контролем. Це все, що тобі треба знати.

– Ти лише от настільки підпускаєш мене до себе – і не ближче, Сі Джей.

– Знову терапія?

– Ну ж бо. Я сумую за тобою. Скучив за нашими розмовами.

– Я теж, – тихо мовила Сі Джей. – Але є певні речі, яких я не хочу обговорювати ні з ким.

Хвилину вони мовчали. Я поклав лапи на коліна Сі Джей, і вона підняла мене й поцілувала в ніс. Я помахав хвостом.

Після нової розмови увійшов чоловік і приніс пакети їжі. Ми сиділи разом на підлозі, і вони їли з пакетів і пригощали мене крихітними шматочками курчати, які я ковтав, і овочів, які я випльовував.

– Як її звати? – якоїсь миті спитала Сі Джей.

– Лізл.

– Постривай, Лізл? Ти зустрічаєшся з донькою фон Траппа? – розсміялася Сі Джей.

– Вона німкеня. Тобто вона мешкає в Трібеці, але приїхала з Європи, коли їй було дев'ять.

– У Трібеці? Ого. То ти приїздив до Нью-Йорка, а мені не телефонував?

– Було трохи, – визнав Трент.

– Ну, все. Максе, фас. Хапай за горло.

Я почув своє ім'я, але не зрозумів, що маю робити. Сі Джей жестом вказала на Трента, тож я задріботів до нього, він нахилився, і я лизнув його в обличчя. Обоє розсміялися.

Коли ми йшли, Трент і Сі Джей довгий час стояли у дверях обійнявшись, і любов між ними струменіла. Ось тоді я й збагнув: найкраще для Сі Джей було б, якби ми залишили Кросівку й Дюка в минулому й перебралися жити сюди, до веселої квартири без меблів, де вони з Трентом могли б любити одне одного. Сі Джей потрібна пара, як Ітанові була потрібна Ганна, а Трентові – собака.

Однак якби двоє інших тварин оселилися з нами, довелось би щонайменше канапу купити, аби Кросівка мала де сховатися.

– Я дуже, дуже радий зустріти тебе, – казав Трент.

– Я теж.

– Гаразд, тепер, коли я переїхав сюди, будемо робити це постійно. Обіцяю.

– Справді? Сидіти на підлозі й вечеряти?

– Може, ми могли б зібратися вчотирьох. Тобто з Лізл і Грегом.

– Звісно, – сказала Сі Джей.

Трент відступив, дивлячись на неї.

– Що?

– Нічого. Просто... Грег не... його родинна ситуація поки не розв'язана остаточно.

– Ти мене розігруєш? – голосно спитав Трент.

– Припини це.

– Ти ж не можеш серйозно казати...

Сі Джей прикрила йому рота рукою.

– Не треба. Усе було так добре. Будь ласка. Будь ласка? Я знаю, що ти дбаєш про мене, Тренте. Але твого осуду я не витримаю.

– Я *ніколи* не судив тебе, Сі Джей.

– Ну, а відчуття саме таке.

– Гаразд, – сказав Трент. – Гаразд.

Сі Джей трохи посмутніла. Ми вдвох вийшли з квартири й повернулися додому.

Я сподівався, що після того ми щодня зустрічатимемо Трента. А от випадку з Бівісом наступного дня я точно не очікував.

Розділ 22

Ми всі були в собачому парку, як завжди. Дюк і Саллі закінчили обнюхувати великого білого собаку на прізвисько Принеси-М'яч-Тоні. Принеси-М'яч-Тоні з більшим інтересом намагався видертися на спину Саллі, ніж звертав увагу на свого господаря. Я намагався залучити до гри песика мого зросту, дуже схожого на мою матір, з такою ж мордою й того ж забарвлення, і нарешті вмовив його погнатися за мною – і, звісно, примчав Бівіс і загарчав, шкірячись і притискаючи вуха. Мій партнер у грі раптово скулився й ухилився від агресії, я ж розвернувся й рывкнув на Бівіса, даючи йому знати, що він зайшов надто далеко. Замість відступити, Бівіс кинувся просто на мене.

Я чув, як Сі Джей кричить: «Ні!» – але Бівіс здійнявся на задні лапи, і я взяв із нього приклад. Його зуби дряпнули мене, намагаючись поранити. Я куснув у відповідь, упіймавши зубами зморшку його шкіри, а тоді з'явилася моя дівчинка й ногами намагалася розігнати нас.

– Ні! – знову скрикнула Сі Джей.

Вона підхопила мене на руки, а я продовжував гарчати й клацати зубами, доки Бівіс намагався дістати мене. Сі Джей відвернулася, затуляючи мене від нього своїм тілом.

– Припини це, Бівісе! Ні, Максе, ні!

А тоді на допомогу прийшов Дюк, відгукнувшись на тривогу в голосі Сі Джей. Він точно не розумів, що діється, але його вигляд змусив Бівіса позадкувати.

– О Максе, твоє вухо, – сказала Сі Джей.

Я відчував її тривогу й відчай і не зводив пильних очей із Бівіса, який неспокійно кружляв навколо. Коли ж почув запах крові, то не одразу зрозумів, що вона моя, але мене обпекло болем, коли Сі Джей накрила моє вухо рукою. Вона дістала зі своєї сумки трохи паперу й притисла збоку до моєї голови.

Усю дорогу, доки ми розводили собак по домівках, Сі Джей несла мене на руках. Біля будинку Саллі довелося трохи зачекати, перш ніж приїхала її людина.

– Мені дуже шкода, сталася собача бійка. Нічого, що я привела Саллі трохи раніше? – спитала Сі Джей.

У будинку Бівіса Сі Джей сказала чоловікові, який відчинив двері:

– Мені дуже шкода, але я більше не зможу вигулювати Бівіса. Він б'ється з іншими собаками.

– Не б'ється, – заперечив чоловік. – Хіба інший це починає.

Я відчув, що Сі Джей гнівається, і, попри біль у вусі, гиркнув на чоловіка. Бівіс, зі свого боку, зрадів, опинившись удома, помахав хвостом і увійшов не озираючись.

Коли ми повернулися додому, Сі Джей залишила там Дюка, а сама вийшла зі мною на руках, притискаючи долоню до мого вуха. Ми попрямували до Ветеринара – я зрозумів, що це він, адже той поклав мене на металевий стіл і погладив, а від його одягу пахло багатьма собаками. Я відчув укол у вухо, а потім чоловік трохи посмикав його. Увесь цей час Сі Джей спостерігала.

– Усе не так погано. Однак ви правильно вчинили, що затиснули його. Вони можуть втрачати багато крові, – промовив Ветеринар.

– О Максе. Нащо ти гарчиш на всіх? – сказала Сі Джей.

– Хочете, ми підемо далі й стерилізуємо його, якщо вже ви тут?

– М-м, гадаю, так. Це означає, що Максу треба буде лишитися на ніч?

– Звісно, але ви можете забрати його завтра вранці.

– Гарзд. Добре, Максе, ти залишишся тут на ніч.

Я почув своє ім'я й легкий сум у її голосі й постукав хвостом.

Сі Джей пішла, що мені геть не сподобалося, але Ветеринар погладив мене, і я заснув так міцно, що втратив відчуття часу. Коли прокинувся, був ранок, і я лежав у клітці в дурнуватою жорсткому комірці, який оточував морду і в який стікалися всі шуми й запахи, прямісінько до моїх органів чуття. «Знову», – от і все, що я собі подумав. Я давно облишив намагання зрозуміти, чому людям подобається ставити своїх собак у таке безглузде становище.

Приїхала Сі Джей, і Ветеринар випустив мене з клітки й передав їй. Я втомився й хотів лише заснути в обіймах моєї дівчинки. Дорогою ми зупинилися біля парадних дверей поговорити з леді, від якої пахло лимонами. Вона щось сказала Сі Джей.

– Що? Я... Я стільки не маю, – сказала моя дівчинка.

Вона була засмучена, тож я загарчав на лимонну леді.

– Ми приймаємо кредитні картки.

– У мене не так багато на картці. Можу я дати вам сорок зараз, а решту – коли мені заплатять?

– Ми очікуємо оплати на час послуги.

Усередині Сі Джей був сум, що так і рвався назовні. Я лизнув її в обличчя.

– Це все, що в мене із собою зараз є, – прошепотіла вона.

Усе, що її засмучувало, було провиною Бівіса.

Вона віддала якісь папірці, а лимонна леді дала їй інші у відповідь, і ми покинули сумний офіс Ветеринара. Я хотів на землю й крутився, але Сі Джей міцно тримала мене.

І Дюк, і Кросівка рвалися обнюхати мій дурнувятий комірць і тицялися носами мені у вухо, до якого, з мого відчуття, щось прилипло. Я трохи погарчав на Дюка, але Кросівка замуркотіла до мене, і я дозволив їй принюхатися. Дуже дивно було бачити її котячу морду всередині маленького простору, утвореного дурнуватим комірцем.

Кілька днів мені не дозволяли ходити на прогулянки з Дюком, що неабияк засмучувало. Кросівка, однак, була задоволена й виходила з-під ліжка погратися зі мною, а коли я лежав на сонці, згорталася поряд і муркотіла. Я любляв спати поряд із Кросівкою, але почувався поганим собакою, який мусить носити дурний комірць і сидіти вдома замість піти на прогулянку.

Одного ранку Сі Джей зняла з мене комірць, промила моє вухо, а потім, посадивши Дюка на повідець, причепила й мені один. Я йду на прогулянку! Дорогою ми підбирали всіх звичних собак, ось тільки ні Саллі, ні Бівіса серед них більше не було.

Інколи Сі Джей не вставала з ліжка, щоб гуляти із собаками, тож ми з Дюком будили її. Потім вона все одно не вигулювала всіх тих псів, хоча виводила нас із Дюком. То були мої улюблені дні, і я шкодував, що не всі вони такі. Одного з таких днів Сі Джей натерла підлогу й меблі хімікатами з різким запахом і стала ганяти підлогою машину, від якої валував Дюк і ховалася Кросівка. Коли дівчина закінчила й прибрала машину, Дюк гасав вітальною так, наче його щойно випустили з ящика.

Я не мав вибору, окрім як припустити за ним. Збуджений, Дюк нахилився до мене, заохочуючи до боротьби. Я заліз на нього, і деякий

час ми гралися, аж тут відчинилися парадні двері. Я гавкнув, Дюк гавкнув теж. Увійшов чоловік із криком «Дюку!», а слідом за ним – двоє інших чоловіків, які поставили валізи на підлогу й пішли. Я з гарчанням підбіг до незнайомця, доки Дюк махав хвостом і обнюхував його руки.

– Максе! – гукнула Сі Джей.

Вона взяла мене на руки саме в ту мить, коли я подумував учепитися зубами чоловікові в штани, позаяк той не зважав на мене й лише гладив Дюка, котрий радо вітав його, хоч той увійшов до Сі Джей без дозволу. Дюк просто не розумів усього значення слова «захист» – добре, що я був тут.

– Вітаю вдома, Баррі.

– Привіт, Сі Джей. Гей, Дюку, скучив за мною? Скучив за мною, хлопче?

Він став навколішки й обійняв Дюка, який помахав хвостом, але потім підійшов обнюхати Сі Джей: вічно заздрихав, що вона брала на руки й голубила мене, а його – ніколи.

– Не схоже, щоб він узагалі сумував за мною, – сказав чоловік, що пахнув мастилами й фруктами. Коли він глянув мені у вічі, я загарчав.

– Тебе довго не було, – мовила Сі Джей. – Сім місяців – ціла вічність для собаки.

– Гаразд, але я міг здати його до псарні. А я заплатив людині, щоб мешкала з ним у цьому будинку.

– Він цього не знає, Баррі.

– А це хто? Здається, ти казала – кошения.

– Гаразд, це Макс. То довга історія. Максе, будь чемним.

Хоч я мав підозри щодо цього чоловіка, Сі Джей начебто ладнала з ним, тож, коли вона опустила мене на підлогу, я продовжив боротьбу з Дюком.

– То як, переміг твій хлопець? – спитала Сі Джей.

– Що?

– Твій хлопець. У боксі.

Дюк перекинувся на спину, і я закусив шкіру в нього на горлі й м'яко потрусив.

– Ти таки справді недотепа, – сказав чоловік.

– Що?

– Ні, не переміг.

– О. Мені шкода, Баррі. Це тому ти повернувся на два місяці раніше?

– Авжеж, коли твій боєць програє, ти ж не вирушаєш у всесвітній прес-тур, правильно? Якого... що це Дюк робить?

– Дюк? – повторила Сі Джей. Почувши своє ім'я, Дюк застиг із розчепіреними в повітрі лапами й висолопленим язиком, а я м'яко смикав зубами його шкіру. – Вони просто граються.

– Дюку! Припини це! – сердито гримнув чоловік.

Пес зіп'явся на лапи, відштовхнувши мене вбік, і підійшов до Сі Джей, опустивши вуха. Я лежав там, куди впав, тяжко дихаючи.

– Що сталося, Баррі?

– Ти перетворила мого собаку на слинька.

– Що? Ні, вони дуже добре бавляться разом.

– Я не хочу, щоб він отак «бавився» з якимось дрібним шуренням.

– Макс не шурення, Баррі.

Баррі – вирішив я – це ім'я чоловіка.

– Ну, гаразд... Не пригадую, щоб давав тобі дозвіл тримати собаку. І я точно не схвалюю поведінки Дюка. Я найняв тебе, бо ти казала, що в тебе купа досвіду. Що ж, чудово. Я повернувся. Якщо можеш просто піти до себе, дозволь, я розпакуюся й заново познайомлюся зі своїм псом.

На мить Сі Джей замовкла. Я не зводив із неї очей, відчуваючи її сум і образу.

– Але... я не маю де жити, Баррі.

– Що?

– Ти казав: від восьми до десяти місяців. Не мало сенсу зберігати за собою квартиру, якщо я збиралася мешкати тут вісім місяців.

– То що, тепер ти зібралася жити в мене? – спитав Баррі.

– Ні! Тобто я посплю на канапі, а завтра шукатиму помешкання.

– Постривай, ні. Забудь. Я... У мене стрес. Я рік працював над цим, а його нокаутували в другому раунді. Можеш лишитися тут, усе одно я просто кину свій африканський мотлох і прямісінько до Саманти. Ми їдемо на Гаваї. Тож у тебе два тижні на пошуки житла. Так підійде? Знайду когось іншого доглядати Дюка, коли знову буду в місті.

– То мене звільнено?

– Так буде найкраще.

– Ну, звичайно, я бачу.

– От не треба сарказму, я добряче тобі платив, і ти мала безкоштовне житло. А якщо я невдоволений – то я ж клієнт.

– Усе правда, – сказала Сі Джей.

Трохи згодом Баррі пішов, кинувши через плече:

– Бувай, Дюку.

Дюк постукав хвостом, зачувши власне ім'я, але я чітко бачив: йому, як і мені, легше від того, що Баррі пішов і Сі Джей більше не напружена. І все ж моя дівчинка здавалася трохи сумною.

Наступного дня, після прогулянки зі звичними собаками, Сі Джей покинула нас самих удома й надовго пішла. Якийсь час я вовтузився з Дюком, але він дратував мене: голова в нього була така велика й міцна, що постійно збивала мене з ніг.

Я спав, коли почув низький, гучний стогін, що линув зі спальні. Я вирішив розібратися й знайшов там Дюка сильно збудженого. Його напружений хвіст рубав повітря, голова була під ліжком. Він важко дихав він хвилювання, а стогін лунав від Кросівки, явно нажаханої. Пес був такий дужий, що аж примудрився підняти ліжко, пориваючись залізти під нього, щоб дістатися до Кросівки.

Я підійшов просто до Дюка й суворо гавкнув на нього. Він тремтів, надто схвильований тим, як близько підібрався до бідолашної Кросівки, яка вперлася в стіну, міцно притиснувши вуха до голови. Дюк не зважив на мій гавкіт, тож я кинувся на нього, клацаючи зубами. Це відволікло його увагу. Він відступив, і ліжко зі стуком опустилося. Від мого гавкату й наступу Дюк остаточно пішов геть із кімнати, а я подріботів назад перевірити, як там Кросівка.

Я був достатньо малий, щоб заповзти туди, якби хотів, але вирішив дати кішці спокій. Вона досі була перелякана, а я вже знав із котячої поведінки, що коли вони налякані, то схильні пускати в хід пазури.

Сі Джей щодня залишала нас самих, і щодня Дюк сприймав її відхід як сигнал, що час цькувати бідолашну Кросівку. Дійшло до того, що не встигали зачинитися двері, як Кросівка кидалася з місця, де дрімала, до своєї схованки під канапою – якщо Дюк бачив, як вона пробігає повз, то галопом мчав за нею, по-дурному вриваючись у стіни в зашвидких спробах обігнути кут. Я теж біг, а діставшись ліжка, пірнав під нього й розвертався до Дюка з тремтінням, мокрим носом, вишкіреними зубами й гучним ревом. Дюк стогнав від розчарування, а іноді навіть гавкав, від чого в маленькій схованці закладало вуха. Але

я знав, що не можу відступити, і зрештою він утрачав цікавість і повертався до вітальні подріматися.

А потім одного дня схема змінилася. Ми вийшли на звичайну прогулянку, та коли повернулися, Сі Джей принесла ящик, відчинила в ньому дверцята й обережно посадила Кросівку всередину. Цей ящик нагадав мені той, у якому я сидів, коли був Моллі, той, що хилитався взад-уперед, перш ніж я опинився в гучному місці з усіма тими автівками. Кросівка не зраділа й не підійшла, коли я ткнувся носом, щоб обнюхати її. Потім, гучно фиркаючи, наблизився Дюк, і Кросівка позадкувала вглиб ящика.

– Дюку, – застережливо сказала Сі Джей, і пес підійшов до неї дізнатися, чи не хоче вона пригостити його.

Сі Джей підняла ящик із Кросівкою й залишила нас самих удома. Це геть спантеличувало: куди вона понесла Кросівку й чому ми не пішли разом із ними? Ми не знали, що робити, тож лягли на підлогу й стали жувати гумові іграшки.

Коли моя дівчинка повернулася, кішки з нею вже не було.

Куди ж поділася Кросівка?

Розділ 23

Два дні Сі Джей виводила нас на прогулянку, а потім залишала самих, без Кросівки. Ми з Дюком користалися цим сповна – власне, без кішки в домі напруження в наших стосунках трохи спало, і ми могли боротися більш вільно й стільки, що часом під кінець засинали один на одному. Я, звісно, завжди був нагорі. Якби Дюк був нагорі, щиро сумніваюся, що я б узагалі спав.

На третій день, коли ми повернулися з прогулянки, під дверима на нас чекала жінка. Дюк одразу замахав хвостом і підставив їй свою велику голову, тоді як я відступив до ніг Сі Джей і напружено чекав, чи не виявиться якоїсь загрози.

Сі Джей називала жінку «Марсіє». Після того, як ми пробули в домі півгодини, Марсія обережно простягла до мене руку, і я понюхав її, а Сі Джей дуже заспокійливим тоном сказала мені: «Спокійно, Максє». Рука пахла шоколадом, собаками і якимись солодощами, яких я не міг розрізнити.

Ми з Дюком ліниво жували один одного, доки жінки розмовляли.

– Добре, гадаю, це все, – нарешті сказала Сі Джей підводячись. Ми з Дюком по черзі підхопилися. Гуляти?

– Що ж, Дюку, мабуть, час прощатися. Тепер Марсія про тебе подбає, – мовила моя дівчинка.

Раптовий сум пронизав її, і я підійшов і поклав лапу їй на ногу, а вона нахилилася, сидячи на канапі, узяла Дюка за голову. Він відчував її сум – я бачив це з того, як повисли його вуха, як змахнув, а потім упав його хвіст. Я гадав, чи знає він, що відбувається, бо я ні.

– Я сумуватиму за тобою, великий хлопче, – прошепотіла Сі Джей.

Я спробував видертися їй на коліна, але мені це так і не вдалося.

– О Боже, я почуваюся жахливо, – сказала Марсія.

– Не треба. Баррі має рацію, це його собака.

– Так, але... тобто Дюк вважає себе *вашим* собакою. Це видно. Нечесно обривати будь-який зв'язок між вами двома.

– О Дюку, мені так шкода, – сказала Сі Джей із глибоким горем у голосі.

– Може, я могла б зателефонувати вам, і ми б десь зустрілися, – запропонувала Марсія.

Сі Джей похитала головою.

– Не хочу, щоб у вас були проблеми. Баррі звільнить вас тієї ж миті. Повірте мені, я знаю з власного досвіду.

Дюк тужливо поклав голову на коліна Сі Джей, поділяючи її загадковий смуток. Я заздрив його височині: сам же міг лише марно дряпати її ноги, сподіваючись, що мене помітять.

– Добре, – зітхнула Сі Джей. – Приємно було познайомитися, Марсіє. Ходімо, Максе.

Сі Джей нахилилася й узяла мене на руки, і тепер я був вищий за Дюка й дивився на нього згори вниз. Вона пристебнула повідець до мого нашійника, але не до Дюкового, і ми всі пішли до дверей.

– Бувайте, – тихо сказала Сі Джей.

Вона відчинила двері, і Дюк кинувся за двері слідом, тягнучи за собою Марсію, вириваючись із її руки, що тримала нашійник. Сі Джей, не спускаючи мене з рук, заступила псові дорогу.

– Ні, Дюку. Ти залишаєшся. Пробач.

Їм вдалося зачинити двері. Сі Джей опустила мене на підлогу, і я струснувся, готовий до будь-яких дій. Усередині нашого житла Дюк улаштував прочуханку дверям, і його лапи гучно дряпали одвірок.

Ідучи коридором, я чув сумний, розпачливий гавкіт Дюка й знову питав себе, що відбувається. Чому Дюк не пішов із нами? Він же хотів!

Моя дівчинка плакала, і я з тривогою поглядав на неї, але більше вона мені нічого не казала. Ми дуже довго йшли, спочатку гамірливими запашними вулицями, потім нескінченними сходами. Сі Джей grimнула ручкою на дверях, і ті відчинилися, а я раптом відчув запах Кросівки.

– Ласкаво прошу додому, Максе, – сказала Сі Джей.

Ми опинилися в маленькій кухні, а на підлозі стояла миска Кросівки, яку я підійшов обнюхати. Також у кухні було ліжко, на якому я й знайшов Кросівку. Вона лежала на подушці й встала, вигнувши спину, коли побачила мене.

У Кросівки власний дім! Я не розумів цього, та подумав: може, це якось пов'язано з тим, як завжди цькував її Дюк, коли Сі Джей залишала нас утрюх. Мабуть, щоб захистити Кросівку, дівчина і знайшла цей новий дім на вершині сходів – місце, де кішка

почуватиметься в безпеці. Зараз мені покажуть, що тут живе Кросівка, і скоро ми підемо додому, до Дюка, який відчує на мені її запах – цікаво, який висновок він із цього зробить! Чи здогадається, що ми із Сі Джей були в Кросівки вдома?

Люди чинять, як хочуть, та все ж, думаю, коти й без того харчуються смачніше за собак, тож надавати кішці цілий будинок здавалося несправедливим потуранням.

Кросівка муркотіла й кружляла навколо, терлася об мене, і ми трохи погралися. Вона була страшенно рада бачити мене без Дюка. Я відчував на ній запах чужих рук – міцний квітковий аромат, що трохи нагадав мені Глорію.

Тієї ночі ми не пішли додому. Сі Джей спала в маленькому ліжку, і я зробив так само, згорнувшись у неї в ногах. Кросівка трохи потинялася маленьким будинком, а тоді спритно заплигнула нагору, щоб спробувати пригорнутися до мене. Але це було надто незручно для нас обох, і коли Сі Джей щось пробурмотіла й ворухнула ногами, Кросівка знову зістрибнула на підлогу й більше тієї ночі не піднімалася до мене.

Уранці ж вона сиділа біля парадних дверей і понявкувала. Сі Джей сказала:

– Гаразд, хочеш відвідати місіс Міннік? Подивимося, чи вдома вона.

Ми вийшли в коридор і постукали в сусідні двері. Жінка, що відчинила їх, пахла міцними ароматами, які я відчув на Кросівці, тож зрозумів, що вони з кішкою проводили час разом. Власне, Кросівка одразу ж увійшла до неї, ніби там жила.

– О, привіт, Кросівко, – сказала місіс Міннік, дивно плямкаючи при цьому губами. Я заціпенів, але не загарчав, бо жінка була явно слабка й не становила загрози.

Відтоді здавалося, що в кожному відчиненні дверей Кросівка бачила нагоду чкурнути й зачекати, доки її впустять побачитися з місіс Міннік. Я не знав, що її так вабить, та очевидно було, що кішці там подобається. Жодної думки про місіс Міннік я взагалі не мав, окрім того, що її рот видає дивне клацання, коли вона розмовляє.

Ми й далі гуляли із собаками, але тепер доводилося довгенько йти, щоб підібрати першу, яку звали Кеті, і в нашій звичній згрі бракувало Саллі, Дюка й Бівіса.

За Бівісом я взагалі не сумував.

Одного дня дорогою до Кеті ми потрапили під дощ, і я настільки змерз, що тремтів.

– О Максе, пробач, – сказала мені Сі Джей.

Вона тримала мене в обіймах, доки я не зігрівся, а наступного разу, коли був холодний вітер, вона загорнула мене в ковдру, яку можна було носити на собі.

– Тобі подобається твій светр, Максе? Ти такий гарний у цьому одязі!

Мені подобався дотик щільного светра з усіх боків, і він мав додаткову перевагу – зігрівав мене. Я з гордістю носив його, бо сприймав це як знак, що Сі Джей любить мене більше за Кросівку, котра не заслужила навіть нашійника.

– Ти такий гарненький у светрі, Максе! Ти ж мій найкращий у светрі песик, – лебеділа наді мною Сі Джей. Я махав хвостом, обожнюючи бути в центрі її всесвіту.

Коли Сі Джей знімала светр, той щоразу видавав тріскучий звук. Зрештою я звик пов'язувати цей звук із закінченням прогулянки й відходом до сну.

Я не знав, чому ми ніколи не поверталися додому й чому Дюк із нами більше не гуляє. Знав, що Кросівка за Дюком не сумує, але впіймав себе на тому, що сумую за ним сам. Як не драгував цей пес іноді, та він був великий, кумедний, із ним весело було гратися. Він дозволяв мені бути головним і слухався мене, і я відчував перевагу, коли Сі Джей перебувала під захистом нас обох. Він був частиною нашої родини.

Ось так – міркував собі я – люди порядкують світом. Одного дня вирішують жити деінде й більше не гратися з певними собаками.

Іноді Сі Джей сиділа на єдиному предметі меблів – самотньому табуреті, – який стояв поряд із ліжком, і жбурляла через кухню маленький м'ячик, а той відстрибував, і я ганявся за ним, ковзаючи кігтями по слизькій підлозі.

– О Максе, мені дуже шкода, що ця квартира така крихітна, – казала вона мені.

Я обожнював цю гру, а тепер, коли звук до неї, полюбив новий дім більше, ніж старий, адже завдяки йому міг бути ближче до Сі Джей.

Ми гралися з м'ячиком, коли той залетів на ліжко, і я застрибнув одразу за ним! Це було трохи дивно, бо раніше мені ніколи

не вдавалося дістатись туди, і я знав, що Кросівка приголомшена, адже миттю підстрибнула, розширивши очі й розпушивши хвоста.

– Максе! – гукнула Сі Джей, сміючись від захвату.

Коли дівчина взула черевики з приємним запахом і довгий час гралася зі своїм волоссям, я зрозумів, що прийде Грег. І точно: невдовзі постукали у двері, і я з гавкотом підбіг до них, а Кросівка втекла. Я нюхом відчував за дверима Грега, тож продовжував гавкати. Сі Джей узяла мене на руки.

– Поводься добре, Максе, – сказала вона, відчиняючи двері.

Увійшов Грег і торкнувся обличчям лица Сі Джей, доки та тримала мене подалі від нього. Я загарчав.

– Бачу, приязний, як завжди, – промовив він.

– Максе, будь чемним. Чемним, Максе.

Я вже зрозумів, що «будь чемним» означає «не кусайся», але й далі не зводив холодного погляду з Грега, щоб той не здумав чогось утнути.

– Гарна квартирка, – сказав Грег озираючись.

Сі Джей опустила мене, і я підійшов обнюхати його штанини, від яких пахло мокрим листям.

– Так, дозволь, улаштую тобі грандіозну екскурсію. Тримайся біля мене, щоб не загубитися, – зі сміхом сказала Сі Джей. – Тут у нас кухня-їдальня-вітальня.

– А в мене сюрприз.

– Справді? Який?

– Ми їдемо. На північ. На три дні.

– Жартуєш! – Сі Джей сплеснула в долоні, і я з цікавістю подивився на неї. – Коли?

– Зараз.

– Вибач?

– Зараз, їдемо негайно. Я зовсім не зайнятий наступні кілька днів.

– А як же...

Грег махнув рукою.

– Якась угода з якимось майном – мусила поїхати з міста.

Сі Джей стояла зовсім нерухомо й дивилася на нього.

– Насправді я не це мала на увазі. Я мала на увазі, що не можу поїхати просто *зараз*, Грегу. Не цієї ж миті.

– Чому?

– У мене клієнти. Я маю знайти заміну. Я не можу просто зірватися з місця.

– Твої клієнти – собаки, – сказав Грег.

Я чув гнів у його голосі й метнув на нього загрозливий погляд, який він проігнорував.

– Вони покладаються на мене. Якщо я поїду, то маю знайти когось, хто підмінить мене.

– Господи! – Грег роззирнувся. – Тут навіть ніде сісти обговорити це.

– Це точно, тобто можемо сісти на ліжко, – запропонувала Сі Джей.

– Що ж, це хороша ідея, – погодився Грег.

Вони із Сі Джей пішли на ліжко обійматися. Кросівка зіскочила на підлогу, а я застрибнув до них і лизнув Сі Джей в обличчя.

– Максе! – фиркнула вона сміючись.

Грег не сміявся.

– У-у... – промовив він.

– Ну ж бо, Максе, – наказала Сі Джей, беручи мене на руки.

Вона понесла мене до ванної, і Кросівка пішла з нами, плутаючись у ногах дівчини.

– Сидіть тут, – сказала Сі Джей.

Двері зачинилися, і ми з Кросівкою обмінялися нещасливими поглядами.

Сидіти тут?

Кросівка наблизилася й обнюхала мене, шукаючи втіхи, а потім підійшла до дверей і сіла в очікуванні – так, ніби я міг відчинити їх для неї. Кілька разів я дряпав двері й скавчав, а тоді відступив, згорнувся калачиком на підлозі й став чекати.

Трохи згодом Сі Джей відчинила двері. Я став гасати кухнею, нестямно радіючи, що мене випустили. Це було так весело! Сі Джей стояла боса, але знову взувала черевики з приємним запахом, стрибаючи на одній ніжці. Я поклав лапи їй на ноги, і вона всміхнулася мені.

– Привіт, Максе. Хороший собака.

Я замахав хвостом, радіючи, що я хороший собака.

– Ну, гаразд, – сказав Грег. – Як не можеш, то не можеш. Я розумію.

– Пробач, треба просто попереджати раніше. Хоча б за день чи два. У парку я зустріла хлопця, який вигулює собак, – упевнена, він міг би мене підмінити, але я не знаю, як із ним зв'язатися.

– У таких справах попереджень не буває.

– Що ж... але ж уже скоро це не матиме значення, так? Тобто ти казав «лише кілька місяців».

Грег озирнувся.

– Боже мій, ця халупа затісна навіть для Нью-Йорка, ти це знаєш?

– Грегу? Ти казав «лише кілька місяців». Так? *Так?*

Грег запустив руку у волосся.

– Мушу бути чесним, Сі Джей. Справи не на мою користь.

– Що?

– Тобто... – Грег оглянув кухню. – Це не дуже зручно.

– О. Так. Бо здебільшого я тобі для зручності. – Голос Сі Джей лунав сердито.

– Знаєш що? Ти завжди говориш зі мною цим знущальним тоном, – сказав Грег.

– Знущальним? Ти серйозно?

– Ти знаєш, про що я.

– Ні, насправді не знаю. Що ти намагаєшся сказати?

– Нічого, лише те, що ти втратила колишнє розуміння й тепер висуваєш мені всі ці вимоги. Я спланував для нас цю дивовижну подорож, аж раптом ти не можеш поїхати. А ти ж знала весь цей час, із чим мені доводиться мати справу вдома. Я просто... я думав про це і...

– О Господи, Грегу, і ти кажеш це *зараз*? Наче не міг сказати щось *раніше*? Чи це тобі було «незручно».

– Це ти все почала. Я щасливий був поїхати в подорож і все таке, але тобі закортіло побрикатися.

– Побрикатися. Ого.

– Гадаю, може, нам на деякий час розійтися, перевірити почуття.

– Моє почуття до тебе – як до найгіршої помилки, що я скоїла у своєму житті.

– Гарзд. Усе. Більше образ від тебе я не терпітиму.

– Забирайся геть, Грегу!

– Знаєш що? Не я в усьому цьому винен! – крикнув Грег.

Тепер я розумів, що Грег завдає Сі Джей болю та сердить її, тож кинувся на нього з гарчанням, приміряючись до щиколоток. Він відскочив із дороги, а Сі Джей підхопила мене на руки.

– Спробує так іще раз – і полетить у мене під три чорти, – сказав Грег.

Він теж був сердитий. Я намагався вирватися на землю, щоб укусити його, але Сі Джей міцно тримала мене.

– Геть. Негайно. І не повертайся! – крикнула Сі Джей.

– Шанси мізерні, – кинув Грег.

Щойно Грег пішов, Сі Джей сіла за стіл і розридалася. Я заскавчав і, коли вона взяла мене на руки, спробував лизнути її в обличчя, та вона змусила мене лежати на колінах.

– Я така дурна, така дурна, – повторювала знов і знов моя дівчинка.

Я анітрохи не розумів, що вона каже, але її переживання нагадувало відчуття, коли я був поганим собакою. Вона скинула черевики й незабаром узяла собі з холодильника троху морозива.

Після того я довгий час не бачив тих черевиків. Майже щодня ми гуляли із собаками й часто йшли до парку, де я скрізь шукав запах Дюка. Жодного разу я його не відчув, хоч тут були сліди перебування безлічі собак. Кросівка ділила свій час між нашим домом і квартирою місіс Міннік, і це було чудово, адже я більше часу міг провести наодинці із Сі Джей. Дні ставали прохолоднішими, і я носив щільний светр майже щоразу, як ми виходили надвір.

Коли черевики нарешті з'явилися, я приготувався до нової сутички з Греггом, але був приємно здивований, коли, підбігши на стукіт, відчув, хто за дверима. Трент!

– Вітаю, незнайомцю! – гукнула Сі Джей, відчиняючи двері.

Вибух квіткових пахоців приголомшив мене: Трент тримав у руках букет. Вони обійнялися. Крізь квітковий аромат руки Трента злегка пахтіли милом і чимось олійним. Коли він нахилився глянути на мене, я помахав хвостом, звиваючись під його дружніми руками.

– Просто повірити не можу, як поводитьсь Макс у твоїй присутності, – сказала Сі Джей, проводячи його всередину й ставлячи квіти у вазу, від чого весь дім миттєво наповнився пахощами.

– Знаєш, мені ця квартира подобається набагато більше, ніж попередня, – мовив Трент.

– Ой, облиш. Можеш собі уявити, вони сказали мені, що тут є плита. А я кажу домовласниці: агов, це просто конфорка, плита – це коли їх кілька.

Трент присів на кухонну поверхню, що мені не сподобалося, адже я не міг його дістати.

– Гадаю, квартплата тут має бути значно нижча, ніж у пентхаузі.

– Ну, так, але ти ж знаєш Нью-Йорк. Усе одно виходить недешево. Та й гуляння із собаками йде не дуже: виявляється, коли втрачаєш відомого клієнта, заразом позбавляєшся й кількох невідомих теж.

– Але ж у тебе все добре?

– Так, усе гаразд.

Трент подивився на неї.

– У чому річ? – спитала Сі Джей.

– Ти дуже худа, Сі Джей.

– Ну ж бо, Тренте. Будь ласка.

Довгих кілька секунд вони мовчали.

– Гей, а в мене новина, – нарешті вимовив Трент.

– Тебе призначили керівником світової фінансової системи?

– Авжеж, але то було минулого тижня. Ні, це я... гм... про Лізл.

– Що?

– Я збираюсь освідчитися їй цими вихідними.

Я відчув, як Сі Джей охоплює потрясіння. Вона сіла на табурет. Я підійшов до неї, стурбований.

– Отакої, – промовила вона. – Це ж...

– Так, знаю. Між нами не все було гладко – здається, я розповідав тобі про це, але останнім часом... не знаю. Просто здалося, що так буде правильно, розумієш? Ми разом півтора року. Це наче давно назріла розмова, якої ми ніколи не мали, тож я подумав: час поговорити про це. Хочеш побачити обручку?

– Звісно, – тихо сказала Сі Джей.

Трент поліз до кишені, дістав іграшку й простягнув Сі Джей. Вона не дала мені її понюхати, тож я вирішив, що з цією іграшкою надто не побавишся.

– Що сталося, Сі Джей?

– Просто це якось... не знаю. Швидко чи що. Ми ж начебто такі молоді. Одружуватися.

– Швидко?

– Ні, забудь. Обручка прекрасна.

Невдовзі по тому Сі Джей і Трент пішли. Коли вона повернулася, від неї смачно пахло м'ясом, але вона була сама. Я розчарувався, адже сподівався, що Трент залишиться погратись, як завжди робив, коли мав Роккі. Усе гадав: чи це відсутність собаки не дозволяє Тренту

приходити так часто, як колись. Уже не вперше я подумав, що цьому хлопцеві справді потрібен собака.

Сі Джей здавалася сумною. Вона лягла на ліжко, скинула черевики, а тоді я почув її плач там, нагорі. Кросівка застрибнула на ліжко, але я не уявляв, щоби кішка була людині тією ж розрадою, що й собака. Коли тобі сумно – потрібен собака. Я позадкував, а тоді розбігся й застрибнув на ліжко. Сі Джей потяглася до мене й міцно обійняла.

– Моє життя нікчемне, – сказала вона.

У її словах чулося справжнє горе, хоч я не розумів, що вона каже, не знав навіть, говорить вона до мене чи до Кросівки.

За деякий час моя дівчинка заснула, хоч і досі була вдягнена в той самий одяг, у якому ходила з Трентом. Я зістрибнув і взявся блукати спальнею, стривожений її смутком.

Певно, через тривогу й намагання збагнути, що відбувається, я усвідомив зв'язок, який раніше не спадав мені на думку: щоразу, як Сі Джей узувала черевики з приємним запахом, вона тужила. Може, вони й смачно пахнуть, але то були сумні, сумні черевики.

Я знав, що маю робити.

Розділ 24

Я гадав, що, коли згризу сумні черевики, моя дівчинка більше не тужитиме, та коли вона прокинулася й побачила шматки, розкидані по підлозі, то не зраділа.

– О, ні! – скрикнула Сі Джей. – Поганий Макс! Поганий Макс!

Я був поганим собакою. Не треба було гризти ті черевики.

З опущеною головою й притиснутими вухами я підійшов до неї, нервово облизуючись. Сі Джей упала на коліна й схлипнула, ховаючи обличчя в долонях. Кросівка вийшла на край ліжка подивитися на нас. Я стривожено поклав лапи на ноги моєї дівчинки, але спочатку це не допомогло, доки вона не взяла мене на руки й не притиснула до себе. А тоді сум сльозами хлинув із неї.

– Я одна на світі, Максе, – сказала мені Сі Джей.

Я не став махати хвостом – голос, яким вона промовила моє ім'я, був сповнений горя.

Зрештою Сі Джей викинула недогризки черевиків. З того ранку вона ніби стала ходити повільніше, і неясний смуток відчувався в її настрої та рухах. Ми й далі майже щодня гуляли з кількома іншими собаками, але Сі Джей уже не загорялася радістю, побачивши їх, а коли випав перший сніг, сиділа й дивилася, як ми з Кеті гасаємо собачим парком, і жодного разу не засміялася.

Хотів би я, щоб прийшов Трент – Сі Джей завжди раділа, коли Трент був поряд. Але він не приходив, і моя дівчинка ніколи не промовляла ім'я Трента по телефону.

Натомість я чув «Глоріє». Сі Джей сиділа на табуреті й розмовляла, тримаючи телефон біля обличчя.

– Як у тебе справи, Глоріє? – казала вона.

Я грався з Кросівкою в спальні, але зараз із цікавості подріботів на кухню. Однак Глорії там не було – Сі Джей просто розмовляла, кажучи: «Угу. Угу. Угу».

– Гаваї? Звучить дуже гарно, – мовила Сі Джей, а я тим часом позіхнув і згорнувся на своїй подушці, влаштовуючись зручніше. Кросівка м'яко підійшла й заплигнула на кухонну поверхню, удаючи, ніби їй байдуже, що я тут.

– Угу. Це чудово, – сказала Сі Джей. – Послухай-но, Глоріє, маю тебе спитати... Я от думаю, чи можна позичити в тебе трохи грошей. Просто... я трішки на міліні. Шукаю роботу, а ще намагаюся знайти нових клієнтів із собаками, але не виходить. Угу. Звісно, розумію – мабуть, дорого вийшло. Гаразд, я второпала: ти не можеш поїхати зі старим *залежалим* мотлохом. Ні, зовсім ні, просто слухаю те, що ти кажеш. Гаразд, я лише спитала, Глоріє, не хочу перетворювати це на велику дискусію.

Кросівка нарешті втратила терпець і зістрибнула, підійшовши до мене й замуракувавши. Коли я не ворухнувся, вона згорнулася на подушці впритул до мене. Я зітхнув.

З гучним стуком Сі Джей поклатала телефон. Вона відверто сердилася на нього, але з досвіду з черевиками я знав, що це не означає, аби я з ним щось зробив. Хоча, як на мене, телефони не є хорошими іграшками. Вона підійшла до холодильника, відчинила його й довго стояла, зазираючи всередину, а тоді подивилася на мене.

– Краще ходімо гуляти, Максе, – сказала вона.

Надворі стояв пронизливий холод, але я не скаржився. Урешті-решт Сі Джей усе ж узяла мене на руки й тримала, доки ми йшли. Зараз, коли лапи більше не торкалися мокрої землі, я почувався зручно й тепло.

Одного вечора, багато днів по тому, легкий стукіт у двері стривожив мене, і я гучно загавкав. Майже весь день Сі Джей провела в ліжку – просто лежала, і більшість часу я був із нею. Однак вона підвелася, доки я стояв, припавши носом до шпарини у дверях. Я замахав хвостом, почувши запах: Трент!

– Хто там, Максе? Агов? – гукнула моя дівчинка.

– Сі Джей, це я.

– О. – Сі Джей озирнулася, запустивши руку у волосся, а тоді відчинила двері.

– Вітаю, Тренте.

– Боже мій, я хвилювався за тебе. Чому твій телефон вимкнено?

– А. Ну... так, дрібниці. Треба з ними поговорити.

– Можна увійти?

– Звісно.

Трент увійшов усередину, тупцяючи ногами, щоб обтрусити сніг. Його пальто було мокре, і він повісив його на гачок, з якого звисав мій

повідець. Я пританцьовував у нього в ногах, і нарешті хлопець опустився на коліна, приймаючи мої цілунки.

– Вітаю, Максе, як справи, хлопче? – спитав Трент сміючись.

Потім устав, подивився на Сі Джей.

– Гей, – тихо сказав він. – Ти в порядку?

– Звісно.

– Такий вигляд... ти захворіла?

– Ні, – сказала Сі Джей. – Просто лягла подрімати.

– Ти зовсім не відповідала на мої повідомлення. Тобто ті, що були раніше, коли телефон іще працював. Ти на мене сердитися?

– Ні. Пробач, Тренте, знаю, тобі важко в це повірити, але я була трохи зайнята і, може, не встигала відповідати всім своєчасно.

Хвилину Трент мовчав.

– Пробач.

– Ні, все гаразд.

– Слухай, хочеш, ходімо кудись поїмо?

Я відчував, що Сі Джей трохи сердиться. Вона схрестила руки на грудях.

– Тому що?..

Я підійшов до неї й сів біля ніг на випадок, якщо знадоблюся їй.

– Ну, не знаю... тому що час вечеряти?

– То ти прийшов сюди нагодувати мене? Чому б мені просто не цвірінькнути, щоб ти відригнув їжу мені в дзьобик?

– Ні. Сі Джей, що ти робиш? Я прийшов дізнатися, як ти.

– Перевірити мене. Упевнитися, що я вчасно приймаю їжу.

– Я не це сказав.

– Що ж, я не можу. У мене побачення.

Трент кліпнув очима.

– О.

– Мені треба підготуватися.

– Гаразд. Слухай, пробач, якщо...

– Не треба просити вибачення. Мені шкода, що я розізлилася. Але ти маєш піти.

Трент кивнув. Потягнувся по своє пальто, зняв із гачка. Повідець під ним спокусливо загойдався. Я кинув погляд на Сі Джей, але не схоже було, що вона збирається йти на прогулянку. Трент натягнув пальто, а тоді подивився на Сі Джей.

- Я скучив за тобою.
- Я просто була дуже зайнята.
- Ти теж за мною скучила?

Сі Джей відвела погляд.

- Звісно.

І тут у ньому прокинувся смуток.

- Добре, то як мені зв'язатися з тобою?
- Коли знову підключать телефон, я тобі зателефоную.
- Ходімо якимось... вип'ємо кави разом, чи що.
- Звісно, – сказала Сі Джей.

Вони обійнялися. Сі Джей теж було сумно. Смуток вирував навколо них обох. Я не розумів, чому їм обом так тяжко, але іноді між людьми відбувається те, що собаці збагнути не дано.

Трент пішов, і Кросівка вийшла з-під ліжка. Шкода, що вона заховалася – не варто ховатися від Трента: він був добрий.

Кілька днів по тому ми поверталися з прогулянки із собаками, і перед нашими дверима стояла жінка з якимось папірцем. Сі Джей трішки задихалася від підйому сходами. Я гавкнув на незнайомку.

- Лідіє! – промовила Сі Джей.

Вона зупинилась і взяла мене на руки. Я припинив гавкати.

- Я лише принесла сповіщення, – сказала жінка.
- Сповіщення, – повторила Сі Джей.

Жінка зітхнула.

– Ви просто так сильно протермінували, люба. Можете внести орендну плату сьогодні?

– Сьогодні? Ні, я... отримую зарплатню по п'ятницях, може, я тоді могла б сплатити основну частину?

Моя дівчинка боялася. Я загарчав на жінку, бо розумів, що вона джерело хвилювання Сі Джей.

– Цить, Максе, – сказала Сі Джей, накриваючи рукою мій ніс. Я загарчав крізь долоню.

– У п'ятницю ви протермінуєте черговий платіж, тому я тут. Мені шкода, Сі Джей, але я змушена просити вас або розрахуватися, або виїхати. Мені й самій треба сплачувати оренду й рахунки.

– Ні, я розумію. Добре, я все розумію, – сказала Сі Джей, витерши очі.

- Ви маєте родичів? Людей, до кого можна звернутися?

Сі Джей пригорнула мене міцніше, і я припинив показувати жінці зуби. Відчував, що Сі Джей потребує від мене більше розради, ніж захисту.

– Ні. Мій батько загинув в авіакатастрофі, коли я була малою.

– Мені шкода.

– Я виїду. Дякую вам за все, за все ваше терпіння. Обіцяю, я виплачу гроші, які винна. Я шукаю кращу роботу.

– Просто бережіть себе, люба. Маєте вигляд, наче тиждень не їли.

Жінка пішла. Сі Джей відчинила квартиру, тримаючи папірець від тієї жінки. Сіла на ліжко і, коли я заскавчав, узяла мене на руки й поклала поряд із собою, а я заліз їй на коліна. Смуток і страх переповнювали її.

– Я перетворилася на власну матір, – прошепотіла вона.

Трохи згодом Сі Джей устала й почала збирати одяг і складати до валізи. Вона згодувала мені трохи сиру й віддала мені їжу Кросівки, коли та почала вернути від неї носа. Зазвичай я був би радий усім цим прекрасним наїдкам, але було щось дивне в тому, як Сі Джей давала їх мені – холодно, похмуро й відсторонено, і це частково вбивало радість.

Сі Джей дістала ящик Кросівки й поклала туди всі іграшки кішки, а також її постіль. Та стежила за цим без жодних емоцій, я ж тим часом ходив біля ніг Сі Джей, відчуваючи тривогу. Проте мені полегшало, коли Сі Джей пристебнула повідець до мого нашійника, узяла Кросівку і ящик і пішла до сусідніх дверей, де мешкала місіс Міннік.

– Вітаю, місіс Міннік, – сказала Сі Джей.

Жінка простягла руки й узяла Кросівку, яка замуркотіла.

– Вітаю, Сі Джей, – мовила вона.

– Я мушу просити вас про величезну ласку. Я... маю виїхати. І там, куди я їду, не приймають тварин. Тож я подумала: чи не погодитеся ви доглянути Кросівку деякий час? Чи, може, назавжди? Вона така щаслива тут.

Обличчя місіс Міннік розпливлося в широчезній усмішці.

– Ви впевнені? – Вона тримала кішку у витягнутих руках. – Кросівко?

Кросівка припинила муркотіти, бо їй не подобалось, як її тримають. Я поклав лапу на ногу Сі Джей – так уже хотів піти на нашу прогулянку. Місіс Міннік відступила, і Сі Джей занесла ящик у двері.

– Тут усі її речі. І кілька банок їжі, але останнім часом вона їсть небагато.

– Ну, я підгодовувала її тут.

– Я здогадалася. Гаразд. Ще раз дуже вам дякую.

Сі Джей підступила ближче до місіс Міннік, яка тримала й гладила кішку.

– Кросівко. Ти хороша кицька, – сказала дівчина, зариваючись обличчям у котяче хутро. Кросівка з муркотінням потерлася головою об Сі Джей, а та прошепотіла:

– Гаразд.

Я стривожено завив, почувши горе, що так і лилося з моєї дівчинки. Місіс Міннік спостерігала за Сі Джей.

– З вами точно все гаразд?

– О, так. Кросівко, ти моя улюблена киця, поведься добре.

– Ви приходите в гості? – непевно спитала місіс Міннік.

– Звісно. Тільки-но влаштуюся на новому місці – одразу зайду. Добре? А зараз маю бігти. Бувай, Кросівко. Я люблю тебе. Бувай.

Кішка зістрибнула з рук місіс Міннік і подріботіла у квартиру. Здебільшого Кросівка була хорошою кішкою, але зараз вона засмучувала Сі Джей, і мені це не подобалося.

Залишивши Кросівку у місіс Міннік, ми вирушили на дуже дивну прогулянку. Спочатку я зробив свої справи в снігу, потім Сі Джей узяла мене на руки й понесла, і ми все йшли і йшли. Мені подобалося почуватись у затишку і безпеці в теплі її рук. Сі Джей, однак, здавалася напручуд утомленою й сумною, і я роздумував, куди це ми йдемо.

Нарешті вона зупинилась і поставила мене на землю. Я понюхав сніг, не впізнаючи жодного запаху. Сі Джей опустила на обидва коліна, схилившись до мене.

– Максе.

Я лизнув її в обличчя, і вона знов посмутніла, чого я не надто розумів. Зазвичай, коли я лизав її, Сі Джей була щаслива.

– Ти був таким хорошим, хорошим собакою. Правда? Ти був найдивовижнішим собакою, про якого тільки може мріяти міська дівчина. Ти захищав мене й піклувався про мене. Я люблю тебе, Максе. Розумієш? Що б не сталося, ніколи не забувай, як сильно я тебе люблю, адже це правда.

Сі Джей витирала обличчя, і сльози текли по її руках. Її журба була настільки тяжкою, що я злякався.

За хвилину вона встала, перевівши подих.

– Добре, – сказала Сі Джей.

Вона віднесла мене трохи далі, і тут з'явилося кілька знайомих запахів, які свідчили, що ми йдемо до Трента. Я відчув полегшення: Трент допоможе Сі Джей. Те, що коїлося, було за межами собачого розуміння, але ми з'ясуємо, що робити.

Трент відчинив двері.

– Господи, що сталося? – спитав він. – Заходь.

– Не можу, – сказала Сі Джей, стоячи в проході. – Я мушу йти. Мені треба до аеропорту.

Вона опустила мене, і я підбіг до Трента, підстрибуючи й махаючи хвостом. Він нахилився й погладив мене по голові, але дивився при цьому на Сі Джей.

– До аеропорту?

– Через Глорію. Вона дуже хвора, і я маю бути там.

– Я поїду з тобою, – сказав Трент.

– Ні, ні, мені лише треба, щоб ти доглянув Макса, добре? Будь ласка? Ти єдиний у цілому світі, хто йому подобається.

– Звісно, – повільно вимовив Трент. – Максе? Хочеш побути тут кілька днів?

– Я мушу йти, – мовила моя дівчинка.

Тут, із Трентом, вона анітрохи не здавалася щасливішою.

– Хочеш, відвезу тебе до аеропорту?

– Ні, усе гаразд.

– Ти маєш дуже засмучений вигляд, Сі Джей.

Дівчина зробила глибокий тремкий вдих.

– Ні, зі мною все гаразд. Гадаю, у мене деякі нерозв'язані... справи з Глорією. Байдуже. Мені треба йти.

– О котрій твій рейс?

– Тренте, *будь ласка*, я сама впораюся, зрозуміло? Просто дай мені піти.

– Гаразд, – тихо мовив Трент. – Попрощайся з Максом.

– Ми вже... – Сі Джей похитала головою. – Ну, гаразд. Прощавай, Максе. – Вона опустила на коліно. – Я люблю тебе. Невдовзі побачимося, добре? Бувай, Максе.

Сі Джей підвелася.

– Бувай, Тренте.

Вони несамовито обійнялися. Коли вони відпустили одне одного, я відчув, що Трент трохи злякався. Я озирнувся, але не побачив жодної загрози.

– Сі Джей? – ледь чутно промовив він.

Вона похитала головою, не дивлячись йому в очі.

– Я маю йти.

Вона розвернулася, і я покрокував було за нею, але повідець швидко зупинив мене. Я гавкнув їй услід, але Сі Джей не озиралася. Моя дівчинка йшла просто до кімнатки з подвійними дверима, і коли ті відчинилися, ступила всередину, обернулась і тоді, на одну застиглу мить, усе ж глянула на мене. Зустрілася зі мною очима, потім подивилася на Трента, усміхнулась і злегка помахала рукою. Навіть звідси було видно її сльози, що відображалися в жорстких лампах під стелею кімнатки. Я знову гавкнув. Двері зачинилися.

Трент узяв мене на руки й подивився в очі.

– Що насправді відбувається, га, Максе? – прошепотів він. – Мені це не подобається. Мені це геть не подобається.

Розділ 25

Усе тепер цілковито змінилося. Я жив у будинку Трента, більшому за той, де мешкала Сі Джей. Однак я й далі ходив на прогулянки – щодня приходила жінка на ім'я Енні зі щасливим гладким жовтим собакою, якого кликали Гарві, і забирала мене із собою. Здавалося дивним, що її звали Енні: моїх сестер у будинку галасливих собак називали Еббі та Енні. Я зробив висновок, що деякі люди так сильно люблять собак, що беруть собі собачі імена. Від Енні пахло багатьма різними кішками й собаками, що начебто підтверджувало мою теорію. Першого дня, коли вона прийшла, я з несамовитим гавкотом кинувся до неї: нехай знає, що її Гарві мене не залякати. Але Трент був поряд і підхопив мене з підлоги, а тоді Енні простягнула руки й вирвала мене від нього, і я не знав, що робити в цій ситуації. Зазвичай, коли я гарчав, люди не притискали мене до грудей. Вона ж затуркотіла до мене й стала колисати на руках, і я відчув, що цілковито втрачаю пильність. Сі Джей була не зі мною й не потребувала моєї допомоги, тож, мабуть, не страшно, якщо я дозволю Енні певні вольності.

Ми з Енні та Гарві гуляли з іншими собаками, але Енні все робила неправильно: дорогою ми не зупинилися забрати Кеті, хоча взяли собаку на ім'я Зен, великого, але з дуже короткими лапами й важкими вухами, що майже торкалися землі. Він дуже нагадував Барні – собаку, котрий мешкав із Дженніфер, коли ми з Роккі були цуценятами. Коли я загарчав на Зена, той розпластався на землі й перекотився на спину, пасивно дозволивши всього себе обнюхати. Я вирішив, що від нього неприємностей не буде. Менш товариським виявився високий собака з кучерявим хутром на ім'я Джаззі. Цей не хотів гратися зі мною.

Трент приходив додому лише ввечері й зазвичай приносив із собою паунок їжі, яку мовчки з'їдав, стоячи на кухні. Здавався дуже втомленим і сумним. Він простягав до мене руки, і я відчував запахи багатьох речей, але жодного разу – запах моєї дівчинки.

– О Максе, ти теж за нею сумуєш, хіба ж ні, – м'яко казав мені Трент.

Я махав хвостом на знак того, що почув своє ім'я й що мені подобається, коли він гладить маківку моєї голови. Я дуже любив

Трента й шкодував, що він не має собаки, однак я мав бути із Сі Джей. Я не розумів, де вона й чому покинула мене тут. Іноді мені снилося, що вона поряд зі мною, та коли я розплющував очі, то завжди був у будинку Трента сам.

Може, Сі Джей повернулася жити з Кросівкою? Тому вона була така сумна? Той самий сум я відчував у Ганні, коли був Дружком і вона востаннє везла мене до Ветеринара. Це був такий *прощальний* сум. Однак Сі Джей я був потрібен у її житті, тому вона й приходила по мене щоразу, як я був цуценям. Це було незмінно, отже, що б не розлучило мене з нею, я знав: це тимчасово.

Одного дня, коли Енні й Гарві привели мене назад до будинку Трента, той сидів у вітальні.

– О, вітаю! – сказала Енні. – Цей день настав?

– Так, – мовив Трент.

Гарві сидів на порозі й очікував, коли йому скажуть, що можна увійти. Він був із тих собак, які завжди дивляться на свою людину, чекаючи дозволу щось зробити. Я теж міг би бути таким, але Сі Джей ніколи цього від мене не вимагала.

– Добре, Гарві, – сказала Енні.

Гарві увійшов і наблизився перевірити, чи не лишив я йому трохи їжі у своїй мисці. Я ніколи такого не робив, але він щоразу перевіряв – про всяк випадок.

Енні нахилилася й простягла до мене руки, і я покійно підійшов до неї й дозволив пригорнути себе, доки Гарві тицяв свого великого дружнього носа їй в обличчя й теж діставав обійми.

– У тебе сьогодні гарний день, Максе.

Коли Енні пішла, Гарві пішов із нею не озирнувшись.

– Поглянь, що в мене для тебе є, Максе, – сказав Трент.

Це було схоже на ящик, тільки з м'якими стінами. Трент здався не на жарт схвильованим, показуючи його мені. Я обережно обнюхав ящик. Коли я був Моллі, така річ була значно більшою – як, зрештою, і я сам.

Пригадавши, як був Моллі і як здійснив колись запаморочливу подорож у ящику, я спитав себе, чи ми їдемо побачитись із Сі Джей. Коли Трент наказав мені залізти всередину, я пішов туди не скаржачись, хоча майже нічого не бачив крізь дрібну сітку, що закривала один кінець. Мене трохи спантеличило, коли хлопець підняв

усю цю штукенцію – це так відрізнялося від того, як люди брали мене на руки.

Ми з Трентом поїхали автівкою, обидва на задньому сидінні. Я був засмучений, що він не випускав мене з ящика, аби я міг визирати у вікно й гавкати на зустрічних собак. Утім у машині було тепло, і це приємно тішило, адже коли ми з Трентом вийшли з будинку, у ящик увірвалися вітер, сирість і холод.

Ми увійшли до іншої будівлі, і я був розчарований, адже тут панували тиша й одноманітність, хоч я відчував запахи багатьох людей і хімікатів. Я не дуже бачив, що відбувається, а від того, як Трент хилитав ящиком на ходу, у мене паморочилося в голові.

Потім ми увійшли до маленької кімнати, і він опустив ящик.

– Гей, – тихо сказав він.

Почувся шурхіт.

– Вітаю, – промовив хтось слабким, надтріснутим голосом.

– Я привів декого побачитися з тобою, – сказав Трент.

Він обмацав м'яку матерію ящика, і я лизнув його пальці крізь сітку – так прагнув вийти. Нарешті він схопив мене, підняв у повітря, і я побачив жінку, що лежала в ліжку.

– Максе! – промовила вона, і тут я збагнув, що це Сі Джей.

Від неї дивно пахло – чимось кислим, ще й хімікатами, однак я впізнав її та заборсався, намагаючись вивільнитися з Трентових рук, але він міцно тримав мене.

– Ти маєш бути ніжним, Максе. Ніжним, – сказав Трент.

Він обережно передав мене Сі Джей, у її прекрасні теплі руки. Я притулився до неї, трохи підвиваючи й скиглячи, – не міг стриматися, такий був радий бачити мою дівчинку.

– Гаразд, легше, Максе. Зрозумів? Легше, – сказав Трент.

– Усе гаразд. Скучив за мною, так, Максе? Так, малюче, – казала вона.

Я гадав: звідки в неї такий тонкий деренчливий голос, наче зовсім чужий. З її руки звисав пластиковий повідець, а кімнатою розносився дуже неприємний писк.

– Як почувашся сьогодні? – спитав Трент.

– Досі болить горло від трубки, але мені вже трохи краще. Усе ще нудить, – сказала Сі Джей.

Я хотів обнюхати її з голови до ніг, щоб дослідити всі незнайомі, нові запахи, що пристали до неї, але її руки тримали мене з певним напруженням, бажаючи, щоб я сидів спокійно. Я зробив, як вона хотіла.

– Знаю, ти думаєш, що маєш паскудний вигляд, але порівняно з тим, що було в реанімації, ти хоч зараз можеш марафон бігти. Твої щоки знов нормального кольору, – говорив Трент. – Очі ясні.

– Упевнена, що мій вигляд казковий, – буркнула Сі Джей.

У кімнату увійшла жінка, і я тихо загарчав на неї, даючи знати, що моя дівчинка має захист.

– Ні, Максе! – сказала Сі Джей.

– Максе, ні, – повторив Трент.

Він підійшов і теж поклав на мене руки, тож я опинився практично знерухомленим, доки жінка годувала Сі Джей чимось без запаху й поїла водою з маленької чашечки. Насправді було дуже приємно, коли вони удвох тримали мене, тож я сидів спокійно.

– Як його звати? – спитала жінка.

– Макс, – разом відповіли Трент і Сі Джей. Я помахав хвостом.

– Йому сюди не можна. Собак ніколи не пускають.

Трент зробив крок до неї.

– Він такий маленький песик, і не гавкає, нічого такого. Невже він не може завітати хоч на хвилинку?

– Я люблю собак, тому нікому не скажу, та якщо впіймаєтесь – не подумайте сказати, що я про це знала, – відповіла жінка.

Коли жінка пішла, Трент і Сі Джей хором сказали: «Хороший собака», – а я помахав хвостом.

Я відчував силу-силенну темних емоцій у моїй дівчинці – смутку, переплетеного з безнадією. І те, що я тикався в неї мордою, явно не покращувало їй настрою. А ще вона була втомлена – навіть виснажена, – і скоро її руки більше не тримали мене, а просто лежали, стримувані земним тяжінням.

Я був спантеличений. Чому Сі Джей у цій кімнаті? Ще більш бентежливим і тривожним було те, що незабаром Трент гукнув мене й на повідці відтягнув від Сі Джей.

– Ми повернемося за кілька днів, Максе, – мовив Трент.

Я чув своє ім'я, але не розумів.

– Хороший хлопчик, Максе. Іди з Трентом. Ні, не принось його знову, не хочу, щоб він підняв на ноги медичний заклад, – сказала Сі Джей.

Я помахав хвостом, зрозумівши, що я хороший хлопчик.

– Повернуся завтра. Спи сьогодні, добре? І телефонуй у будь-який час, як не зможеш заснути, я радий поговорити, – сказав Трент.

– Ти не повинен приходити щодня, Тренте.

– Знаю.

Ми повернулися до Трентового будинку. Наступні кілька днів Енні продовжувала водити мене на прогулянки з Гарві, Джаззі й Зеном, але тепер, коли Трент повертався додому ввечері, на його руках я розрізняв слабкий запах Сі Джей серед решти дивних запахів.

За день-два ми повернулися до маленької кімнатки. Сі Джей досі дрімала на тому ж ліжку. Однак пахла вона трохи краще й уже сиділа, коли Трент випустив мене з м'якого ящика.

– Максе! – радісно гукнула вона.

Я стрибнув до неї, і вона обійняла мене. Повідця на її руці більше не було, та й писклявий звук припинився.

– Зачини двері, Тренте, не хочу, щоб у Макса були неприємності.

Доки Сі Джей і Трент розмовляли, я згорнувся калачиком під її рукою, заявивши своє право на місце на ліжку, щоб, коли Трент ітиме звідси, не намагався забрати мене із собою. Я задрімав був, коли почув, як жіночий голос каже від дверей:

– О Господи!

Я миттєво впізнав цей голос.

Глорія.

Вона метнулася в кімнату з квітами в руках, які тицьнула Тренту, підійшовши до ліжка Сі Джей. Від неї пахло тими квітами й ще стількома солодкавими ароматами, що в мене очі засльозилися.

– Маєш жахливий вигляд, – сказала вона.

– Я теж рада тебе бачити, Глоріє.

– Тебе тут годують? Що це за місце?

– Це лікарня, – відповіла Сі Джей. – Ти маєш пам'ятати Трента.

– Вітаю, міс Магоні, – сказав Трент.

– Ну, звісно, я знаю, що це лікарня, я не про це. Привіт, Тренте. – Глорія наблизилася обличчя до Трента, а тоді знову розвернулася до Сі

Джей. – Ніколи в житті я так не хвилювалася. Лесть не сконала від шоку!

– Пробач за це, – мовила Сі Джей.

– Люба, гадаєш, у мене не бувало складних часів? І все ж я завжди знаходила сили жити далі. Ти невдаха, лише якщо сама вважаєш себе невдахою – я ж казала тобі. Коли це сталося... я лесть не знепритомніла. Тільки-но почула, одразу ж приїхала.

– Власне, за десять днів, – уточнив Трент.

Ґлорія подивилася на нього.

– Перепрошую?

– Я телефонував вам десять днів тому. Тож приїхали ви не зовсім одразу, як почули.

– Ну... мені ж не було сенсу приходити, доки вона була в комі, – сказала Ґлорія насупившись.

– А й справді, – погодився Трент.

– Вона таки має рацію, – сказала Сі Джей.

Вони з Трентом усміхнулись одне одному.

– Я просто ненавиджу лікарні, – мовила Ґлорія.

– У цьому ти унікальна, – відповіла Сі Джей. – Більшість людей їх обожнюють.

Тут уже Трент розсміявся.

– Так, Тренте. Не проти, якщо мати поговорить зі своєю донькою? – холодно спитала Ґлорія.

– Звісно. – Хлопець відштовхнувся від стіни.

– І собаку свого забори, – кинула йому Ґлорія.

Я глянув на Сі Джей, почувши слово «собака».

– Це мій собака. Його звати Макс, – відповіла Сі Джей.

– Зателефонуй мені, як буде щось потрібно, – сказав Трент, ідучи до дверей.

Ґлорія підійшла й сіла на самотній стілець.

– Що ж, це місце й справді пригнічує. То ти знову накинула оком на Трента?

– Ні. Я ніколи не «накидала оком на Трента», Ґлоріє. Він мій найкращий друг.

– Гаразд, називай це як хочеш. Його мати – їй, звісно ж, не терпілося зателефонувати мені, тільки-но почула, що моя донька напилася пігулок з антифризом – каже, що він віце-президент у банку. Не вір

йому, коли він поводить ся, як велике цабе: у банках звання роздають кому завгодно – це замість того, щоб запропонувати їм гідну платню.

– Він інвестиційний банкір, і він *дійсно* дуже успішний, – ображено відповіла Сі Джей.

– До речі, про інвестиції – я маю вкрай важливу новину.

– То кажи.

– Карл збирається освідчитися мені.

– Карл?

– Я розповідала тобі про Карла. Він заробив цілий статок на продажу монетних штукенцій – тих, куди треба вкидати четвертак, для автоматів на кшталт сушарок у пральнях самообслуговування. У нього будинок у Флориді й 64-футова яхта! А ще він має квартиру у Ванкувері й володіє частиною готелю у Вейлі, куди ми зможемо поїхати, коли схочемо. Вейл! Я завжди хотіла поїхати до Вейла, та ніколи не зустрічала гідної людини. Кажуть, Вейл як Аспен, тільки без усіх тих місцевих, що руйнують його.

– То ти виходиш заміж?

– Так. Він збирається освідчитися наступного місяця, коли ми поїдемо на Кариби. Там він робив пропозиції обом своїм дружинам. Тож, розумієш, усе складається. Хочеш побачити його фото?

– Звісно.

Я підняв голову, позіхаючи, коли Глорія передала їй щось. Сі Джей пирснула зі сміху.

– Це Карл? Він що, ветеран Громадянської війни?

– Не зовсім розумію, що ти маєш на увазі.

– Йому ніби тисяча років.

– Зовсім ні, він дуже витончений. Я попрошу тебе не бути грубою. Він стане твоїм вітчимом.

– О Господи. Скільки вже разів я це чула? А як же той, що викупив закладну, якого ти змушувала мене називати татом.

– Більшість чоловіків ненадійні. Карл інакший.

– Бо він старий, як Усесвіт?

– Ні, бо він досі приятелює зі своїми колишніми дружинами. Це про щось каже.

– Це вже точно. – Сі Джей поклала руку мені на голову, і я зробився сонним від теплого відчуття чистої любові.

Невдовзі я знову заснув, утім прокинувся, коли почув і відчув гнів Сі Джей.

– Як це так – не будеш обговорювати? – питала Сі Джей Глорію.

– Та родина жахливо до мене ставилася. Ми не матимемо з ними нічого спільного.

– Але це не чесно щодо мене. Я їхня кровна родичка. Я хочу знати своїх предків.

– Я виростила тебе сама, без допомоги.

Я відчував, як смуток огортає Сі Джей, і все ж вона сердилася.

– Я так мало пам'ятаю з часів, коли тато возив мене туди дитиною. Пам'ятаю... Пам'ятаю, там був кінь. І мою бабусю. Ось і все – лише уривки з тих пір, коли мені було років п'ять.

– Так і має бути.

– Це не тобі вирішувати!

– А тепер послухай, – Глорія встала, теж сердита. – Ти більше не в школі, і я не дозволю тобі поводитись, як пещене дівчисько. Ти житимеш під моїм дахом за моїми правилами. Зрозуміло?

– Ні, не житиме, – тихо промовив від дверей Трент.

Обидві розвернулись і глянули на нього, коли він увійшов.

– Тебе це не обходить, Тренте, – сказала Глорія.

– Обходить. Сі Джей це зараз не потрібно. Вона має уникати стресу. І з вами додому вона не поїде. Її акторська кар'єра тут.

– Ох... не думаю, що коли-небудь стану акторкою, – сказала Сі Джей.

– Отож-бо, – кинула Глорія.

– Тоді ти станеш *кимось*. Можеш робити все, що хочеш. Ти не безпорадна, Сі Джей. Ти маєш усвідомити, що в тебе є сили, – рішуче заявив Трент.

– Про що це ти? – холодно спитала Глорія.

– Ти ж мені віриш, Сі Джей? – наполегливо спитав Трент.

– Я... я не можу залишитися, Тренте. Мені нема чим платити...

– У моїй квартирі місця більш ніж достатньо – можеш переїздити до вільної спальні, доки знову не станеш на ноги.

– А як же Лізл?

– А. Лізл. – Він розсміявся. – Ми знову розійшлися. Гадаю, цього разу остаточно, бо я не благаю її прийняти мене назад. Я нарешті

збагнув, що насправді їй подобаються пристрасті: розставання, примирення, знову розставання... Це як наркотик.

– Коли це сталося?

– У ніч перед тим, як ти... закинула мені Макса.

Я помахав хвостом.

– Мені так прикро, що ти мусив переживати це самотужки, а я й не спитала, – сказала Сі Джей.

– Усе гаразд, ти була трохи зайнята, – криво всміхнувся Трент.

– Чи не могли б ми, будь ласка, повернутися до теми обговорення? – спитала Глорія.

– Тобто до того, про що *ти* хочеш говорити? – кинула Сі Джей.

– Ні, я зовсім не це маю на увазі. Я хочу сказати, що ми їдемо в середу. Розпорядження вже зроблені, – твердо сказала Глорія.

– Ти маєш бути з тим, хто в тебе вірить. Я, я в тебе вірю. І завжди вірив у тебе, – переконував Трент.

Я відчував, як дужчає злість Глорії.

– Ніхто не має права дорікнути мені, що я «не вірю» в мою доньку. Хіба я не підтримувала увесь цей безглуздий переїзд до Нью-Йорка?

– *Підтримувала!* – відгукнулася Сі Джей.

– Ви маєте поганий вплив на неї, Глоріє. Їй треба одужувати. Ви остання людина, яка може їй у цьому допомогти, – сказав Трент.

– Я її *мати*, – крижаним тоном промовила Глорія.

– Ну, так, ви її народили, це правда. Але вона доросла. Коли дитина виростає, вашу роботу скінчено.

– Сі Джей? – спитала Глорія.

Я подивився на жінку, котра не зводила очей із Сі Джей, потім на Трента, що дивився на Глорію, і нарешті на Сі Джей, яка переводила погляд з однієї на іншого. Глорія взялася під боки.

– Ти ніколи мені не дякувала. За всі ті жертви, які я принесла, – злісно кинула вона й розвернулася, щоб піти, але зупинилась у дверях і гнівно зиркнула на доньку. – Я повернуся завтра, а післязавтра ми їдемо, як заплановано. І більше ніяких заперечень. – Вона зиркнула на Трента. – Від *жодного*.

Я помахав хвостом, оскільки Глорія йшла. Я завжди почувався трохи менш напруженим після її відходу.

Коли того вечора ми з Трентом повернулися додому, я спитав себе, чи це тепер новий лад: ми спимо в нього вдома, а потім їдемо до нової

кімнати Сі Джей зі слизькою підлогою. Схоже, моя дівчинка віддавала перевагу життю у все менших і менших домівках.

Трент жбурнув мені гумову іграшку, яка шалено застрибала по кухні, і я погнався за нею й приніс йому, а він розсміявся й назвав мене хорошим собакою.

Згодом, коли він нахилився покласти трохи смачного вологого корму поверх сухого мені на тарілку, я вловив металевий, ні з чим не сплутуваний запах у його подиху. Я здивувався, але зробив те, чого мене навчили дуже давно.

Я подав знак.

Розділ 26

За кілька днів після візиту Глорії Сі Джей перебралася жити до Трента. Свої речі вона поклала в окремій кімнаті, а дещо з її одягу досі пахло Кросівкою. Нові умови проживання явно виснажували її, адже вона проводила безліч часу в ліжку й здебільшого при цьому була сумна, слабка й відчувала біль. Я намагався підбадьорити її, тягаючи їй жувальні іграшки, які Трент постійно приносив додому в маленьких пакетиках, але, окрім як безвільно тримати їх у руці, доки я тягнув за них, гратися Сі Джей була не схильна.

Трент приходив додому щонайменше раз на день, щоб випустити мене.

– Не проблема, я тут одразу за рогом.

– Може, завтра я почуватимуся достатньо добре, щоб вивести Макса погуляти, – казала Сі Джей.

– Не поспішай, – відповідав Трент.

Вони полюбляли грати в гру, коли Трент сидів біля неї й обмотував її руку светром, схожим на мій, а тоді стискав маленький м'ячик. Я чув дивне шипіння, і Сі Джей із Трентом завмирили.

– Добре, тиск досі в нормі, – зазвичай казав Трент.

Коли її светр знімали, він тріщав так само, як і мій. Грати з тим м'ячиком мені не дозволяли, адже очевидно було, що він у Трента улюблений.

Годував мене Трент, і я затямив, що, аби заслужити їжу, я маю подати знак, коли чую дивний металевий присмак у його подиху, що бувало майже завжди.

– Ти часом не молитися зібрався, Максе? – іноді питав він мене.

Я подавав знак, а тоді він казав: «Хороший хлопчик, Максе», – і винагороджував мене вечерею.

– Макс молиться, перш ніж з'їсти вечерю, – сказав Трент Сі Джей.

Я саме спалював енергію, гасаючи по кімнаті, але застиг, почувши своє ім'я поряд зі словом «вечеря». Я вже поїв, але був би не проти, якби Трент захотів пригостити мене ще раз.

– Що ти маєш на увазі? – зі сміхом спитала Сі Джей.

– Присягаюся. Він нахиляє голову й складає лапки разом, наче молитву читає. Це справді мило.

– Ніколи не бачила, щоб він таке робив, – сказала Сі Джей.

– Молися, Максе! – гукнув мені Трент.

Я зрозумів, що маю щось зробити, тож сів та гавкнув. Обоє розсміялися, але смачненького мені не дали – вочевидь, я зробив щось не так.

Коли Сі Джей нарешті встала з ліжка, щоб перейти на канапу, вона ходила дуже-дуже повільно, штовхаючи перед собою щось схоже на стілець, за який дуже міцно трималася. На цьому «стільці» були тенісні м'ячики, однак вона не кидала їх мені, щоб я за ними ганявся. Я сновигав біля неї в захваті, що знову бачу її на ногах, проте вона гучно дихала й не здавалася щасливою.

Трент, однак, дуже зрадив, коли увійшов у двері.

– Ти дійшла до канапи! – з усмішкою привітав він її.

– Так, усього лишень за годину.

– Це справді чудово, Сі Джей.

– Звичайно. – Сі Джей зітхнула й відвела погляд.

Я застрибнув на канапу й ткнувся мордою в її руку, аби вона почувалася краще.

Щодня після того Сі Джей уставала з ліжка, щоб рухатися квартирою, завжди штовхаючи перед собою штукенцію з тенісними м'ячиками. А тоді одного дня ми почали виходити надвір. Уперше, коли ми це зробили, танув сніг, і автомобільні шини гучно скреготали об бруківку, і скрізь було чути накрапання й плюскіт. Ми пройшли лише кілька футів тротуаром, а тенісні м'ячки на «стільці» Сі Джей уже змокли. Кілька днів по тому знову пішов сніг, і ми пройшли лише кілька кроків, перш ніж повернути назад. Наступного дня вийшло сонце й стало тепло, сніг почав танути, а з-під нього долинав запах свіжої трави.

Наш дім мав зовнішню кімнату під назвою «балкон». Трент поставив туди коробку, устелену грубим килимком, і покликав мене туди.

– Сюди можеш ходити в туалет, зрозуміло, Максе? Це твоя особиста вбиральня.

Грубий килимок був м'якішим за цементну підлогу балкона. Я полюбляв лежати на ньому у вітряну погоду, відкривши свій нюх

п'янкій суміші запахів із гамірних вулиць унизу. Іноді я відчував запах місіс Воррен – леді, яка часто виходила на сусідній балкон.

– Привіт, Максе, – зазвичай казала вона мені, і я махав хвостом.

– Ти не повинен лежати в ньому, Максе, – сказав Трент, коли вийшов подивитися, як я тут.

Сі Джей весело розсміялася. Я не знав, що відбувається, але вирішив, що, коли це робить мою дівчинку щасливою, я лежатиму на грубому килимку якомога частіше.

Дні ставали теплішими, і Сі Джей брала свого «стільця» й ходила все далі й далі, завжди пересуваючись дуже повільно. У жодну з цих прогулянок ми не зупинилися забрати Кеті чи інших собак.

Я звик до нашого маршруту й з нетерпінням чекав, коли ми зупинимося біля клумби, де росли квіти на рівні мого носа. Якийсь пес, котрого я ніколи раніше не бачив, завжди позначав рослини, і я ретельно все обнюхував, перш ніж задерти лапу в тій самій місцевості.

– Макс любить зупинятися тут і нюхати квіти, – сказала Сі Джей Трентові одного разу, коли вони обоє гуляли зі мною.

– Хороший собака, Максе. Стій і понюхай троянди, – мовив Трент.

Я чув, що я хороший собака, але зараз був набагато більш зосереджений на запаху того пса.

Деякі дні видавалися для Сі Джей кращими за інші. Одного з її поганих днів вона лежала в ліжку, коли я почув скрегіт біля парадних дверей і прожогом кинувся до них, гавкаючи. Коли двері відчинилися, я був ошелешений, почувши, хто там із Трентом.

Дюк!

Дюк увірвався до кімнати, сповнений божевільної енергії. Я став на задні лапи, обхопив передніми його велику голову й лизнув його в губи, щиро радий бачити. Його великий язик вивалився й знов і знов плескав по моєму писку, а Дюк підвивав і тремтів – такий щасливий, що він зі мною. Пес упав на спину, щоб я міг видертися на нього, і ми борюкалися й радісно вовтузились удвох.

– Нумо в дім, хлопці, – сказав Трент.

Ми зайшли до кімнати Сі Джей, і вона сіла в ліжку, вигукнувши:

– Дюку!

Дюк був такий збуджений бачити її, що застрибнув просто до неї на ліжко. Сі Джей ахнула від болю.

– Гей! – скрикнув Трент.

Лампа поряд із Сі Джей упала на підлогу, блимнув спалах, і в кімнаті потемнішало. Дюк, важко дихаючи, стрибав довкола, налітаючи на меблі, а тоді знову стрибнув на ліжко.

– Геть, Дюку! – сказала Сі Джей сердито.

З гарчанням я став кусати Дюка за п'ятки, і він сповз на підлогу, притиснувши вуха. Моїй дівчинці – збагнув я тієї миті – потрібні були тиша та спокій. Коли Дюк стрибнув на неї, це завдало їй болю, а його гамірна поведінка розізлила її й Трента.

Бути хорошим собакою в будинку означало бути менш гучним і непосидючим. Сі Джей потребувала тиші.

Коли Дюк нарешті опанував себе, Сі Джей притягла його голову до себе й почухала вуха.

– Гаразд, Тренте, а *це* ти як улаштував? – спитала вона.

– Неважко було розшукати Баррі. Я просто зателефонував до його офісу й пояснив, чого хочу. Він і не думав відмовляти, – сказав Трент.

Сі Джей припинила чухати Дюка й подивилася на Трента.

– Тобто він не думав відмовляти *тобі*.

– Так. Ну...

– О Дюку, я така рада тебе бачити, – туркотіла Сі Джей.

Я застрибнув на ліжко, але зробив це дуже спритно й підповз туди, де Дюкові діставалася вся любов. Я знав, що Сі Джей хотіла б бачити там і мене. У цій ситуації я був найважливішим собакою.

Коли Дюк пішов, Сі Джей і Трент повечеряли за столом, а не в її спальні. Мені більше подобалося, коли вона їла в ліжку, бо часто пригощала мене дрібними шматочками, та з якоїсь причини вони були щасливіші, сидячи так, що я лише до їхніх ніг міг носом дістати. Я терпляче сидів під столом, чатуючи на їжу.

– Може, діаліз – це не так уже й погано, – сказав Трент.

– О Господи, Тренте.

– Я лише кажу, що, якщо це станеться, ми впораємося.

– Якщо це станеться зі мною, *ми* впораємося? – різко промовила Сі Джей.

Кілька секунд не було чути нічого, окрім брязкоту їхніх виделок по тарілках.

– Вибач, – м'яко сказала Сі Джей. – Я справді ціную все, що ти для мене робиш. Боже, я поводжусь, як Глорія.

– Ні, ти чимало пережила, тобі боляче, а діаліз – це страшно. Цілком зрозуміло, що ти злишся, коли я кажу, буцімто якимось чином поділятиму твої відчуття. Насправді ж я мав на увазі, що підтримаю тебе, як тільки зможу, чого б це не коштувало. Ось і все.

– Дякую тобі, Тренте. Я не заслуговую на такого друга, як ти, – відповіла Сі Джей.

Коли вони покінчили з вечерею, Трент поклав їжі мені в миску. Брязкіт вечері в моїй металевій мисці був чудовим, і я танцював довкола, чекаючи, доки хлопець поставить її.

– А тепер дивися. Молися, Максе, молися.

Трент прибрав від мене їжу, але нахилився, і я відчував запах у його подиху. Я знав, чого він хоче, і подав знак.

– Бачиш? – сказав Трент, захоплено сміючись.

– Це так дивно. Ніколи не бачила, щоб він таке робив, – мовила Сі Джей.

– Він читає молитву, – запевнив Трент.

З настанням тепла ми із Сі Джей гуляли все далі й далі. Вона нарешті припинила штовхати перед собою «стілець» з тенісними м'ячиками, але трохи спиралася на гачкувату палицю, коли ми повільно ступали тротуаром. Я навчився бути дуже терплячим і йшов поряд із нею тим кроком, яким хотіла вона. Захищати її тепер – означало стежити, щоб вона не перечепилася або їй не стало боляче від надто швидкої ходи. Іноді Трент повертався додому посеред дня і йшов гуляти з нами – він теж при звичаївся до тихої ходи.

Минуло вже багато часу, відколи я востаннє катався на машині, і я вже майже покинув надію колись знову стати собакою на передньому сидінні, хоча на вулицях завжди була сила-силенна автівок. Тому й здивувався, коли мене посадили в ящик із твердими стінками та значно більшим простором для руху, ніж у м'якому, і Трент виніс мене з будинку й посадив на заднє сидіння великої автівки.

– Пристебни ящик, – попросила Сі Джей. – З ременем спокійніше.

Я трохи дзвякнув, коли машина з Трентом за кермом рушила з місця. Вони забули, що я тут?

– О Максе, я знаю, але ми просто перед тобою. Позаду тобі безпечніше, – сказала Сі Джей.

Я не почув жодного слова, яке міг зрозуміти, але відчув любов у голосі Сі Джей та обміркував свою реакцію. Хотілося й далі гавкати,

доки мене не випустять із ящика, але я пригадав той раз, коли був Моллі й ми поверталися з океану, мою довгу гамірну подорож із собакою, що гавкав усю дорогу – ніхто не випустив його з *його* ящика, і той гавкіт лише дратував мене. Я не хотів дратувати Сі Джей – зараз моя турбота про неї полягала в тому, щоб не засмучувати її. Тож я влігся, довго й тужливо зітхнувши.

– Уперше в житті їду з Нью-Йорка в серпні. Я завжди всім так заздрила: спека була вбивча, – сказала Сі Джей.

Це була довга поїздка.

– Не зізнаєшся, куди ми їдемо? Навіть зараз? – невдовзі спитала Сі Джей.

– Ти здогадаєшся, – відповів Трент. – Я щонайдовше хочу, щоб це був сюрприз.

Щоразу, як ми зупинялися, надворі було дуже спекотно, однак ніч ми провели в такому холодному місці, що я спав під ковдрами із Сі Джей. Трент був в іншій кімнаті, але пахло там, зовсім як у нас.

Засинаючи, я згадував свою останню довгу-предовгу поїздку, коли ми опинилися на березі океану. Чи не туди й зараз прямуємо?

Ми довго їхали наступного дня, і більшість часу Сі Джей спала, а прокинувшись, раптом дуже розхвилювалася.

– Ми їдемо туди, куди я думаю? – спитала вона.

– Так, – відповів Трент.

– Як ти їх знайшов?

– Це було неважко. Громадські архіви. Ітан і Ганна Монтгомері. Тож я зателефонував і сказав, що ти хочеш приїхати.

У себе в ящику я злегка махнув хвостом, почувши імена Ітана й Ганни в одному реченні.

– Це *для тебе* було неважко. Звідки ти знаєш, як усе це робиться? Я ж завжди була настільки кмітливіша за тебе, – сказала Сі Джей.

– О, справді, ти була кмітливіша? Навіть не знаю, що тут відповісти – мозкові контакти плавляться.

Обоє розсміялися.

– Вони знають, що ми їдемо? – спитала Сі Джей.

– О, так. Вони дуже схвилювані.

Я закуняв, розморений монотонним гулом автомобільного шуму.

Коли я прокинувся, від запахів, що відчувалися в машині, запаморочилася голова. Я знав, де ми, і, коли автівка зупинилася,

заскавчав – так сильно хотілося вийти.

– Гаразд, Максе, – сказав Трент.

Тепле вечорове повітря колихалося навколо мене, коли він відчинив дверцята мого ящика й узяв повідець. Я стрибнув у траву. Власне, я не мав би дивуватися: рано чи пізно всі поверталися на Ферму.

Кілька людей висипали з будинку й підбігли подивитися на мене, а також на Сі Джей.

– Тітонько Речел? – непевно спитала Сі Джей.

– Тільки глянь на себе! – скрикнула жінка, обіймаючи Сі Джей, доки інші товклися навколо. Тут були троє жінок, двоє чоловіків і одна маленька дівчинка. Усіх, окрім дівчинки, я впізнав за запахом.

– Я твоя тітка Сінді, – сказала інша жінка.

Вона нахилилася й дала мені понюхати свою руку, але Трент відтягнув мене назад, аж нашійник здавився.

– Е-е, це Макс, він не надто товариський, – мовив Трент.

Я махав хвостом, такий радий бачити всіх і знову бути вдома. Тепер ми житимемо тут усі? Як на мене, це було б чудово.

– Він здається милим, – сказала Сінді.

Я потягнувся вперед і зумів-таки лизнути її руку, а Трент розсміявся. Дуже скоро Сінді підняла мене, і я опинився ніс до носа з кожним у родині.

– Ходімо в дім, – покликала вона й передала повідець маленькій дівчинці, яку звали Грейсі.

Так приємно було підійматися дерев'яними сходами, хоча тепер це вимагало більших зусиль, ніж коли я був великим собакою. Гордий, що знаю дорогу, я першим протиснувся у двері, відчувши, як ослабнув повідець: Грейсі впустила його.

У вітальні в кріслі сиділа жінка. Вона була стара, проте я впізнав би її запах будь-де. Я чкурнув через усю кімнату просто їй на коліна. Це була Ганна, подруга Ітана.

– Господи Боже мій, – розсміялася вона, коли я крутнувся й лизнув її в обличчя.

– Максе! – гукнув Трент.

Його голос пролунав суворо, тож я зістрибнув із Ганниних колін і підбіг дізнатись, у яку ще халепу вскочив. Він перехопив мій повідець.

– Бабусю? – промовила Сі Джей.

Ганна повільно встала, а Сі Джей підійшла до неї, і вони довго обіймалися. Обидві плакали, але любов і щастя струменіли між ними, не лишаючи байдужим нікого з присутніх.

Розділ 27

Ми не залишилися жити на Фермі, однак провели там понад тиждень. Я обожнював гасати довкола, опустивши носа, відстежуючи всі знайомі запахи. У ставку були качки – ціле сімейство, як завжди, – проте я, хоч якийсь час стояв і спостерігав за ними, усе ж не став ганяти їх. Не лише тому, що з цього не було жодної користі: дві найбільші були розміром із мене. Уперше за тривалий час я подумав, яким маленьким собакою був у подобі Макса. Здавалося неправильним, що собака може бути завбільшки з качку.

У стайні відчувалися сильні кінські запахи, але жодного коня не було видно. Це видалося мені удачею. Якби Сі Джей забрела сюди, довелося б знову чинити опір тій коняці, однак перспектива робити це в тілі Макса, а не Моллі дещо лякала мене.

Більшість часу Сі Джей проводила, гуляючи й розмовляючи з Ганною, яка рухалася тим самим тихим кроком, що й моя дівчинка. Я тримався біля них, гордий, що захищаю їх обох.

– Я ніколи не полишала надії, – казала Ганна. – Я знала, що цей день настане, Клеріті. Тобто Сі Джей, пробач.

– Усе гаразд, – мовила Сі Джей. – Мені подобається, коли ти називаєш мене так.

– Я ледве втрималася, щоб не заверещати, як дівчатко, коли твій хлопець зателефонував.

– А, Трент? Ні, він не мій хлопець.

– Невже?

– Ні. Ми завжди були найкращими друзями, але ніколи не були парою.

– Цікаво, – промовила Ганна.

– Що? Чому ти так на мене дивишся?

– Нічого. Просто радію, що ти тут, ось і все.

Одного дня пішов дощ, і рев на даху був як від машин, що чувся з мого особистого килимка на балконі, тільки без гудків. Вікна були відчинені, і вогкі запахи землі запливали до кімнати. Я ліниво лежав біля ніг Сі Джей, доки вони з Ганною сиділи та їли коржики, не даючи мені жодного.

– Почуваюся винною, що не доклала більших зусиль, – казала Ганна.

– Ні, бабусю, ні. Якщо Глорія надіслала тобі того адвокатського листа...

– Справа не лише в цьому. Твоя мати переїздила стільки разів після того, як Генрі... після авіакатастрофи. А життю властиво ставати таким клопітким, що й не помічаєш, як швидко спливає час. І все ж я мала щось зробити – може, найняти власного адвоката.

– Жартуєш? Я знаю Глорію. Я з нею виросла. Якщо вона сказала, що засудить тебе, то вона б це зробила.

Моя дівчинка підійшла до Ганни, і вони обійнялися. Я зітхнув, відчуваючи запах крихт, що й досі лежали на тарілці. Буває, люди ставлять тарілку на підлогу, щоб дати вилізати собаці, але найчастіше забувають.

– Однак я маю дещо для тебе, – сказала Ганна. – Бачиш оту коробку на полиці, ту, з рожевими квіточками? Зазирни всередину.

Сі Джей перетнула кімнату, і я схопився на лапи, але вона лише взяла коробку та принесла її назад. Пахла та не дуже цікаво.

– Що це? – спитала Сі Джей, тримаючи коробку на колінах. Те, що лежало всередині, пахло, як папірці.

– Листівки до дня народження. Щороку я купувала для тебе листівку й писала, що сталося від минулого разу. Весілля, народження... вони всі тут. Починаючи це, я не усвідомлювала, скільки листівок урешті-решт напишу. У якийсь момент довелося знайти більшу коробку. Ніхто не очікує, що доживе до дев'яноста років, – усміхнулася Ганна.

Сі Джей гралася з папірцями в коробці, цілковито забувши про очевидний зв'язок між крихтами від коржиків і її гідним собакою Максом.

– О бабусю, це найпрекрасніший подарунок, що я будь-коли отримувала.

За обідом я лежав під столом, а Речел, Сінді та інші люди сиділи із Сі Джей, розмовляли й сміялися, і всі були щасливі. Тож я здивувався того дня, коли Трент почав виносити валізи з будинку до машини, адже це означало, що, яка б не була щаслива Сі Джей, ми їдемо.

Так уже чинять люди: хоч на Фермі або в собачому парку набагато веселіше, вони вирішують поїхати, і все – їдуть. Обов'язок собаки – вирушати з ними, після того як позначив територію своїм запахом.

Я знову сидів у своєму ящику в машині. Моя дівчинка цілковито забула, що я собака на передньому сидінні.

– Таке враження, ніби бабуся подарувала мені всі спогади з мого життя – життя, якого я не прожила. Усі мої спогади в одній коробці, – сказала Сі Джей, коли ми їхали.

Вона заплакала, і я заскавчав, бажаючи втішити мою дівчинку, хоча й не міг її бачити.

– Усе гаразд, Максе, – мовила Сі Джей, і я помахав хвостом, почувши своє ім'я.

Після багатогодинної поїздки я підвівся у своїй клітці, адже запахи знову стали знайомими. Зрештою машина зупинилась, і я терпляче чекав у ящику, доки мене випустять, однак Сі Джей і Трент просто сиділи на своїх місцях.

– Уперед? – спитав Трент.

– Не знаю. Просто не знаю, чи хочу її бачити.

– Гаразд.

– Ні, – сказала Сі Джей, – я маю на увазі, кожна наша зустріч закінчується тим, що я погано про себе думаю. Це жахливо? Вона ж моя мати.

– Ти маєш право на свої почуття.

– Не думаю, що можу це зробити.

– Ну, гаразд, – сказав Трент.

Усе, я витримав стільки, скільки зміг, і дзявкнув від невдоволення.

– Будь хорошим собакою, Максе, – мовила Сі Джей.

Я помахав хвостом, почувши про хорошого собаку.

– Отже, ти впевнена? Хочеш, щоб ми поїхали? – спитав Трент.

– Так. Ні! Ні, я маю туди піти, тобто ми ж зовсім на місці, – сказала Сі Джей. – Ти зачекай, гаразд? Збігаю й дізнаюся, у якому вона настрої.

– Звісно. Ми з Максом посидимо тут.

Я помахав хвостом. Дверцята машини відчинилися, було чути, як Сі Джей виходить. Я нетерпляче чекав, коли дверцята зачинилися, але вона не підійшла випустити мене.

– Усе гаразд, Максе, – сказав Трент.

Я заскавчав. Де моя дівчинка? Трент нахилився й просунув пальці крізь ґрати, а я лизнув їх.

Дверцята відчинились, і машина хитнулася, коли Сі Джей застрибнула всередину. Я махнув хвостом, сподіваючись, що вона випустить мене й погладить, щоб відзначити своє повернення, але вона просто зачинила дверцята зі свого боку.

– Ти не повіриш.

– Що?

– Вона виїхала. Жінка, що відчинила мені, живе тут уже рік, і вона купила цей дім у якогось старого.

– Жартуєш. Я гадав, її залицяльник, той, у якого батько сенатор, викупив закладну на дім, щоб їй завжди було де жити, – сказав Трент.

– Усе так, але вона, вочевидь, усе одно його продала.

– Що ж... хочеш зателефонувати їй? Телефон у неї, мабуть, той самий.

– Ні, знаєш що? Сприйматиму це як знак. Це ж наче жарт, коли твої батьки переїзять і не кажуть своєї нової адреси – ось, саме так Глорія вчинила зі мною. Просто їдьмо звідси.

Ми знову вирушили в дорогу. Зітхнувши, я вмостився.

– Хочеш проїхати повз твій старий будинок? – спитала Сі Джей.

– Ні, усе гаразд. Ця подорож була для тебе. Я маю безліч добрих спогадів про той дім, але після того, як померла мама й ми його продали, краще я збережу його в пам'яті таким, яким він був, ніж бачити зміни, розумієш?

Ми довго їхали в цілковитій тиші. Я дрімав, але прокинувся, почувши голос Сі Джей, адже в ньому була дещиця страху.

– Тренте?

– Так?

– Це ж правда, так? Ця подорож була для мене. Усе, що ти робив, відколи я потрапила до лікарні, було для мене.

– Ні, я теж розважився.

– Усе це. Розшукування моїх родичів. Зміна маршруту, щоб я могла побачити Глорію, хоча ми обоє знали, що останньої хвилини я, імовірно, втечу, як мокра курка.

Я підняв голову. Курка?

– Відколи ми разом зростали, з дитинства ти був поряд. Знаєш що? Ти моя опора.

Я розвернувся у своїй коробці й ліг.

– Але не за це я люблю тебе, Тренте. Я кохаю тебе, бо ти найкращий чоловік у світі.

Якусь мить Трент мовчав.

– Я теж тебе кохаю, Сі Джей, – сказав він.

Потім я відчув, як машина повертає, гальмує й зупиняється. Я підвівся в ящику й струснувся.

– Гадаю, може, нам зупинитися на хвилину, – мовив Трент.

Я нетерпляче чекав, щоб мене випустили, але чув тільки шерех на передньому сидінні та якісь звуки, схожі на ті, що бувають під час їжі. Може, вони їли курку? Нею начебто не пахло, але сама думка все одно схвилювала мене. Нарешті я гавкнув.

Сі Джей розсміялася.

– Максе! Ми зовсім про тебе забули.

Я помахав хвостом.

Як виявилось згодом, це було не востаннє, коли ми бачили Ганну й усю її родину. Незабаром після повернення додому мене привели до великої кімнати, повної людей, що сиділи на стільцях – наче збиралися грати в гру, якої навчила мене Енді, коли я був Моллі. Трент міцно тримав мене, але я виборсався з його рук, почувши запах Сінді, Речел і Ганни. Речел розсміялася, підхопила мене на руки й передала Ганні, а я лизнув її в обличчя. Утім я поводився обережно й чемно, а не як Дюк, якби він був тут, адже Ганна здавалася кволою, і її завжди хтось тримав під руку.

Я був такий щасливий бачити їх! Сі Джей теж була щаслива, настільки щаслива, як ніколи на моїй пам'яті. Стільки радості й любові витало в повітрі, вируючи між людьми на стільцях і між Сі Джей і Трентом, що я не міг втриматися, щоб не гавкати. Моя дівчинка підняла й пригорнула мене.

– Тш-ш-ш, Максе, – прошепотіла вона, цілуючи мене в ніс.

У мене на спині було вдягнуте щось м'яке, і я йшов поряд із Сі Джей між людьми туди, де стояв Трент, і сидів із ними, доки вони розмовляли. А потім вони поцілувались, і всі в кімнаті закричали, а я загавкав знову.

Це був такий прекрасний день. Усі столи застелили тканиною, так що під кожним був маленький сховок із людськими ногами й шматочками м'яса та риби. Квіти й рослини скрізь сповнювали дім пахощами, чарівними, як у собачому парку. Я грався з дітьми, які зі

сміхом ганялися за мною, і коли Трент узяв мене й виніс на вулицю, щоб я зробив свої справи, не міг дочекатися повернення назад.

Сі Джей була вбрана в тканину з широкими складками, так, що під ними теж був маленький сховок, однак жодної їжі – лише її ноги. Коли я заповзав під ті складки, моя дівчинка завжди хихотіла й тяглася діставати мене з-під них.

– Бавишся, Максе? – спитала вона мене після одного такого випадку, підняла й поцілувала в маківку.

– Він увесь час гасав, як навіжений, – сказав Трент. – Спатиме сьогодні без задніх ніг.

– Ну... це ж добре, – мовила Сі Джей, і обоє розсміялися.

– Сьогодні прекрасний день. Я кохаю тебе, Сі Джей.

– Я теж тебе кохаю, Тренте.

– Ти найчарівніша наречена в історії весіль.

– Ти теж нівроку. Не можу повірити, що виходжу за тебе заміж.

– Навіки. Ти моя дружина навіки.

Вони поцілувалися, що останнім часом робили частенько. Я помахав хвостом.

– Я отримала вісточку від Глорії, – нарешті сказала Сі Джей, опускаючи мене на підлогу.

– Так? І що, вона вивергла прокльон семи демонів на нас і наші землі?

Сі Джей розсміялася.

– Ні, власне, це було дуже мило з її боку. Вона сказала: їй шкода, що вона мусить бойкотувати весілля, але переконана, що я розумію чому.

– Я от *не* розумію, – відповів Трент.

– Усе гаразд. Вона сказала, що пишається мною і що ти чудовий вилов, побажала чудового весілля, хоч її з нами не буде. Також висловила свій найглибший жаль, адже завжди гадала, що співатиме на моєму весіллі.

– Що ж, це точно не мій найглибший жаль, – сказав Трент.

Наприкінці дня я був настільки ситий і виснажений, що міг лише махати хвостом, коли люди нахилилися поцілувати мене та щось сказати. Мене підняли до Ганни, і я поцілував її в обличчя, злизнувши щось солодке з губ, і моє серце сповнилося любові до неї.

– Прощавай, Максе, ти такий милий песик, – сказала мені Ганна. – Такий хороший, хороший собака.

Мені подобалося чути ці слова з Ганниних вуст.

Тієї зими Сі Джей могла здійснювати довші та швидші прогулянки. Трент і далі щодня грався з гумовим м'ячиком, сидячи поряд із нею й видаючи ним шиплячі звуки. Як це йому ніколи не спадало на думку кинути той м'ячик мені – не розумію.

– Тиск хороший, – зазвичай казав Трент. У цьому випадку «хороший» не мав жодного стосунку до «собаки». – Ти вживаєш свої амінокислоти?

– Мені так зле на цій низькопротеїновій дієті. Хочу гамбургер зі стейком нагорі, – казала йому Сі Джей.

Того року в нас не було «Із Днем Подяки», проте одного вечора ним *пахло* по всій будівлі. Трент і Сі Джей покинули мене самого на кілька годин, а коли повернулися додому, дивовижні запахи «Із Днем Подяки» були на всьому їхньому одязі й руках. Я підозріливо обнюхав їх. Чи можуть люди взагалі мати «Із Днем Подяки» без собаки? Здавалося малоімовірним.

Однак «З Різдвом» у нас було. Трент спорудив штуkenцію у вітальні, що пахла, як мій надвірний килимок, і завішав її котячими іграшками. Коли ми розірвали пакунки, у моєму була смачна жувальна іграшка.

Після «З Різдвом» Сі Джей почала майже на весь день лишати мене самого кілька разів на тиждень, але ніколи не пахла будь-яким іншим собакою, тож я знав, що вона не вигулює їх без мене.

– Як сьогодні твоє навчання? – часто питав її в ці дні Трент.

Вона здавалася щасливою, коли лишала мене самого, і це не мало жодного сенсу. Як на мене, відсутність собаки лише засмучує людей.

Я бачив, однак, що часом вона почувається дуже слабкою та втомленою.

– Поглянь, як моє обличчя рознесло! – скаржилася Трентові.

– Може, нам поговорити з лікарем про збільшення тобі дози сечогінних.

– Я вже й так проводжу весь час у туалеті, – гірко відповіла вона.

Я ткнувся мордою їй у руку, але цей дотик не приніс їй того ж задоволення, що й мені. Я так хотів, аби вона відчула те щастя, яке відчував я щоразу, коли ми торкались одне одного. Але люди – істоти значно складніші за собак. Ми завжди обожаємо їх, але вони часом зляться на нас, як тоді, коли я погриз сумні черевики.

Одного дня моя дівчинка сильно засмутилась, і коли Трент повернувся додому, вона сиділа у вітальні й визирала з вікна, тримаючи мене на колінах.

– Що сталося? – спитав він.

Вона знову заплакала.

– Мої нирки, – сказала вона. – Кажуть, нам надто небезпечно мати дітей.

Трент обвив її руками, і вони обійнялися. Я сунув носа між ними, щоб вони обоє погладили мене. Трент теж засмутився.

– Ми могли б усиновити. Ми ж усиновили Макса, адже так? Поглянь, як усе добре вийшло.

Я махнув хвостом, почувши своє ім'я, але Сі Джей відштовхнула його.

– Не можна виправити геть усе, Тренте! Я все зіпсувала. Це ціна, яку ми всі мусимо платити, зрозуміло? Не треба мені казати, що все гаразд.

Сі Джей встала, скинувши мене на підлогу, і покрокувала геть. Я подріботів за нею назирці, та, дійшовши до кінця коридору, вона зачинила двері перед моїм носом. За хвилину я розвернувся, пішов назад до Трента й застрибнув йому на коліна – хотів, аби *він* утішив мене.

Часом люди сердяться одне на одного, і це не має жодного стосунку до черевиків. Це за межами розуміння собаки, але любов між моєю дівчинкою й Трентом я розумів. Вони проводили багато днів, обійнявшись на канапі і в ліжку, і часто сиділи, майже торкаючись головами.

– Ти кохання мого життя, Сі Джей, – не раз казав Трент.

– Я теж тебе кохаю, Тренте, – відповідала Сі Джей.

У такі миті обожнювання між цими двома змушувало мене захоплено здригатись.

Як би я не полюбляв носити светр, усе ж був щасливішим за всіх, коли повітря зробилося гарячим і вогким. Однак того року Сі Джей сиділа на балконі під ковдрами, і я бачив, що їй холодно, з того, як вона притискала мене до себе. Я відчував, як вона згасає, втрачає сили, стає дедалі більш утомленою.

Жінка на ім'я місіс Воррен часто виходила на сусідній балкон погратися з рослинами.

– Вітаю, місіс Воррен, – говорила дівчина.

– Як почуваетесь сьогодні, Сі Джей, уже краще? – питала місіс Воррен у відповідь.

– Трохи, – зазвичай казала їй Сі Джей.

Я ніколи не бачив місіс Воррен ніде, окрім як на балконі, однак іноді відчував її запах у коридорі. Вона не мала собаки.

– Поглянь на мої зап'ястки, вони зовсім розпухли, – якось сказала Сі Джей Трентові, коли той прийшов додому.

– Серденько, ти весь день була на сонці? – спитав він.

– Я замерзаю.

– Ти не ходила на лекції?

– Що? Який сьогодні день?

– О Сі Джей. Я непокоюся за тебе. Дай-но перевірю твій тиск.

Трент дістав свій особливий м'ячик, і я пильно стежив, як він стискає його, гадаючи: може, цього разу він дасть мені ним побавитися.

– Мабуть, настав час поговорити про... про більш постійний режим лікування.

– Я не хочу робити діаліз, Тренте!

– Серденько, ти центр мого всесвіту. Я б помер, якби з тобою щось сталося. Будь ласка, Сі Джей, ходімо до лікаря. *Будь ласка.*

Тієї ночі Сі Джей рано лягла спати. Трент не дав мені команди молитися, коли годував мене, однак запах у його подиху був такий сильний, що я все одно це зробив.

– Хороший собака, – сказав Трент, як кажуть, коли хвалять собак, насправді не дивлячись на них.

Наступного ранку, тільки-но Трент пішов, Сі Джей упала на кухні. Хвилину тому вона вдруге здійснювала подорож із балкона на кухню, щоб наповнити лійку водою, а наступної миті спіткнулася на підлозі. Я відчув удар подушечками своїх лап, а коли підбіг до неї й лизнув в обличчя, вона була непритомна.

Я заскиглив, тоді загавкав. Вона не ворухнулася. Її подих мав нездоровий кислий запах, і вона слабо вдихала й видихала. Я ошаленів. Підбіг до парадних дверей, але за ними не було чути нікого. Я загавкав. Тоді вибіг на балкон.

Місіс Воррен стояла навколішки, граючись зі своїми рослинами. Я гавкнув на неї.

– Привіт, Максе, – гукнула вона до мене.

Я думав про мою дівчинку, яка лежала на кухні, непритомна й хвора. Я мав сповістити місіс Воррен про те, що сталося. Я кинувся вперед, просунувши морду між ґратами, і заволав до неї з такою настирливістю, що нотка істерики відчутним дзвоном прорізалась у моєму голосі.

Місіс Воррен стояла навколішки, дивлячись на мене. Я гавкав, гавкав і гавкав.

– Що сталося, Максе?

Почувши своє ім'я як запитання, я розвернувся й побіг до квартири, аби місіс Воррен знала, що проблема там. Потім знову вибіг на балкон і заходився гавкати.

Місіс Воррен піднялася.

– Сі Джей? – невпевнено гукнула вона, нахилиючись у спробі зазирнути в дім.

Я продовжував гавкати.

– Цить, Максе, – сказала місіс Воррен. – Тренте? Сі Джей?

Я гавкав без упину. Тоді місіс Воррен похитала головою, підійшла до дверей, відчинила їх і увійшла всередину. Коли вона зачинила двері, я так розгубився, що припинив гавкати.

Що вона робила?

Із завиванням я кинувся назад до моєї дівчинки. Її подих ставав усе слабшим.

Розділ 28

Хоч це було безнадійно, я підійшов до дверей і відчайдушно став дряпати їх. Мої кігті залишили канавки в дереві – це й усе. Я ридав від страху тонко й надривно. Потім почув шум за дверима, звуки кроків. Я загавкав і припав носом до шпарини під дверима, відчувши запах місіс Воррен і чоловіка на ім'я Гаррі, який часто проносив коридором свої інструменти.

Двері трішки прочинилися.

– Агов? – гукнув Гаррі.

– Сі Джей? Тренте? – промовила місіс Воррен.

Вони обережно протиснулися в кімнату. Я попрямував до кухні, озираючись через плече, аби переконатися, що вони йдуть слідом.

– О Господи! – гукнула місіс Воррен.

Кілька хвилин по тому прийшли люди, поклали Сі Джей на ліжко й віднесли. Доки все це тривало, місіс Воррен узяла мене на руки, гладила й повторювала, що я хороший собака, але моє серце калатало й було геть зле від несамовитого страху. Потім вона опустила мене, і вони з Гаррі та рештою пішли, а я залишився сам у квартирі.

Я бігав узад-уперед, стривожений і нестямний. Уже настала ніч, а Сі Джей іще не було вдома. Я пригадував, як вона лежала на кухні, припавши щочкою до підлоги, і скавулів від самої думки про це.

Коли нарешті двері відчинилися, прийшов Трент. Сі Джей із ним не було.

– О Максе, мені так шкода, – сказав він.

Він повів мене гуляти, і було полегшенням, що можна задерти лапу на якийсь чагарник.

– Ми маємо тепер бути поряд із Сі Джей, Максе. Їй не сподобається діаліз, але вибору в неї немає. Мусимо це робити. Усе могло бути значно, значно гірше.

За кілька днів Сі Джей повернулася додому дуже стомлена й одразу лягла в ліжко. Я згорнувся біля неї, відчуваючи полегшення, і все ж насторожений тим, якою сумною й невдоволеною вона була.

Відтепер і надалі ми із Сі Джей кожні кілька днів здійснювали подорож у задній частині автівки, що забирала нас біля дому. Спочатку

Трент завжди їздив із нами. Ми йшли до кімнати й тихо лежали там, доки кілька людей метушилися над моєю дівчинкою. Вона завжди почувалася слабкою й недужою, коли приїздила, і вставала з кушетки виснажена й сумна, але я усвідомлював, що це не провина людей, які схилилися над нею, навіть якщо вони завдавали болю її руці. Я не гарчав на них, як робив би раніше.

Наступний день після нашої поїздки до того місця зазвичай був кращим для моєї дівчинки. Вона почувалася сильнішою й щасливішою.

– Кажуть, можуть минути роки, перш ніж я отримаю нирку, – сказала одного вечора Сі Джей. – Їх так мало доступних.

– Ось, а я гадав, що подарувати тобі на день народження, – зі сміхом відповів Трент. – У мене є тут одна, якраз твого розміру.

– Навіть не думай про це. Я не візьму твою чи будь-якої живої людини. Я сама винна в усьому цьому, Тренте.

– Мені потрібна лише одна. Друга зайва, я нею практично не користуюся.

– Веселун. Ні. Зрештою, я отримаю одну від покійника. Деякі люди 20 років протрималися на діалізі. Коли станеться, тоді й станеться.

Тієї зими Сі Джей якось увійшла у двері з пластмасовим ящиком, і я був приголомшений, коли вона відчинила дверцята, а звідти вийшла Кросівка! Я кинувся до кішки в щирому захваті, що бачу її, а вона вигнула спину, притисла вуха й засичала на мене, тож я різко зупинився. Що не так із Кросівкою?

День вона провела, обнюхуючи квартиру, доки я ходив слідом, намагаючись зацікавити її маленькою грою в перетягування іграшки. Вона не хотіла мати зі мною нічого спільного.

– Як там діти місіс Міннік? – спитав Трент за вечерею.

– Здається, почувуються винними. Вони її майже не відвідували – аж тут одного дня її не стало, – сказала Сі Джей.

Я стежив, як Кросівка мовчки застрибнула на кухонний стіл і зневажливо оглядала кухню зі свого сідала.

– Що? Що сталося? – спитав Трент.

– Я просто думаю про Глорію. Це так я почуватимусь? Одного дня її не стане, і я шкодуватиму, що не доклала більших зусиль?

– Хочеш побачитися з нею? Запросити її кудись?

– Чесно? Гадки не маю.

– Просто дай мені знати.

– Ти найкращий у світі чоловік, Тренте. Мені так пощастило.

– Це мені пощастило, Сі Джей. Усе своє життя я по-справжньому мріяв лише про одну дівчину, і тепер вона моя дружина.

Сі Джей встала, і я підскочив, однак вона лише застрибнула на стілець до Трента, припавши своїм обличчям до його. Вони почали нахилитися, завалюючись набік.

– Ну ж бо, сміливіше, – сказала Сі Джей, коли вони з'їхали зі стільця й зі сміхом приземлилися на підлогу.

Потім вони деякий час боролися. Я озирнувся на Кросівку, якій, схоже, усе було байдуже, але те, що я відчував між Трентом і моєю дівчинкою, була любов, сильна і повна.

Зрештою Кросівка стала більш приязною. Вона могла прогулюватися кімнатою, а потім без попередження безшумно підходила до мене й терлася головою об мою морду або облизувала мої вуха, доки я лежав, згорнувшись на підлозі. Але ніколи не бажала борюкатися, як колись. Я нічого не міг удіяти й лише відчував, що час, який вона прожила без собаки, не пішов їй на користь.

Прохолодні вечори Сі Джей і Трент проводили, загорнувшись разом у ковдру на балконі, а холодні ночі – лежачи разом на канапі. Часом Сі Джей взувала черевики з приємним запахом, і вони йшли кудись на вечір, а поверталися завжди щасливими, хоча навіть якби вона була сумна, не думаю, що зробив би щось із її черевиками.

Ми ходили гуляти вуличками й парком. Часом Сі Джей засинала на ковдрі на траві, і Трент лежав поряд із нею, з усмішкою дивлячись на неї.

Коли ми проводили в парку цілий день, я завжди вмирав із голоду й хотів поїсти, щойно верталися додому. Одного такого дня я нетерпляче танцював по кухні, дивлячись, як Трент готує мені вечерю, коли розпорядок дня дещо змінився.

– Ціла вічність піде на те, щоб закінчити навчання, а потім, коли я замислюся про диплом магістра, мені вже, мабуть, буде за тридцять. Колись це здавалося такою старістю!

Сі Джей підняла мою миску в повітря.

– Гаразд, Максе. Молися! – сказала вона.

Я напружився. Я хотів вечерю, але ця команда мала сенс лише в контексті запаху, який іноді відчувався в подиху Трента.

– Він завжди робить це для мене, – зауважив Трент. – Максе? Молися!

Моя вечеря була в Сі Джей, а я вмирав із голоду. Я підійшов до Трента і, коли той нахилився, відчув запах. Я подав знак.

– Хороший собака! – похвалив Трент.

Сі Джей поставила мою миску, і я побіг їсти, але згодом усвідомив, як вона стоїть наді мною, поклавши руки на стегна.

– Що сталося? – спитав Трент.

– Макс ніколи не молиться для мене. Лише для тебе.

– І?

Я жадібно глитав їжу.

– Хочу спробувати дещо, коли він закінчить, – сказала Сі Джей. Я зосередився на своїй вечері. Покінчивши з нею, вилизав миску. – Гарзд, поклич його.

– Максе! Ходи сюди! – гукнув Трент.

Я покійрно підійшов до нього й сів. Бували часи, коли він кликав мене й завжди пригощав, коли я відгукувався, але, на жаль, з якихось причин ті дні минули.

– А тепер нахилися близько до нього, як коли кладеш їжу в миску, – сказала Сі Джей.

– Що ми робимо?

– Просто зроби це. Будь ласка.

Трент нахилився до мене. Сьогодні запах був особливо сильний.

– Молися! – гукнула Сі Джей.

Я слухняно подав знак.

– Сі Джей, що сталося? Чому ти так дивишся? – спитав Трент.

– Я хочу, аби ти дещо зробив для мене, – відповіла Сі Джей.

– Що? Що саме?

– Я хочу, щоб ти сходив до лікаря.

Наступного року Трент сильно занедужав. Багато разів його нудило у ванній, і це нагадувало мені, як Сі Джей регулярно блювала колись, чого зараз більше не робила. Коли Трента нудило, Сі Джей здавалася такою ж засмученою, як тоді, коли це відбувалося з нею, і я завжди скиглив, стривожений за них обох.

Усе волосся на Трентовій голові випало, і я смішив його, облизуючи лису голову, доки він лежав у ліжку. Сі Джей теж сміялася, але глибоко

в ній завжди відчувався сумний розпач, постійне тривожне занепокоєння.

– Не хочу, щоб це було останнє Різдво з моїм чоловіком, – сказала вона взимку.

– Воно не останнє, серденько, обіцяю, – відповів Трент.

Раніше, спостерігаючи за буйною поведінкою Дюка біля Сі Джей, я зрозумів, як *не треба* поводитися біля хворої людини, тож зосередився на тому, аби бути спокійним і приносити втіху, і, схоже, Трент і Сі Джей неабияк цінували це. Колись моєю роботою було не підпускати загрозу, і я це робив, тепер же мій обов'язок полягав у тому, щоб розраджувати в смутку, а це передбачало іншу поведінку.

Я досі ходив із Сі Джей полежати на кушетці кілька разів на тиждень і дозволяв іншим людям клопотатися над нею. Усі вони знали мене, гладили й казали, що я хороший собака, і я не сумнівався в цьому, адже лежав тихо, а не стрибав по кімнаті. Коли ми виходили звідти, мені завжди здавалося, що моя дівчинка зовсім не така хвора, як коли ми тільки починали приходити сюди, однак я був лише собакою й міг помилятися.

Однієї ночі Трент і Сі Джей лежали обійнявшись на канапі, а я затишно прилаштувався між ними. Кросівка сиділа в іншому кінці кімнати й, не кліпаючи, дивилася на нас. Я ніколи не знав, про що думають коти й чи думають узагалі.

– Я лише хочу, аби ти знала: у мене вдосталь страховки й грошових вкладень. Ти не пропадеш, – сказав Трент.

– Але ми цього не зробимо. Ти одужаєш. Уже одужуєш, – відповіла Сі Джей, почуваячись при цьому сердитою.

– Так, але лише про всяк випадок я хочу, аби ти це знала.

– Байдуже. Такого не станеться, – наполягала Сі Джей.

Декілька разів Трент зникав на кілька днів поспіль, і Сі Джей переважно зникала так само, однак завжди поверталася додому вигуляти й нагодувати мене й завжди пахла Трентом, тож я знав, що вони були десь разом.

Якось одного теплого літнього дня ми сиділи на траві лише удвох, Сі Джей і я. Я набігався досхочу й тепер задоволено сидів на колінах у моєї дівчинки. Вона гладила мене по голові.

– Ти такий хороший собака, – казала мені. Її пальці чухали засвербіле місце біля мого хребта, і я стогнав від задоволення. –

Я знаю, що ти робив, Максе. Ти ж не молився, так? Ти намагався сповістити нас про Трента, намагався сказати, що нюхом відчуваєш у нього рак. Ми просто не зрозуміли спочатку. Це тобі Моллі розповіла? Вона розмовляє з тобою, Максе? Це так ти дізнався? Може, вона тепер янгол і оберігає нас? Ти теж янгол?

Чути ім'я Моллі з вуст Сі Джей було так приємно, що я помахав хвостом.

– Ми вчасно дізналися, Максе. Завдяки тобі хворобу зупинили, і вона не повернулася. Ти врятував мого чоловіка. Не знаю як, але, якщо ти спілкуєшся з Моллі, перекажи їй подяку від мене.

Я був неабияк розчарований, коли в Трента знову відросло волосся, адже його завжди смішило, коли я вилизував йому голову. Але все змінюється: волосся Сі Джей, наприклад, було довшим, ніж будь-коли, розкішним пологом накриваючи мене, коли вона нахилилася. А коли нахилився Трент, я більше не відчував того металевого запаху. Тепер, коли він казав «молися», я дивився на нього розгублено й збентежено. Чого він хотів? Ще більше я розгубився, коли після того, як я довго сидів і дивився на нього, отримавши наказ молитися, вони із Сі Джей обоє розсміялися, заплескали в долоні, сказали: «Хороший собака!» – і дали мені смачненького, хоч я *нічого* не зробив.

Не може бути метою собаки зрозуміти, чого хочуть люди, бо це неможливо.

Улітку, після того, як волосся Трента знову відросло, прийшли якісь люди й винесли все з дому. Сі Джей говорила до них і водила їх будинком, даючи зрозуміти, що все гаразд, та я все одно гавкав на них за звичкою. Коли я загавкав, Сі Джей посадила мене в ящик, а Кросівку – у її котячий ящик, що здалося мені дещо надмірною реакцією.

Ми вирушили в довгу поїздку на задньому сидінні машини в тих ящиках.

Наприкінці поїздки з'явилися ті ж люди й цього разу занесли всі наші речі в новий дім. Як же весело було досліджувати незнайомі кімнати! Кросівка підозріло обнюхувала все довкола, я ж не тямився від радощів, гасаючи з місця на місце.

– Тут ми тепер житимемо, Максе, – сказав Трент. – Більше тобі не доведеться сидіти у квартирі.

Оскільки він заговорив до мене, я підбіг і поклав лапи йому на ноги, а він підняв мене в повітря. Я самовдоволено глянув униз на Кросівку, яка вдавала, що їй байдуже. Трент був добрим чоловіком. Він любив Сі Джей і мене, а я любив його. Тієї ночі, засинаючи, згорнувшись під боком у моєї дівчинки (Трент спав на іншому боці ліжка), я думав про те, яким відданим Трентові був Роккі. Зазвичай можна стверджувати, що людина добра, якщо в неї є собака, який її любить.

Більше додому ми не повернулися. Тепер мешкали в маленькому будинку зі сходами і, що найдивовижніше, з трав'яною галявиною на задньому подвір'ї. Кросівку це подвір'я не вразило, я ж, навпаки, обожнював бувати на ньому. Тут було тихіше й не так пахло їжею, однак мене тішили звуки собачого гавкоту, запахи рослин і дощу.

Я був щасливий. Минув рік, потім іще один. Сі Джей завжди була трохи нездорова, але поступово їй кращало, вона набиралася сил.

Ми вже тривалий час жили в новому домі, коли взимку мене почали тривожити лапи. Прокидаючись уранці, я відчував, що вони заклали й боліли, сповільнюючи мене. Наші прогулянки надворі стали такими ж неквапними й короткими, як тоді, коли Сі Джей тяжко хворіла й штовхала перед собою «стілець».

Кросівка теж потроху згасала. Ми двоє часто дрімали на протилежних кінцях канапи, прокидаючись посеред дня, щоб помінятися місцями.

– Ти в порядку, Максе? Бідолашний собака. Ліки тобі хоч трохи допомагають? – питала Сі Джей.

Я чув занепокоєння в її голосі й махав хвостом у відповідь на своє ім'я. Моя мета тепер – бути з моєю дівчинкою, коли вона лягала на кушетку кожні кілька днів, пригортатися до неї й спати якомога частіше. Це було те, чого вона потребувала.

Щосили я приховував свій біль від неї й Трента. Я відчував її гостре занепокоєння, коли вона розуміла, що мої суглоби обпікає вогнем – дуже схоже на те відчуття, коли Бівіс розірвав мені вухо до крові.

Я більше не гасав заднім подвір'ям, гавкаючи від щирої радості. Був надто втомлений. Я й досі радів, але мовчав про це.

Іноді я лежав на сонці, коли Сі Джей гукала мене, і я підіймав голову, проте мої лапи наче відмовлялися рухатись. Сі Джей підходила, брала мене на руки й тримала на колінах, і я відчував її сум, тож

боровся зі слабкістю й примудрявся підняти голову та лизнути її в обличчя.

– У тебе поганий день, Максе? Біль посилюється? – спитала вона мене після особливо болючої миті, коли я майже не міг поворухнутися кілька хвилин. – Гадаю, мабуть, уже час. Я з жахом чекала цього моменту, але завтра я відвезу тебе до Ветеринара. Тобі більше не доведеться страждати, Максе. Обіцяю.

Я зітхнув. Приємно було лежати на колінах у Сі Джей. Її руки гладили мене, наче тамували біль. З дому вийшов Трент, і я відчув, що його рука теж голубить мене.

– Як він? – спитав чоловік.

– Зовсім погано. Я вийшла й гадала, що він помер.

– Такий хороший хлопчик, – пробурмотів Трент.

– О Максе, – прошепотіла Сі Джей.

Її голос лунав дуже, дуже тужливо. І саме тоді я відчув, як усередині підіймається дещо знайоме – тепла й м'яка темрява. Щось відбувалося в мені, щось стрімке й дивовижне. Болюча агонія в суглобах почала відступати.

– Максе? – сказала Сі Джей, але її голос лунав наче здалеку.

Я помирав.

Я більше не міг ворухнутися чи бачити їх. Останньою думкою, коли мене відносило хвилями, була радість, що Сі Джей і Трент досі мають Кросівку, яка подбає про них.

Кросівка була хорошою кішкою.

Розділ 29

Я потроху усвідомлював, що тривалий час спав і прокинувся після довгого-довгого сну. Зрештою розплющив очі, але все було мутним і темним.

Коли мій зір достатньо прояснився, щоб я міг зосередитися на матері, братах і сестрах, я побачив, що всі ми забарвлені в коричневі, білі й чорні плями й усі маємо коротке хутро.

Я не чув голосу Сі Джей і не відчував її запаху. Однак поряд були інші люди, багато людей, часто в довгих спадаючих одежах, а ще – з маленькими ковдрами на головах.

Ми були в крихітній кімнатці з кількома килимками на підлозі й віконцем під самою стелею, з якого лилося світло. Інші цуценята – дві дівчинки й троє хлопчиків – займалися нескінченною грою, борюканням і, коли всі підросли, веселою гонитвою одне за одним. Я намагався не звертати на них уваги й зосередитися на тому, щоб сидіти перед дверима й чатувати на Сі Джей, однак розвага виявилась аж надто заразливою.

Уперше мені спало на думку замислитись, чи хтось із них теж проживав інші життя й мав людей, яких треба було знайти, але навряд з огляду на їхню поведінку. Схоже, я був тут єдиним цуценям, яке взагалі мало інший клопіт, окрім як постійно гратися, гратися, гратися.

Усі люди, що приходили поглянути на нас, були жінками. Невдовзі я навчився впізнавати їхні запахи і, попри однаковий одяг, розрізняти серед них шістьох окремих осіб, кожна з яких була старша за Сі Джей, але молодша за Ганну. Жінки захоплено дивилися на нас і приходили посміятися, коли цуценята стрибали на них і смикали за довгий одяг. Вони брали мене на руки й цілували, а одна звертала на мене більшу увагу, ніж решта жінок.

– Ось цей, – казала вона. – Бачите, який він спокійний?

– Не буває спокійних біглів, – відповідала на це інша жінка. – Знаю, вони милі, але занадто вже енергійні. Нам слід знайти іншого зрілого собаку, як Оскар.

Жінку, що тримала мене, як я збагнув незабаром, почувши кілька разів її ім'я, звали Маргарет.

– Тебе тут не було, коли з'явився Оскар, Джейн, – сказала Маргарет. – Ми мали кілька хибних спроб, і коли нарешті знайшли Оскара, він зовсім недовго був із нами, перш ніж померти. Гадаю, якщо навчати цуценя від самого початку, ми виграємо багато років.

– Але не бігля, – заперечила інша жінка. – Біглі надто гіперактивні. Ось чому передусім я не хотіла брати вагітну самицю бігля.

Я гадав, котру з жінок звали Біглем.

За важкістю своїх кісток і м'язів я зрозумів, що тепер маю вирости більшим собакою, ніж коли був Максом. Я відчув полегшення, що не треба вкладати стільки сил, доводячи іншим собакам і людям, що всередині я великий пес, здатний захистити мою дівчинку. Коли жінка опустила мене, я побіг і стрибнув на одну з моїх сестер: я вже був більшим за неї й насолоджувався можливістю перемогти її своїм розміром, а не норовом.

Невдовзі по тому, як ми почали їсти м'яку їжу зі спільної миски, нас вивели на трав'янисту ділянку, обнесену загорожею. Буяла весна, і повітря було тепле, і пахло квітами й молодою травою. Я нюхом відчував, що ми перебуваємо в м'якому кліматі з досить частими опадами для підтримки багатьох видів дерев і кущів. Мої брати й сестри вважали подвір'я ледь не найпрекраснішим місцем, яке тільки можна уявити, і щоранку, коли їх випускали, починали гасати колами. Я вважав це дурістю, але зазвичай приєднувався до метушні, адже це було весело.

Я все гадав, коли Сі Джей прийде по мене. Це мало бути причиною, чому я знову став цуценям. Наші долі нерозривно перепліталися, тож якщо я знову народився, то це, певно, тому, що був досі потрібен моїй дівчинці.

Одного дня на подвір'я увійшла родина – дві маленькі дівчинки, чоловік і жінка – під проводом однієї з наших шістьох доглядальниць. Я знав, що означає їхня присутність. Усі цуценята побігли гратися з ними, я ж тримався позаду, хоча коли одна з дівчат узяла мене на руки, не відмовився поцілувати її усміхнене личко.

– Оцей, тату. Цього я хочу на день народження, – сказала маленька дівчинка й піднесла мене до свого батька.

– Власне, одна з черниць уже говорила про цього, – мовила жінка. – Він матиме роботу. Принаймні ми сподіваємося на це.

Маленька дівчинка впустила мене на землю. Я подивився на неї знизу вгору, махаючи хвостом. Вона була старша за Сі Джей, коли її звали Клеріті, однак молодша, ніж коли вони з Трентом узяли нас із Роккі додому, – я так і не застав моєї дівчинки в цьому конкретному віці. Коли дитина підхопила одного з моїх братів, я був на диво розчарований, бо з радістю погрався б із нею ще.

Швидко всіх моїх братів і сестер розібрали інші люди, доки незабаром я не лишився єдиним собакою біля матері, котру звали Седі. Ми саме дримали надворі, коли кілька жінок вийшли подивитися на нас. Я підібрав маленьку гумову кісточку й підніс жінкам, сподіваючись, що котрась із них захоче відібрати її й поженеться за мною.

– Ти була такою хорошою собакою, Седі, такою доброю матір'ю, – сказала Маргарет.

Я жбурнув гумову кісточку й стрибнув на неї, щоб мене теж назвали хорошим собакою.

– Ти полюбиш свій новий дім, – продовжила інша жінка.

Третя взяла мене на руки й піднесла носом до носа з моєю матір'ю. Ми обнюхали одне одного, трохи спантеличені незручним і неприродним становищем.

– Попрощайся зі своїм цуценям, Седі!

Жінка пристебнула повідець до комірця матері й повела її геть. Маргарет тримала мене, щоб я не побіг слідом, – вочевидь, щось відбувалося.

– Я зватиму тебе Тобі, гаразд? Тобі, ти хороший собака, Тобі. Тобі, – воркотіла наді мою Маргарет. – Тебе звати Тобі.

До мене дійшло, що, мабуть, моє ім'я – Тобі. Я був приголомшений: Тобі було моїм першим ім'ям дуже-дуже давно. Певно, жінка знала про це.

Люди все знають: не лише як їздити на машинах чи де знайти бекон, а також коли собаки бувають хорошими чи поганими, де спати собакам і якими іграшками гратися. І все ж я був ошелешений тим, що Маргарет назвала мене Тобі. Для мене нове життя завжди було позначене новим ім'ям.

Як розуміти те, що я знову Тобі? Чи означало це, що все починається спочатку й наступного разу мене зватимуть Бейлі?

Седі не повернулась, і поступово до мене прийшло розуміння, що це місце, повне вбраних у ковдри жінок, – мій новий дім, такий не схожий на жоден із тих, де я бував. Здебільшого я мешкав на огороженій ділянці, хоча вночі мене заносили в дім і саджали в кімнату, де я народився. Однак я не був самотнім: протягом дня жінки приходили до мене, часто жбурляли гумовий м'ячик або гралися зі мною в перетягування іграшки. Скоро я привчився впізнавати більшість із них за запахом, навіть попри те, що їхні руки були вкриті однаковими пахощами.

Мене бентежило те, що, на відміну від усіх попередніх життів, не було єдиної людини, про кого я мав би дбати. Безліч жінок гралися зі мною, говорили до мене й годували мене. Наче я був собакою для всіх і кожного.

Маргарет навчила мене нової команди: «Спокійно». Спочатку вона притискала мене до землі й казала: «Спокійно», – і я гадав, що вона хоче поборотися, але вона повторювала: «Ні, ні. Спокійно». Я гадки не мав, що вона каже, але знав: «ні» означає, що я роблю щось не так. Я спробував лизати її, крутитись і будь-які інші трюки, що міг пригадати, але жоден із них не влаштовував її. Нарешті я розчаровано здався.

– Хороший собака! – сказала вона, даючи мені закуску, хоч я нічого не зробив.

Так тривало кілька днів, доки нарешті до мене не дійшло, що «Спокійно» означає «просто лежи тут». Усвідомивши цей зв'язок, я міг лягти й не рухатися, скільки вона хотіла, хоча ледве міг стримувати нетерпіння: нащо нам так довго чекати, щоб дати мені смачненького?

Потім Маргарет стала водити мене будинком – такими місцями, де я ніколи не бував раніше. Я бачив жінок, що сиділи, жінок, що стояли, і жінок, що їли, – остання група здалася мені найбільш цікавою, але ми й на мить не затрималися біля них і рушили далі. Маргарет хотіла, щоб я поведився «спокійно», сидячи на колінах у людей. Мені не дуже подобалася ця задумка, але я корився.

– Бачите, який він хороший? Хороший собака, Тобі. Хороший собака.

Одна жінка підійшла, щоб лягти на кушетку, а мене посадили на ковдру поряд із нею й дали команду. Жінка хихотіла, а мені страх як кортіло поцілувати її в обличчя, але я робив, як мені наказували,

і отримав за це смачненьке. Я так і лежав нерухомо, тримаючись заради чергового шматочка, коли кілька жінок зібралися навколо мене.

– Добре, Маргарет, ти мене переконала. Можеш узяти його із собою на роботу й перевірити, як він упорається, – сказала одна з жінок.

Маргарет нахилилась і взяла мене на руки.

– Він добре впорається, сестро.

– Ні, не впорається. Він усіх засмутить і все погризе, – застерегла ще одна жінка.

Наступного ранку Маргарет надягла на мене нашійник і вивела на повідці до своєї машини.

– Ти такий хороший, Тобі, – сказала вона.

Ми поїхали автівкою, і я був собакою на передньому сидінні! Однак мені поки що бракувало зросту, щоб висунути носа у вікно.

Жінка привезла мене до місця, дуже схожого на те, куди я ходив із Сі Джей сидіти з нею на кушетці. Я відчував запахи багатьох людей і розумів, що деякі з них хворі. Стояла тиша, підлога була м'якою.

Маргарет носила мене скрізь, і люди гладили й обіймали мене, чи – у випадку кількох із них – лежали нерухомо в ліжках і дивилися на мене.

– Спокійно, – командувала вона.

Я зосереджувався на тому, щоб не рухатися, адже засвоїв, що саме це є вимогою, коли люди хворі. Я не подав знаку, коли вловив сильний знайомий запах від кількох людей – запах, що так довго був присутній у подиху Трента. Я затямив, що подавати знак за таких обставин треба по команді «Молися», а ніхто не наказував мені робити цього.

Невдовзі Маргарет опустила мене на землю на подвір'ї, зусібіч огороженому стінами. Я відчував у собі безліч нерозтраченої енергії і якийсь час гасав довкола, а тоді жінка дала мені мотузку з гумовим м'ячиком на кінці, і я трусив і тягав його, шкодуючи, що немає поряд іншого собаки приєднатися до веселощів. Я бачив за вікнами людей, які спостерігали за мною, тож доклав зусиль, аби влаштувати справжню виставу з тією мотузкою.

Потім Маргарет знову віднесла мене в будинок і познайомила з кліткою.

– Добре, Тобі, а ось твій дім.

На підлозі клітки лежала нова подушка, і, коли жінка присіла й поплескала по ній, я слухняно підійшов і сів зверху.

– Це твоє ліжко, Тобі. Гарзд? – сказала Маргарет.

Я не знав, чи маю сидіти на подушці, але був утомлений і задрімав. Прокинувся, коли почув голос Маргарет:

– Вітаю, чи не покличете мені сестру Цецилію, будь ласка? Дякую.

Я сонно глянув на неї. Не віднімаючи телефон від обличчя, вона всміхнулася мені, коли я позіхнув.

– Цециліє? Це Маргарет. Я досі в госпісі з Тобі. Ні, навіть краще. Вони обохнюють його. Сьогодні вдень кілька гостей навіть сиділи й спостерігали, як він грається у дворі. Ніякого гавкоту, жодного разу. Намагаюся, так. Дякую, Цециліє. Звичайно ж, ні, але не думаю, що це станеться. Він дуже особливий собака.

Я почув слово «собака» й махнув кілька разів хвостом, перш ніж знову поринути в сон.

У наступні дні я при звичаювався до свого нового життя. Маргарет приходила і йшла, але не щодня, і скоро я дізнався імена Френ, Петсі й Мони – трьох інших жінок, які полюбляли брати мене відвідувати людей, що лежали в ліжках. Від Петсі сильно пахло корицею й слабко – собакою, і жодна з них не носила довгий спадаючий одяг, як Маргарет. Вони казали мені: «Спокійно», – і я лежав поряд із людиною. Іноді люди хотіли погратися зі мною, іноді гладили мене, а часто лише хотіли дрімати, та майже завжди я відчував, як у них проникає радість.

– У тебе стара душа, Тобі, – сказала мені Френ. – Стара душа в тілі молодого собаки.

Я помахав хвостом, почувши схвальні нотки в її словах. Такі вже люди – говорять і говорять, навіть не промовляючи «хороший собака», але мають на увазі саме це.

Між відвідинами мені дозволяли бігати по всьому приміщенню. Кожен підзивав мене до себе, деякі люди сиділи в рухомих кріслах, а Френ чи інша жінка стояли позаду й штовхали. Вони любили мене, обіймали й підсовували закуски.

Одним із моїх улюблених місць була кухня, на якій завжди готував чоловік на ім'я Едді. Він командував мені сидіти, а тоді пригощав дивовижним наїдком, попри те, що «Сидіти» – найлегший з усіх собачих трюків.

– Ми з тобою єдині чоловіки в цьому місці, – казав мені Едді. – Тому повинні триматися разом, гарзд, Тобі?

До того я завжди був лише з однією людиною й усе життя присвячував любові до неї. Спочатку то був Ітан – я настільки вірив, що любов до нього і є причина, чому я був собакою, що коли почав піклуватися про маленьку Клеріті, то лише тому, що знав: Ітан хотів би цього. Поступово, однак, я полюбив Сі Джей не менше й почав розуміти, що це не є невірністю Ітану. Собаки можуть любити більше однієї людини.

У цьому місці, однак, я взагалі не мав конкретної людини – моєю метою здавалося любити кожного. Це робило їх щасливими.

Я був собакою, котрий любив багатьох людей – і це робило мене хорошим собакою.

Може, моє ім'я й було Тобі, однак я пройшов довгий-предовгий шлях, відколи люди вперше назвали мене цим іменем. Тепер я знав набагато більше – усе, чого навчився протягом своєї життєвої подорожі. Я зрозумів, наприклад, навіщо мені казали «Спокійно». Багатьом людям, що лежали в ліжках, боліло, і якби я видерся на них, щоб погратися, то міг заподіяти шкоди. Досить було лише раз наступити на живіт одному чоловікові, щоб засвоїти урок – його пронизливий скрик кілька днів стояв у вухах, змушуючи почуватися жахливо. Я не був Дюком, невгамовним псом, нездатним опанувати себе. Я був Тобі. Я вмів лежати спокійно.

Коли я блукав на самоті, а не під проводом Мони, Френ чи Петсі, то ходив відвідати чоловіка, на якого наступив. Його звали Боб, і я хотів, аби він знав, що мені шкода. Як і в більшості кімнат, до його ліжка підсували крісло, і вперше, саме застрибнувши на це крісло, я зумів ступити на його ковдру, не завдавши болю. Щоразу, як я приходив відвідати його, Боб спав.

Одного дня Боб був сам у своєму ліжку, і я відчував, як життя полишає його. Теплі води накривали Боба, змиваючи його біль. Я тихо лежав поряд із ним, складаючи йому товариство, як умів. Мені здавалося, що коли моя мета – приносити втіху людям у хворобі, то ще важливіше, аби я був із ними, коли вони йдуть в інший світ.

Френ знайшла мене, коли я лежав біля нього. Вона перевірила Боба й накрила його голову ковдрою.

– Хороший собака, Тобі, – прошепотіла вона.

Починаючи з тієї миті, щоразу, коли я знав, що чиєсь життя згасає, я приходив до них у кімнату й лежав на ліжку, надаючи розраду

й складаючи компанію, доки вони йшли з життя. Часом їхні родини збиралися довкола, а часом вони були самі, хоча зазвичай хтось із багатьох людей, що допомагали хворим у будинку, тихо сидів поряд.

Траплялося, що члени родини відчували страх і гнів, коли бачили мене.

– Не хочу, щоб цей смертоносний собака підходив до моєї матері! – кричав якось один чоловік.

Я почув слово «собака», відчув гострий напад його люті й покинув кімнату, не знаючи, що ж зробив не так.

Здебільшого, однак, мою присутність вітали всі. Те, що в мене не було жодної конкретної людини-господаря, означало, що я діставав багато обіймів. Іноді люди сумували, обіймаючи мене, і я відчував, що їхня журба помалу втрачає силу, доки я в їхніх обіймах.

Чого все ж таки бракувало, то це інших собак. Мені подобалась уся ця людська увага, але я тужив за відчуттям чиєїсь собачої горлянки в роті. Я впіймав себе на тому, що бачу сни про Роккі, Дюка й усіх собак із собачого парку – ось чому я мимоволі гавкнув від подиву, коли Френ вивела мене у двір і там був інший пес!

То був невеликий опецькуватий сильний малий на ім'я Чосер. Його хутро зберігало запах кориці від Петсі. Ми одразу ж узялися боротися, ніби знали один одного багато років.

– Ось що було потрібно Тобі, – зі сміхом говорила Френ до Петсі. – Едді каже, він був ледь не в депресії.

– Та й для Чосера це як гостинець, – додала Петсі.

Ми з Чосером разом підняли голови. Гостинець?

Після того дня Чосер приходив частенько, і хоч я мав поводитися «спокійно», але завжди знаходив час поборотися з ним.

Часом приходили інші собаки з родинами, щоб побути в кімнатах із ліжками, але вони завжди були неспокійними й рідко хотіли гратися, навіть коли їх виводили у двір.

Так минуло кілька років. Я був хорошим собакою, який багато чого зробив і почувався зручно в ролі нічийного улюбленця, що водночас належить усім.

На «Із Днем Подяки» завжди було чимало людей, запахів і наїдків для гідного собаки. На «З Різдрвом» жінки, що носили ковдри на головах, приходили гратися зі мною, пригощати мене смачненьким

і сидіти навколо великого кімнатного дерева. На дереві, як завжди, були котячі іграшки, але не було котів, щоб гратися з ними.

Я був задоволений. Я мав мету – не таку конкретну, як піклуватися про Сі Джей, та все одно почувався важливим.

А потім одного дня я ривком прокинувся, звівши голову.

– Мені потрібне моє взуття! – гукала жінка з однієї з кімнат.

Я одразу ж упізнав цей голос.

Глорія.

Розділ 30

Я промчав коридором і, ледь не збивши з ніг Френ, влетів у кімнату. Глорія була в ліжку, наповнюючи повітря своїми міцними парфумами, але я не звернув на неї уваги й зосередився на стрункій жінці біля неї. Це була моя Сі Джей, і вона з подивом дивилася на мене.

Я цілковито порушив протокол, відкинувши стриманість і самовладання, з якими завжди входив до людських кімнат, натомість стрибнув на мою дівчинку, тягнучись лапами до неї.

– Вау! – промовила вона.

Я схлипнув, опутивши хвіст і стукаючи ним по підлозі, закрутився колами й застрибав. Вона потяглася до мене й обхопила долонями мою морду, а я заплющив очі й стогнав від задоволення, відчувши її дотик. Нарешті Сі Джей прийшла по мене. Я затремтів від піднесення. Я знову був із моєю дівчинкою!

– Тобі! Заспокойся, – сказала Френ.

– Усе гаразд. – Сі Джей опустила на коліна, і її суглоби, згинаючись, вибухнули хрускотом. – Який хороший песик.

Зараз її волосся було коротким і не спадало на мене, як колись. Я лизнув її обличчя. Від неї пахло чимось солодким і Глорією. Сі Джей, збагнув я, була квола й слабка, її руки злегка тремтіли, торкаючись мене. А це означало: я маю стримувати себе, що здавалося майже неможливим. Хотілося гавкати, гасати кімнатою й перекидати речі.

– Тобі – наш терапевтичний собака, – пояснила Френ. – Він мешкає тут. Утішає наших гостей – їм справді дуже подобається, коли він поряд.

– Ну, окрім Глорії, – зі сміхом сказала Сі Джей і з добротою зазирнула мені в очі. – Тобі, то ти бігль-терапігль!

Я помахав хвостом. Її голос злегка дрижав і лунав натягнуто, та все одно я був радий чути його.

– Клеріті вкрала мої гроші, – заявила Глорія. – Я хочу додому. Зателефонуйте Джеффри.

Сі Джей зітхнула, але продовжувала гладити мене по голові. Глорія – збагнув я – досі була нещаслива, як і завжди. А ще вона стала дуже

стара – це я зрозумів з її запахів. Останнім часом я чимало бував серед дуже старих людей.

Увійшла Петсі, від якої пахло корицею, і, як завжди, Чосер.

– Доброго ранку, Глоріє, як почуваєтеся? – спитала Петсі.

– Ніяк, – сказала Глорія й відкинулася на спину. – Ніяк.

Петсі залишилася біля Глорії, а Сі Джей і Френ увійшли до кімнатки з маленьким столиком.

– Як, Тобі, ти теж із нами? – розсміялася Френ, коли я чкурнув у двері, перш ніж вони зачинилися.

– Такий гарний собака, – промовила Сі Джей.

Я помахав хвостом.

– Ви явно припали йому до душі.

Сі Джей опустила в крісло, і я вловив швидкий спалах болю, коли вона це зробила. Стурбований, я припав головою до її колін. Її рука опустилася й розсіяно погладила мене з легким тремтінням у пальцях. Я заплющив очі. Я так скучив за нею, так скучив, але зараз, коли вона була тут, здавалося, ніби вона ніколи й не йшла.

– У Глорії бувають добрі й погані дні. Це цілком добрий день. Зазвичай вона не зовсім тямить, що говорить, – сказала Сі Джей.

Я помахав хвостом. Навіть слухати, як Сі Джей промовляє ім'я Глорії, було для мене задоволенням.

– Хвороба Альцгеймера буває такою жорстокою й прогресує так мінливо, – відповіла Френ.

– Ця заява про гроші доводить мене до сказу. Вона всім розповідає, що я вкрала її статок і її будинок. А правда в тому, що я підтримувала її останні п'ятнадцять років – і, звісно, скільки б не надсилала їй, завжди було мало.

– Скажу зі свого досвіду: майже завжди в таких ситуаціях виникають нерозв'язувані суперечки.

– Знаю. І мала б краще впоратися з цим. Я також психолог.

– Так, я бачила з ваших паперів. Хочете поговорити, як це впливає на ваші стосунки з матір'ю?

Сі Джей глибоко замислено вдихнула.

– Гадаю, так. У магістратурі мене осягнуло: Глорія – нарцисична особистість, тому ніколи не ставить під сумнів власну поведінку й не вважає, що скоїла вчинок, за який треба вибачатися. Тож ні, ніякого зближення з нею бути не може – жодного шансу, навіть якби вона була

цілком дієздатною. Але чимало дітей травмовані нарцисизмом, тому те, що вона моя мати, дуже допомогло мені в роботі.

– У середніх школах? – уточнила Френ.

– Іноді. Мій фах – робота з розладами харчування, а ті майже завжди найгостріше минають у дівчат-підлітків. Однак я вже практично на пенсії.

У цю мить я збагнув, що під однією з шафок Френ лежить м'яч. Я підійшов і ткнувся туди носом, глибоко вдихнувши. Він був чітко позначений запахом Чосера. Що робив тут Чосер із м'ячем?

– Я також читала, що ви були на діалізі понад двадцять два роки? Сподіваюся, ви не проти, якщо я спитаю, але ж ви начебто добра претендентка на пересадку органа. Ніколи не розглядали цей варіант?

– Гадаю, я не проти відповісти, – сказала Сі Джей, – хоча не знаю, як ці запитання стосуються Глорії.

Я спробував випорпати м'ячик лапами – уже діставав до нього, однак ніяк не міг зрушити з місця.

– Госпіс дбає не лише про гостей. Але й про потреби цілої родини. Що краще ми знаємо вас, то краще можемо вам прислужитися, – сказала Френ.

– Гаразд, звісно. Насправді мені робили пересадку. Двадцять два роки – це сукупно. Я отримала нирку від померлого донора, коли мала трохи за тридцять. Це дало мені понад два десятиліття, перш ніж нирка почала відмовляти. Це називають хронічним відторгненням, і тут справді нічим зарадити. Я знову розпочала діаліз сімнадцять років тому.

– Як щодо другої пересадки?

Сі Джей зітхнула.

– Зрештою, доступних органів не так уже й багато. Я не могла уявити, що заберу один, коли за ним стоїть ціла черга людей, котрі заслуговують більше.

– Заслуговують більше?

– Я знищила свої нирки в спробі самогубства, коли мені було двадцять п'ять. Існують діти з уродженою вадою, що вимагає пересадки без жодної провини з їхнього боку. Я вже взяла одну нирку. І не збиралася марнувати ще одну.

– Розумію.

Сі Джей розсміялася.

– Те, як ви це кажете, зводить нанівець годин п'ятдесят психоаналізу. Повірте, я все це обміркувала.

Я притулився до ноги Сі Джей, сподіваючись, що вона дістане мені м'ячика.

– Дякую, що хоча б поговорили про це, – сказала Френ. – Коли знаєш, це вже допомагає.

– О, моя мати, певно, згадувала про це. Вона обожноє розповідати кожному, що я пила антифриз. Я влаштувала її до будинку догляду за літніми людьми на останні три роки – вона там усіх переконала, що я знаряддя диявола.

Я позіхнув від нетерпіння. Невже всім байдуже до м'ячика?

– Що сталося? Чому ви зупинилися? – за мить спитала Френ.

– Я щойно подумала: може, вона вам і *не розповість*. Вона стає все менш і менш сприйнятливою і, звичайно ж, практично припинила їсти. Гадаю, частина мене ніяк не може змиритися з думкою, що це справді кінець.

– Це важко, – сказала Френ, – утратити когось настільки важливого у вашому житті.

– Не думала, що так станеться, – тихо мовила Сі Джей.

– Перед тим ви вже пережили втрату.

– О, так.

Я сів, спостерігаючи за моєю дівчинкою й забувши про м'яч. Вона потяглася за пухнастим папірцем і притиснула його до очей.

– Мій чоловік, Трент, помер минулої осені.

Вони сиділи тихо. Моя дівчинка простягнула до мене руку, і я лизнув її.

– Так я й познайомилася з госпісом. Трент помер спокійно, в оточенні не байдужих до нього людей.

Повисла ще одна довга сумна пауза. Мені подобалося чути ім'я Трента, але його запах більше не приставав до Сі Джей. Це нагадувало, як колись Максом я усвідомив, що на Тренті більше немає рясних запахів Роккі. Я знав, що означає, коли стирається запах людини чи собаки.

Добре бути із Сі Джей, але сумно було думати, що я більше ніколи не побачу Трента.

– Хвороба Глорії заново пробуджує у вас почуття до чоловіка? – м'яко спитала Френ.

– Не зовсім. Це дуже відрізняється. До того ж я *завжди* маю почуття до Трента. Він був другом, до якого я щомиті могла звернутися, який ніколи нічого для себе не просив. Гадаю, тривалий час я вибудовувала своє розуміння любові, ґрунтуючись на стосунках із матір'ю. Коли нарешті я відкинула це, Трент уже чекав на мене, і ми прожили разом найдивовижніше життя. І весь цей час – а було ж несолодко з моєю пересадкою, імунодепресантами й поїздками до відділення «швидкої» – він завжди був мені опорою. Навіть тепер я не можу повірити, що його справді немає.

– Схоже, він дуже особлива людина, – промовила Френ. – Хотіла б я знати його.

Відтепер моя дівчинка стала навідуватися до Глорії, а я вітав її біля дверей і не відставав від неї, доки вона не йшла. Іноді Сі Джей діставала з кишень смаколики й годувала мене ними, не вимагаючи жодних трюків.

– Такий хороший собака, – шепотіла вона.

Едді теж казав мені, що я хороший собака, і підкріплював це твердження, пригощаючи м'ясом!

– Де собака, там Бог, ти ж знаєш. Тому ти й тут, щоб допомагати черницям у їхній Божій праці. Тож, гадаю, трохи тушкованого м'яса між нами, хлопцями, це найменше, що я можу тобі дати, – казав Едді.

Я ніколи не розумів, що він говорить, але його закуски були найкращим з усього, що я коли-небудь їв!

Як колись я доглядав маленьку Клеріті заради Ітана, так тепер зрозумів, що мій обов'язок – доглядати Глорію заради Сі Джей. Я проводив багато часу в кімнаті Глорії, навіть коли моєї дівчинки з нею не було. Однак не намагався застрибнути на ліжко, бо, коли якимось спробував, очі Глорії сповнилися жахом і вона загорлала на мене.

Деякі люди просто не цінують присутності собаки. Прикро думати, що такі бувають. Я знав, що Глорія саме така – можливо, тому вона ніколи не була по-справжньому щасливою.

Френ і Сі Джей стали подругами й часто обідали разом у дворі. Я лежав біля їхніх ніг, чатуючи на крихти, що падали.

Крихти були моїм захопленням.

– Маю до тебе запитання, – за одним із таких обідів сказала Сі Джей, – але хочу, щоб ти обміркувала його, перш ніж відповіси.

– Саме так казав мій чоловік, коли робив мені пропозицію, – відповіла Френ.

Обидві розсміялися. Я замахав хвостом, почувши сміх Сі Джей. Стільки гострих болів угризалися в неї зсередини – я відчував їх у тому, як вона здригалася й охкала під час руху, чи в тому, як довго й гучно видихала, сідаючи. Однак щоразу, як вона сміялася, біль ніби відступав.

– Що ж, це не *та* пропозиція, – сказала Сі Джей. – Я думаю про те, що хотіла б працювати тут, у госпісі. Тобто як психолог. Я бачу, як важко впоратися тобі, Петсі й Моні, а я готова бути добровольцем. Мені справді не потрібні гроші.

– А як же твоя теперішня практика?

– Я давно вже згортаю її – наразі працюю лише консультантом. Правду кажучи, мені все важче знаходити контакт із підлітками – чи, може, навпаки. Я кажу їм, що розумію, через що вони проходять, і бачу недовіру в їхніх очах – для них я маю вигляд сторічної бабці.

– Зазвичай ми не вітаємо жодних добровільних зв'язків членів родини з госпісом, доки не мине рік після смерті гостя.

– Знаю, ти казала. Тому я й хочу, щоб ти обміркувала це. Я вірю, що для мене можна зробити виняток. Я дуже-дуже добре знаю, що таке лежати в ліжку й почуватися жахливо: я роблю це тричі на тиждень. І, звісно, те, що я переживаю з Глорією, дає мені надзвичайне розуміння того, що переживають родини.

– Як твоя мати?

– Їй... лишилося недовго.

– Ти була доброю донькою, Сі Джей.

– Ну, можливо, за певних обставин. Не думаю, що Глорія погодиться з цим чи колись погоджувалася. То ти поміркуєш над моїми словами?

– Звісно. Я поговорю про це з директором і з черницями теж. Насправді вирішують вони, ти ж знаєш. Ми, решта, лише наймані працівники.

Приблизно за тиждень по тому я сидів біля ніг Сі Джей у кімнаті Глорії, коли відчув, як із Глорією відбувається зміна. Я відчув, як її подих стає все легшим і легшим, а потім він зупинився, і вона кілька разів глибоко вдихнула. З кожним разом, однак, її дихання ставало слабшим, а видихи – легшими.

Вона помирала.

Я застрибнув на стілець біля неї й зазирнув в обличчя. Її очі були заплющені, рот – відкритий, руки – стиснуті на грудях. Я озирнувся на Сі Джей, яка спала. Я знав, що вона хотіла б бути поряд, тож гавкнув – єдиний різкий скрик, що дуже голосно пролунав у тихій кімнаті.

Моя дівчинка ривком прокинулася.

– Що сталося, Тобі?

Вона підвелася, підійшла й стала біля мене. Я підняв ніс і лизнув її пальці.

– О, – сказала вона.

За мить опустила руку та стиснула долоню Глорії у своїй. Я бачив, як сльози падають із її очей, відчував тужливий біль у ній. Так ми простояли кілька хвилин.

– Прощавай, мамо, – нарешті мовила Сі Джей. – Я люблю тебе.

Коли Глорія спустила останній подих і згасла, Сі Джей повернулася назад і опустилася в крісло. Я стрибнув їй на коліна й згорнувся на них, а вона обіймала мене, м'яко колисаючи. Я зробив для неї все, що міг, розділяючи її горе.

Наприкінці того дня я проводив Сі Джей і Френ до парадних дверей.

– Побачимося на службі, – сказала Френ. Вони обійнялися. – Ти впевнена, що справді можеш повернутися додому сама?

– Зі мною все гаразд. Правду кажучи, я відчуваю полегшення, що все скінчилося.

– Я знаю.

Сі Джей глянула вниз на мене, і я помахав хвостом. Вона опустилася на коліна, трохи скривившись при цьому, а тоді пригорнула мене до себе.

– Ти такий дивовижний собака, Тобі. Те, що ти робиш для всіх – утішаєш, слугуєш провідником в останні миті, – ти просто диво, янгол.

Я помахав хвостом: «янгол» чимось нагадувало «чудака» – ще одне ім'я, яке означало, що я хороший і мене люблять.

– Дуже, дуже тобі дякую, Тобі. Будь хорошим собакою. Я люблю тебе.

Сі Джей встала, усміхнулася до Френ і вийшла в ніч.

Назавтра Сі Джей не повернулася, післязавтра теж. Минуло ще кілька днів, доки я нарешті припинив кидатися до дверей, коли ті розчахувалися, – моїй дівчинці, схоже, я зараз був не потрібен.

Так влаштований світ. Я б краще пішов із Сі Джей, де б вона не була, але моя робота тепер полягала в тому, щоб піклуватися й любити кожного в моєму домі та бути поряд із людьми, що йдуть із життя. А також «сидіти» за командою Едді, аби той годував мене курятиною.

Я знав: якщо буду потрібен Сі Джей, вона може мене знайти, як робила завжди до того.

Усе, що я наразі міг, – це чекати.

Розділ 31

А потім одного дня, коли буре листя надворі так голосно тріпотіло на вітрі, що чути було скрізь у будинку, моя дівчинка увійшла у двері. Я сторожко дивився, як жінка йде тротуаром, бо не був упевнений, що це точно вона – щось дивне з'явилося в її ході, якась кульгавість, а громіздке пальто на плечах приховувало кволу худорбу. Та коли двері роз'їхалися й порив вітру дихнув на мене її чарівним запахом, я кинувся через кімнату просто до неї. Я був уважний, щоб не стрибнути на неї, боячись збити з ніг, але мій хвіст метлявся від радощів, і я заплющив очі, коли її рука опустилася погладити мене.

– Привіт, Тобі, скучив за мною?

Підійшла Френ і обійняла її, а Сі Джей поклала деякі речі на стіл в одній із кімнат, і відтоді наше життя пішло навспак порівняно з тим, як ми жили завжди. Тепер Сі Джей ішла вночі й не поверталась до ранку замість того, щоб іти вранці, а повертатися лише вночі. Вона ніколи не брала мене до кімнати з кушетками, але я нюхом відчував, що та продовжує регулярно там бувати.

Сі Джей ходила будинком, відвідуючи людей у кімнатах і розмовляючи з ними, а часом обіймаючи їх. Я завжди слідував за нею назирці, та коли вночі вона йшла, я часто бував потрібен біля чийогось ліжка, тож лежав із людьми, і іноді члени їхніх родин обіймали мене.

Людям часто бувало боляче, коли вони розмовляли із Сі Джей, лежачи в ліжку чи стоячи біля нього, але зазвичай після тихої розмови я відчував, як біль трохи відпускає їх. Часто хтось у родині тягнувся до мене, і моєю роботою було дозволяти обіймати мене так довго й міцно, як їм було треба, навіть якщо це спричиняло мені незручності.

– Хороший собака, – казала Сі Джей. – Хороший собака, Тобі.

Часто Френ або Петсі бували в кімнаті із Сі Джей, і вони казали те саме:

– Хороший собака, Тобі.

Я радів, що я хороший собака.

Сі Джей теж було боляче – я відчував це, бачив, як воно витягує з неї сили. Обіймаючи мене, вона й сама почувалася трохи краще.

Одна родина була дуже сумна, адже жінка в ліжку страждала й мала сильний металевий запах у подиху. Тут були чоловік її віку й троє дітей, яким було стільки, скільки Сі Джей, коли я був Моллі. Якщо один із дітей брав мене на руки й саджав на ліжку, я виконував команду «Спокійно».

– Дон, – сказала Сі Джей найстаршій із трьох дітей, дівчині, вищій за Сі Джей, із довгим світлим волоссям, що пахло квітковим милом, і руками із сильним яблучним ароматом. – Не приєднаєшся до мене за чашкою кави?

Я відчув: якась тривога охоплює Дон. Вона глянула на матір – та спала, не знаючи про мою присутність поряд, – а тоді на чоловіка, свого батька, і той кивнув.

– Іди, люба.

Я відчував, як щось схоже на провину жевріє в Дон, коли вона неохоче відійшла від матері. Що б не відбувалося, – вирішив я, – мені зараз варто бути із Сі Джей і Дон, а не з жінкою в ліжку. Рухаючись якомога обережніше, я спустився на підлогу й безшумно попростував коридором слідом за моєю дівчинкою.

– Гей, хочеш чогось з'їсти? Може, банан? – спитала Сі Джей.

– Звісно, – відповіла дівчина.

Невдовзі я відчув терпкий солодкий запах нового фрукта, перемішаний із яблучним ароматом на руках дівчини, коли обидві жували. Я ліг біля їхніх ніг під столом.

– Важко, мабуть, бути найстаршою. Твої сестри рівняються на тебе, це помітно, – сказала Сі Джей.

– Так.

– Хочеш поговорити про це?

– Не дуже.

– Як тримається твій батько?

– Він... не знаю. Усе повторює, що ми маємо боротися. Але мама...

– Вона більше не бореться, – м'яко промовила Сі Джей за мить.

– Так.

– Це, мабуть, дуже великий стрес.

– Угу.

Вони трохи посиділи.

– Яка їжа тебе заспокоює? – спитала Сі Джей.

– Арахісове масло, – з кривою посмішкою відповіла Дон. – А, і знаєте, є такі лазаньї, що можна розігріти?

– Їжа допомагає від стресу, – сказала Сі Джей.

Дон промовчала.

– А потім, коли ти стільки з'їси? – тихо спитала Сі Джей.

Спалах тривоги пронизав Дон. Вона випрямилася на стільці.

– Що ви маєте на увазі?

– Коли я була в старшій школі, теж мала цю проблему. Завжди покращувала самопочуття їжею, – говорила Сі Джей. – Та з кожним ковтком я ненавиділа себе, бо вже почувалася жирною й знала, що лише набираю вагу – буквально відчувала, як мій зад росте. Тож потім я позбавлялася з'їденого.

Коли заговорила Дон, я чув, як тремтить її голос від шаленого серцебиття.

– Як?

– Ти знаєш, як, Дон, – відповіла Сі Джей.

Дівчина різко вдихнула.

– У моїх очах постійно були дрібні крововиливи. Зовсім як у тебе, – продовжила Сі Джей. – Іноді в мене й щоки розпухали, як твої.

– Я маю йти.

– Посидь зі мною трохи довше, гаразд? – попросила Сі Джей.

Дон шаркала ногами. Я бачив, що вона боїться.

– Знаєш, це в мене не свої зуби, – продовжувала Сі Джей. – Свої я втратила замолоду через кислотність. Люди мого віку часто мають зубні протези, але я вже мала їх у коледжі.

– Ви розповісте моєму батькові? – спитала Дон.

– Твоя мама знає? – не відповіла Сі Джей.

– Вона... гадаю, що так, але ніколи нічого мені не каже. А тепер...

– Знаю. Дон, є одна програма...

– Ні! – різко сказала дівчина й відсунула стілець від столу.

– Я знаю, що ти відчуваєш. Як нестерпно тримати це в секреті, як від цього можна себе зненавидіти.

– Я хочу повернутися до маминої палати.

Вони обидві встали. Я підхопився на лапи, стривожено позіхаючи. Сі Джей була не така напружена, як Дон, але сильні почуття вирували в обох.

– Я на твоєму боці, Дон, – мовила Сі Джей. – У подальші дні й тижні, у будь-який час, коли відчуєш цей імпульс, цю неконтрольовану потребу, я хочу, щоб ти зателефонувала мені. Ти це зробиш?

– Обіцяєте не розповідати татові?

– Лише якщо знатиму напевне, що ти собі не зашкодиш, люба.

– Тоді ви *не* на моєму боці, – випалила Дон, розвернулася й пішла геть значно швидше, ніж могла рухатися Сі Джей.

Моя дівчинка сумно зітхнула, і я легенько штовхнув її лапою.

– Хороший собака, Тобі, – сказала вона, проте насправді не звертала на мене уваги.

Я лежав біля матері Дон, коли та помирала, і всі вони були дуже сумні. Діти стискали мене, і я виконував задля них команду «Спокійно». Френ і Петсі сиділи тут, але без Сі Джей. Часто, навіть коли Сі Джей бувала в будинку, я лишався з Френ і Петсі, бо вони потребували мене більше.

Це був чудовий спосіб життя. Не було собачих дверей, але щоразу, як я підходив до дверей на маленьке подвір'я, ті роз'їжджалися переді мною, і запахи знадвору сповіщали, коли піде сніг чи дощ, коли прийде літо й коли настане осінь. Чосер продовжував регулярно гратися зі мною – щоправда, відколи він дізнався, що з Едді можна розраховувати на смаколики, ми проводили на кухні майже стільки ж часу, скільки на подвір'ї.

Іноді Сі Джей зникала на тиждень-два поспіль, але завжди поверталася. Якось за обідом, невдовзі після одного з її тривалих відлучень, я відчув якийсь страх у розмові Сі Джей із Френ і тривожно сів.

– У нас буде новий гість. Уже в понеділок, – сказала Сі Джей.

– О? – промовила Френ.

– Я. Я новий гість.

– Що?

– Це майже благословення, Френ. Зі мною зараз усе настільки погано, що лікарі не знають, звідки почати. І, правду кажучи, я втомилася від цього. Утомилася від усього цього болю, безсоння й недуг. Утомилася від сорока пігулок на день. Коли померла Глорія, я усвідомила, що це означає кінець моїм обов'язкам. Я більше нікому нічого не винна.

– Сі Джей...

Сі Джей засовалася на стільці, нахилившись уперед.

– Я це вирішила дуже-дуже давно, Френ. Ти мене не відрадиш. На родинному зібранні я всім про це розповіла й з усіма попрощалася. Усі мої справи залагоджені. – Сі Джей трохи розсміялася. – Так я завжди й навіки лишуся молодшою за Глорію. Вона збожеволіє від цього.

– Гадаю, нам слід поговорити про це. Може, ти могла б відвідати когось...

– Я вже обговорила це з моїм терапевтом. Повір, ми майже ні про що інше не розмовляли останні півтора року.

– І все ж я гадаю...

– Знаю, як гадаєш, але ти помиляєшся. Це не самогубство – це прийняття. Лише питання часу, коли в мені знову щось зламається. Я з жахом думаю, що черговий інсульт може лишити мене калікою – після спостережень за Глорією мені нестерпна думка, що щось подібне може трапитися з моїм розумом. Так я контролюватиму те, що відбувається, де й коли.

– Але ж ти не можеш знати, чи станеться в тебе черговий інсульт.

– Френ. Я припинила діаліз.

– О Господи.

– Ні, ти не уявляєш. *Свобода*. Не треба повертатися туди знов і знов. Я мала свої злети й падіння, але це було добре й довге життя, і я не шкодую про своє рішення. Будь ласка, спробуй зрозуміти. Таке відчуття, ніби в мені штучно підтримували життя, і, мабуть, не без причини: я допомогла багатьом людям. Але згідно з прогнозом усе це погано скінчиться. Я хочу, аби мій кінець настав тоді, коли оберу я, а не відкладався штучно, незалежно від якості мого життя. Не хочу закінчити овочем.

Страх уже полишив Сі Джей. Я ткнувся їй у руку, і вона ніжно погладила мене.

Кілька днів по тому Сі Джей оселилася в будинку. І я одразу ж зрозумів, що вона почувається більш хворою, ніж будь-коли. Я застрибнув на її ліжко й залишався там із нею, то підповзаючи ближче до голови, то калачиком згортаючись біля ніг.

– Хороший собака, Тобі, – завжди казала вона. Проте її голос лунав усе слабше й слабше. – Ти не просто терапевт – ти янгол, зовсім як Макс, як Моллі.

Я замахав хвостом, почувши, з якою ніжністю вона промовляє ці імена. Моя дівчинка знала, хто я, знала, що я завжди був поряд, піклувався про неї й боронив від небезпек.

Багато людей приходили відвідати Сі Джей, і вона завжди раділа цьому. Декого з них я знав, як-от Грейсі, котра була маленькою дівчинкою, коли я був Максом, а тепер – дорослою жінкою з власними дітьми. Сі Джей цілувала всіх дітей і сміялася, біль усередині неї відступав, та все одно лишався, прихований від очей. Іншою була жінка, яку я впізнав, бо бачив не так давно. Її звали Дон, дівчина з ароматом яблук на руках, і вона годинами сиділа біля Сі Джей і розмовляла. Я ненадовго пішов, аби перевірити, чи не потрібен Петсі або Френ, та коли повернуся, Дон була й досі там.

– Люди завжди питають мене, яку спеціальність я хочу, а я постійно кажу їм, що просто зосереджена на вступі до медучилища. Звідки мені знати, яка галузь мене привабить? Мене ще навіть не прийняли.

– Вступиш, – сказала Сі Джей. – Я знаю, що вступиш.

– Ви завжди вірили в мене, Сі Джей. Ви врятували моє життя.

– Ні, це ти врятувала своє життя. Ти ж знаєш, як кажуть у цій програмі: ніхто інший не зробить цього за тебе.

– Так, знаю, – сказала Дон.

Сі Джей слабо кахикнула, і я застрибнув до неї, щоб бути поряд. Її рука опустилася й погладила мене по спині.

– Гадаю, мені краще вже йти, – нарешті сказала Дон.

Вони обійнялися, і я відчув, як любов струменить між ними.

– Вдалого польоту, – сказала Сі Джей. – І пам'ятай: ти завжди можеш зателефонувати мені.

Дон кивнула, витираючи очі. Вона всміхнулася й помахала рукою, покидаючи кімнату, а я притулився до моєї дівчинки, відчуваючи, як вона поринає в глибокий сон.

Одного дня Сі Джей годувала мене шматочками сандвіча з шинкою й сиром, який приніс їй Едді, коли зупинилася й глянула на мене. Я не зводив очей із сандвіча.

– Тобі, – сказала вона, – послухай мене. Знаю, що ти посправжньому прив'язаний до мене, але я скоро тебе покину. Могла б залишитись, але все добре, що могло запропонувати мені життя, уже сталося, і я втомилася від усього поганого – особливо від того, що буде, коли спробувати продовжити це. Я просто хочу бути зі своїм

чоловіком. Єдине, чого мені шкода, – це покидати друзів, і один із цих друзів – ти, Тобі. Але я знаю, що тебе люблять і про тебе піклуються, і знаю, що мати любов і роботу для собаки найважливіше в житті. Багато в чому ти нагадуєш мою собаку Моллі з її добротою, а також Макса з його впевненістю в собі. Чи не перекажеш моїм янголам-собакам, що я скоро буду з ними? І чи не побудеш зі мною в мою останню хвилину? Не хочу боятися – а якщо ти тут, я знаю, що буду хороброю. Ти мій друг назавжди, Тобі.

Любов хлинула між нами, коли моя дівчинка притягла мене до себе.

Сі Джей пішла від нас прохолодного ясного весняного дня. Френ увесь день сиділа біля неї, а я поклав голову їй на груди, і її рука вільно гладила моє хутро. Коли вона зупинилася, я глянув на Френ, яка підсунула стілець ближче й узяла вже безвольну руку у свої долоні. Помалу Сі Джей ішла з життя, доки з останнім подихом моєї дівчинки не стало.

– Хороший собака, Тобі, – сказала мені Френ, обійняла мене, і її сльози закрапали на моє хутро.

Я думав про маленьку Клеріті, яка падала з пристані на Фермі. Як вона не зводила з мене очей, коли Глорія взяла її на руки. «Длузку», – казала дівчинка. Пригадував, як вона увійшла у двір разом із Трентом, щоб забрати мене додому. Думав про її обійми й поцілунки, про те, як, коли був Максом, вона притискала мене до грудей, щоб зігріти.

Тепер я мав жити без її обіймів.

Моя Сі Джей. Вона навчила мене, як добре любити не тільки мого хлопчика Ітана, дала зрозуміти, що насправді я любив багатьох людей за свої життя й що любов до людей і є моєю кінцевою метою. Присутність Сі Джей у моїх життях стала центральним моментом мого існування й дозволила допомогти людям, які лежали в ліжках у своїх кімнатах, побороти страхи й віднайти остаточний мир і прийняття.

Я служив цим людям іще багато років після смерті Сі Джей, але не минало й дня, щоб я не згадував її – згадував крихітку Клеріті, яка прослизає до кінської стайні, згадував Сі Джей, котра обіймає мене в машині біля океану, згадував життя з Трентом, коли я був Максом.

Коли одного дня я робив свої справи, гострий біль змусив мене скрикнути. Петсі, Френ та Едді відвезли мене до Ветеринара, і я знав, чому вони всі вирушили в ту поїздку. На цей час я вже майже осліп, але досі відчував запах кориці й Чосера на руках Петсі, коли вона

взяла мене, понесла, задихаючись, до кабінету Ветеринара й поклала на холодний стіл. Сильні, пропахлі курятиною руки Едді заспокоювали мене, і всі шепотіли мені на вухо, коли швидкий укол приніс майже миттєве полегшення.

– Ми любимо тебе, – казали вони.

Цього разу, коли хвилі накрыли мене, вони були не темні, а несли поверхове сяйво, що танцювало мільйонами бульбашок. Я підняв голову й поплив на це яскраве сяйво, розтинаючи водну гладінь назустріч дивовижній заграві світанку. Золотом відливало світло, що грало на м'яких хвилях, а зір раптом зробився чітким і гострим, як у цуценяти. Букет чарівних пахощів торкнувся мого носа, і серце підстрибнуло, коли я збагнув, чий це запах.

– Моллі! – почув я чиєсь гукання.

Я хутко крутнув головою, і там були вони – люди, яких я відчував. Усі, кого любив за життя, стояли біля краю води, усміхаючись і плескаючи в долоні. Я бачив Ітана й Ганну, Трента й Сі Джей, які були попереду, разом з Енді, Майєю, Джейкобом і всіма іншими.

– Бейлі! – скрикнув Ітан, розмахуючи рукою.

Мене звали Тобі, і Дружко, і Моллі, і Макс, і Бейлі, і Еллі. Я був хорошим собакою, і це моя винагорода. Тепер я міг бути з людьми, яких любив.

Я розвернувся, підвиваючи від радощів, і поплив назустріч золотим берегам.

Від автора бестселера «Життя і мета собаки»

Брюс Кемерон

ПОДОРОЖ
СОБАКИ

ВІСЬМЕ
СІМЕНОГО
ДОБІТТЯ